

INCIRCLE: support INsular and low-density areas in the transition towards a more CIRCuLar tourism Economy

Στρατηγική Κυκλικού Τουρισμού

Ωφελούμενος προορισμός: Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής

Τεχνικός Εταίρος για την Περιφέρεια Αττικής: CIVINET CY-EL Secretariat AMKE

Ιούνιος 2022

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγικά	3
1.1. Πρόγραμμα INCIRCLE	3
2. Στρατηγική INCIRCLE για την μετάβαση σε μοντέλο κυκλικού τουρισμού	4
2.0. Βήμα 0: Σχέδιο και Ομάδα Εργασίας	4
2.1. Βήμα 1: Ανάλυση Πλαισίου	5
2.1.1 Ευρωπαϊκό, Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό πλαίσιο αναφοράς	5
2.1.2 Χαρακτηριστικά της περιοχής και της τουριστικής δραστηριότητας	48
2.1.3 Δεδομένα σχετικά με τους 4 κύριους «πυλώνες» του INCIRCLE	51
2.1.4 Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των τουριστικών ροών στον προορισμό	61
2.1.5 Ανάλυση SWOT & CAME	68
2.2 Βήμα 2: Διακυβέρνηση	79
2.2.1 Εντοπισμός ενδιαφερόμενων μερών	79
2.2.2 Σχεδιασμός και εργασίες ομάδας έργου με τα ενδιαφερόμενα μέρη	80
2.3 Βήμα 3: Σχεδιασμός της Στρατηγικής	86
2.3.1 Ορισμός του τρέχοντος σεναρίου	86
2.3.2 Ορισμός του Κοινού Οράματος, των Στρατηγικών Προτεραιοτήτων και των κύριων Ποσοτικών Στόχων	87
2.3.3 Ορισμός και σχεδιασμός των Μέτρων και των σχετικών Δεικτών υλοποίησης	95
2.3.4 Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των Μέτρων	122
2.3.5 Ανάπτυξη μελλοντικών σεναρίων	135
2.4 Βήμα 4: Παρακολούθηση, αποτίμηση και πηγές χρηματοδότησης	146
2.4.1 Παρακολούθηση (monitoring) της υλοποίησης της Στρατηγικής	146
2.4.2 Αποτίμηση (evaluation) της υλοποίησης της Στρατηγικής	191
2.4.3 Χρηματοδότηση	191

1. Εισαγωγικά

1.1. Πρόγραμμα INCIRCLE

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στο ευρωπαϊκό έργο INCIRCLE που χρηματοδοτείται από το INTERREG MED και στοχεύει στην υποστήριξη τουριστικών προορισμών που χαρακτηρίζονται από νησιωτικότητα ή/και χαμηλή πυκνότητα κατοίκησης προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις που δημιουργεί ή εντείνει ο τουρισμός, μέσα από πρακτικές κυκλικής οικονομίας.

Βασική στόχευση του INCIRCLE είναι η μετάβαση προς ένα μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που θα διασφαλίζει κυκλική διαχείριση των πόρων κάθε είδους: φυσικών πόρων (νερού, αέρα, φυσικού περιβάλλοντος, εδαφικού πόρου), τοπίου, πολιτιστικής κληρονομιάς- με τρόπο που να συμβάλλει στη βελτίωση της ταυτότητας και της ελκυστικότητας του ωφελούμενου προορισμού.

Το πρόγραμμα INCIRCLE εστιάζει σε 4 πυλώνες (κινητικότητα, ενέργεια, απορρίμματα, υδάτινοι πόροι), τους οποίους εξετάζει στην κατεύθυνση εξοικονόμησης και αειφόρου διαχείρισής τους μέσα από κυκλικές πρακτικές.

Όλο το έργο INCIRCLE βασίζεται:

- σε αξιοποίηση της ήδη διαθέσιμης τεχνογνωσίας, εμπειρίας και καλών πρακτικών
- στην ενθάρρυνση πιλοτικών δράσεων εφαρμογής καλών πρακτικών
- στην υιοθέτηση κοινά αποδεκτών δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης των μέτρων που επιλέγεται να προωθηθούν / εφαρμοστούν
- στην υποστήριξη όσων λαμβάνουν αποφάσεις ή υλοποιούν πολιτικές για τους πόρους και τον τουρισμό, στο να επιτύχουν πιο βιώσιμες πρακτικές, καλύτερη διαχείριση και αξιοποίηση περισσότερων πόρων για την επίτευξη των στόχων του σχεδιασμού
- στην διάδοση και αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας που αποκτάται κατά τη διάρκεια του προγράμματος (μέσα από εργαστήρια, επιτόπιες επισκέψεις, κοινές παρουσιάσεις κ.ά.)

[Για περισσότερα: <https://incircle.interreg-med.eu/>]

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στην τελευταία φάση του τριετούς αυτού έργου, κατά την οποία 6 προορισμοί από περιοχές της Μεσογείου (replicating territories), οι οποίοι επελέγησαν κατόπιν ανοιχτής πρόσκλησης του έργου (τον Σεπτέμβριο του 2021), καλούνται να «επαναλάβουν» την μεθοδολογία που διαμορφώθηκε κατά την περίοδο 2019-2021 του προγράμματος, με την βοήθεια εξειδικευμένων τεχνικών συμβούλων. Για το παρόν, ωφελούμενος προορισμός είναι η Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής της Περιφέρειας Αττικής, η οποία υποστηρίζεται από τον Τεχνικό Εταίρο του προγράμματος CIVINET CY-EL Secretariat AMKE.

Η έκθεση συντάχθηκε με βάση σχετικό υπόδειγμα του έργου INCIRCLE.

2. Στρατηγική INCIRCLE για την μετάβαση σε μοντέλο κυκλικού τουρισμού

2.0. Βήμα 0: Σχέδιο και Ομάδα Εργασίας

Για την διαμόρφωση της Στρατηγικής INCIRCLE με την υπ'αριθ.50579/20.01.2022 Απόφαση Περιφερειάρχη Αττικής (ΑΔΑ: ΨΣΨ17Λ7-710) δημιουργήθηκε ομάδα εργασίας στην οποία συμμετείχαν στελέχη και αιρετοί της Περιφέρειας Αττικής και στελέχη του τεχνικού συμβούλου ως ακολούθως:

Από την Περιφέρεια Αττικής

- Βασιλική Θεοδωρακοπούλου – Μπόγρη, Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Νήσων Αττικής
- Θεόδωρος Κουτσογιαννόπουλος, Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος για θέματα τουρισμού στην Περιφέρεια Αττικής
- Αργυρώ Παρασκευοπούλου, Προϊσταμένη Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής
- Αθηνά Κολυβά, Προϊσταμένη της Δ/σης Τουρισμού
- Φωτεινή Σιώτα, Προϊσταμένη Τμήματος Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Δ/σης Τουρισμού, ως συντονίστρια εκ μέρους της Περιφέρειας
- Μαρία Σαλπά, Αναπλ. Προϊσταμένη του Τμήματος Γραμματειακής Υποστήριξης της Δ/σης Τουρισμού
- Κωνσταντίνα Σαμπροβαλάκη, Υπάλληλος του Γραφείου της Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής
- Γεώργιος Μελεκης, Αναπλ. Προϊστάμενος της Δ/σης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων
- Δημήτρης Χατζηευσταθίου, υπάλληλος της Δ/σης Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής
- Σταματίνα Βλαστάκη, υπάλληλος της Δ/σης Ανάπτυξης της ΠΕ Πειραιώς και Νήσων
- Ευφροσύνη Φούφλια, υπάλληλος της Δ/σης Τεχνικών Έργων της ΠΕ Πειραιώς και Νήσων

Στην ομάδα της Περιφέρειας Αττικής αργότερα προστέθηκε και η Πέγκυ Μαλερδου, υπάλληλος του Γραφείου της Γενικής Δ/σης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής

Από την CIVINET CY-EL Secretariat AMKE:

- Κοσμάς Αναγνωστόπουλος, Πολιτικός Μηχ/κός, Συγκοινωνιολόγος-Πολυεπίπεδος MSc, συντονιστής Δικτύου CIVINET Greece – Cyprus

- Έρση Μακρυκώστα, Περιβαλλοντολόγος, MSc Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών, MSc Catchment Dynamics and Management, υπεύθυνη Διαχείρισης Έργου INCIRCLE εκ μέρους της CIVINET AMKE
- Μαρία Καλαντζοπούλου, Πολιτικός Μηχ/κός Συγκοινωνιολόγος, Πολεοδόμος – Χωροτάκτρια MSc, υπεύθυνη για την υποστήριξη της Περιφέρειας Αττικής στην κατάρτιση της Στρατηγικής Κυκλικού Τουρισμού της ΠΕ Νήσων Αττικής
- Κατερίνα Νικολοπούλου, Πολιτικός και Κοινωνικός Επιστήμονας, αναπλ. Υπεύθυνη Διαχείρισης Έργου INCIRCLE

Στην ομάδα του CIVINET αργότερα προστέθηκαν και οι ειδικοί επιστήμονες:

- Ηλίας Ταρναράς, Πολιτικός Μηχανικός, Μελετητής Υδραυλικών Έργων
- Γιώργος Κωνσταντόπουλος, Ηλεκτρολόγος Μηχ/κός και Τεχνολογίας Υπολογιστών, MSc σε Περιβάλλον και Ανάπτυξη, Υ.Δ. ΕΜΠ Ενεργειακού Σχεδιασμού, Ειδικός σε Ενεργειακές και Περιβαλλοντικές Μελέτες
- Μαρινέλα Ζούρκα, Μηχανικός Περιβάλλοντος, Δρ Χημικής Μηχανικής, Ειδικός στη Βιώσιμη Διαχείριση των Αποβλήτων

2.1. Βήμα 1: Ανάλυση Πλαισίου

2.1.1 Ευρωπαϊκό, Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό πλαίσιο αναφοράς

Στην ενότητα αυτή εκτίθενται συνοπτικά και ανά πυλώνα του προγράμματος INCIRCLE τα βασικότερα ισχύουν κείμενα, θεσμικά πλαίσια ή στρατηγικές κατευθύνσεις πολιτικής τα οποία διέπουν ή έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν θετικά τις εξελίξεις για την κυκλική μετάβαση στους τομείς κινητικότητας, ενέργειας, διαχείρισης απορριμμάτων και υδάτινων πόρων, τοπικά σχέδια βιώσιμης ανάπτυξης γενικότερα και τουρισμού ειδικότερα.

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι βιώσιμες, περιβαλλοντικά φιλικές μεταφορές και η έννοια της προσβασιμότητας για όλες τις κοινωνικές ομάδες, με ταυτόχρονη απαίτηση για αναβάθμιση του δημόσιου χώρου στις πόλεις, εμπεριέχονται στους **17 στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε.** (άμεσα στον Στόχο 11: υποστόχοι 11.2, 11.6, 11.7, ενώ έμμεσα και σε άλλους στόχους), περιγράφοντας ουσιαστικά την έννοια της βιώσιμης κινητικότητας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και η Ελλάδα ως ξεχωριστό μέλος της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (1992), έχουν υπογράψει τη **Συμφωνία των Παρισίων για την Κλιματική Αλλαγή** (2015). Πυλώνας της προσπάθειας για έλεγχο των παραγόντων που προκαλούν την κλιματική αλλαγή είναι, φυσικά, και η βιώσιμη κινητικότητα. Επιπλέον, άμεση εφαρμογή σε αυτή βρίσκουν δύο από τους θεματικούς

στόχους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, αυτοί είναι η καινοτομία και η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Το 2016 η κατάρτιση της **Νέας Αστικής Ατζέντας** (New Urban Agenda, Habitat III) στο Κίτο του Ισημερινού, έθεσε τις δικές της προτεραιότητες για τις πόλεις, που χαρακτηρίζονται από τις αρχές και τους στόχους της βιώσιμης κινητικότητας.

Το Νοέμβριο του ίδιου έτους, πραγματοποιήθηκε συντονισμός 21 διαφορετικών δράσεων και πρωτοβουλιών στον τομέα των μεταφορών στο Μαρακές του Μαρόκου στο πλαίσιο της **Συνεργασίας για την Διεθνή Δράση για το Κλίμα** (MPGCA- Marrakech Partnership for Global Climate Action). Και στην περίπτωση αυτή, η βιώσιμη αστική κινητικότητα αναφέρεται ως βασική παράμετρος.

Το 2019 καταρτίστηκε ο **Διεθνής Οδικός Χάρτης Δράσης για τη Βιώσιμη Κινητικότητα** από την Παγκόσμια Τράπεζα και 55 άλλους διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς (SUM4ALL - World Bank - Global Road map of Action Toward Sustainable Mobility). Ο Διεθνής Οδικός Χάρτης Δράσης για τη Βιώσιμη Κινητικότητα είναι η πρώτη προσπάθεια για να εξεταστεί τι χρειάζεται για την επίτευξη των τεσσάρων στόχων πολιτικής του (καθολική πρόσβαση, αποδοτικότητα, ασφάλεια και πράσινο) για όλα τα μέσα μεταφοράς.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, περαιτέρω στήριξη και χρηματοδότηση στις πόλεις για την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας προσφέρεται από την **Πρωτοβουλία για το Δίκτυο CIVITAS** (θεσμός-εργαλείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της Βιώσιμης Κινητικότητας στις ευρωπαϊκές πόλεις), ενώ η έτερη πρωτοβουλία της DG MOVE που ακούει στο όνομα **ELTIS** (European Platform on Sustainable Urban Mobility Plans – Urban Mobility Observatory) αποτελεί τον κόμβο ανάπτυξης και ανταλλαγής τεχνογνωσίας σχετικά με την βιώσιμη κινητικότητα και τα ΣΒΑΚ. Το Δίκτυο **CIVINET Greece-Cyprus** αποτελεί τόσο το ελληνόφωνο παράρτημα του CIVITAS, όσο και τον εθνικό πολλαπλασιαστή του ELTIS σε Ελλάδα και Κύπρο.

Σημαντικό ρόλο έχει ήδη παίξει εδώ και περισσότερα από δέκα χρόνια ένας ετήσιος θεσμός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών στον τομέα της βιώσιμης κινητικότητας. Η **Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Κινητικότητας**, στην οποία συμμετέχουν κάθε χρονιά όλο και περισσότερες ελληνικές πόλεις (93 ελληνικές πόλεις για το 2021 από 2 ελληνικές συμμετοχές το 2009), ενώ τέσσερις από αυτές κατάφεραν να φτάσουν στους φιναλίστ του σχετικού διαγωνισμού: η Ηγουμενίτσα και η Καρδίτσα κατέκτησαν το 1^ο βραβείο μικρών πόλεων το 2017 και το 2019 αντίστοιχα, το Ρέθυμνο και τα Νέα Μουδανιά έφτασαν στους φιναλίστ το 2019 και το 2020 αντίστοιχα, το Ηράκλειο Κρήτης έφτασε στους φιναλίστ για το βραβείο Οδικής Ασφάλειας το έτος 2020, ενώ το Ρέθυμνο κέρδισε το ίδιο βραβείο το 2021.

Ακόμη πιο πρόσφατα, η πανδημία COVID-19 και ο πόλεμος στην Ουκρανία είχαν και έχουν πολύ σοβαρές επιπτώσεις στις μεταφορές και την κινητικότητα εντός και εκτός ΕΕ, οι οποίες, με τη σειρά τους, επηρεάζουν το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας. Το στοίχημα της βιώσιμης κινητικότητας μετά την «μεγάλη παύση» του 2020 επανήλθε με νέες διαστάσεις.

Τον **Ιούλιο του 2020** οι ηγέτες της ΕΕ θέσπισαν ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων για την ανασυγκρότηση της οικονομίας της ΕΕ μέσω ενός **Σχεδίου Ανάκαμψης για τις Επόμενες Γενιές (NextGenerationEu Recovery Plan)**. Η πράσινη μετάβαση και η βιωσιμότητα αποτελούν τους ακρογωνιαίους λίθους του **Ευρωπαϊκού Πράσινου Συμβολαίου (European Green Deal)** που συνιστά βασικό πλαίσιο στόχων του Σχεδίου Ανάκαμψης και θα αποσπάσει το 1/3 της συνολικής χρηματοδότησης του Σχεδίου Ανάκαμψης ύψους 1,8 τρις ευρώ, καθώς και πόρους από τον επταετή προϋπολογισμό της ΕΕ. Το Πράσινο Συμβόλαιο έχει μεταξύ των βασικών

στόχων του τον μηδενισμό των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μέχρι το 2050, την οικονομική ανάπτυξη χωρίς εξάρτηση από εκμετάλλευση μη ανανεώσιμων πόρων και μεταξύ των επιμέρους αξόνων του την επέκταση της δημόσιας συγκοινωνίας και της χρήσης της τεχνολογικής καινοτομίας και καθαρής ενέργειας.

Το **Τέταρτο Πρόγραμμα Δράσης της Ε.Ε. για την υγεία (2021-2027)**, μεταξύ άλλων, προωθεί την τακτική σωματική άσκηση.

Ακόμη, η προαγωγή της βιωσιμότητας είναι ένας από τους βασικούς στόχους του μηχανισμού «**Συνδέοντας την Ευρώπη**» (ΜΣΕ) 2021 - 2027. Ως βασικός μηχανισμός χρηματοδότησης για επενδύσεις στα συστήματα μεταφορών της ΕΕ, ο ΜΣΕ θα συμβάλει στην απαλλαγή του τομέα της κινητικότητας από τις ανθρακούχες εκπομπές και, ως εκ τούτου, στην επίτευξη του στόχου για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

Το 2021, στο πλαίσιο του προγράμματος ανθρώπινων οικισμών των Ηνωμένων Εθνών (UN-HABITAT), ξεκίνησε η εκστρατεία #ClimateAction4Cities, η οποία επικεντρώνεται στην έκτακτη ανάγκη των πόλεων και διεθνών κυβερνήσεων να μειώσουν τις αστικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, την προσαρμογή στις επιπτώσεις, ανάπτυξη της αντοχής στην κλιματική αλλαγή και μετατροπή των αστικών περιοχών σε πιο «πράσινες».

Σε ευρωπαϊκό περιφερειακό επίπεδο, έχει κατατεθεί η Στρατηγική «**South-East Europe 2020 Strategy (SEE 2020)**», η οποία έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους:

- Μείωση του κόστους των μεταφορών ανά μονάδα μεταφορικού έργου κατά 20%
- Αύξηση της χρήσης των συγκοινωνιακών υποδομών στο 40% της ικανότητάς τους
- Μεγαλύτερη ενεργειακή αποδοτικότητα, μειώνοντας την κατανάλωση ενέργειας ανά μονάδα μεταφορικού έργου κατά 20% Αύξηση του ποσοστού των σιδηροδρομικών, θαλάσσιων και ποτάμιων μεταφορών

Σε συνέχεια της συγκεκριμένης στρατηγικής αναπτύσσεται και η στρατηγική **SEE 2030** με βασικό στόχο, μεταξύ άλλων, την βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες και την επιτάχυνση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης χωρίς αυτό να εμποδίσει την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα. :

Αξίζει, τέλος, να αναφερθούν τα σημαντικότερα από μια **πληθώρα στρατηγικών κειμένων και οδηγιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με την βιώσιμη κινητικότητα**, όπως:

- 2007 - Πράσινη Βίβλος για την Αστική Κινητικότητα (Green Paper on Urban Mobility)
- 2008 - Οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και για έναν καθαρότερο αέρα στην Ευρώπη (Air Quality Directive) [2008/50/EC]
- 2009 - Σχέδιο Δράσης για την Αστική Κινητικότητα (Action Plan on Urban Mobility) [COM/2009/0490/τελικό]
- 2010 – Στρατηγική «Ευρώπη 2020» (EU2020 Strategy) [COM(2010) 2020]
- 2011 - Λευκή Βίβλος για τις Μεταφορές (Transport White Paper)

- 2013 - Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια ανταγωνιστική και αποδοτική από άποψη πόρων αστική κινητικότητα (Together towards competitive and resource – efficient urban mobility) [COM/2013/913/τελικό]
- 2013 - Πακέτο Αστικής Κινητικότητας (Urban Mobility Package)
- 2014 - Οδηγίες για την Ανάπτυξη και Υλοποίηση ενός Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (Guidelines. Developing and Implementing a Sustainable Urban Mobility Plan, ELTIS)
- 2015 - Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής Μεταφορών και Τουρισμού σχετικά με τη βιώσιμη αστική κινητικότητα (Report on Sustainable urban mobility) [A8-0319/2015]
- 2017 - Επίτευξη των στόχων όσον αφορά την κινητικότητα χαμηλών εκπομπών: Η Ευρωπαϊκή Ένωση προστατεύει τον πλανήτη, ισχυροποιεί τους καταναλωτές και υπερασπίζεται τη βιομηχανία της και τους εργαζομένους της (Delivering on low-emission mobility: A European Union that protects the planet, empowers its consumers and defends its industry and workers [COM/2017/0675])
- 2018 - Πλαίσιο στόχων για την e-κινητικότητα, την εκπομπή μηδενικών ή χαμηλών εκπομπών ρύπων - Driving Change Together – Katowice Partnership for e-Mobility
- 2019 - Νέες Οδηγίες ELTIS για την Ανάπτυξη και Εφαρμογή ενός Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (Guidelines for developing and implementing a Sustainable Urban Mobility Plan, 2nd edition)

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ραγδαία αύξηση του ενδιαφέροντος για την θεματική και τους στόχους της βιώσιμης κινητικότητας, κάτι που βέβαια έχει ξεκινήσει αρκετά χρόνια νωρίτερα, μέσα από προσπάθειες μεμονωμένων δημόσιων φορέων, Δήμων και επιστημόνων της χώρας.

Αναμφίβολα, ιδιαίτερα μεγάλο ενδιαφέρον δημιουργήθηκε χάρη στο **πρόγραμμα χρηματοδότησης του Πράσινου Ταμείου για τα ΣΒΑΚ**. Ακολουθώς καταγράφονται τα μέχρι σήμερα ορόσημα της εξέλιξης των ΣΒΑΚ στην Ελλάδα:

- 2008 -Συγκρότηση Στρατηγικής ΥΠΕΝ για την Αστική Κινητικότητα
- 2013 - Ανάλυση από το ΥΠΕΝ του Εθνικού Συντονισμού για την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Κινητικότητας
- 2016 - Πρόγραμμα Χρηματοδότησης 162 ΣΒΑΚ από το Πράσινο Ταμείο του ΥΠΕΝ
- 2017 - Οδηγία του Πράσινου Ταμείου για εκπόνηση των χρηματοδοτούμενων από αυτό ΣΒΑΚ σύμφωνα με τις Οδηγίες του ELTIS
- 2018 - Ίδρυση Τμήματος Βιώσιμης Κινητικότητας από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
- 2019 - Θεσμοθέτηση των ΣΒΑΚ σε εθνικό επίπεδο με το Άρθρο 22 του Ν. 4599/2019
- 2021 - Ψήφιση του Ν.4784/21 για την Βιώσιμη Κινητικότητα

Σε ότι αφορά την **εκπόνηση των ΣΒΑΚ**, η νέα έκδοση των οδηγιών του ELTIS (SUMP v2.0) βελτιώνει και εξειδικεύει περαιτέρω τα αναγκαία βήματα εκπόνησης των ΣΒΑΚ. Εισάγει έναν πιο ισορροπημένο κύκλο για την ανάπτυξη, εκπόνηση και εφαρμογή ενός ΣΒΑΚ. Διαχωρίζει τη φάση στρατηγικού σχεδιασμού από την επιχειρησιακή εφαρμογή. Εξειδικεύει την διαδικασία σε 4 φάσεις με 3 βήματα εφαρμογής η κάθε μια (12 βήματα συνολικά) και καθιερώνει ορόσημο στο τέλος της κάθε φάσης. Τα ορόσημα αυτά αποτελούν επί της ουσίας σταθμούς που μπορούν να συνοδεύονται και από πολιτική έγκριση για την τυπική εξασφάλιση της συνέχειας της διαδικασίας. Ταυτόχρονα, η πλούσια ευρωπαϊκή και εθνική εμπειρία παρέχει πληθώρα θεματικών οδηγιών που δρουν υποβοηθητικά στην εκπόνηση και υλοποίηση των ΣΒΑΚ.

Αντίστοιχα, υποχρεωτική είναι πλέον και η **εκπόνηση των Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) από τους ΟΤΑ α' βαθμού** (ν. 4819/2021) ως «προγράμματα καθορισμού απαραίτητων παρεμβάσεων εξασφάλισης της προσβασιμότητας των υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένων των δικτύων της πεζή μετακίνησης, των οδούσεων διαφυγής, χώρων εκτόνωσης, σημείων προσωρινής περίθαλψης και σημείων καταφυγής των πολιτών εντός των διοικητικών ορίων» των υπόψη ΟΤΑ. Η εκπόνηση προβλέπεται να πραγματοποιείται είτε με ίδιους πόρους των δήμων είτε με πόρους του Πράσινου Ταμείου ή του ΕΣΠΑ Εθνική Χωρική Στρατηγική, δυνάμει οδηγιών που δημοσιεύτηκαν με την υπουργική απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΜΕΑΑΠ/110088/887 ΦΕΚ 5553/Β/30-11-2021 «Προδιαγραφές, όροι και τεχνικές οδηγίες για την εκπόνηση 'Σχεδίου Αστικής Προσβασιμότητας (Σ.Α.Π.)'». Όπως και για τα ΣΒΑΚ, έτσι και για τα ΣΑΠ, σε περιπτώσει μικρών όμορων ή/και νησιωτικών ΟΤΑ, οι μελέτες μπορούν να εκπονούνται από κοινού για περισσότερους από έναν δήμο.

Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Μέχρι την έγκριση νέας Εθνικής Χωρικής Στρατηγικής, στη θέση της ισχύουν **οι κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΓΠΧΣΑΑ, ΦΕΚ 128/Α/2008) και οι προβλέψεις του νόμου 4447/2016 όπως τροποποιήθηκε από τον ν. 4759/2020 για τον χωρικό σχεδιασμό**. Στο ΓΠΧΣΑΑ υπογραμμίζεται η κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και της δικτύωσης του εθνικού χώρου όπως και της διάρθρωσης και της δομής του αστικού και οικιστικού δικτύου της χώρας. Η Εθνική Χωρική Στρατηγική αποτελεί βάση για τον συντονισμό των στρατηγικών χωρικών Πλαισίων, των επιμέρους επενδυτικών σχεδίων και προγραμμάτων του κράτους, των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού και των δημοσίων νομικών προσώπων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και συνοχή του εθνικού χώρου.

Θέματα που ενδιαφέρουν στο πλαίσιο προσέγγισης ενίσχυσης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας:

- Σε ό,τι αφορά τις κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης και των συνδέσεων της χώρας για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής, αναγνωρίζεται η ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του εθνικού χώρου στο διεθνές επίπεδο.
- Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, επισημαίνεται η ανάγκη παροχής ιδιαίτερων υπηρεσιών και δημιουργίας κατάλληλων υποδομών προσβασιμότητας. Περαιτέρω, με τον ν.4759/2020 θεσπίζονται οι Περιφερειακές Επιτροπές Προσβασιμότητας που γνωμοδοτούν για ζητήματα πρόσβασης ΑμΕΑ τόσο σε κτίρια όσο και σε υπαίθριους ή δημόσιους χώρους.
- Σε ό,τι αφορά τον τομέα της ενέργειας για την πλήρη εξασφάλιση κάλυψης των ενεργειακών αναγκών και την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας, επιδιώκεται η αύξηση του ρυθμού διεύθυνσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην συνολική παραγωγή ενέργειας και ο

εκσυγχρονισμός των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, προωθούνται χωροταξικά μέτρα που συμβάλλουν σε δράσεις για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και στην προώθηση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς ενώ η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών απαιτεί την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την λήψη μέτρων για την εξοικονόμηση της ενέργειας και την ανάπτυξη υποδομών για την χρήση φυσικού αερίου.

- Για την οργάνωση της οικιστικής ανάπτυξης της χώρας υιοθετείται η ανάγκη δημιουργίας πολυκεντρικής δομής με την ανάπτυξη ενός ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου το οποίο θα εξαρτάται από επιλεγμένους πόλους εθνικής και υπερεθνικής σημασίας. Οι πόλοι στοχεύουν στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος, στην παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών με έμφαση τόσο στην υγεία όσο και στην γνώση, αλλά και στην συμπληρωματικότητα των ρόλων των αστικών κέντρων. Επιπροσθέτως, προωθείται η αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος στο κέντρο των πόλεων με την ενίσχυση των ζωνών πρασίνου.
- Σε ό,τι αφορά την διοικητική ανασυγκρότηση για τον ανασχεδιασμό των διοικητικών περιφερειών κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και η διαμόρφωση ισχυρότερων ΟΤΑ με μείωση του αριθμού τους μέσω ενοποίησης, κατεύθυνση που υλοποιήθηκε με την διοικητική μεταρρύθμιση «Καλλικράτης» το 2010. Ο Δήμος Βύρωνα δεν επηρεάστηκε από την διοικητική μεταρρύθμιση του Καλλικράτη σε ότι αφορά τα διοικητικά του όρια.

Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών

Το **Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ)** έχει ολοκληρωθεί, καθώς και η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση αυτού (2019). Το ίδιο αποτελεί το ολοκληρωμένο πλαίσιο για το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των Μεταφορών σε εθνικό επίπεδο (ορίζοντας 2037). Με βάση το ΕΣΣΜ και σε συμφωνία με αυτό θα εκπονούνται παράλληλα ή/και θα επικαιροποιούνται όλα τα υφιστάμενα προγράμματα που σχετίζονται με στρατηγικές, Εθνικές και συγχρηματοδοτούμενες, επενδύσεις στις μεταφορές (πχ ΣΠΕΜ 2014-2025, ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΠΕΠ, κ.ά.). Μεταξύ των θεματικών ενοτήτων του επιχειρησιακού σχεδιασμού του ΕΣΣΜ που ενδιαφέρουν περισσότερο την αστική κινητικότητα είναι:

- Ενίσχυση Ασφάλειας, Βιωσιμότητας, Αποδοτικότητας και Ανταγωνιστικότητας των Μεταφορών
- Ανάπτυξη Αποτελεσματικού Συστήματος Αστικών και Προαστιακών Δημόσιων Συγκοινωνιών σε συνάρτηση με το Εθνικό Σύστημα Μεταφορών
- Υποστήριξη, ανάπτυξη και εφαρμογή Ευφυών Συστημάτων Μεταφορών (ITS) σε όλους τους τομείς μεταφορών, μεταξύ άλλων και σε διεθνές επίπεδο.

Εθνικό Πλαίσιο Πολιτικής Εναλλακτικών Καυσίμων στον τομέα των Μεταφορών

Η οδηγία 2014/94/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έθεσε τις βάσεις για την προώθηση εθνικών πολιτικών για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων. Η ΚΥΑ οικ.77226/1/17 (ΦΕΚ 3824/Β/2017) καθορίζει και εξειδικεύει τις απαιτούμενες λεπτομέρειες εφαρμογής και τις τεχνικές προδιαγραφές του Εθνικού πλαισίου πολιτικής για την ανάπτυξη της αγοράς υποδομών εναλλακτικών καυσίμων στον τομέα των μεταφορών και για την υλοποίηση των σχετικών υποδομών, σύμφωνα με το Ν. 4439/2016 για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.

Στο πλαίσιο της πολιτικής εναλλακτικών καυσίμων για τις μεταφορές εντάσσεται και η ηλεκτρική ενέργεια, στο βαθμό που η πρωτογενής ενέργεια παραγωγής της προέρχεται, εκτός από τη χρήση συμβατικών

καυσίμων, και από την αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η χρήση ηλεκτρικής ενέργειας στις μεταφορές μπορεί να συμβάλει στη μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων CO₂, ανάλογα με τις πηγές πρωτογενούς ενέργειας που χρησιμοποιούνται κατά την παραγωγή της. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι η χρήση ηλεκτρικών οχημάτων μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και τη μείωση του θορύβου σε αστικές, ημιαστικές και άλλες πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Στην κατεύθυνση αυτή, δημιουργήθηκε και λειτουργεί ήδη το πρόγραμμα «Κινούμαι ηλεκτρικά». Βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η διαδικασία αιτήσεων, για την επιδότηση αγοράς ή μακροχρόνιας μίσθωσης ηλεκτρικού οχήματος και την αγορά ηλεκτρικού δικύκλου, τρίκυκλου ή ποδηλάτου.

Σχέδια Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)

Από την έναρξη ισχύος του **N.4710/2020 «Πρώθηση της ηλεκτροκίνησης και άλλες διατάξεις»** και έως την 31-03-2021 οι δήμοι μητροπολιτικών κέντρων, οι μεγάλοι και μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι, οι δήμοι πρωτεύουσών περιφερειακών ενοτήτων, καθώς και οι μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι, σύμφωνα με το άρθρο 2Α του Ν.3852/2010 εκπονούν υποχρεωτικά Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ), με το οποίο προγραμματίζουν τη χωροθέτηση επαρκούς αριθμού κανονικής ή υψηλής ισχύος δημοσίως προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων (Η/Ο) και θέσεων στάθμευσης Η/Ο εντός των διοικητικών τους ορίων. Ο Δήμος Βύρωνα από τον Μάιο του 2021 έχει ξεκινήσει τη διαδικασία εκπόνησης ΣΦΗΟ.

Η στρατηγική Intelligent Transport Systems - ITS

Η Εθνική Στρατηγική για τα Ευφυή Συστήματα Μεταφορών - ΕΣΜ (Intelligent Transport Systems - ITS) περιγράφει τις στρατηγικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη των ΕΣΜ στην Ελλάδα για την δεκαετία (2015-2025), έτσι ώστε να εξασφαλιστούν τα μέγιστα δυνατά οφέλη για τις μεταφορές και για την χώρα. Η Εθνική Στρατηγική παρέχει έναν οδικό χάρτη, σύμφωνα με την αρχή της προτεραιοποίησης της υλοποίησης, λειτουργίας και συντήρησης των ΕΣΜ. Έμφαση δίνεται στην αποδοτικότητα μέσω της επιλογής λύσεων χαμηλού κόστους και μεγάλου αποτελέσματος. Τα ΕΣΜ προσφέρουν αποτελεσματικές λύσεις για την αποσυμφόρηση και την ασφάλεια των συγκοινωνιακών δικτύων καθώς και για τη βελτίωση της κινητικότητας, μέσω της ενσωμάτωσης προηγμένων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών και επικεντρώνονται στην υποδομή και το όχημα, καθώς και στις ολοκληρωμένες εφαρμογές μεταξύ των δύο.

Στόχο της Στρατηγικής αποτελεί η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και των προσφερόμενων υπηρεσιών των ΕΣΜ, δημιουργώντας ταυτόχρονα το κατάλληλο περιβάλλον για τη συνεκτική ανάπτυξή τους.

Τα ΕΣΜ παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κινητικότητας. Παρέχουν τεχνικές για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, ενώ ταυτόχρονα μειώνουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Μέσω των ΕΣΜ, διευκολύνεται η πολυτροπική μετακίνηση, γίνονται διαθέσιμες νέες ευέλικτες υπηρεσίες μαζικών μεταφορών, συστήματα κοινόχρηστων οχημάτων. Παράλληλα, τα συστήματα ηλεκτρονικής πληροφόρησης πραγματικού χρόνου και τα ηλεκτρονικά εισιτήρια κάνουν πιο εύκολες και ελκυστικές τις δημόσιες συγκοινωνίες. Η δυνατότητα έξυπνης διαχείρισης στόλων οχημάτων οδηγεί στην βελτιστοποίηση της χρήσης των διαθέσιμων πόρων, καθώς επιτρέπει στους διαχειριστές του εκάστοτε στόλου να παράγουν το ίδιο μεταφορικό έργο με λιγότερα οχήματα και λιγότερες διαδρομές.

Το όραμα για τα Ευφυή Συστήματα Μεταφορών αποτελεί ένα νέο, αξιόπιστο και ασφαλές μεταφορικό σύστημα, το οποίο θα παρέχει σύγχρονες λύσεις στις πραγματικές ανάγκες των πολιτών. Τα ΕΣΜ βασίζονται σε τρεις παράγοντες: την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Μέσα από την εφαρμογή των ΕΣΜ αναμένονται καλύτερες και ολοκληρωμένες μετακινήσεις, ενεργειακά αποδοτικές μεταφορές, καλύτερη πληροφόρηση των χρηστών για τις μετακινήσεις και το κόστος, μείωση των ατυχημάτων και βελτίωση της κυκλοφοριακής ροής μέσω συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας. Οι κατευθύνσεις της στρατηγικής μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ σε συνεργασία με τους φορείς χάραξης και υλοποίησης πολιτικής, τους επαγγελματίες και το επιστημονικό δυναμικό που δραστηριοποιείται στον χώρο των ΕΣΜ.

Στρατηγικό Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας (2021-2030)

Την τελευταία δεκαετία (2010-2019), η Ελλάδα κατέγραψε εντυπωσιακή μείωση του αριθμού των νεκρών σε οδικά ατυχήματα κατά 45%, των βαριά τραυματιών κατά 63% ενώ τα οδικά ατυχήματα μειώθηκαν κατά 29%. Το 2019, ο αριθμός των νεκρών (65) ανά εκατομμύριο πληθυσμού επίσης μειώθηκε, με την Ελλάδα να κάνει σημαντική πρόοδο ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε., φτάνοντας πιο κοντά στον μέσο όρο της Ε.Ε. (51) συγκριτικά με τις χώρες που έχουν τις χειρότερες επιδόσεις (80-100). Αυτή η εντυπωσιακή μείωση μπορεί να αποδοθεί στην συνδυαστική επίδραση: α) των πιο συστηματικών πρωτοβουλιών από πλευράς των Αρχών (εντατικοποίηση της αστυνόμευσης, κατασκευή και αναβάθμιση 2.200 χλμ αυτοκινητόδρομων, σχέδια αστικής κινητικότητας) και β) της βαθιάς οικονομικής ύφεσης, που έφερε νέα κυκλοφοριακά δεδομένα (λιγότερα οχηματοχιλιόμετρα, λιγότερο επικίνδυνοι οδηγοί), καθώς και λιγότερο επιθετική οδηγική συμπεριφορά με πιο χαμηλές ταχύτητες. Το 2019, η εντυπωσιακή μείωση του αριθμού των νεκρών σε οδικά ατυχήματα φαίνεται να ανακόπτεται, καθώς παρατηρείται μία μείωση της τάξης του 1%, ενώ το ίδιο παρατηρείται και για τον αριθμό των ατυχημάτων. Συνολικά, κατά την τελευταία δεκαετία, η Ελλάδα φαίνεται να ήταν η μοναδική χώρα που προσέγγισε τον Ευρωπαϊκό στόχο για μείωση των νεκρών κατά 50% το 2020 σε σχέση με το 2010.

Για την δεκαετία 2021 - 2030, ο Ευρωπαϊκός στόχος που έχει τεθεί αφορά στη μείωση κατά 50% τόσο των νεκρών όσο και των σοβαρά τραυματιών από τροχαία ατυχήματα.

Η Ελλάδα σε στενή συνεργασία με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προετοιμάζει τον Εθνικό Στρατηγικό Σχεδιασμό για τα έτη 2021-2030 σύμφωνα με το “EU Road Safety Policy Framework 2021 - 2030 - Next steps towards ‘Vision Zero’”. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη του Ευρωπαϊκού Στόχου είναι η υιοθέτηση και η παρακολούθηση των βασικών δεικτών απόδοσης που σχετίζονται με την Οδική Ασφάλεια (KPI). Ενδεικτικά οι δείκτες αυτοί αφορούν:

- Χρήση κράνους, ζώνης και μέσων συγκράτησης παιδιών
- Οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ
- Υπερβολική Ταχύτητα
- Στόλος οχημάτων
- Οδική υποδομή
- Χρόνος περίθαλψης μετά το ατύχημα

Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ)

Το **Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ)** καθορίζει τη στρατηγική ανάπτυξης των μεταφορών της Χώρας για την Περίοδο 2014-2025 και καλύπτει όλα τα μέσα μεταφοράς, όλους τους τύπους μεταφοράς και γεωγραφικά όλες τις περιφέρειες της Χώρας. Το κείμενο περιλαμβάνει την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε σύγκριση με άλλες χώρες, στρατηγικούς στόχους, προτεραιότητες πολιτικής ανά τομέα, συμπεράσματα της διαδικασίας διαβούλευσης με τους φορείς υλοποίησης, κατάλογο έργων προς χρηματοδότηση και βασικά συμπεράσματα της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΣΠΕΜ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) Υποδομών Μεταφορών 2021 - 2027

Το **ΕΠ Υποδομών Μεταφορών της Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027** αποτελεί το κύριο Τομεακό Πρόγραμμα του ΕΣΠΑ για την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού των αρμόδιων Υπουργείων Πολιτικής με στόχο την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής στον Τομέα Μεταφορών για την περίοδο 2021 – 2027. Βασική στόχευση του ΕΠ Υποδομών Μεταφορών αποτελεί η ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και μεταφορικών συστημάτων που να υπηρετούν τον πολίτη και να συμβάλλουν στην επίτευξη των μετρήσιμων στόχων σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και ΕΕ. Οι βασικές προτεραιότητες του ΕΠ Υποδομών Μεταφορών διατυπώνονται ως ακολούθως:

- προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών και σιδηροδρομικών) και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων),
- προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών,
- βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών,
- ανάπτυξη και επέκταση βιώσιμων και οικολογικών αστικών μέσων σταθερής τροχιάς.

Σχέδιο Ανάπτυξης Δικτύου (ΣΑΔ) του ΔΕΔΔΗΕ (2021 – 2025)

Ο ΔΕΔΔΗΕ είναι επιφορτισμένος με τη λειτουργία του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, που περιλαμβάνει τις γραμμές Μέσης και Χαμηλής Τάσης (ΜΤ και ΧΤ), καθώς και με τα συστήματα διαχείρισης της ζήτησης. Το Σχέδιο Ανάπτυξης Δικτύου (ΣΑΔ) του ΔΕΔΔΗΕ περιλαμβάνει Έργα Επενδύσεων για την επόμενη τετραετία.

Στη Διεύθυνση Περιφέρειας Αττικής (ΔΠΑ), έχει ξεκινήσει το Έργο του Εκσυγχρονισμού του Κέντρου Ελέγχου Δικτύου Διανομής (ΚΕΔΔ) Αττικής από το 2010 και πλέον έχει ολοκληρωθεί. Στόχοι του έργου είναι η αντικατάσταση των υφιστάμενων συστημάτων τηλεχειρισμών (Control Center και Remote Terminal Units-RTUs σε Υ/Σ και Κ/Δ), η ανάπτυξη εφαρμογών DMS και ο εκσυγχρονισμός των ΚΕΔΔ. Η χρήση του νέου συστήματος SCADA, καθώς και των εφαρμογών DMS θα αποφέρει στο ΔΕΔΔΗΕ, καθώς και στους καταναλωτές, οφέλη μερικά από τα οποία μπορεί να συνοψιστούν ως εξής: εξελιγμένες δυνατότητες διαχείρισης Δικτύων με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, συγκέντρωση και εξοικονόμηση πόρων καθώς και ψηφιοποίηση του συνόλου των δεδομένων των δικτύων. Ως αποτέλεσμα θα υπάρξει αποτελεσματικότερη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, θα διευκολυνθεί η επίβλεψη και θα βελτιωθεί ο χρόνος αποκατάστασης των βλαβών. Άλλες εργασίες αφορούν την επεκτασιμότητα του συστήματος και τη δυνατότητα διασύνδεσης και επικοινωνίας με άλλα συστήματα και επιχειρησιακές μονάδες του Διαχειριστή του Δικτύου (ΔΕΔΔΗΕ) και του Διαχειριστή του Συστήματος (ΑΔΜΗΕ).

Εθνική Στρατηγική για το Ποδήλατο (ΕΣΠ)

Στα κυριότερα προβλήματα των ελληνικών αστικών κέντρων συγκαταλέγονται η έλλειψη χώρου, η αυξημένη και συχνά άναρχη κίνηση των αυτοκινήτων, η ρύπανση, ο θόρυβος και ο κορεσμός – συνεπώς η αύξηση της χρήσης του ποδηλάτου ως καθημερινό μέσο μετακίνησης, αναμένεται να αποδώσει σημαντικά οφέλη. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και των πολιτικών του για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη και την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, συνέταξε **Σχέδιο «Εθνικής Στρατηγικής για το Ποδήλατο» (ΕΣΠ) για την περίοδο 2020-30**. Η ΕΣΠ καθορίζει τις κύριες πολιτικές και τις κατευθύνσεις συγκεκριμένων δράσεων για την προώθηση της χρήσης του ποδηλάτου, σε επίπεδο τομεακών παρεμβάσεων, αξιολογώντας και αξιοποιώντας διεθνείς καλές πρακτικές. Μέσω της εφαρμογής της αναμένονται η ενσωμάτωση της χρήσης του ποδηλάτου στην λειτουργία των πόλεων και της υπαίθρου με ομαλό τρόπο, η προάσπιση της δημόσιας υγείας, η βελτίωση της ποιότητας του αστικού και εξωαστικού περιβάλλοντος και η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας που σχετίζεται με τις μεταφορές. Η ΕΣΠ δεν έχει εγκριθεί ακόμα και δεν δεσμεύει την παρούσα.

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Το **Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας** αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή, (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός. Σε συσχέτιση με τους στόχους του ΣΒΑΚ:

- Εντός του 1^{ου} πυλώνα συμπεριλαμβάνονται η ανάπτυξη προσβάσιμων σταθμών φόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα και η προώθηση στρατηγικών αστικών αναπλάσεων υψηλής αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής αξίας.
- Στον 2^ο πυλώνα, μεταξύ άλλων, εντάσσονται η ανάπτυξη διαδρόμων δικτύου 5G στους ελληνικούς αυτοκινητόδρομους και ψηφιοποίηση πολεοδομιών δήμων.
- Στον 3^ο γίνεται αναφορά μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενδυναμώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη και το δίκτυο κοινωνικής προστασίας, μέσω προγραμμάτων ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων, που προωθούν τις ίσες ευκαιρίες και στηρίζουν τη διαφορετικότητα. Η κοινωνική ένταξη περιλαμβάνει και την ανεμπόδιστη κίνηση των συγκεκριμένων ομάδων.
- Τέλος, ο 4^{ος} πυλώνας περικλείει και την ανάπτυξη πολυμορφικών, προσαρμοσμένων στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών, με βελτίωση της συνδεσιμότητας και μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου.

Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη 2030

Η **Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη που καταρτίστηκε το 2018**, θέτει τις βάσεις για τη μετάβαση σε ένα νέο υπόδειγμα Δίκαιης, Βιώσιμης και Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξης. Παρουσιάζει επίσης πολιτικές και μεταρρυθμίσεις που αντιμετωπίζουν το αναπτυξιακό έλλειμμα της χώρας ενσωματώνοντας ταυτόχρονα τον ολιστικό και βιώσιμο τρόπο σχεδιασμού που ορίζεται στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) και τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή. Η Στρατηγική την ίδια στιγμή συμβάλλει στην αποτελεσματική και δυναμική είσοδο της χώρας στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, περιλαμβάνοντας ένα σύνολο πολιτικών και μεταρρυθμίσεων που υπηρετούν τους στρατηγικούς στόχους της Ετήσιας Επισκόπησης για την Ανάπτυξη. Η Εθνική Στρατηγική για τη Βιώσιμη και Δίκαιη Ανάπτυξη δίνει ακόμη προτεραιότητα στην κατασκευή

σύγχρονων, προσβάσιμων και αειφόρων υποδομών υψηλής ποιότητας. Η αναβάθμιση των υποδομών και δικτύων στον τομέα των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας, της ψηφιακής οικονομίας και της ενέργειας βάσει ολοκληρωμένων τομεακών στρατηγικών, θα δημιουργήσει τα απαραίτητα θεμέλια ώστε η οικονομία να αναπτυχθεί με βιώσιμους όρους σε όλη την επικράτεια.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σε περιφερειακό επίπεδο, τα πλαίσια πολιτικών που άπτονται και του τομέα της Κινητικότητας είναι:

- το Νέο Ρυθμιστικό Σχέδιο Αθήνας – Αττικής (ΡΣΑ) (2014 – 2021),
- το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο της Περιφέρειας (2021 - 2027),
- το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αττικής (2021 – 2025) και
- το Περιφερειακό Σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή της Περιφέρειας Αττικής (ΠΕΣΠΚΑ).

Ρυθμιστικό Σχέδιο Αττικής 2014-2021 (ν. 4277/2014)

Το Ρυθμιστικό Σχέδιο Αττικής (ΡΣΑ) αποτελεί ένα στρατηγικό χωρικό σχέδιο προσαρμοσμένο στον αστικοποιημένο χαρακτήρα της Περιφέρειας. Περιλαμβάνει τους βασικούς άξονες και τους μεσοπρόθεσμους στόχους της χωρικής ανάπτυξης και διάρθρωσης στο επίπεδο της Περιφέρειας Αττικής. Οι κατευθύνσεις του ισχύοντος ΡΣΑ αναφέρονται κυρίως:

- Στην κοινωνικοοικονομική ανασυγκρότηση του χώρου,
- Στη χωροταξική δομή και οργάνωση των δραστηριοτήτων,
- Στην προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, του τοπίου και των πολιτιστικών πόρων,
- Στη χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων και υποδομών μεταφορικής, τεχνικής, διοικητικής και κοινωνικής υποδομής,
- Στην πολεοδομική οργάνωση,
- Στην πολιτική γης,
- Στο σχεδιασμό περιοχών ή ζωνών ειδικού ενδιαφέροντος ή ειδικών προβλημάτων,
- Στο συντονισμό των μελετών και προγραμμάτων που έχουν σχέση με το ΡΣΑ και ιδίως στο σχεδιασμό παρεμβάσεων μητροπολιτικής σημασίας,
- Στο συντονισμό με τα περιφερειακά πλαίσια των όμορων περιφερειών.

Στο ΡΣΑ γίνεται λόγος για όλα τα θέματα που άπτονται της κυκλικής / βιώσιμης οικονομίας και της προστασίας φυσικών και πολιτιστικών πόρων και αγαθών, αλλά μεγαλύτερο ενδιαφέρον έχει να αποθησαυρίσει κανείς τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε ότι αφορά την χωρική ενότητα της Νησιωτικής Αττικής.

Για τη Νησιωτική Αττική στο ΡΣΑ (συνοπτικά):

- Προωθείται η ανάπτυξη του τουρισμού ως συνδυασμένος με την περιοχή Αθήνας/Αττικής προορισμός διεθνούς εμβέλειας
- Προκρίνεται η ήπια ανάπτυξη, ανάλογα με τα κατά τόπους συγκριτικά πλεονεκτήματα, με έμφαση στο σεβασμό της ευαισθησίας του νησιωτικού και παράκτιου τοπίου και περιβάλλοντος

- Προωθούνται ειδικά επιλεγμένες μορφές τουρισμού και η διασύνδεσή τους με δίκτυο πολιτισμικών και τουριστικών, χερσαίων και θαλάσσιων διαδρομών
- Επιδιώκεται η διατήρηση του πρωτογενούς τομέα ιδιαίτερα εκεί όπου υπάρχουν προϋποθέσεις ανάπτυξης (όπως Αίγινα, Σαλαμίνα, Πόρο, Τροιζηνία)
- Επιδιώκεται η οργάνωση των νησιών με ενίσχυση των συνδέσεων και της λειτουργικής μεταξύ τους συσχέτισης, καθώς και η βελτίωση των εσωτερικών οδικών συνδέσεων καθώς και της θαλάσσιας σύνδεσης της Αίγινας με μεταφορά των εμπορευματικών συνδέσεων στο Λεόντι
- Προτείνεται η ενεργοποίηση ακτοποϊκής συγκοινωνίας τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τις ακτές του Αργοσαρωνικού
- Σε επίπεδο προστασίας και ανάδειξης πολιτιστικών πόρων και υποδομών, γίνεται λόγος για προστασία και ανάδειξη του ιστορικού κέντρου της Αίγινας, οικισμών με αξιόλογα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά σε Σαλαμίνα, Πόρο, Μέθανα, Τροιζηνία, Σπέτσες, Ύδρα και όλους τους οικισμούς των Κυθήρων, καθώς και των αρχαιολογικών χώρων της Σαλαμίνας
- Σε επίπεδο προστασίας τοπίου, γίνεται προτεραιότητα στην οριοθέτηση και προστασία των παράκτιων, νησιωτικών και θαλάσσιων τοπίων της Αττικής (Αίγινα – Αγκίστρι, Μέθανα – Πόρος – Τροιζηνία, Ύδρα – Σπέτσες – Δοκός, Κύθηρα – Αντικύθηρα)
- Από την σκοπιά του τουρισμού, προωθείται η χωρική διαφοροποίηση της τουριστικής προσφοράς ανάλογα με τον χαρακτήρα και τις δυνατότητες κάθε χωροταξικής ενότητας και τις αλληλεξαρτήσεις της με παρακείμενες περιφέρειες (εν προκειμένω την Περιφέρεια Πελοποννήσου), καθώς και η ανάδειξη διαδρομών και δικτύων περιοχών που συγκεντρώνουν στοιχεία φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος (όπως το νησιωτικό σύμπλεγμα της Αττικής)
- Συγκεκριμένα, προωθούνται ο πολιτιστικός – περιηγητικός τουρισμός και ο θαλάσσιος τουρισμός όπως και σε όλη την Αττική, ενώ ο παραθεριστικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός προωθούνται ιδιαίτερα στη νησιωτική Αττικής και ο ιαματικός στις περιοχές Μεθάνων και Λίμνης Βουλιαγμένης.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Αττικής (2021 - 2027)

Το ΠΕΠ Αττικής 2021 - 2027, σχεδιάζεται ως ένα Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027 κι εντάσσεται στο προγραμματικό πλαίσιο της περιόδου, όπως αυτό προσδιορίζεται από την έκδοση των αναμορφωμένων Κανονισμών των ΕΔΕΤ και έχει ως συνολικό προϋπολογισμό 2.025.044.836€. Εξειδικεύεται δε, από τις στρατηγικές επιλογές του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2021-2027) και τις οδηγίες που παρέχονται από την Εθνική Αρχή Συντονισμού για τη διαμόρφωση των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Ακολούθως διατυπώνονται οι πέντε (5) Στόχοι Πολιτικής της νέας Πολιτικής Συνοχής.

- ΣΠ.1: Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας.
- ΣΠ.2: Μια πιο πράσινη, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μεταβατική προς την οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.
- ΣΠ.3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.

- ΣΠ.4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
- ΣΠ.5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των τύπων εδαφικών περιοχών και τοπικών πρωτοβουλιών.

Η Αττική έχει συμβάλει στη ραγδαία ανάπτυξη των συνδυασμένων διεθνών μεταφορών και αναδεικνύεται σε διεθνή κόμβο και σε πύλη της Ευρώπης για την διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων μεταξύ Ασίας και Ευρώπης, ενώ προγραμματίζεται και η κατασκευή τέταρτου προβλήτα διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων στο Ικόνιο. Ειδικότερα, και σε ό,τι αφορά το οδικό δίκτυο, κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους έχουν ήδη πραγματοποιηθεί σημαντικές παρεμβάσεις, που δημιούργησαν ένα ικανοποιητικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων μήκους 2.200 χλμ., το οποίο συνδέεται με τους δύο σημαντικούς κόμβους, τον λιμένα του Πειραιά και τον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, με αποτέλεσμα να συνεισφέρει στην ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας Αττικής και εν γένει της χώρας, στις διεθνείς αγορές.

Άλλοι θεματικοί στόχοι του τρέχοντος ΠΕΠ που συνδέονται με τους στόχους του ΣΒΑΚ είναι η ανάπτυξη της βιώσιμης αστικής πολυτροπικής κινητικότητας η οποία θα περιορίσει την εξάρτηση από ατομικούς τρόπους μετακίνησης και θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών, η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας, ώστε να μειωθούν τα ατυχήματα, να βελτιωθεί η σήμανση και η κυκλοφοριακή οργάνωση εντός του μητροπολιτικού ιστού, αλλά και στις συνδέσεις του με τις περιοχές του υπολοίπου της Αττικής καθώς και η ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων για τη βελτίωση της κυκλοφοριακής ροής.

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αττικής (ΠΠΑ) (2021 - 2025)

Η Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας Αττικής για την περίοδο 2021 – 2025 περιλαμβάνει τους εξής στόχους:

- Έξυπνη ανάπτυξη
- Πράσινη ανάπτυξη
- Ανάπτυξη υποδομών
- Κοινωνική ανάπτυξη
- Εξωστρέφεια

Το όραμα της στρατηγικής της Περιφέρειας Αττικής, στην κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική της διάσταση, ως μια δυναμική Περιφέρεια με αυξημένο εθνικό και διεθνή ρόλο, με βασικούς αναπτυξιακούς καταλύτες την πολιτιστική της ταυτότητα, την παραγωγή και ενσωμάτωση καινοτομίας, την νέα επιχειρηματικότητα και το τοπικό παραγωγικό και κοινωνικό κεφάλαιο.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Αττικής συνίσταται στην ανταπόκριση στις απειλές, στην αξιοποίηση των ευκαιριών που της παρουσιάζονται και στην περαιτέρω ανάπτυξη των δυνατοτήτων της. Για την προσέγγιση του οράματος η Περιφέρεια Αττικής καλείται στο τέλος της περιόδου 2021 - 2025 να έχει προωθήσει τα παρακάτω:

1. Να συνδυάζει καταλλήλως την αναπτυξιακή συμπεριφορά όλων των παραγωγικών τομέων, να ενσωματώνει την συμβολή τους στη συνολική ανταγωνιστικότητα, να αυξήσει την εξωστρέφεια και την ενσωμάτωση καινοτομίας και να έχει επιτύχει σε σημαντικό βαθμό την ομογενοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού της χώρου.

2. Να έχει επιτύχει ένα αξιολογικό επίπεδο διατηρησιμότητας της ανάπτυξης και να έχει ενσωματώσει τις απαιτήσεις της πράσινης ανάπτυξης στην οικονομική δραστηριότητα και στη χρήση του χώρου.
3. Να συνδυάζει με επιτυχία και στο καταλληλότερο μίγμα, τον στρατηγικό ρόλο των περιφερειακών μηχανισμών, τη συνεχή επέκταση της επιχειρηματικότητας, την παραγωγική κινητοποίηση των ενδογενών χρηματοδοτικών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων και δραστηριοτήτων υψηλής έντασης γνώσης, στην κατεύθυνση της έξυπνης ανάπτυξης.
4. Να διασφαλίσει την προστασία του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος και την περαιτέρω ανάδειξη του υψηλής αξίας πολιτιστικού αποθέματος με έξυπνους τρόπους, σε διασύνδεση με τους παραγωγικούς τομείς.
5. Να ενισχύσει το πλέγμα προστασίας του κοινωνικού της ιστού στους τομείς της απασχόλησης, της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης.

Υπό το πρίσμα προσέγγισης του περιεχομένου του στόχου της Πράσινης Ανάπτυξης, η Περιφέρεια Αττικής υιοθετεί στον σχεδιασμό της, τους παρακάτω Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

- I. Προώθηση των αρχών και εφαρμογών της κυκλικής οικονομίας
- II. Προστασία και ανάδειξη των περιβαλλοντικών πόρων και της φυσικής κληρονομιάς
- III. Ανάπτυξη υποδομών και συστημάτων προστασίας και πρόληψης
- IV. Προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας και του ενεργειακού μετασχηματισμού
- V. Μετάβαση σε πράσινη πόλη

Περιφερειακό Σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή της Περιφέρειας Αττικής (ΠΕΣΠΚΑ)

Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για την προσαρμογή των κρατών – μελών στην κλιματική αλλαγή στοχεύει στην προαγωγή της προσαρμογής σε τρωτούς τομείς και στην κάλυψη των κενών γνώσης ώστε να υπάρχει εμπειριστατωμένη λήψη αποφάσεων και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναπτύχθηκε μια διαδικασία τεσσάρων σταδίων για την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αξιολόγηση ενός ΠεΣΠΚΑ. Η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) θέτει τους γενικούς στόχους και τους άξονες προτεραιότητας πολιτικής-παρεμβάσεων, οι οποίοι πρέπει να είναι κοινοί για το ΠεΣΚΑ. Το ίδιο αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που προσδιορίζει και ιεραρχεί τα απαραίτητα μέτρα και δράσεις προσαρμογής σε επίπεδο περιφέρειας.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις μεταφορές, εξετάζεται η επίδραση της κλιματικής αλλαγής στα αεροδρόμια, στο οδικό δίκτυο, στο σιδηροδρομικό δίκτυο και τα λιμάνια. Εξετάζονται παράγοντες όπως η αύξηση της θερμοκρασίας, η αύξηση της μέσης ταχύτητας του ανέμου και συχνότητας ανεμοθυελλών, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και η αυξημένη βροχόπτωση. Γίνεται αναγνώριση των επιπτώσεων, εκτίμηση του κινδύνου και της επικινδυνότητας έως και το 2100. Επισημαίνεται ότι οι οδικές μεταφορές αναμένεται να αντιμετωπίσουν μέτριο και υψηλό κίνδυνο από την κλιματική αλλαγή σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα ως το 2050. Τέλος, εντός του Σχεδίου γίνεται παράθεση και αξιολόγηση μέτρων έναντι της κλιματικής αλλαγής. Παραδείγματα εξ αυτών, σχετιζόμενα με τις μεταφορές, αποτελούν Μέτρα Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων από Πλημμύρες, Ειδική Χωρική Μελέτη επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στις υποδομές και Αστική Αναζωογόνηση πόλεων μέσω αναπλάσεων περιοχών και δημοσίων κτιρίων.

ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Δεν υπάρχουν κυκλοφοριακές μελέτες ή σχέδια όπως τα ΣΒΑΚ, τα ΣΑΠ και τα ΣΦΗΟ εγκεκριμένα για κανέναν από τους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής.

Σε ορισμένους από τους δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής δεν υπάρχουν καν εγκεκριμένα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια της πρώτης γενιάς (βάσει του Οικιστικού νόμου 1337/1983 όπως αυτός αργότερα τροποποιήθηκε και επεκτάθηκε δια του νόμου 2508/97 για την Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη).

Σήμερα, προωθείται (βλ. ΥΑ Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΓρΥΦΧΑΠ/121492/1903 ΦΕΚ 6046/Β/20-12-2021 «Κατάρτιση και έγκριση προγραμμάτων εκπόνησης μελετών Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων και Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Β' τμήμα προγραμμάτων πολεοδομικού σχεδιασμού), σε εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4759/2020, με χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ειδικότερα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) - ΣΑΤΑ 075, υπό τη γενική ονομασία τίτλου Έργων "ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ"») η εκπόνηση των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων του ν. 4759/2020 «Εκσυγχρονισμός της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας και άλλες διατάξεις», για 5 από τους 8 δήμους (Σπετσών, Ύδρας, Τροιζηνίας-Μεθάνων, Κυθήρων-Αντικυθήρων και Σαλαμίνας), βρίσκεται σε εξέλιξη το ΤΠΣ για τους δήμους Αίγινας και Αγκιστρίου, ενώ για τον δήμο Πόρου προωθείται Ειδικό Πολεοδομικό Σχέδιο από κοινού με την όμορη περιοχή της Ερμιονίδας. Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΓρΥΦΧΑΠ/121492/1903

Σε επίπεδο τοπικής πρωτοβουλίας, ορισμένες ΜΚΟ ή και δήμοι προωθούν την ανάδειξη – δικτύωση μονοπατιών και πεζοπορικών διαδρομών, εφαρμόζουν πολιτικές περιορισμού ή και αποκλεισμού του αυτοκινήτου (δύο από τους νησιωτικούς δήμους, οι Σπέτσες και η Ύδρα είναι πλήρως ή μερικώς car free islands) κ.ά. Πρωτοβουλίες σαν κι αυτές προδιαγράφουν ένα άλλο είδος τουρισμού με μικρότερη εποχικότητα και γι' αυτό σιγά σιγά κερδίζουν έδαφος. Ωστόσο, ελλείπει των αναγκαίων μελετών σε επίπεδο δήμου (βλ. ΣΒΑΚ και ΣΑΠ, ή και πολεοδομικός σχεδιασμός), δεν υπάρχει μια συνολική θεώρηση ή κείμενο στρατηγικής.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Πράσινη Συμφωνία (A European Green Deal)

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι το μακροπρόθεσμο στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για τον μετασχηματισμό της σε μία κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, μέσω της επίτευξης μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών Αερίων του Θερμοκηπίου (ΑτΘ), με τη δέσμευσή τους με λύσεις τόσο τεχνολογικών όσο και βασισμένων στη φύση (nature-based). Η κλιματική αυτή φιλοδοξία συνοδεύεται από τη δέσμευση για αύξηση των σχετικών επενδύσεων αλλά και τη διασφάλιση της δικαιοσύνης στη μετάβαση αυτή. Επιπλέον, η Πράσινη Συμφωνία ήρθε να ανανεώσει τη δέσμευση της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού και της ατζέντας των Ηνωμένων Εθνών για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Για την υλοποίηση των παραπάνω, η ΕΕ καλείται να μετασχηματίσει τομείς που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και να αναπτύξει φιλόδοξες στρατηγικές που θα διασφαλίσουν την ανταγωνιστικότητα των αντίστοιχων κλάδων. Αυτοί οι τομείς, όπως προβλέπονται από την Πράσινη Συμφωνία, είναι οι:

- Κλίμα
- Περιβάλλον και Ωκεανοί

- Ενέργεια
- Μεταφορές
- Γεωργία
- Τουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη
- Οικονομικές υπηρεσίες
- Έρευνα και Καινοτομία

Η ψήφιση του κλιματικού νόμου αποτελεί εμβληματικό ορόσημο της Πράσινης συμφωνίας, ενώ επιμέρους στρατηγικές και σχέδια (όπως το Κύμα ανακαινίσεων, το σχέδιο δράσης για μια Κυκλική Οικονομία, το νέο ευρωπαϊκό Bauhaus, το «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», το REPowerEU κ.α) ανά τομέα δράσης καταρτίζονται ή επικαιροποιούνται. Αποτέλεσμα των δράσεων που θα αναληφθούν στους παραπάνω τομείς, πέρα από τη συμβολή στην επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης, θα είναι οι Ευρωπαίοι πολίτες να διαθέτουν καθαρό αέρα, καθαρό νερό, υγιές έδαφος και βιοποικιλότητα, ανακαινισμένα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, υγιεινά και οικονομικά προσιτά τρόφιμα, περισσότερες δημόσιες μεταφορές, καθαρότερη ενέργεια και καινοτόμα καθαρή τεχνολογική καινοτομία, προϊόντα με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής που μπορούν να επισκευάζονται, να ανακυκλώνονται και να επαναχρησιμοποιούνται, μελλοντικά βιώσιμες θέσεις εργασίας και κατάρτιση σε δεξιότητες για τη μετάβαση, και μια ανταγωνιστική και ανθεκτική βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το πακέτο Fit for 55 ήρθε ένα χρόνο μετά την υιοθέτηση της Πράσινης Συμφωνίας και αποτελεί μέρος της, ως προσαρμογή στα αρνητικά νέα δεδομένα που έθεσε η έκθεση του ΟΗΕ (Emissions Gap Report 2019), καθώς διαπιστώθηκε ανεπάρκεια των παγκόσμιων προσπαθειών για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού για τον περιορισμό της αύξησης της θερμοκρασίας κάτω από 2°C και κατά προτίμηση κάτω από 1,5°C. Μέσω του πακέτου Fit for 55, η Ε.Ε. αύξησε τον στόχο μείωσης εκπομπών ΑτΘ από 40% σε τουλάχιστον 55% έως το 2030, ως ενδιάμεσο στόχο επίτευξης του κεντρικού στόχου για κλιματική ουδετερότητα το 2050 και την επίτευξη αύξησης της θερμοκρασίας κάτω από 1,5°C. Ανάμεσα στις νομοθετικές προτάσεις και πρωτοβουλίες πολιτικής της δέσμης Fit for 55, περιλαμβάνεται η πρόταση να αυξηθεί ο στόχος σε επίπεδο ΕΕ για το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο συνολικό ενεργειακό μείγμα από τουλάχιστον 32 % που ισχύει σήμερα σε τουλάχιστον 40 % έως το 2030, καθώς και η αναθεώρηση της ισχύουσας οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση με την αύξηση του παρόντος στόχου σε επίπεδο ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση από 32,5 % σε 36 % για την τελική κατανάλωση ενέργειας και σε 39 % για την κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας.

Πακέτο «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» (Clean energy for all europeans)

Το Πακέτο «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους» υιοθετήθηκε το 2019 με σκοπό να συμβάλλει στην πράσινη και δίκαιη μετάβαση του ευρωπαϊκού ενεργειακού συστήματος, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις που έχουν ήδη τεθεί από την ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και την ολοκλήρωση της ενεργειακής ένωσης (2015) παρέχοντας επαρκή, προσιτή και βιώσιμη ενέργεια στους Ευρωπαίους. Επιπλέον στόχοι του πακέτου είναι η ενδυνάμωση των καταναλωτών, η ανάπτυξη και η δημιουργία νέων πράσινων θέσεων εργασίας. Ωστόσο, κάθε μέλος-κράτος καλείται να εξειδικεύσει τους κεντρικούς στόχους του πακέτου, στις εθνικές ενεργειακές του προκλήσεις.

Το πακέτο προβλέπει την ανάληψη δράσης στις 5 διαστάσεις της Ενεργειακής Ένωσης: την ενεργειακή ασφάλεια, την εσωτερική αγορά ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την απαλλαγή της οικονομίας από τον

άνθρακα και την έρευνα-καινοτομία-ανταγωνιστικότητα. Ιδιαίτερη βαρύτητα στη στρατηγική αναμένεται να έχουν τα εξής στοιχεία:

1. Ενεργειακή απόδοση
2. Περισσότερες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
3. Καλύτερη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης
4. Περισσότερα δικαιώματα για τους καταναλωτές
5. Μια εξυπνότερη και πιο αποτελεσματική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

Η επίτευξη των στόχων του Πακέτου Πράσινη Ενέργεια θα διασφαλιστεί με τις 8 νέες ευρωπαϊκές οδηγίες που έχουν ήδη υιοθετηθεί από το ευρωπαϊκό συμβούλιο, και θα πρέπει να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών εντός 2 ετών από την ψήφισή τους:

- Ενεργειακή απόδοση σε κτίρια: Οδηγία (ΕΕ) 2018/844
- Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001
- Ενεργειακή απόδοση: Οδηγία (ΕΕ) 2018/2002
- Διακυβέρνηση ενεργειακής ένωσης: Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999
- Κανονισμός Εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/943
- Οδηγία ηλεκτρικής ενέργειας: Οδηγία (ΕΕ) 2019/944
- Ετοιμότητα κινδύνου: Κανονισμός (ΕΕ) 2019/941
- Κανονισμός ρυθμιστικών αρχών ενέργειας (ACER): Κανονισμός (ΕΕ) 2019/942

Εκτός από τις νομικές πράξεις, η Επιτροπή έχει ξεκινήσει μια σειρά από μη νομοθετικές πρωτοβουλίες για να υποστηρίξει τη μετάβαση στην καθαρή ενέργεια και να διασφαλίσει ότι θα γίνει με δίκαιο τρόπο για όλες τις περιφέρειες και τους τομείς, όπως:

- Η πρωτοβουλία των περιφερειών άνθρακα σε μετάβαση
- Η Πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» (Clean energy for EU islands)
- Το Συμβουλευτικό κέντρο για την ενεργειακή φτώχεια (Energy Poverty Advisory Hub)

Πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» (Clean energy for EU islands)

Η πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» ξεκίνησε το 2017 ως μέρος του πακέτου «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους». Σκοπός των εμπνευστών της ήταν η δημιουργία ενός μακροπρόθεσμου πλαισίου για την υποστήριξη των νησιών να παράγουν τη δική τους βιώσιμη ενέργεια χαμηλού κόστους. Οι δράσεις που υποστηρίζονται από την πρωτοβουλία αναμένεται να συμβάλλουν στα παρακάτω:

- μείωση του ενεργειακού κόστους και σημαντική αύξηση της παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- κατασκευή εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας και συστημάτων απόκρισης στη ζήτηση, χρησιμοποιώντας τις πιο σύγχρονες τεχνολογίες
- καλύτερη ενεργειακή ασφάλεια για τα νησιά, τα οποία θα εξαρτώνται λιγότερο από τις εισαγωγές
- βελτιωμένη ποιότητα του αέρα, χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και λιγότερες επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον των νησιών
- τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών, ενισχύοντας την οικονομική αυτόρκεια των νησιών

REPowerEU

Το σχέδιο REPowerEU αποτελεί πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μετασχηματισμό του ενεργειακού συστήματος της Ευρώπης, με σκοπό την απεξάρτηση της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, και αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Τα μέτρα που προβλέπει το σχέδιο REPowerEU μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτόν τον φιλόδοξο στόχο, μέσω των παρακάτω:

- *Εξοικονόμηση ενέργειας:* Η Επιτροπή προτείνει την ενίσχυση των μακροπρόθεσμων μέτρων ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης του δεσμευτικού στόχου ενεργειακής απόδοσης. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να χρησιμοποιούν φορολογικά μέτρα ενθάρρυνσης της εξοικονόμησης ενέργειας, όπως μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ στα ενεργειακά αποδοτικά συστήματα θέρμανσης, στην ενεργειακά αποδοτική μόνωση κτιρίων και στις ενεργειακά αποδοτικές συσκευές και προϊόντα.
- *Διαφοροποίηση του εφοδιασμού:* συνεργασία με διεθνείς εταίρους για τη διαφοροποίηση του εφοδιασμού και επίπεδα-ρεκόρ στις εισαγωγές ΥΦΑ και υψηλότερες παραδόσεις αερίου αγωγών.
- *Επιτάχυνση της ανάπτυξης των ΑΠΕ:* Η Επιτροπή προτείνει να αυξηθεί ο πρωταρχικός στόχος για το 2030 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας από το 40 % στο 45 % στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων «Fit for 55 package».
- *Μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων στη βιομηχανία και στις μεταφορές:* Προκρίνονται η εξοικονόμηση ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση, η υποκατάσταση καυσίμων, ο εξηλεκτρισμός και η αύξηση της χρήσης του πράσινου υδρογόνου, του βιοαερίου και του βιομεθανίου.

Ο πράσινος μετασχηματισμός που προτείνεται αναμένεται να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη, την ασφάλεια και τη δράση για το κλίμα για την Ευρώπη και τους εταίρους. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (MAA) βρίσκεται στο επίκεντρο του σχεδίου REPowerEU, στηρίζοντας τον συντονισμένο σχεδιασμό και χρηματοδοτώντας διασυνοριακές και εθνικές υποδομές, καθώς και ενεργειακά έργα και μεταρρυθμίσεις.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)

Το ΕΣΕΚ (ΦΕΚ Β' 4893/2019) αποτελεί την εθνική στρατηγική για την Ενέργεια και το Κλίμα θέτοντας τις βασικές στρατηγικές προτεραιότητες και αναδεικνύοντας τις αναπτυξιακές δυνατότητες για την τρέχουσα δεκαετία έως το 2030 σε θέματα ενέργειας και αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Βασική επιδίωξη μέσα από την εκπόνηση του ΕΣΕΚ είναι να προωθηθεί η ενεργειακή μετάβαση με τον πιο οικονομικά ανταγωνιστικό τρόπο για την εθνική οικονομία και η δραστική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με παράλληλη «ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και την προστασία των καταναλωτών, εγκαθιδρύοντας ένα πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης της εθνικής οικονομίας, αξιοποιώντας με το βέλτιστο τρόπο εθνικούς και ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς και υιοθετώντας τους κατάλληλους μηχανισμούς αγοράς σύμφωνα και με την ενωσιακή νομοθεσία».

Το ΕΣΕΚ αναπτύσσει Προτεραιότητες και Μέτρα Πολιτικής σε ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών και οικονομικών δραστηριοτήτων, θέτοντας ως βασική προτεραιότητα την σημαντική διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, για τη δραστική μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων, προκειμένου να συμβάλει η χώρα μας στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής

Πράσινης Συμφωνίας για μηδενικούς ρύπους το 2050. Συγκεκριμένα, οι βασικότεροι ποσοτικοί στόχοι που τίθενται στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ για το 2030 είναι:

- α) Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σε ποσοστό που ανέρχεται πάνω από 42% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 1990 και σε πάνω από 55% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 2005. Ορόσημο αποτελεί η απόσυρση λιγνιτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής έως το έτος 2028.
- β) Συμμετοχή των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας κατ' ελάχιστον στο 35%. Το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή προβλέπεται να φτάσει τουλάχιστον το 60%.
- γ) Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης τουλάχιστον κατά 38% σύμφωνα με την ευρωπαϊκή μεθοδολογία, με έμφαση στον κτιριακό τομέα και τις μεταφορές. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται να γίνει σε ετήσια βάση ενεργειακή ανακαίνιση του 3% του συνολικού εμβαδού της θερμικής ζώνης των κτιρίων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης έως το έτος 2030

Το ΕΣΕΚ ενσωματώνει και περιγράφει αντίστοιχα μέτρα και για άλλες στρατηγικές προτεραιότητες πολιτικής όπως η επιτάχυνση της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών, η χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις λειτουργία του νέου μοντέλου αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η ενίσχυση των ενεργειακών διασυνδέσεων, η ανάπτυξη στρατηγικών έργων αποθήκευσης, η ψηφιοποίηση των δικτύων ενέργειας, η προώθηση της ηλεκτροκίνησης, η σύζευξη των τελικών τομέων, η μείωση των εκπομπών και σε άλλους τομείς δραστηριότητας (αγροτικό τομέα, ναυτιλία, τουρισμό) καθώς και πρωτοβουλίες σε θέματα έρευνας και καινοτομίας και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας.

Παράλληλα, στο ΕΣΕΚ παρουσιάζονται οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν για διασύνδεση με την Εθνική Στρατηγική Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) και την συμβολή στην επίτευξη των στόχων αυτήν για την κλιματική προσαρμογή. Επιπλέον, τίθεται η βάση για την προώθηση της κυκλικής οικονομίας που θα συμβάλλει στην επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων σε βραχυπρόθεσμο (έως το 2030), αλλά και μακροπρόθεσμο ορίζοντα (έως το 2050).

Μακροχρόνια στρατηγική για το 2050. (ΥΠΕΝ, 2020)

Η στρατηγική αυτή (Long Term Strategy 2050 – LTS) εκπονήθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας ώστε να αποτελέσει έναν οδικό χάρτη πολιτικής για τα ζητήματα Ενέργειας και Κλίματος έως το 2050, συμβάλλοντας στην κοινή ευρωπαϊκή προσπάθεια για μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας το 2050. Ο σχεδιασμός αυτός είναι συμπληρωματικός στο ΕΣΕΚ, καθώς προϋποθέτει την επιτυχή υλοποίηση των στόχων του με αναφορά το έτος 2030. Βασικός στόχος εκπόνησης της στρατηγικής ήταν να διερευνηθεί το βέλτιστο μείγμα διάρθρωσης και εξέλιξης του ενεργειακού συστήματος μέχρι το έτος 2050 για την επίτευξη συγκεκριμένων κλιματικών στόχων ώστε να καθορίσει την ενεργειακή και κλιματική στρατηγική της χώρας, χωρίς ωστόσο να καθορίζει συγκεκριμένα εξειδικευμένα μέτρα.

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της στρατηγικής εξετάστηκαν οι διαθέσιμες τεχνολογίες και διαφορετικά σενάρια εξέλιξης του ενεργειακού συστήματος, με σκοπό να αναδειχθούν οι κατευθύνσεις για τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με τρόπο οικονομικά βιώσιμο, σύγχρονο και επωφελές. Η μακροχρόνια στρατηγική προς την κλιματική ουδετερότητα το 2050 συμπεριλαμβάνει πολιτικές στη Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, τον Εξηλεκτρισμό μεταφορών και θερμότητας, τις ΑΠΕ, την καθαρή κινητικότητα στον τομέα των μεταφορών, την βιομηχανική ανταγωνιστικότητα και κλιματική ουδετερότητα, τις υποδομές σε δίκτυα και πολιτικές ολοκλήρωσης αγορών και την βιο-οικονομία.

Στο κείμενο της στρατηγικής, με βάση τα σενάρια πολιτικής, παρουσιάζονται οι εφαρμόσιμες στο ελληνικό πλαίσιο διαθέσιμες τεχνολογικές λύσεις, δίνοντας βαθμούς ελευθερίας για την προσαρμογή των μέτρων στις μελλοντικές ανάγκες, ανάλογα με την εξέλιξη της τεχνολογίας και της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας μετά το έτος 2030.

Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Ενεργειακής Ένδειας (ΣΔΕΕ)

Το ΣΔΕΕ (ΦΕΚ Β' 4447/28-09-2021) αποτελεί την εξειδίκευση (σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΕΣΕΚ) της εθνικής στρατηγικής για την μόνιμη, και μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση του φαινομένου της Ενεργειακής ένδειας. Για την επιτυχία αυτού του στόχου, το ΣΔΕΕ περιλαμβάνει αφενός τον ορισμό του φαινομένου και την μεθοδολογία εκτίμησης των επιπτώσεων του φαινομένου στα ελληνικά νοικοκυριά μέσω χρήσης διαφορετικών δεικτών μέτρησης, και αφετέρου τη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντικτύπου των μέτρων που θα εφαρμοστούν για την αποκλιμάκωση του φαινομένου έως το έτος 2030. Τα σχεδιαζόμενα μέτρα πολιτικής έχουν αναπτυχθεί σε τρεις άξονες:

- Προστασία των πληττόμενων καταναλωτών από το φαινόμενο της ενεργειακής ένδειας, μέσω τριών μέτρων πολιτικής για τη στήριξη πληττόμενων νοικοκυριών σε ακραίες και έκτακτες συνθήκες ενεργειακής ένδειας, αλλά και την προστασία τους μέσω κανονιστικών και ρυθμιστικών μέτρων.
- Μακροπρόθεσμη καταπολέμηση του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας μέσω τεσσάρων μέτρων πολιτικής για τη προώθηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων για τη σημαντική βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την προώθηση της χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) σε κτίρια κατοικίας πληττόμενων νοικοκυριών με τις βασικές αρχές σχεδιασμού που περιγράφονται στο ΕΣΕΚ.
- Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και εκπαίδευσης σε νοικοκυριά με δράσεις που μπορούν να καταπολεμήσουν το φαινόμενο, όπως η προώθηση ΑΠΕ, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, η προστασία των καταναλωτών και η αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος.

Η διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης του αντικτύπου κάθε μέτρου πολιτικής θα συμβάλλει σε διορθωτικές παρεμβάσεις, εάν κριθεί σκόπιμο, ή και στην πρόταση νέων μέτρων πολιτικής για την κάλυψη πτυχών που δεν καλύπτονται.

Θεσμικό πλαίσιο για τις Ενεργειακές Κοινότητες

Με τον ν.4513/2018 «Ενεργειακές Κοινότητες και άλλες διατάξεις» καταρτίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα θεσμικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των Ενεργειακών Κοινοτήτων (Ε.Κοιν.). Κεντρικός σκοπός του νόμου είναι η προώθηση της Κ.Α.Λ.Ο. και της καινοτομίας στον ενεργειακό τομέα, την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, την προαγωγή της ενεργειακής αειφορίας και της καινοτομίας, την παραγωγή, αποθήκευση, ιδιοκατανάλωση, διανομή και προμήθεια ενέργειας καθώς και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας στην τελική χρήση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ο νόμος για τις Ενεργειακές Κοινότητες προβλέπει την παροχή σχετικών οικονομικών κινήτρων και μέτρων στήριξης για την προώθηση ενός πλέγματος δραστηριοτήτων με αναφορά την παραγωγή και διαχείρισης καθαρής ενέργειας από ΑΠΕ και δράσεις εξοικονόμησης, συμβάλλοντας παράλληλα στους εθνικούς στόχους του ΕΣΕΚ για αξιοποίηση του εγχώριου δυναμικού ΑΠΕ, την αύξηση της ενεργειακής ασφάλειας και την μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικού ισοζυγίου άνθρακα.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Αττικής

Στο ΠΕΣΠΚΑ Περιφέρειας Αττικής, αξιολογούνται οι πιθανές επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή στην Περιφέρεια Αττικής και προτείνονται σχετικές δράσεις για την προσαρμογή στους κλιματικούς κινδύνους που προβλέπονται να εκδηλωθούν τις επόμενες δεκαετίες. Στην περιφέρεια Αττικής αναμένεται αύξηση των μέσων τιμών και των ακραίων της θερμοκρασίας και της βροχοπτώσης κατά των 21ο αιώνα, με σημαντικές συνέπειες, όπως δασικές πυρκαγιές, πλημμυρικά φαινόμενα, καύσωνες, μεταβολές της στάθμης της θάλασσας για τις ακτογραμμές της Αττικής. Στο τομέα της ενέργειας, αποτέλεσμα των παραπάνω κλιματικών κινδύνων αναμένεται να είναι η μεταβολή της ζήτησης ενέργειας ψύξης και θέρμανσης, η πλημμύρα υποδομών από βροχοπτώσεις και η θαλάσσια πλημμύρα υποδομών.

Ειδικότερα, λόγω της παρατηρούμενης αύξησης της θερμοκρασίας στην Αττική, η κατανάλωση ενέργειας μπορεί να αλλάξει καθώς οι ενεργειακές απαιτήσεις για θέρμανση κατά τη διάρκεια του χειμώνα πέφτουν, ενώ κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού η ζήτηση ενέργειας για ψύξη θα αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό λόγω των υψηλών θερμοκρασιών. Αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να εγκατασταθεί πρόσθετη παραγωγική ικανότητα πέραν εκείνης που απαιτείται για την κάλυψη της υποκείμενης οικονομικής ανάπτυξης. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ο τομέας, κυρίως λόγω υψηλών και ακραίων θερμοκρασιών, θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητά του να ανταποκριθεί στην προβλεπόμενη ενεργειακή ζήτηση. Σύμφωνα με τη μελέτη, η ικανότητα προσαρμογής του ενεργειακού τομέα στην μεταβαλλόμενη ζήτηση ενέργειας εξαρτάται από τα ακόλουθα:

- Μέτρα ενεργειακής απόδοσης που αναλαμβάνονται ή βρίσκονται σε εξέλιξη
- Χρήση ηλιακής ενέργειας για θέρμανση και ψύξη. Τα ηλιακά θερμικά συστήματα χρησιμοποιούνται ευρέως για τις ανάγκες για ζεστό νερό, ενώ τα φωτοβολταϊκά συστήματα χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο σε επίπεδο νοικοκυριών μειώνοντας συνεπώς την πίεση στον τομέα του ενεργειακού εφοδιασμού
- Αύξηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου στο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο
- Εγκατάσταση νέων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για την κάλυψη της μελλοντικής ζήτησης ενέργειας

Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Αττικής 2021-2025

Η Περιφέρεια Αττικής συμπεριλαμβάνει στη στρατηγική της στο ΠΠΑ 2021-2025 την Πράσινη Ανάπτυξη ως επιμέρους Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχο. Σε αυτόν δίνεται αυξημένη έμφαση στην προώθηση δράσεων εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς στην Αττική υπάρχει μεγάλος αριθμός παλαιάς τεχνολογίας και ενεργοβόρων δημόσιων κτιρίων. Επιπλέον, διατυπώνεται η ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, ωστόσο ο σχεδιασμός και η εγκατάσταση νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων ΑΠΕ καλείται να συνοδεύεται με τις πρότερες απαραίτητες διαδικασίες διαβούλευσης με την τοπική κοινωνία και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να επιτυγχάνεται ο μεγαλύτερος δυνατός βαθμός συναίνεσης. Σημαντικό σημείο της προτεραιότητας αποτελεί η αντιμετώπιση ως ευκαιρία εφαρμογής της κυκλικής οικονομίας σε συνδυασμό με εναλλακτικές μεθόδους παραγωγής ενέργειας, αξιοποιώντας τα αστικά απόβλητα. Όσον αφορά μια άλλη σημαντική προτεραιότητα που τίθεται, αυτή των υποδομών, διατυπώνεται η αναγκαιότητα για δράσεις και έργα για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, την ανάπτυξη των ευφυών έξυπνων δικτύων, την εισαγωγή των ΑΠΕ και η προώθηση της

πολυτροπικής και βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Οι παραπάνω κατευθύνσεις αποτυπώνονται στους σχετικούς Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Αττικής 2021-2027

Η Περιφέρεια Αττικής στο σχεδιασμό της Προγραμματικής Περιόδου (Π.Π.) 2021-2027, αν και σε μία ιδιαίτερα δύσκολη οικονομικά και κοινωνικά περίοδο, θέτει ως προτεραιότητα την προστασία του περιβάλλοντος, μέσα από παρεμβάσεις σε τομείς όπως η ενέργεια και οι συνδεδεμένοι με αυτή τομείς (κινητικότητα, υποδομές, αστική ανάπτυξη κ.α.). Συγκεκριμένα, στον στόχο Πολιτικής 2 του ΠΕΠ 2021-2027, διατυπώνεται η ανάγκη για «μια πιο πράσινη, χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μεταβατική προς την οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης».

Σε ό,τι αφορά στον τομέα της ενέργειας, διαπιστώνεται ότι υπάρχει ένα ιδιαίτερα γερασμένο κτιριακό απόθεμα, με χαμηλό επίπεδο θερμικής προστασίας και υψηλά επίπεδα απώλειας ενέργειας, όπως και από αστικές λειτουργίες υψηλής κατανάλωσης. Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσμενούς ενεργειακής πραγματικότητας, η Περιφέρεια θα προωθήσει έργα ενεργειακής βελτίωσης δημοσίων κτιρίων αρμοδιότητας των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού κατά τουλάχιστον δύο τάξεις του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ), ενσωμάτωση ΑΠΕ η οποία όμως θα υλοποιείται μετά την εξάντληση των συμβατικών οικοδομικών και ηλεκτρομηχανολογικών παρεμβάσεων περιστολής της ενεργειακής κατανάλωσης και βελτίωσης των ενεργειακών επιδόσεων κάθε κτιρίου, ενώ στις περιοχές πυκνού αστικού ιστού, προτεραιότητα δίνεται στην πρόληψη δημιουργίας φαινομένων θερμικής νησίδας από εκτεταμένες επιφάνειες φωτοβολταϊκών. Επιπλέον, αναγνωρίζεται η «πολυδιάστατη συνεισφορά της διεσπαρμένης παραγωγής συστημάτων ΑΠΕ», με αποτέλεσμα να ενθαρρύνονται σχήματα αυτοπαραγωγής και ενεργειακού συμψηφισμού, και κατά συνέπεια το προκρίνεται το σχήμα των Ενεργειακών Κοινοτήτων ως χρήσιμο εργαλείο για την ενδυνάμωση του ρόλου των τοπικών κοινωνιών και των καταναλωτών.

Ειδικά για τα νησιά του Αργοσαρωνικού και τα Κύθηρα/Αντικύθηρα προβλέπεται η υλοποίηση παρεμβάσεων εξοικονόμησης ενέργειας και ενεργειακής αυτονομίας, η υιοθέτηση νέων-έξυπνων τεχνολογιών με έμφαση στην αξιοποίηση της απορριπτόμενης θερμότητας, παράλληλα με γενικότερες δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας στη λειτουργία των αστικών περιοχών (π.χ. εξοικονόμηση ενέργειας στο κεντρικό οδικό δίκτυο οδοφωτισμού αρμοδιότητας της Περιφέρειας Αττικής).

ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σχέδιο Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος Δήμου Κυθήρων

Ο Δήμος Κυθήρων συμμετέχει στο «Σύμφωνο των Δημάρχων» (ΣτΔ) από το 2015, και στο πλαίσιο αυτό έχει δεσμευτεί για:

- Την εξοικονόμηση ενέργειας κατά τουλάχιστον 20%.

- Την συμμετοχή των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στο ενεργειακό ισοζύγιο σε ποσοστό μεγαλύτερο του 20%.
- Την μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) τουλάχιστον κατά 20% έως το 2020 με έτος αναφοράς το 1990, ή άλλο πλησιέστερο έτος. (Το έτος αναφοράς για το Δήμο Κυθήρων για το οποίο υπάρχουν ακριβή δεδομένα απογραφής των εκπομπών CO₂ 2011).

Ο οδικός δρόμος για την υλοποίηση των δεσμεύσεων αυτών έχει αποτυπωθεί στο εκπονημένο (2016) Σχέδιο Δράσης Αειφόρου Ενέργειας (ΣΔΑΕ). Στο σχέδιο αυτών παρουσιάζεται η αναλυτική καταγραφή της ενεργειακής κατάστασης του Δήμου Κυθήρων και οι εκπομπές CO₂ για το έτος βάσης, καθώς και οι αναγκαίες παρεμβάσεις που προβλέπονται να υλοποιηθούν από το Δήμο, ώστε να επιτευχθούν οι προαναφερθέντες στόχοι του προγράμματος.

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Νέο Σχέδιο Δράσης ΕΕ για την Κυκλική Οικονομία (2020)

Τον Μάρτιο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το «Νέο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία» (2020/2077(INI)), το οποίο αποτελεί έναν από τους κύριους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Το νέο σχέδιο δράσης εστιάζει σε τομείς στους οποίους η χρήση πόρων είναι μεγάλη και το δυναμικό κυκλικότητας υψηλό όπως τα ηλεκτρονικά, οι μπαταρίες και τα οχήματα, οι συσκευασίες, τα πλαστικά, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, οι κατασκευές και τα κτίρια, τα τρόφιμα, τα ύδατα και οι θρεπτικές ύλες.

Το νέο σχέδιο δράσης εισάγει νομοθετικά και μη νομοθετικά μέτρα και στοχεύει σε τομείς στους οποίους η δράση σε επίπεδο ΕΕ προσφέρει προστιθέμενη αξία.

Το Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία παρουσιάζει μέτρα για:

- ⇒ Να κάνει τα βιώσιμα προϊόντα τον κανόνα στην ΕΕ
- ⇒ Να ενδυναμώσει τους καταναλωτές και τους δημόσιους αγοραστές.
- ⇒ Να εστιάζει στους τομείς που χρησιμοποιούν τους περισσότερους πόρους και όπου το δυναμικό κυκλικότητας είναι υψηλό, όπως: ηλεκτρονικά, μπαταρίες και οχήματα, συσκευασίες, πλαστικά, υφάσματα, κατασκευές και κτίρια, τρόφιμα, νερό και θρεπτικά συστατικά
- ⇒ Να εξασφαλίσει λιγότερα απόβλητα
- ⇒ Να κάνει την κυκλικότητα να λειτουργεί για ανθρώπους, περιοχές και πόλεις.
- ⇒ Να ηγείται παγκόσμιων προσπαθειών για την κυκλική οικονομία.

Ανακοίνωση της Επιτροπής - Ο ρόλος της παραγωγής ενέργειας από απόβλητα στην κυκλική οικονομία (2017)

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Ο ρόλος της παραγωγής ενέργειας

από απόβλητα στην κυκλική οικονομία (COM(2017)34 final)» αναφέρει ότι η «παραγωγή ενέργειας από απόβλητα» είναι ένας ευρύς όρος που δεν καλύπτει μόνο την αποτέφρωση αποβλήτων. Βασικός σκοπός της ανακοίνωσης είναι η ανάκτηση ενέργειας από απόβλητα στην ΕΕ να στηρίζει τους στόχους του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία και να διέπεται αυστηρά από την ιεράρχηση αποβλήτων στην ΕΕ. Στην ανακοίνωση εξετάζονται επίσης τρόποι βελτιστοποίησης του ρόλου των διεργασιών παραγωγής ενέργειας από απόβλητα.

Οριζόντια νομοθεσία περί αποβλήτων (Οδηγία (ΕΕ) 2018/851)

Τροποποιείται η Οδηγία – πλαίσιο 2008/98/ΕΚ με στόχο τη θεσμοθέτηση εργαλείων, αλλά και υποχρεώσεων που θα διευκολύνουν τη μετάβαση προς την κυκλική οικονομία, με εξειδίκευση της εφαρμογής της διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, ενίσχυση της χωριστής συλλογής και καθορισμό φιλόδοξων ποσοτικών στόχων, σύμφωνα με τους οποίους η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων αυξάνονται τουλάχιστον σε ποσοστό 65% κατά βάρος μέχρι το 2035, με ενδιάμεσους στόχους για το 2025 και το 2030. Αναγνωρίζεται ρητά η δυσκολία επίτευξης των στόχων αυτών για ορισμένα κράτη μέλη (στα οποία περιλαμβάνεται και η Ελλάδα), κυρίως λόγω ανεπαρκείων στις αναγκαίες υποδομές διαχείρισης αποβλήτων (σημείο 5 του Προοιμίου της Οδηγίας) και δίνεται η δυνατότητα αναβολής μέχρι πέντε (5) έτη στην επίτευξη των στόχων υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις.

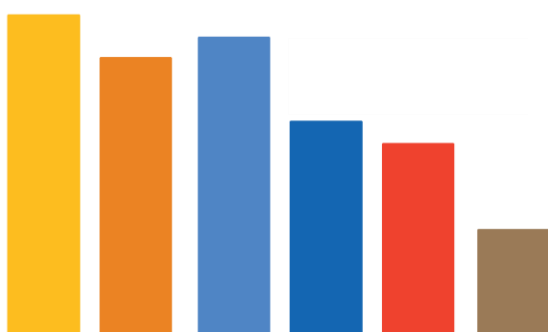
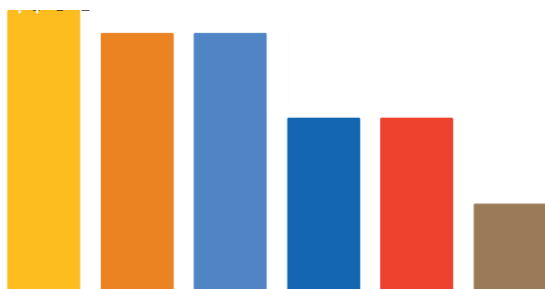
Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/851 δρομολογούνται σημαντικές αλλαγές στη διαχείριση των αποβλήτων κυρίως αναφορικά με τους στόχους για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων οι οποίοι αυξάνονται [για τα έτη 2025 (55%), 2030 (60%) και 2035 (65%) (άρθρο 11)] προκειμένου να αντικατοπτρίζουν ευκρινέστερα τη φιλοδοξία της Ένωσης να μεταβεί σε μια κυκλική οικονομία, την υποχρέωση των κρατών μελών να καθιερώσουν χωριστή συλλογή τουλάχιστον για τα απόβλητα από χαρτί, μέταλλα, πλαστικά και γυαλί, που τα κράτη μέλη όφειλαν να έχουν εκπληρώσει έως το 2025, καθώς και χωριστή συλλογή των βιολογικών αποβλήτων, των επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται από τα νοικοκυριά και από την 1η/1/2025 των αποβλήτων της κλωστοϋφαντουργίας. Επιπλέον προβλέπεται η καθιέρωση χωριστής συλλογής για τα επικίνδυνα κλάσματα των αποβλήτων που παράγονται από τα νοικοκυριά (άρθρο 20), ενώ ενθαρρύνεται η εφαρμογή της οικιακής κομποστοποίησης (άρθρο 22). Τέλος, με την εν λόγω Οδηγία, ενισχύεται/αυξάνεται το υποχρεωτικό περιεχόμενο των Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (άρθρο 28).

Η ΕΕ έχει επίσης θέσει στόχους για τα απορρίμματα συσκευασίας μέσω της Οδηγίας για τα απορρίμματα συσκευασίας, η οποία τροποποιήθηκε το 2018 από την Οδηγία 2018/852/ΕΕ, η οποία περιλαμβάνεται στο πακέτο μέτρων για την κυκλική οικονομία, θέτοντας στόχους για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση για το 2025 και το 2030 65% και 70% κατά βάρος, αντίστοιχα. Το παρακάτω σχήμα παρουσιάζει τους στόχους που έχουν τεθεί για το 2025 και το 2030 ανά υλικό συσκευασίας.

Υγειονομική Ταφή (Οδηγία (ΕΕ) 2018/850)

Τροποποιείται η Οδηγία 1999/31/ΕΚ για την υγειονομική ταφή, με εισαγωγή νέων ρυθμίσεων και στόχων, όπου μεταξύ άλλων τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίσουν τη μείωση έως το 2035 της ποσότητας των αστικών αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής στο 10% ή λιγότερο της συνολικής

ποσότητας των αστικών αποβλήτων που παράγονται (κατά βάρος), με δυνατότητα αναβολής και παρεκκλίσεων υπό όρους.

Στόχοι ανακύκλωσης της ΕΕ για το 2025 και το 2030 για τα απόβλητα συσκευασίας

Πλαστικά Προϊόντα Οδηγία (ΕΕ) 2019/904

Οδηγία (ΕΕ) 2019/904 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον. Υποχρεωτική η χωριστή συλλογή των πλαστικών φιαλών ποτών έως τριών λίτρων.

Τα κράτη μέλη καλούνται να υιοθετήσουν συγκεκριμένη στρατηγική και μέτρα με στόχο την πρόληψη και μείωση του αντίκτυπου ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία, τα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν:

- Την σταθερή και μετρήσιμη ποσοτική μείωση συγκεκριμένων πλαστικών μιας χρήσης έως το 2026 σε σύγκριση με το 2022 (π.χ. κυπελάκια και καπάκια καθώς και περιέκτες τροφίμων άμεσης κατανάλωσης)
- Την πλήρη απαγόρευση συγκεκριμένων προϊόντων (π.χ. μπατονέτες, μαχαιροπήρουνα, πιάτα, καλαμάκια, αναδευτήρες, ξυλάκια για μπαλόνια, περιέκτες τροφίμων από διογκωμένο πολυστυρένιο άμεσης κατανάλωσης και αντίστοιχοι περιέκτες ποτών και κυπελάκια)
- Απαιτήσεις για συγκεκριμένα πλαστικά μιας χρήσης και για ελάχιστο ποσοστό ανακυκλωμένου πλαστικού σε νέα προϊόντα. Συγκεκριμένα, το 2025 οι πλαστικές φιάλες PET θα αποτελούνται τουλάχιστον από 25% ανακυκλωμένο πλαστικό και το οποίο θα πρέπει να φτάσει στο 30% έως το 2030.
- Απαιτήσεις σήμανσης για συγκεκριμένα προϊόντα (π.χ. σερβιέτες, υγρά μαντηλάκια, προϊόντα καπνού με φίλτρο, κυπελλάκια)

- Υποχρεώσεις στους κατασκευαστές και διευρυμένη ευθύνη παραγωγού (πχ. συγκεκριμένοι περιέκτες τροφίμων και ποτών, κυπελλάκια, προϊόντα καπνού με φίλτρα, υγρά μαντηλάκια, λεπτές πλαστικές σακούλες, μπαλόνια)
- Μέτρα ευαισθητοποίησης των καταναλωτών
- Μέτρα για την μείωση, συλλογή και ανακύκλωση των πλαστικών αλιευτικών εργαλείων με καθιέρωση χωριστής συλλογής και διευρυμένης ευθύνης παραγωγού.
- Έως το 2025 το 77% και έως το 2029 το 90% των πλαστικών φιαλών για ποτά θα πρέπει να συλλέγεται χωριστά και να οδηγείται προς ανακύκλωση.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) (Υ.Α. Πράξη 39 της 31.8.2020/2020 (ΦΕΚ 185/Α` 29.9.2020)) είναι στρατηγικός και πολιτικός σχεδιασμός της χώρας για τη διαχείριση των αποβλήτων της. Η σύνταξη Σχεδίων Διαχείρισης αποτελεί υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ και απορρέει από το άρθρο 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα (L312). Το ΕΣΔΑ αφορά περίοδο δέκα (10) ετών και αξιολογείται κάθε πέντε (5) χρόνια και εφόσον απαιτείται αναθεωρείται, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν.4685/2020 (Α' 92).

Τα βασικά μέτρα που προτείνει το νέο ΕΣΔΑ:

- Ενίσχυση υφιστάμενων διακριτών ρευμάτων αποβλήτων, προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, ενίσχυση των ποσοστών ανακύκλωσης, προώθηση της αγοράς δευτερογενών υλικών, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, γρήγορη ανάπτυξη δικτύων συλλογής βιοαποβλήτων και ανακυκλώσιμων υλικών, δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων και βιοαποβλήτων.
- Δίνει μεγάλη σημασία στην ανακύκλωση και στη διαλογή στην πηγή. Ειδικότερα προβλέπει την καθολική ξεχωριστή συλλογή βιοαποβλήτων για το σύνολο της χώρας στο τέλος του 2022, ένα χρόνο νωρίτερα από την ευρωπαϊκή οδηγία. Παράλληλα προβλέπει ένταση των προσπαθειών για ξεχωριστή συλλογή 4 ρευμάτων στην ανακύκλωση, καθώς και προτεραιότητα στη δημιουργία δικτύου ενίσχυσης της συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών.
- Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των παραγόμενων ΑΣΑ τουλάχιστον σε ποσοστό 55 % κατά βάρος μέχρι το 2025 και 60% κατά βάρος μέχρι το 2030.
- Αύξηση της ανακύκλωσης Αποβλήτων Συσκευασιών τουλάχιστον στο 65% κ.β. έως το 2025 και στο 70% κ.β. ως το 2030.
- Θέτει εμπροσθοβαρή στόχο μείωσης της υγειονομικής ταφής των Αστικών Στερεών Αποβλήτων, που είναι η κατώτερη βαθμίδα διαχείρισης στην πυραμίδα ιεράρχησης των αποβλήτων, σε ποσοστό μικρότερο του 10% το έτος 2030, φέρνοντας τον συγκεκριμένο στόχο πέντε χρόνια νωρίτερα από τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, οι οποίες προβλέπουν μέγιστο ποσοστό ταφής 10% το έτος 2035.
- Επεξεργασία των υπολειπόμενων σύμμεικτων αποβλήτων σε σύγχρονες μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων (ΜΕΑ).
- Δημιουργία δικτύου μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης από υπολείμματα επεξεργασίας αποβλήτων ή/και από εναλλακτικά καύσιμα.
- Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάληψη των ευθυνών που αναλογεί στους παραγωγούς στο πλαίσιο της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού.

- Λαμβάνει υπόψη τον τουρισμό και ειδικότερα την ένταση που αυτός επιφέρει στην παραγωγή αποβλήτων και την επαγόμενη διαχείρισή τους. (Υπολογίζεται ότι περίπου το 3,3% των παραγόμενων ΑΣΑ (έτος αναφοράς 2018) είναι αποτέλεσμα των εξωτερικών τουριστικών ροών στη χώρα, ποσοστό που αναμένεται να φτάσει τα έτη 2025 και 2030, το 5,4% και το 7,5% του συνόλου των ΑΣΑ αντίστοιχα.)
- Ακολουθεί τις καλές ευρωπαϊκές πρακτικές στα πλαίσια της κυκλικής οικονομίας, για την αξιοποίηση των δευτερογενών εναλλακτικών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας, συμβάλλοντας στη μείωση της ταφής των αποβλήτων.

Το ΕΣΔΑ μαζί με το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Απορριμμάτων (ΦΕΚ 83 Α/2022) προωθούν την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις και απευθύνεται σε μια ευρεία ομάδα εμπλεκόμενων μερών της εφοδιαστικής αλυσίδας, που περιλαμβάνει τους παραγωγούς προϊόντων, τους οικονομικούς παράγοντες και τους πολίτες/ καταναλωτές. Βασικοί στόχοι του ΕΣΔΑ είναι να διευκολυνθεί η μετάβαση προς την κυκλική οικονομία, με εξειδίκευση της εφαρμογής της διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, ενίσχυση της χωριστής συλλογής και καθορισμό φιλόδοξων ποσοτικών στόχων, σύμφωνα με τους οποίους αναμένεται η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων.

Στο ίδιο πλαίσιο, το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων της Περιφέρειας Αττικής εξειδικεύοντας τον εθνικό σχεδιασμό σε επίπεδο Περιφέρειας με τα κατάλληλα μέτρα προωθεί ιεραρχικά και συνδυασμένα την πρόληψη, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, την ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανάκτησης ενέργειας και ως τελευταία επιλογή τη διάθεση. Ο σχεδιασμός βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, της κυκλικής οικονομίας και της ιεράρχησης των αποβλήτων, με έμφαση στην «ανάντη» διαχείριση των αποβλήτων (upstream management), δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη δικτύου Διαλογής στην Πηγή (ΔσΠ) για χωριστή συλλογή ρευμάτων υλικών και αποβλήτων, με στόχο τη μεγιστοποίηση των ποσοστών ανάκτησης και επαναχρησιμοποίησης, την αύξηση του ποσοστού καθαρότητας των ανακτώμενων υλικών, την αύξηση της εμπορευσιμότητας των προϊόντων, την ενίσχυση της ανακύκλωσης και τη συνακόλουθη δραστική μείωση των σύμμεικτων υπολειμματικών ΑΣΑ προς διαχείριση στις κεντρικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων, και τέλος, τη δραστική μείωση των υπολειμμάτων προς τελική διάθεση με Υγειονομική Ταφή.

Η έμφαση στη χωριστή συλλογή εφαρμόζεται τόσο για τα «παραδοσιακά» ρεύματα, όπως τα Υλικά Συσκευασίας και ειδικότερα το χαρτί, πλαστικό, γυαλί, μέταλλα, και επεκτείνεται και σε άλλα ρεύματα, όπως τα βιοαπόβλητα, το ξύλο, τα απόβλητα προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας κ.α.

Πιο συγκεκριμένα, το ΠΕΣΔΑ για την Περιφέρεια Αττικής (ΦΕΚ 4175/Β/2016), το οποίο εγκρίθηκε (Απόφαση 61490/5302/2016), όντας απόλυτα προσηλωμένο στις αρχές της ενωσιακής νομοθεσίας, θεωρεί τη χωριστή συλλογή σε διακριτά ρεύματα ως προϋπόθεση επιτυχίας του. Γι' αυτό και υιοθετεί την καθιέρωση νέων δικτύων χωριστής συλλογής με άμεσο χρονικό ορίζοντα, καθώς και την επέκταση των υφιστάμενων δικτύων χωριστής συλλογής τόσο γεωγραφικά, όσο και ποσοτικά, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των επιδόσεων και του περιβαλλοντικού και οικονομικού αποτελέσματος, σύμφωνα με το ΕΣΔΑ, τις ισχύουσες διατάξεις της ΕΕ και τις κατευθύνσεις της κυκλικής οικονομίας.

Με βάση τον παρόντα σχεδιασμό, η ανάπτυξη των δικτύων των επιμέρους χωριστά συλλεγόντων ρευμάτων έχει ως ακολούθως:

- Το δίκτυο ΔσΠ βιοαποβλήτων (ΒΑ) θα αναπτυχθεί πλήρως από όλους τους Δήμους της Αττικής μέχρι τις 31/12/2022 και θα διακρίνεται σε:
Δίκτυο καφέ κάδου για τις οικίες.
Δίκτυο για τους χώρους των επιχειρήσεων μαζικής εστίασης.
Δίκτυο συλλογής για τα πράσινα απόβλητα.
- Το δίκτυο ΔσΠ Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΑΥ), που συνίστανται από τέσσερα κύρια υπορεύματα, ήτοι χαρτί, πλαστικό, γυαλί, μέταλλα.
- Το δίκτυο ΔσΠ ΑΗΗΕ/ΗΗΕ, τα οποία συλλέγονται μέσω των ΣΕΔ από σημεία συλλογής όπως δημοτικά σημεία αλλά θα συλλέγονται και με μέριμνα των ΟΤΑ στο δίκτυο ΑΥ.
- Το δίκτυο ΔσΠ για Ογκώδη Απόβλητα, που περιλαμβάνουν ένα ευρύτατο φάσμα αποβλήτων, όπως – ενδεικτικά- έπιπλα, στρώματα, ευμεγέθη υλικά συσκευασίας, ποδήλατα, παλέτες συσκευασίας και ΑΗΗΕ.
- Το δίκτυο ΔσΠ για άλλα ειδικά ρεύματα όπως το Ξύλο και το Ύφασμα (Απόβλητα Κλωστοϋφαντουργικών Προϊόντων (ΑΚΠ)).

- Το δίκτυο ΔσΠ για τις Μικρές Ποσότητες Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΜΠΕΑ).

Χωριστή συλλογή και ανακύκλωση

Χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών και βιοαποβλήτων.

Καθίσταται υποχρεωτική η χωριστή συλλογή των βιολογικών αποβλήτων από 31 Δεκεμβρίου 2022, η θέσπιση του στόχου αυτού γίνεται έναν χρόνο νωρίτερα από ό,τι προβλέπει η Οδηγία 2018/851. Τα ξεχωριστά συλλεγόμενα βιολογικά απόβλητα θα οδηγούνται κατά βάση σε Μονάδες Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ).

Αύξηση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωση των ΑΣΑ τουλάχιστον σε ποσοστό 55% κ.β. μέχρι το 2025 και 60% κ.β. μέχρι το 2030.

Ανακύκλωση Αποβλήτων Συσκευασιών: 65% κ.β. έως το 2025 και 70% κ.β. ως το 2030, ενώ τίθενται συγκεκριμένοι στόχοι για επιμέρους ροές αποβλήτων όπως (πλαστικά, ξύλο, αλουμίνιο κλπ.).

Καθιέρωση υποχρεωτικής χωριστής συλλογής τουλάχιστον για τα μέταλλα, το χαρτί, το γυαλί και το πλαστικό, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και άλλα ειδικά ρεύματα όπως στρώματα, έπιπλα, ληγμένα φάρμακα, λουπά επικίνδυνα απόβληταπροερχόμενα από νοικοκυριά.

Υποχρεωτική χωριστή συλλογή των πλαστικών φιαλών ποτών έως τριών λίτρων. Χωριστή συλλογή για ανακύκλωση τουλάχιστον κατά 77% κ.β. των πλαστικών φιαλών ποτών μέχρι το 2025 και κατά 90% μέχρι το 2029, σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/904.

Ενισχύεται η ανακύκλωση και η διαλογή στην πηγή με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, μέσω της επέκτασης της χωριστής συλλογής στα υφιστάμενα (όπως υλικά συσκευασίας, ΑΗΗΕ, ΑΗΣ&Σ) και σε νέα ρεύματα (όπως τρόφιμα, επικίνδυνα απόβλητα από νοικοκυριά, κλωστοϋφαντουργικά, πλαστικές φιάλες) με συγκεκριμένες διαδικασίες και χρονοδιάγραμμα.

Πλήρης ανάπτυξη δικτύου συλλογής βιοαποδομήσιμων αποβλήτων γεωργοκτηνοτροφικής προέλευσης για την ανάκτηση επ' ωφέλεια της γεωργίας, την παραγωγή προϊόντων (ιδίως ζωοτροφών) ή/ και την παραγωγή ενέργειας από βιοαέριο/βιομάζα.

Κάλυψη της χώρας, με προτεραιότητα στα νησιά, με συστήματα διαχείρισης για τα Απόβλητα Εκσκαφών, Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ).

Συλλογή ιατρικών αποβλήτων μικρών μονάδων υγειονομικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερα αυτών των ιατρείων, κτηνιατρείων και οδοντιατρείων, όπου παρουσιάζονται κενά και είναι απαραίτητο να ελεγχθεί ο τρόπος συλλογής τους, ώστε να μην καταλήγουν μαζί με τα υπόλοιπα απόβλητα.

Μονάδες επεξεργασίας

Επεξεργασία των υπολειπόμενων σύμμεικτων αποβλήτων σε σύγχρονες μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων (ΜΕΑ).

Δημιουργία δικτύου μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης από υπολείμματα επεξεργασίας αποβλήτων ή/και από εναλλακτικά καύσιμα.

Προβλέπεται η ανάπτυξη και λειτουργία ευρύτατου και κατάλληλου δικτύου συλλογής και σύγχρονων μονάδων επεξεργασίας ανακυκλώσιμων υλικών.

Δημιουργία σύγχρονου δικτύου μονάδων διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων.

Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου συλλογής και Μονάδων Επεξεργασίας Βιολογικών Αποβλήτων (ΜΕΒΑ) από τους οικείους φορείς, με στόχο τη μέγιστη εκτροπή των βιολογικών αποβλήτων από την ταφή, με ταυτόχρονη παραγωγή αξιοποιήσιμου προϊόντος, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις της κυκλικής οικονομίας.

Δημιουργία πρόσθετων μονάδων επεξεργασίας και διαχείρισης ΑΕΚΚ με στόχο την κάλυψη των αναγκών όλης της χώρας, με παράλληλη προώθηση της επιλεκτικής κατεδάφισης και της καθιέρωσης συστημάτων διαλογής των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων τουλάχιστον για τα ακόλουθα: ξύλο, ανόργανα κλάσματα, μέταλλα, γυαλί, πλαστικά και γύψος.

Δημιουργία μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης των υπολειμμάτων ή/και των δευτερογενών (απορριμματογενών) καυσίμων, κάτι που θα επιτρέψει αφενός την περαιτέρω αξιοποίηση των αποβλήτων μέσω της παραγωγής ενέργειας, και αφετέρου την επίτευξη του στόχου της κυκλικής οικονομίας για μείωση της τελικής διάθεσης σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Διάθεση απορριμμάτων

Το ποσοστό του υπολείμματος που καταλήγει για ταφή να μην υπερβαίνει το 10% κατά βάρος του συνόλου των παραγόμενων ΑΣΑ, μέχρι το 2030.

Δημιουργία κινήτρων και αντικινήτρων για την εκτροπή από την ταφή και την προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, μέσω της ενίσχυσης του τέλους ταφής.

Οριστικό κλείσιμο και αποκατάσταση όλων των υφιστάμενων χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) μέχρι το 2022.

Άλλα

Συστήματα «Πληρώνω όσο Πετάω» (ΠοΠ): Τα συστήματα ΠοΠ ενισχύουν την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και κατ' επέκταση την ιεράρχηση στη διαχείριση των ΑΣΑ, καθώς συνδέουν το κόστος διαχείρισης με την πραγματικά παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων και παρέχουν κίνητρα για την εφαρμογή της χωριστής συλλογής και την εκτροπή σημαντικών ποσοτήτων από το ρεύμα των ΑΣΑ.

Συστήματα εγγυοδοσίας: Σύμφωνα με το ν. 4496/2017 (Α'170), σύστημα εγγυοδοσίας είναι το σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων συσκευασιών, κατά το οποίο ο αγοραστής συσκευασμένου προϊόντος καταβάλλει στον πωλητή χρηματικό αντίτιμο (εγγυοδοτικό αντίτιμο), το οποίο του αποδίδεται κατά την επιστροφή της συσκευασίας, μίας ή πολλαπλής χρήσης με σκοπό την εναλλακτική διαχείρισή της (ιδίως για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση).

Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ): Οι Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) είναι συμβάσεις, κατά κανόνα μακροχρόνιες, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ ενός δημόσιου και ενός ιδιωτικού φορέα, με σκοπό την εκτέλεση έργων ή/ και την παροχή υπηρεσιών.

Καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών/τουριστών του εξωτερικού και του εσωτερικού σε σχέση με την πολιτική διαχείρισης των ΑΣΑ στη χώρα μας και τις πρακτικές διαχείρισης που εφαρμόζουν οι τουριστικοί προορισμοί, με εξειδίκευση όταν απαιτείται σε τοπικό επίπεδο. Ένταξη και της ανάπτυξης σχετικών εργαλείων Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών προς αυτήν την κατεύθυνση.

Τα ποσοστά χωριστής συλλογής των επιμέρους ρευμάτων των οικιακών ΑΣΑ (χωρίς ΒΕΑΣ) στην Περιφέρεια Αττικής, για τα έτη 2021, 2025, 2030, καθώς και ο αντίστοιχος ρυθμός ανάπτυξης της συλλογής, φαίνονται στους ακόλουθους πίνακες.

Ποσοστά χωριστής συλλογής από οικιακά ΑΣΑ (Ποσοστό ρευμάτων ως προς την παραγόμενη ποσότητα των ρευμάτων)

	Πράσινα/Απόβλητα Κήπων	Μικρές ποσότητες ανακυκλώσιμων σε Πράσινα Σημεία, σημεία συλλογής ΣΕΔ κ.ά.	ΜΠΕΑ και ΑΗΗΕ σε Πράσινα Σημεία, συλλογή μέσω ΣΕΔ κ.ά.	Ογκώδη, Υφάσματα, Ξύλο σε πράσινα σημεία, συλλογή μέσω ΣΕΔ κ.ά.	Βρώσιμα λίπη και έλαια (συλλογή ΣΕΔ)	Οικιακή κομποστοποίηση
2021	35%	2%	60%	5%	75%	0.5%
2025	60%	3%	85%	35%	80%	2%
2030	65%	4%	85%	65%	85%	3%

Χωριστή συλλογή: χαρτί-πλαστικό-μέταλλο-γυαλί

	Πλαστικό	Μέταλλο Fe	Μέταλλο Al	Γυαλί	Χαρτί	Κάδος οργανικού (καφέ)
2021	25%	25%	15%	20%	36%	5%
2025	46%	65%	46%	70%	69%	37%
2030	48%	68%	48%	76%	72%	42%

Ρυθμός μεταβολής χωριστής συλλογής από οικιακά ΑΣΑ

Ρυθμοί μεταβολής %	2021-2025	2025-2030
Πράσινα/κήπων	14,42%	1,61%
Μικρές ποσότητες ανακυκλωσίμων σε Πράσινα Σημεία και σημεία συλλογής ΣΕΔ	10,67%	5,92%
ΜΠΕΑ και ΑΗΗΕ σε Πράσινα Σημεία και σημεία συλλογής ΣΕΔ	9,10%	0,00%
Ογκώδη, Υφάσματα, Ξύλο σε πράσινα σημεία	62,66%	13,18%
Βρωσιμα λίπη και έλαια συλλογής ΣΕΔ	1,63%	1,22%
Οικιακή κομποστοποίηση	41,42%	8,45%
Πλαστικό	16,47%	0,85%
Μέταλλα Fe	26,98%	0,91%
Μέταλλα Al	32,33%	0,85%
Γυαλί	36,78%	1,66%
Χαρτί	17,66%	0,85%
Κάδος οργανικού (καφέ)	64,93%	2,57%

Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία και Εθνικό Σχέδιο Δράσης για Κυκλική Οικονομία (ΦΕΚ 84Α 3.5.2022)

Η μετάβαση στην κυκλική οικονομία στηρίζεται στην ορθή αξιοποίηση των πόρων, στην ενίσχυση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης και στο μοντέλο της βιομηχανικής συμβίωσης. Βασικός στόχος της είναι η ενθάρρυνση της χρήσης δευτερογενών υλικών και αποβλήτων ως παραγωγικών πόρων και χρήσιμων υλικών, προωθώντας ένα αειφόρο παραγωγικό μοντέλο, βιώσιμης και ανταγωνιστικής οικονομίας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και αποδοτική αξιοποίηση των πόρων.

Η διαχείριση των αποβλήτων παίζει έναν κεντρικό ρόλο στην κυκλική οικονομία, η οποία καθορίζει τον τρόπο πρακτικής εφαρμογής της ιεράρχησης αποβλήτων στην ΕΕ δίνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη, ακολουθούμενη από την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση, άλλες μορφές ανάκτησης (π.χ. ενέργειας) και την ασφαλή διάθεση να αποτελεί την έσχατη λύση ανάγκης. Η αρχή αυτή έχει στόχο την προώθηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων που προσφέρουν συνολικά το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για το περιβάλλον.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία και το νέο θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων της χώρας ορίζουν ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, στο οποίο προβλέπεται η δημιουργία κινήτρων για τη μείωση των αποβλήτων και την ενδυνάμωση της ανακύκλωσης, σε συνάρτηση με την απόδοση της διαλογής στην πηγή, την εκτροπή οργανικών αποβλήτων από την ταφή, τη συλλογή αποβλήτων συσκευασιών ανά κάτοικο και την πραγματοποιηθείσα ανακύκλωση.

Οι βασικοί άξονες της Εθνικής Στρατηγικής για την ΚΟ είναι οι εξής:

- 1) Βιώσιμη Διαχείριση Πόρων, με βασικές επιδιώξεις την αύξηση της αποδοτικότητάς τους, την επανεξέταση των αλυσίδων αξίας, την ορθολογική διαχείριση αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση κτιρίων και την επαναχρησιμοποίηση του νερού ή τη συλλογή βρόχινων και πηγαίων νερών.
- 2) Ενίσχυση της Κυκλικής Επιχειρηματικότητας, με ενθάρρυνση της ιδέας του οικοσχεδιασμού, της παραγωγής προϊόντων με μεγάλη διάρκεια ζωής, της επισκευής, ανακαίνισης, επαναχρησιμοποίησης, αναπαλαίωσης, προώθηση της βιομηχανικής συμβίωσης, της προώθησης μοντέλων καινοτόμας επιχειρηματικότητας (πχ οικονομίας του διαμοιρασμού), υποστήριξη της

βιολογικής οικονομίας, της προώθησης πράσινων και κυκλικών δημόσιων προμηθειών, της υποστήριξης χρήσης δευτερογενών υλικών.

- 3) Κυκλική Κατανάλωση, με πλήρη ενημέρωση των πολιτών, αξιοποίηση Οικολογικού Σήματος και άλλων κινήτρων, με εκπαίδευση και βασικές επιδιώξεις την αειφόρο κατανάλωση τροφίμων, την αποτροπή υπερβολικής χρήσης πόρων (τρόφιμα-ποτά, ένδυση, συσκευασία, ΗΗΕ), την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων μέσω προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, επισκευής και επιδιόρθωσης, τον έλεγχο του λιανικού ηλεκτρονικού εμπορίου και τελικά την προώθηση υπηρεσιών χρήσης αντί της προμήθειας προϊόντων.

Οι στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την κυκλική οικονομία είναι:

- 4) Ενσωμάτωση κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού και ανάλυση κύκλου ζωής των προϊόντων, αποφεύγοντας την εισαγωγή επικίνδυνων ουσιών στην παραγωγή τους και διευκολύνοντας την επιδιορθωσιμότητα και την επέκταση της διάρκειας ζωής.
- 5) Αποτελεσματική εφαρμογή της ιεράρχησης της διαχείρισης των αποβλήτων, προωθώντας την πρόληψη της δημιουργίας και ενθαρρύνοντας την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.
- 6) Δημιουργία και προώθηση Οδηγών βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης στις παραγωγικές διαδικασίες.
- 7) Προώθηση καινοτόμων μορφών κατανάλωσης, όπως η χρήση υπηρεσιών αντί αγοράς προϊόντων ή η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και ψηφιακών πλατφορμών.
- 8) Επεξεργασία δεικτών παρακολούθησης της υλοποίησης της μετάβασης.

Νέο Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για την Κυκλική Οικονομία – Οδικός Χάρτης (2021)

Ο Οδικός Χάρτης είναι σε συμμόρφωση με το νέο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία που εκδόθηκε το Μάρτιο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε συμμόρφωση με τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις που προωθούνται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας όσον αφορά τα απόβλητα, τον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Αποβλήτων και τα πλαστικά μιας χρήσης. Το Νέο Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας διαρθρώνεται σε πέντε (5) κύριους άξονες:

- Βιώσιμη παραγωγή και βιομηχανική πολιτική
- Βιώσιμη κατανάλωση
- Λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία
- Οριζόντιες δράσεις
- Ειδικές δράσεις για βασικά προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα

Ειδικότερα περιλαμβάνονται 65 δράσεις για την περίοδο 2021-2025, οι οποίες αναφέρονται με χρονικό ορίζοντα, σύντομη περιγραφή και αρμόδιους φορείς. Από αυτές οι:

α) 43 αφορούν τις βασικές πτυχές της κυκλικής οικονομίας, παραγωγή, κατανάλωση, απόβλητα και οριζόντια θέματα (όπως διακυβέρνησης κ.ά.).

β) 22 αφορούν βασικά προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα

- ηλεκτρονικά και ΤΠΕ
- μπαταρίες και οχήματα
- συσκευασία
- πλαστικά
- υφάσματα
- κατασκευές και κτίρια
- τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες.

Ο στόχος των συμπεριλαμβανόμενων δράσεων είναι να συμβάλουν ουσιαστικά στον μετασχηματισμό προς μία κυκλική οικονομία, στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών, στην ενίσχυση των υφιστάμενων επιχειρήσεων, στη δημιουργία νέων αγορών για ορισμένα προϊόντα και στη θέσπιση κανόνων, κινήτρων και χρηματοδοτικών εργαλείων προκειμένου να αναπτυχθεί η οικονομία προς μια νέα και περισσότερο βιώσιμη κατεύθυνση. Μία από τις δράσεις είναι και η διαμόρφωση Ειδικού Σχεδίου Χρηματοδότησης Δράσεων Κυκλικής Οικονομίας. Το σχέδιο αυτό θα αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την καθοδήγηση των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων) και των τραπεζών με σκοπό τη δανειοδότηση για την ανάπτυξη δράσεων κυκλικής οικονομίας.

Νέο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων (ΦΕΚ 83Α/03-05-2022)

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2014 και εγκρίθηκε μαζί με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 49 της 15.12.2015 «Τροποποίηση και έγκριση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.) και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων που κυρώθηκαν με την 51373/4684/ 25.11.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν.4342/2015».

Στο πλαίσιο του σχεδίου, επιλέχθηκαν τέσσερα ρεύματα αποβλήτων για θέσπιση ειδικών ποιοτικών στόχων, βάσει της υφιστάμενης κατάστασης, των παραγόμενων ποσοτήτων, τις συνέργειες με άλλους θεσμοθετημένους στόχους και της επικινδυνότητας των αποβλήτων. Αυτά τα ρεύματα προτεραιότητας είναι τα εξής:

- Απόβλητα τροφίμων
- Χαρτί
- Υλικά / απόβλητα συσκευασίας
- Απόβλητα ΗΗΕ

Στο νέο Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων (η διαβούλευση ολοκληρώθηκε στις 18 Μαρτίου 2021 και εγκρίθηκε στις 29 Απριλίου 2022), γίνεται ειδική μνεία στα ρεύματα αποβλήτων προτεραιότητας, για τον καθορισμό των οποίων ελήφθησαν υπόψη τόσο η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης στη χώρα όσο και οι ανωτέρω τάσεις που επικρατούν στην ΕΕ στον τομέα της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων. Εκτός των παραπάνω ρευμάτων που είχαν επιλεχθεί στο υφιστάμενο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Παραγωγής Αποβλήτων, προστίθενται και τα παρακάτω ρεύματα:

- Ειδικές Κατηγορίες πλαστικών προϊόντων/ αποβλήτων (Πλαστικά Προϊόντα Μιας Χρήσης (ΠΜΧ), ν.4736/2020, Πλαστικές Σακούλες Μεταφοράς (ΠΣΜ), ΚΥΑ 180036/952/2017 (Β 2812/10.08.2017).
- Ειδικές κατηγορίες αστικών αποβλήτων (απόβλητα κλωστοϋφαντουργίας και ογκώδη απόβλητα (έπιπλα)),
- Βιομηχανικά Απόβλητα (ΒΑ)
- Απόβλητα Εκσκαφών, Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ), (τα μη επικίνδυνα υλικά που περιλαμβάνονται στο Κεφάλαιο 17 του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ)).

Παρά τις δράσεις πρόληψης παραγωγής αποβλήτων που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται, και παρουσιάζονται αναλυτικά στο υπό αναθεώρηση «Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας «Αποβλήτων», προκύπτει σαφώς ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης σε όλους τους τομείς. Ειδικότερα για τα απόβλητα τροφίμων, απαιτείται να ενταθούν οι ενέργειες, καθώς η χώρα κατέχει την 4η θέση στη σπατάλη τροφίμων στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα και σύμφωνα με στοιχεία του IOBE, σε κάθε Έλληνα αντιστοιχούν κατά μέσο όρο περί τα 196 κιλά τροφίμων που σπαταλούνται σε ετήσια βάση, ενώ η σπατάλη τροφίμων συνυπάρχει, δυστυχώς, με υψηλά επίπεδα επισιτιστικής ανασφάλειας (1,4 εκατ. άτομα, 12,9% του πληθυσμού της χώρας, 2015).

Επίσης, όπως επισημαίνεται στο «Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων», η έλλειψη ολοκληρωμένης και συστηματικής καμπάνιας ευαισθητοποίησης του πληθυσμού που είχε ως αποτέλεσμα την ελλιπή ενημέρωση και την επαγόμενη μη ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων. Όμως, χωρίς την ενεργό συμμετοχή των πολιτών η επίτευξη των στόχων της πρόληψης δεν είναι δυνατή.

Είναι σαφές ότι η πρόληψη θα πρέπει να αποτελέσει εμπράκτως την κορυφαία προτεραιότητα στην Εθνική Στρατηγική για την ορθολογική και αειφόρο διαχείριση των αποβλήτων.

Νέος Νόμος 4819/2021 για την ανακύκλωση

Στο νέο Νόμο για την ανακύκλωση (Ν. 4819/2021 «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων – Ενσωμάτωση των Οδηγιών 2018/851 και 2018/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 30ης Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ περί αποβλήτων και της Οδηγίας 94/62/ΕΚ περί συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασιών, πλαίσιο οργάνωσης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης και διατάξεις για τα πλαστικά προϊόντα»)

- Δίνονται κίνητρα και αντικίνητρα στους πολίτες και στους ΟΤΑ ώστε να παράγουν λιγότερα απόβλητα και να ανακυκλώνουν περισσότερο
- Λαμβάνονται μέτρα προώθησης της χωριστής συλλογής αποβλήτων
- Εφαρμόζεται χωριστή συλλογή αποβλήτων συσκευασίας σε συγκεκριμένους φορείς και ΟΤΑ
- Προωθείται η χωριστή συλλογή χαρτιού, γυαλιού, πλαστικών, μετάλλων και βιοαποβλήτων

Βασικοί πυλώνες του νόμου είναι η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, η αύξηση της ανακύκλωσης, η μείωση της υγειονομικής ταφής, καθώς και η βελτίωση των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) και την εποπτεία τους από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ). Προβλέπονται πρόστιμα για τους δήμους, οι οποίοι συνεχίζουν να θάβουν τα σκουπίδια τους αλλά και πολλά κίνητρα για τους πολίτες ώστε να ανακυκλώνουν, κερδίζοντας χαμηλότερα δημοτικά τέλη. Οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν τη λειτουργία από το 2023 συστήματος εγγυοδοσίας για

συσκευασίες αλουμινίου και γυάλινες φιάλες μίας χρήσης, με επιστροφή στον πολίτη του αντιτίμου της κενής συσκευασίας που επιστρέφει.

Σύμφωνα με το νέο πλαίσιο η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων θα ανέλθουν σε ποσοστό τουλάχιστον 55% το 2025, 60% το 2030 και 65% το 2035, ενώ η ανακύκλωση των συσκευασιών σε ποσοστό τουλάχιστον 65% το 2025 και 70% το 2030.

Παράλληλα, θεσπίζεται η υποχρεωτική χωριστή συλλογή, έως το 2024, των κλωστοϋφαντουργικών και των επικίνδυνων οικιακών αποβλήτων.

Με σκοπό την επέκταση της χωριστής συλλογής σε νέα ρεύματα αποβλήτων, όπως γεωργικά πλαστικά, στρώματα, έπιπλα, ρουχισμό, παιχνίδια, φάρμακα, αθλητικό εξοπλισμό, τίθεται η υποχρέωση στους παραγωγούς των προϊόντων αυτών για την οργάνωση και την προώθηση προς ανακύκλωση με την κάλυψη του σχετικού κόστους.

Άλλα μέτρα που προωθούνται είναι:

- Επεκτείνεται η υποχρέωση, το αργότερο έως το 2023, οργάνωσης και λειτουργίας συστημάτων εγguοδοσίας και στις συσκευασίες ποτών, αναψυκτικών και ροφημάτων από αλουμίνιο και γυαλί μίας χρήσης πλέον της ήδη θεσπισμένης, με τον ν.4736/2020, αντίστοιχης υποχρέωσης για τις πλαστικές φιάλες.
- Θεσπίζεται στόχος μείωσης των αποβλήτων τροφίμων κατά 30% το 2030 σε σχέση με το 2022, ιδίως με την ενθάρρυνση της χρήσης αδιάθετων τροφίμων κατάλληλων για ανθρώπινη κατανάλωση με την παροχή κινήτρων για τη δωρεά τους ή περαιτέρω με την προώθηση της χρήσης τους ως ζωοτροφή. Για τον σκοπό αυτό, για μια σειρά από επιχειρήσεις, όπως μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης τροφίμων, υπεραγορές τροφίμων, ξενοδοχεία, μεγάλα εστιατόρια, επιχειρήσεις τροφοδοσίας κ.ά., γίνεται υποχρεωτική η τήρηση της ιεράρχησης των αποβλήτων και παρακολουθείται μέσω της συστηματικής καταγραφής των πλεονασμάτων τροφίμων.
- Από 1.1.2022 προβλέπεται ότι οι επιχειρήσεις που αποτελούν μεγάλους παραγωγούς βιοαποβλήτων (όπως αποβλήτων κήπων, πάρκων και τροφίμων) υποχρεούνται να τα συλλέγουν χωριστά, προκειμένου με δική τους ευθύνη να οδηγηθούν προς ανακύκλωση με παράλληλη ελάφρυνση των δημοτικών τελών. Επίσης, προωθείται η υποχρεωτική αξιοποίηση κτηνοτροφικών αποβλήτων σε μονάδες βιοαερίου ή κομποστοποίησης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες στην περιοχή.
- Οι Δήμοι με πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων, υποχρεούνται στην υλοποίηση και λειτουργία τουλάχιστον ενός ΚΔΕΥ έως το τέλος του έτους 2023. Οι ΦοΔΣΑ μεριμνούν για την υλοποίηση και λειτουργία ΚΔΕΥ, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι Δήμοι μέσω προώθησης των διαδημοτικών συνεργασιών
- Αναβαθμίζονται υποχρεωτικά οι εγκαταστάσεις διαλογής ανακυκλώσιμων υλικών με προσθήκη σύγχρονου εξοπλισμού και θέσπιση των προδιαγραφών των ανακτώμενων υλικών, με ιδιαίτερη έμφαση στα πλαστικά, και υποχρεώνονται μια σειρά εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων να διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (όπως EMAS ή ISO 14001).
- Δίνεται η δυνατότητα στους Δήμους να εφαρμόσουν το σύστημα «Πληρώνω όσο πετάω», με τη χρέωση χαμηλότερων δημοτικών τελών σε όλους όσοι παράγουν λιγότερα απόβλητα ή/και

ανακυκλώνουν περισσότερο. Το συγκεκριμένο σύστημα θα καταστεί υποχρεωτικό για όλους τους Δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 20.000 από την 1η Ιανουαρίου 2028.

- Με σκοπό την αποτροπή από την ταφή, θεσπίζεται τέλος ταφής από 1η Ιανουαρίου 2022 ύψους 20 ευρώ/τ, με σταδιακή αύξησή του στα 35 ευρώ/τ έως το 2025, από 1η Ιανουαρίου 2026 σε 45 ευρώ/τ, ενώ από 1η Ιανουαρίου 2027 σε 55 ευρώ/τ, το οποίο αποδίδεται στο Πράσινο Ταμείο από τους Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) και αξιοποιείται για την ενίσχυση της ανακύκλωσης.
- Διασυνδέεται το Εθνικό Μητρώο Παραγωγού Αποβλήτων (ΕΜΠΑ) με το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) και άλλα συναφή μητρώα, με σκοπό τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής.
- Απλοποιείται και διευκολύνεται η δημιουργία Πράσινων Σημείων.
- Εκσυγχρονίζονται και αυστηροποιούνται οι διατάξεις για τη διαχείριση των αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων.
- Ενδυναμώνεται ο ρυθμιστικός και εποπτικός ρόλος του ΕΟΑΝ, με τη θεσμική και οικονομική του ενίσχυση.
- Σε όλα τα νέα κτίρια, εξασφαλίζεται κατάλληλος χώρος, ανοιχτός ή κλειστός, εντός ή εκτός του κτιρίου, για τη συλλογή και αποθήκευση των αποβλήτων, προσβάσιμος από τον δρόμο για την αποκομιδή. Ο χώρος είναι επαρκούς χωρητικότητας, ώστε να αποθηκεύει σε κατάλληλους περιέκτες τουλάχιστον τέσσερα (4) ρεύματα αποβλήτων, τα οποία παράγονται από τους χρήστες του κτιρίου.

Καθιερώνεται χωριστή συλλογή των αποβλήτων συσκευασίας σε διακριτά ρεύματα (πλαστικό, χαρτί, μέταλλο και γυαλί) για τους εξής χώρους:

☒ Κινηματογράφοι/Θέατρα	☒ Νοσοκομεία/Κλινικές
☒ Συναυλιακοί χώροι	☒ Αεροδρόμια
☒ Αθλητικές εγκαταστάσεις	☒ Λιμάνια
☒ Εμπορικά κέντρα	☒ Σιδηροδρομικοί σταθμοί
☒ Συνεδριακά κέντρα	☒ Πλοία
☒ Ξενοδοχεία	☒ Καταστήματα μαζικής εστίασης με δυνατότητα άνω των εκατό (100) εξυπηρετούμενων ατόμων
☒ Εκπαιδευτικοί χώροι	

Ειδικώς τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα που διαθέτουν τουλάχιστον εκατό (100) κλίνες, θα διασφαλίζουν τη δυνατότητα χωριστής συλλογής αποβλήτων συσκευασιών τουλάχιστον για τις πλαστικές συσκευασίες, σε κάθε δωμάτιο.

Οι Δήμοι υποχρεούνται να οργανώνουν τη χωριστή συλλογή των αποβλήτων συσκευασίας σε διακριτά ρεύματα σε:

- δημοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις
- παιδικές χαρές
- βρεφονηπιακούς σταθμούς
- άλλες δημοτικές εγκαταστάσεις συνάθροισης κοινού

Από 1.9.2022 κάθε δημόσια και ιδιωτική σχολική μονάδα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτει κάδους ή περιέκτες σε συγκεκριμένα σημεία του σχολικού συγκροτήματος για τη χωριστή συλλογή αποβλήτων των ακόλουθων ρευμάτων, με σκοπό την ανακύκλωση:

- α) έντυπου χαρτιού και αποβλήτων συσκευασιών, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 80,
- β) βιοαποβλήτων,
- γ) ηλεκτρικών στηλών.

Αρμόδιοι για την προμήθεια και τοποθέτηση των κάδων και περιεκτών στις δημόσιες σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Έως τις 01.01.2024 οι Δήμοι διασφαλίζουν ότι τα επικίνδυνα αποβλήτων των νοικοκυριών συλλέγονται χωριστά. Απόβλητα όπως:

- Χρώματα
- Βερνίκια
- Διαλύτες
- Προϊόντα καθαρισμού

Οι Δήμοι υποχρεούνται να οργανώνουν τη χωριστή συλλογή εντός των Πράσινων Σημείων και των Κινητών Πράσινων Σημείων ή σε άλλο κατάλληλο αδειοδοτημένο χώρο που υποδεικνύεται από τον οικείο Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ).

Νόμος 4555/2018 Κλεισθένης Ι

Σύμφωνα με το Άρθρο 228 του νέου Νόμου Υπ. Αριθ. 4555 Κλεισθένης Ι (ΦΕΚ Α'133/2018) για τη μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι ΟΤΑ α' βαθμού έχουν τις εξής αρμοδιότητες:

- 1) την εκπόνηση και υλοποίηση Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ) της παρ. γ' του άρθρου 2 της κοινής υπουργικής απόφασης οικ. 51373/4684/2015 (Β'2706) στα διοικητικά όρια του οικείου δήμου που αποτελεί τη βάση των συμβάσεων που συνάπτει ο δήμος με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης και άλλους φορείς διαχείρισης αποβλήτων. Το ΤΣΔΑ πρέπει να είναι σύμφωνο με το οικείο ΠΕΣΔΑ,
- 2) την εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης παραγωγής αποβλήτων και προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση,
- 3) την οργάνωση και την εφαρμογή της διαλογής στην πηγή των αστικών αποβλήτων στα διοικητικά όριά τους σύμφωνα με τα οικεία ΤΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ,
- 4) την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής για τέσσερα (4) τουλάχιστον διακριτά ρεύματα ανακυκλώσιμων αποβλήτων υλικών, ήτοι γυαλί, χαρτί, πλαστικά και μέταλλα από αστικά απόβλητα, οι ίδιοι ή σε συνεργασία με Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, σε εφαρμογή των διατάξεων του ν. 2939/2001,
- 5) την οργάνωση και εφαρμογή χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων που προέρχονται ιδίως από χώρους εστίασης, νοικοκυριά, μεγάλους παραγωγούς και πράσινα απόβλητα πάρκων και κήπων,

- 6) τη συλλογή και μεταφορά των υπολειπόμενων σύμμεικτων αστικών αποβλήτων και των προδιαλεγμένων ύστερα από Διαλογή στην Πηγή σε κατάλληλες υποδομές ανακύκλωσης, ανάκτησης ή διάθεσης και με την επιφύλαξη των προβλέψεων του οικείου ΠΕΣΔΑ,
- 7) την εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης των ΑΣΑ και την αποκατάσταση των υφιστάμενων ΧΑΔΑ,
- 8) την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των δημοτών και των επιχειρήσεων που λειτουργούν στα διοικητικά τους όρια,
- 9) το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης-μείωσης αποβλήτων και γενικότερα μέτρων για την προώθηση της ιεράρχησης εργασιών και δράσεων διαχείρισης αποβλήτων που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση της τελικής διάθεσης των ΑΣΑ,
- 10) με την επιφύλαξη του άρθρου 3, την προετοιμασία έργων και δράσεων του ΤΣΔΑ για την επεξεργασία των ΑΣΑ, που παράγονται στα διοικητικά τους όρια, και την υποβολή τους για χρηματοδότηση από επιχειρησιακά προγράμματα είτε ευρωπαϊκά προγράμματα με την ιδιότητα του τελικού δικαιούχου,
- 11) την προώθηση δράσεων και την υλοποίηση έργων που συμβάλλουν στην κυκλική οικονομία,
- 12) την καταχώρηση σε πληροφοριακό σύστημα με την ονομασία «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων» που αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών, πάσης φύσεως στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των έργων διαχείρισης αποβλήτων και των ποιοτικών και ποσοτικών στόχων των ΠΕΣΔΑ. Λεπτομέρειες του παρόντος δύναται να καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και κάθε άλλου αρμόδιου Υπουργού.

N. 4496/2017

Με την έκδοση του Νόμου 4496/2017 («Τροποποίηση του ν. 2939/2001 για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων, προσαρμογή στην Οδηγία 2015/720/ ΕΕ, ρύθμιση θεμάτων του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 170/Α/8-11-2017) γίνεται καθοριστικός ο ρόλος των δήμων στο έργο της ανακύκλωσης, με γνώμονα τα τοπικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων στα οποία περιλαμβάνονται οι στόχοι του κάθε ΟΤΑ, με κίνητρα και αντικίνητρα και σύγχρονους κανονισμούς καθαριότητας και με καθορισμένο πλαίσιο συνεργασίας με την κοινωνική οικονομία. Μεταξύ των κινήτρων που καθιερώνονται είναι η σύνδεση της τιμολογιακής πολιτικής των ΦΟΔΣΑ με τις επιδόσεις των δήμων στην ανακύκλωση. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η παροχή κινήτρων στους δημότες για μείωση αποβλήτων και ανακύκλωση.

Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 8 οι ΟΤΑ Α΄ Βαθμού φέρουν την ευθύνη της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασίας. Ειδικότερα, η οργάνωση της εναλλακτικής διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων συσκευασιών πραγματοποιείται από: α) τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού ή β) τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού σε συνεργασία με τους φορείς ΣΣΕΔ αποβλήτων συσκευασιών ή και τους φορείς κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας του άρθρου 3 του ν. 4430/2016 (Α΄ 205), εφόσον αυτό προβλέπεται στα ΤΣΔΑ ή υπάρχει έγγραφη συμφωνία αυτών με τους ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα διοικητικά όρια της περιφερειακής ενότητας ή των όμορων ΟΤΑ.

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η **Οδηγία 98/83/ΕΚ** όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/1787, αφορά στην **ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης**. Η Οδηγία έχει στόχο την προστασία της ανθρώπινης υγείας από τις δυσμενείς επιπτώσεις που οφείλονται στη ρύπανση ή/και μόλυνση του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης,

εξασφαλίζοντας ότι το παρεχόμενο νερό είναι υγιεινό και καθαρό. Η εθνική νομοθεσία συμμορφώθηκε με τις διατάξεις της Οδηγίας 98/83/ΕΚ με την Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ Β' 892) Υγειονομική Διάταξη και με την Γ1(δ) ΓΠ οικ. 67322/06.09.2017, (ΦΕΚ Β' 3282) Υπουργική Απόφαση (Υγειονομική Διάταξη).

Η Οδηγία 98/83/ΕΚ αντικαταστάθηκε πρόσφατα με την **Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184**, η οποία υιοθετεί μία ολιστική προσέγγιση απέναντι στο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης. Η νέα Οδηγία στοχεύει στην προστασία της ανθρώπινης υγείας από τις δυσμενείς επιπτώσεις που οφείλονται στη μόλυνση του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης, μέσω της εξασφάλισης ότι είναι υγιεινό και καθαρό, καθώς και στη βελτίωση της πρόσβασης των πολιτών σε νερό ανθρώπινης κατανάλωσης. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός τροποποιεί όρια των παραμέτρων ποιότητας του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης με βάση τα πλέον πρόσφατα επιστημονικά δεδομένα και εισάγει μεταξύ άλλων μέτρα για την εκτίμηση και τον περιορισμό των απωλειών νερού, για την πρόσβαση σε πόσιμο νερό όλων των πολιτών, για την πληροφόρηση του κοινού καθώς και για την εκτίμηση κινδύνου για την ασφάλεια του νερού. Η προθεσμία συμμόρφωσης των κρατών μελών είναι μέχρι τον Ιανουάριο του 2023.

Με ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος & Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας και με εκπόνηση από επιχειρησιακή Ομάδα Έργου της ΜΟΔ, ολοκληρώθηκε και εγκρίθηκε το **Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο (ΕΕΣ) για το Πόσιμο Νερό** που περιλαμβάνει την εθνική πολιτική για το νερό ανθρώπινης κατανάλωσης. Η κατάρτιση του ΕΕΣ για το πόσιμο νερό, αποτελεί προϋπόθεση εκπλήρωσης του «αναγκαίου πρόσφορου όρου» για την αποτελεσματική και αποδοτική υλοποίηση του ειδικού στόχου 2.5 των αναπτυξιακών Προγραμμάτων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Το ΕΕΣ πόσιμου νερού αποσκοπεί στην «ολιστική» εφαρμογή της Οδηγίας 98/83/ΕΚ (που πρόσφατα αναδιατυπώθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2020/2184) με τεκμηριωμένη παρουσίαση των αναγκαίων υποδομών που θα εξασφαλίσουν επάρκεια νερού εντός των προδιαγραφών της Οδηγίας για όλους τους κατοίκους της χώρας σε προσιτή τιμή.

Προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στις διεθνείς υποχρεώσεις της για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων που προκύπτουν από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ, τα αρμόδια Υπουργεία - Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Οικονομίας & Ανάπτυξης και Εσωτερικών - σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG REGIO) προχώρησαν στον σχεδιασμό ενός ενιαίου **«Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Υποδομών Λυμάτων»** για τους οικισμούς Γ' προτεραιότητας (με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2.000 κατ.) σε όλη τη χώρα, το οποίο περιλαμβάνει 13 Περιφερειακά Σχέδια. Στόχος του επιχειρησιακού σχεδίου είναι η βελτίωση του προγραμματισμού και της παρακολούθησης της εφαρμογής των ενεργειών κατασκευής και λειτουργίας των αναγκαίων έργων με βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Εν όψει της Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027 και προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί στην κάλυψη του σχετικού θεματικού αναγκαίου πρόσφορου όρου (Enabling Condition 6) σε ότι αφορά στον τομέα των λυμάτων, τροποποιήθηκε από 01/12/2019 η Επιτελική Προγραμματική Σύμβαση για τη ΜΕΛΕΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΑΔΑ ΨΟΦΧ4653Π8-ΓΓ2), μεταξύ των Υπουργείων Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Περιβάλλοντος & Ενέργειας και Εσωτερικών καθώς και της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ), της Κεντρικής Ένωσης δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) και της ένωσης δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης (ΕΔΕΥΑ) και ανατέθηκε στην Τεχνική Γραμματεία Λυμάτων να προβεί στην αναγκαία επικαιροποίηση των 13 Περιφερειακών Σχεδίων Λυμάτων ώστε να καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις του αναγκαίου όρου.

Στα πλαίσια του παραπάνω, στις 4 Ιανουαρίου 2021, δημοσιεύθηκε η έγκριση της απόφασης που αφορά το **Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Περιφέρειας Αττικής**, το οποίο παρουσιάστηκε στην

αρμόδια επιτροπή την Δευτέρα 21 Δεκεμβρίου 2020, για την κάλυψη του αναγκαίου πρόσφορου όρου της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027. Στην Περιφέρεια Αττικής για την εφαρμογή της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ «για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων» έχουν χαρακτηριστεί:

- τέσσερις (4) οικισμοί ως Α΄ Προτεραιότητας
- επτά (7) οικισμοί ως Β΄ προτεραιότητας
- τριάντα οκτώ (38) οικισμοί ως Γ΄ Προτεραιότητας

Στα πλαίσια του παραπάνω σχεδίου προβλέπεται η χρηματοδότηση κατασκευής ή επεμβάσεων σε υφιστάμενες ΕΕΛ και δίκτυα αποχέτευσης στη Σαλαμίνα, Σπέτσες, Ύδρα, Αίγινα, Πόρο-Γαλατά, Μέθανα.

Το ΠΕΠ 2021-2027, υλοποιώντας τις κατευθύνσεις του ΕΣΠΑ 2021-2027 και πιο συγκεκριμένα τον στόχο πολιτικής για μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων που εξειδικεύεται στον ειδικό στόχο V Προαγωγή της βιώσιμης διαχείρισης του νερού (στόχοι ταμείων ΕΤΠΑ/ΤΑ), θα αποτελέσει το όχημα υλοποίησης των έργων που προβλέπονται στα παραπάνω επιχειρησιακά σχέδια για το πόσιμο νερό και τα λύματα.

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ, γνωστή ως Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ) θέσπισε το πλαίσιο για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών (ποταμών και λιμνών), υπογείων και παράκτιων/μεταβατικών υδάτων συνολικά σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ). Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ στοχεύει στην προστασία και βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων. Συνδυάζει ποιοτικούς, οικολογικούς και ποσοτικούς στόχους για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών (ποταμών και λιμνών), των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων και θέτει ως κεντρική ιδέα την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους στη γεωγραφική κλίμακα των Λεκανών Απορροής Ποταμών. Επιπλέον, επαναπροσδιορίζει την έννοια της Λεκάνης Απορροής Ποταμού, η οποία περιλαμβάνει επίσης τα δέλτα, τις εκβολές ποταμών και τα παράκτια οικοσυστήματα.

Το θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας έχει εναρμονιστεί με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, με τις ακόλουθες νομοθετικές διατάξεις:

- Ο Ν. 3199/09.12.2003 (ΦΕΚ Α΄ 280) για την «προστασία και διαχείριση των υδάτων -εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σημειώνεται ότι οι τελευταίες τροποποιήσεις του έγιναν το 2013 με το Νόμο 4117/04.02.2013 (ΦΕΚ Α΄ 29) «Κύρωση της από 31 Οκτωβρίου 2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου “Τροποποίηση της παρ. 16 του άρθρου 49 του Ν. 4030/2011 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις (Α΄ 249)” και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» και το 2014 με το Νόμο 4315/24.12.2014 (ΦΕΚ Α΄ 269) «Πράξεις εισφοράς σε γη και σε χρήμα - Ρυμοτομικές απαλλοτριώσεις και άλλες διατάξεις».
- Το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 51/08.03.2007 (ΦΕΚ Α΄ 54) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ “για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων” του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000», κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του Άρθρου 15, παράγραφος 1 του Νόμου 3199/2003 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Σημειώνεται ότι οι τροποποιήσεις του ΠΔ 51/2007 έγιναν με τρεις (3) Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις το 2010, 2011, 2013 [ΚΥΑ υπ' αριθμ. 51354/2641/Ε103/10 (ΦΕΚ 1909 Β/8-12-2010) περί τροποποίησης του παραρτήματος ΙΧ του ΠΔ 51/2007, ΚΥΑ υπ' αριθμ. 48416/2037/Ε.103/2011 (ΦΕΚ 2516/Β/2011) περί τροποποίησης του άρθρ. 12 του ΠΔ 51/2007, ΚΥΑ υπ' αριθμ. οικ.178960/16 (ΦΕΚ 1635 Β/09-06-2016) περί τροποποίησης του Παραρτήματος ΙΙΙ του ΠΔ 51/2007] και με το Νόμο 4117/04.02.2013 (ΦΕΚ Α' 29) «Κύρωση της από 31 Οκτωβρίου 2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου “Τροποποίηση της παρ. 16 του άρθρου 49 του Ν. 4030/2011 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις (Α' 249)” και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» περί τροποποίησης του άρθρ. 8 του ΠΔ 51/2007.

Βασική απόρροια της εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ είναι η εκπόνηση των Σχεδίων Διαχείρισης σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού. Τα εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας καθώς και η 1η αναθεώρησή τους, καταρτίστηκαν σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του Ν. 3199/2003 και του ΠΔ 51/2007. Τα εγκεκριμένα Σχέδια περιλαμβάνουν όλες τις αναλυτικές πληροφορίες που απαιτούνται από το Άρθρο 13 και το Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του Ν. 3199/2003 και του ΠΔ 51/2007, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, έχουν εκδοθεί οι παρακάτω Αποφάσεις:

- Η ΚΥΑ 47630/16.11.2005 (ΦΕΚ Β' 1688) «Διάρθρωση της Διεύθυνσης Υδάτων της Περιφέρειας», με την οποία συγκροτήθηκαν οι Διευθύνσεις Υδάτων των 13 Περιφερειών της χώρας, όπως αυτή ισχύει μετά το Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» και τα κατ' εξουσιοδότηση αυτού Προεδρικά Διατάγματα περί Οργανισμών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας.
- Η ΚΥΑ 49139/24.11.2005 (ΦΕΚ Β' 1695), «Οργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων», όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την ΚΥΑ 322/21.03.2013 (ΦΕΚ Β' 679) «Οργάνωση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».
- Η Υ.Α. με αριθ. 26798/22.06.2005 (ΦΕΚ Β' 895) «Τρόπος λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων».
- Η Υ.Α. με αριθ. 34685/06.12.2005 (ΦΕΚ Β' 1736) «Συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Η πλέον πρόσφατη συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων έγινε με την υπ. αριθμ. 155126/08-03-2013 ΥΑ (ΑΔΑ: ΒΕΥΤΟ-ΘΩΔ).
- Η Απόφαση υπ' αριθμ. οικ. 706/16.07.2010 της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β' 1383/2010) «Καθορισμός των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους», σε εφαρμογή του Άρθρου 3 του Π.Δ. 51/2007, όπως διορθώθηκε με το ΦΕΚ 1572/Β'/2010 και τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. οικ. 1300/24.12.2014 Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β' 3365/2014).
- Η ΚΥΑ 140384/19.08.2011 (ΦΕΚ Β' 2017) «Ορισμός Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των θέσεων (σταθμών) μετρήσεων και των φορέων που υποχρεούνται στη λειτουργία τους, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4 του Ν.3199/2003».
- Η ΚΥΑ 146896/27.10.2014 (ΦΕΚ Β' 2878 και Β' 3142) «Κατηγορίες αδειών χρήσης και εκτέλεσης έργων αξιοποίησης των υδάτων. Διαδικασία και όροι έκδοσης των αδειών, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος τους και άλλες συναφείς διατάξεις», όπως τροποποιήθηκε με τις ΚΥΑ οικ.101123/10.07.2015 (ΦΕΚ Β'

1435) και οικ.170766/22.01.2016 (ΦΕΚ Β' 69) και ισχύει, και με την οποία αντικαταστάθηκαν οι ΚΥΑ 43504/05.12.2005 (ΦΕΚ Β' 1784) και ΚΥΑ 150559/10.06.2011 (ΦΕΚ Β' 1440).

- Η ΚΥΑ 135275/22.05.2017 (ΦΕΚ Β' 1751) «Έγκριση γενικών κανόνων κοστολόγησης και τιμολόγησης υπηρεσιών ύδατος. Μέθοδος και διαδικασίες για την ανάκτηση κόστους των υπηρεσιών ύδατος στις διάφορες χρήσεις του».
- Η Απόφαση 391/24.04.2013 (ΦΕΚ Β' 1004) της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων με την οποία εγκρίθηκε το πρώτο Σχέδιο Διαχείρισης ΛΑΠ του εξεταζόμενου Υδατικού Διαμερίσματος.

Άμεσα συναφές με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ είναι και το θεσμικό πλαίσιο, με το οποίο ενσωματώθηκε, στο Εθνικό δίκαιο, η Κοινοτική νομοθεσία για την προστασία των υδάτων, όπως ορίζεται στο Παράρτημα VI της Οδηγίας (Μέρος Α):

- Η ΚΥΑ 8600/416/Ε103/23.02.2009 (ΦΕΚ Β' 356) σχετικά με την «ποιότητα και μέτρα διαχείρισης των υδάτων κολύμβησης, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2006/7/ΕΚ «σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της οδηγίας 76/160/ΕΟΚ», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 18 της ΚΥΑ 145116/8.3.2011 «Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Β' 354).
- Η υπ' αριθμ. Υ2/2600/21.06.2001 (ΦΕΚ Β' 892) απόφαση σχετικά «με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης» με την οποία ενσωματώθηκε η Οδηγία 98/83/ΕΚ για το πόσιμο νερό, όπως έχει τροποποιηθεί από την ΥΑ ΔΥΓ2/Γ.Π.οικ.38295/2007, διορθωθεί με το ΦΕΚ 986/Β'/18-06-2017 και ισχύει.
- Η ΚΥΑ 172058/2016, (ΦΕΚ 354/Β/2016) «Καθορισμός κανόνων, μέτρων και όρων για την αντιμετώπιση κινδύνων από ατυχήματα μεγάλης έκτασης σε εγκαταστάσεις ή μονάδες, λόγω της ύπαρξης επικίνδυνων ουσιών, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2012/18/ΕΕ “για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου” του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012. Αντικατάσταση της υπ' αριθ. 12044/613/2007 (Β' 376), όπως διορθώθηκε (Β' 2259/2007)».
- Ο Ν.1650/1986 (ΦΕΚ Α' 160), με τον οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» και η μεταγενέστερη σχετική διάταξη Ν.3010/2002 (ΦΕΚ Α' 91) «Εναρμόνιση του Ν. 1650/86 με τις οδηγίες 97/11/ΕΚ και 96/61/ΕΚ, διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις» για την ενσωμάτωση της οδηγίας 97/11/ΕΚ “περί τροποποίησης της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον” αλλά και της οδηγίας 96/61/ΕΚ “σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης”.
- Ο Ν.4258/14.04.2014 (ΦΕΚ Α' 94) για την «Διαδικασία Οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα – ρυθμίσεις Πολεοδομικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» και η ΚΥΑ 140055/2017 με «Διαδικασία Οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα – ρυθμίσεις Πολεοδομικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Β' 428).
- Η ΚΥΑ 80568/4225/05.07.1991 (ΦΕΚ Β' 641) «Μέθοδοι, όροι και περιορισμοί για τη χρησιμοποίηση στη γεωργία της ιλύος που προέρχεται από επεξεργασία οικιακών και αστικών λυμάτων» για την εναρμόνιση με τις διατάξεις της υπ' αριθμ. 86/278/ΕΟΚ οδηγίας «σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία».

- Η ΚΥΑ 5673/400/05.03.1997 (ΦΕΚ Β' 192) «Μέτρα και όροι για την επεξεργασία αστικών λυμάτων» και οι τροποποιητικές αυτής αποφάσεις Υ.Α. 19661/1982/2.8.1999 (ΦΕΚ Β' 1811) και Υ.Α. 48392/939/28.3.2002 (ΦΕΚ Β' 405), σχετικά με την εναρμόνιση του εθνικού δικαίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ «για την επεξεργασία αστικών λυμάτων» και την τροποποιητική αυτής Οδηγία 98/15/ΕΚ.
- Η ΚΥΑ 16190/1335/19.05.1997 (ΦΕΚ Β' 519) «Μέτρα και όροι για την προστασία των νερών από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης» για την εναρμόνιση με την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ «για την προστασία από τη νιτρορρύπανση».
- Η ΚΥΑ 19652/1906/05.09.1999 (ΦΕΚ Β' 1575) «Προσδιορισμός των νερών που υφίστανται νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης- Κατάλογος ευπρόσβλητων ζωνών, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 αντίστοιχα του άρθρου 4 της υπ' αριθμ. 16190/1335/1997 Κοινής Υπουργικής Απόφασης «Μέτρα και όροι για την προστασία των νερών από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης» (Β' 519) Τροποποίηση των άρθρων 3, 4, 5 και 8 της απόφασης αυτής» (Β' 1575), όπως τροποποιήθηκε με την ΥΑ 20419/2522/2001 (ΦΕΚ Β' 1212), την ΥΑ 24838/1400/Ε103/2008 (ΦΕΚ Β' 1132), την ΥΑ 106253/2010 (ΦΕΚ Β' 1843), την ΥΑ 190123/2013 (ΦΕΚ Β' 983), την ΥΑ 147070/2014 (ΦΕΚ Β' 3224) και ισχύει.
- Ο Ν. 4036/27.01.2012 (ΦΕΚ Α' 8) «Διάθεση γεωργικών φαρμάκων στην αγορά, ορθολογική χρήση αυτών και συναφείς διατάξεις» για την έγκριση και έλεγχο φυτοπροστατευτικών προϊόντων, προς εφαρμογή των Κ 1107/2009, Κ 396/2005 και της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- Η ΥΑ 1420/82031/2015 (ΦΕΚ 1709/Β/2015) «Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορρύπανση Γεωργικής Προέλευσης» όπως τροποποιήθηκε από την ΥΑ 2001/118518/2015, (ΦΕΚ 2359/Β/2015) «Τροποποίηση της αριθ. 1420/82031 (ΦΕΚ 1709/Β/2015) απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής για την Προστασία των Νερών από τη Νιτρορρύπανση Γεωργικής Προέλευσης».
- Η ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε103/01.09.2010 (ΦΕΚ Β' 1495) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ» και η τροποποιητική αυτής ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/2012 (ΦΕΚ Β' 415).
- Η ΚΥΑ 33318/3028/11.12.1998 (ΦΕΚ Β' 1289) «καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» και την τροποποίηση αυτής ΚΥΑ ΗΠ 14849/853/Ε103/2008 (ΦΕΚ Β' 645) σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας».

Άμεσα συναφείς είναι επίσης οι διατάξεις που αναφέρονται σε μεταγενέστερες ή θυγατρικές Οδηγίες, που συμπληρώνουν την Οδηγία 2000/60/ΕΚ:

- Η ΚΥΑ 39626/2208/Ε130/25.9.2009 (ΦΕΚ Β' 2075), σχετικά με τον καθορισμό μέτρων για την προστασία των υπόγειων νερών από τη ρύπανση και την υποβάθμιση, με την οποία ενσωματώθηκε η Θυγατρική Οδηγία 2006/118/ΕΚ σχετικά με «την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την

υποβάθμιση», κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Άρθρου 17 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ 182314/1241/16 (ΦΕΚ Β' 2888).

- Η ΚΥΑ Η.Π. 51354/2641/Ε103/24.11.2010 (ΦΕΚ Β' 1909) «Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2008/105/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 «σχετικά με Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) στον τομέα της πολιτικής των υδάτων και σχετικά με την τροποποίηση και μετέπειτα κατάργηση των οδηγιών του Συμβουλίου 82/176/ΕΟΚ, 83/513/ΕΟΚ, 84/156/ΕΟΚ, 84/491/ΕΟΚ και 86/280/ΕΟΚ και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», καθώς και για τις συγκεντρώσεις ειδικών ρύπων στα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ οικ.170766/2016 (ΦΕΚ Β' 69), σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/39/ΕΚ και ισχύει.
- Η ΚΥΑ 38317/1621/Ε103/06.09.2011 (ΦΕΚ Β' 1977) «Τεχνικές προδιαγραφές και ελάχιστα κριτήρια επιδόσεων των αναλυτικών μεθόδων για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2009/90/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Ιουλίου 2009 «για τη θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων, σύμφωνα με την οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου».
- Η Υ.Α. 1811/22.12.2011 (ΦΕΚ Β' 3322) «Ορισμός ανώτερων αποδεκτών τιμών για τη συγκέντρωση συγκεκριμένων ρύπων, ομάδων ρύπων ή δεικτών ρύπανσης σε υπόγεια ύδατα, σε εφαρμογή της παραγράφου 2 του Άρθρου 3 της υπ' αριθμ.: 39626/2208/Ε130/2009 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 2075)».
- Η ΚΥΑ 145116/2011 (ΦΕΚ Β' 354) «Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις», όπως έχει τροποποιηθεί από την ΚΥΑ οικ.191002/2013 (ΦΕΚ Β' 2220) και ισχύει.

2.1.2 Χαρακτηριστικά της περιοχής και της τουριστικής δραστηριότητας

Η Περιφέρεια Αττικής, η οποία φιλοξενεί και το μητροπολιτικό συγκρότημα Αθήνας-Πειραιά, αποτελείται από 8 Περιφερειακές Ενότητες.

Έχει:

- συνολική έκταση 3808,10 τ.χλμ
- πληθυσμό 3.828.434 κατοίκους (απογραφή 2011) και
- πυκνότητα 1000 κάτοικοι/τ.χλμ. – κάτι που την καθιστά την πληθυσμιακά σημαντικότερη και πιο πυκνοκατοικημένη περιφέρεια της χώρας.

Μεταξύ των επιμέρους Περιφερειακών Ενοτήτων, η πυκνότητα ποικίλει από:

- 12.000 κατοίκους / τ.χλμ στην ΠΕ Κεντρικού Τομέα ή 8.900 κατοίκους / τ.χλμ. στην ΠΕ Πειραιώς (οι οποίες είναι και οι πιο πυκνοκατοικημένες ΠΕ της Περιφ. Αττικής)
- στους 83 κατοίκους / τ.χλμ. στην ΠΕ Νήσων Αττικής (η πιο αραιοκατοικημένη ΠΕ της Περιφέρειας Αττικής)

Περιφέρεια Αττικής, στο γεωγραφικό ανάπτυγμα της χώρας

Η ΠΕ Νήσων Αττικής αποτελείται από 8 Δημοτικές Ενότητες: τις 7 νησιωτικές ενότητες Αίγινας, Αγκιστρίου, Κυθήρων και Αντικυθήρων, Πόρου, Σαλαμίνας, Σπετσών και Ύδρας και την νησιωτική-παράκτια ενότητα Μεθάνων-Τροιζηνίας.

Έχει:

- συνολική έκταση 879,8 τ.χλμ,
- πληθυσμό 74.651 κατοίκους (απογραφή του 2011) και
- πυκνότητα 83 κατοίκους / τ.χλμ

Μεταξύ των ΔΕ της ΠΕ Νήσων, η κατάταξη από την σκοπιά της πυκνότητας (από την πιο πυκνοκατοικημένη μέχρι την πιο αραιοκατοικημένη) είναι ως ακολούθως:

- Σαλαμίνα: 390 κάτοικοι / τ.χλμ, νήσος εντός Σαρωνικού Κόλπου, αστικοποιημένη νήσος, δίπλα στον Πειραιά και την ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη του Περάματος
- Αίγινα: 150 κάτοικοι / τ.χλμ, στον Σαρωνικό Κόλπο
- Σπέτσες: 150 κάτοικοι / τ. χλμ στον Αργολικό Κόλπο, δίπλα στις ακτές περιοχής Κρανιδίου
- Πόρος: 81 κάτοικοι / τ. χλμ, δίπλα στην ενδοχώρα της Τροιζηνίας
- Ύδρα: 31 κάτοικοι / τ. χλμ, δίπλα στις ακτές της Ερμιόνης
- Τροιζηνία – Μέθανα: 30 κάτοικοι / τ.χλμ δίπλα στην ΠΕ Αργολίδας της Περιφέρειας Πελοποννήσου
- Κύθηρα-Αντικύθηρα: 14 κάτοικοι / τ.χλμ στο Μυρτώο Πέλαγος, δίπλα στην ΠΕ Λακωνίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Ο τουρισμός αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό της δραστηριότητας στην ευρύτερη περιοχή με ένα 48% του παραγόμενου ΑΕΠ κατά κεφαλή για την Περιφέρεια Αττικής (στοιχεία 2018).

Μολονότι η ΠΕ Νήσων Αττικής αντιπροσωπεύει μόλις το 23% της έκτασης της Περιφέρειας και μόλις το 1,9% του πληθυσμού της, με βάση στοιχεία σχετικών μελετών για την Περιφέρεια Αττικής ανά Περιφερειακή

Ενότητα (και ειδικότερα της μελέτης INSETE «Βασικά Τουριστικά Μεγέθη της Περιφέρειας Αττικής», Αύγ. 2021), η ΠΕ Νήσων φιλοξενεί:

- 29% των ξενοδοχειακών μονάδων και 12% των ξενοδοχειακών κλινών
- 78% των ενοικιαζόμενων δωματίων και 76% των κλινών σε ενοικιαζόμενα δωμάτια
- 60% των επιπλωμένων διαμερισμάτων και
- 11% των κάμπινγκ

Περιφερειακές Ενότητες Περιφέρειας Αττικής

Η ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικών αυξήθηκε μόνο κατά 3% κατά την περίοδο 2014-2019, ενώ τόσο οι διεθνείς όσο και οι εγχώριες αφίξεις σημείωσαν αύξηση μεγαλύτερη του 30% (κατά 82% οι διεθνείς, κατά 31% οι εγχώριες για την ίδια περίοδο 2014-2019, ενώ οι διεθνείς διανυκτερεύσεις κατά 68%).

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αφίξεις αυξάνονται ραγδαία, χωρίς αυτό να υποστηρίζεται από την ακτοπλοϊκή κίνηση (δρομολόγια) εσωτερικού, καθώς και το ότι πολύ πιο ραγδαία αυξάνονται οι διεθνείς αφίξεις από τις εγχώριες. Η σύνδεση των επιμέρους νησιών μεταξύ τους είναι ελάχιστη, ίσως μικρότερη κι από παλιά, γεγονός που σε συνδυασμό με την νησιωτικότητα, τις διαφοροποιήσεις στην πρόσβαση και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, δεν συμβάλλει στη διαμόρφωση της εικόνας ενός ενιαίου προορισμού. Ούτε ενός ενιαίου μεν ποικιλόμορφου δε προορισμού που αποτελεί παραπλήρωμα του μητροπολιτικού

συγκροτήματος (χαρακτηριστικά αποτυπώνεται σε έρευνες με ερωτηματολόγια – συνεντεύξεις επισκεπτών, ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών της Αττικής, δεν γνωρίζει καν την ύπαρξη αυτής της νησιωτικής ενότητας).

Με την εξαίρεση της Σαλαμίνας που λειτουργεί πρακτικά ως προάστιο του Μείζονος Πειραιώς, τα νησιά που βρίσκονται εγγύτερα στην Αθήνα λειτουργούν ως υποδοχείς β' κατοικίας (παραθεριστικής) των κατοίκων του μητροπολιτικού συγκροτήματος και λόγω της μικρής απόστασης και της πυκνότερης (συγκριτικά με τα πιο απομακρυσμένα) συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης, λειτουργούν και ως προορισμός «Σαββατοκύριακου» για ημεδαπούς ή ξένους επισκέπτες. Αντιθέτως, οι πιο απομακρυσμένες δημοτικές ενότητες λειτουργούν ως προορισμοί εναλλακτικού τουρισμού μακρύτερης διάρκειας.

Πηγές:

Premium Consulting (2021) “Μελέτη Στρατηγικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού Π.Ε. Νήσων Αττικής – Δίκτυο Συνεργασίας Δήμων Περιφερειακής Ενότητας Νήσων Αττικής”

INSETE (2021) «Ετήσια Έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2020 – Περιφέρεια Αττικής»

GRB Consulting (2021) «Έρευνα Ικανοποίησης Επισκεπτών και Απόδοση Ξενοδοχείων Αττικής» για την Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών – Αττικής & Αργοσαρωνικού

Υλικό από συνεντεύξεις και διαβούλευση με φορείς κατά την περίοδο Ιανουάριος – Μάιος 2022

2.1.3 Δεδομένα σχετικά με τους 4 κύριους «πυλώνες» του INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής οι συνθήκες σε ότι αφορά την κινητικότητα ποικίλλουν σημαντικά: από την πλήρως αστικοποιημένη Σαλαμίνα μέχρι το Αγκίστρι και τα Αντικύθηρα, από την σχετικά πεδινή ανάπτυξη του οδικού δικτύου στην Αίγινα μέχρι το ορεινό ανάγλυφο των Κυθήρων, από τα μεγάλα νησιά με το έντονο πρόβλημα κυκλοφορίας και στάθμευσης μέχρι τα μικρότερα νησιά που εφαρμόζουν πολιτική αποκλεισμού του αυτοκινήτου εδώ και δεκαετίες, όπως η Υδρα και οι Σπέτσες (στην Υδρα, de facto για κατοίκους και επισκέπτες λόγω των περιορισμένων γεωμετρικών χαρακτηριστικών του δικτύου, ενώ στις Σπέτσες, με ειδική άδεια για κατοίκους και καθολικά για επισκέπτες).

Αντίστοιχα ποικίλει και η καθαυτό πρόσβαση στους επιμέρους δήμους από το μητροπολιτικό κέντρο της Αττικής. Οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις έχουν πολύ μεγαλύτερη συχνότητα δρομολογίων για τους νησιωτικούς δήμους που βρίσκονται εγγύτερα στο μητροπολιτικό κέντρο Αθήνας-Πειραιά (Σαλαμίνα, Αίγινα), καθιστώντας έτσι τις περιοχές αυτές άτυπα «προάστια» του μητροπολιτικού κέντρου (καθημερινό commuting μεταξύ κατοικίας – εργασίας πραγματοποιείται και από την Αίγινα). Επίσης, νησιωτικές περιοχές πολύ κοντά στην ενδοχώρα της Πελοποννήσου όπως ο Πόρος, οι Σπέτσες και, λιγότερο, η Υδρα, έχουν εξαιρετικά πυκνή ακτοπλοϊκή συγκοινωνία με την περιοχή της Αργολίδας και, περαιτέρω, με το βασικό επαρχιακό και εθνικό οδικό δίκτυο. (Επαρχιακή Οδός Επιδαύρου – Μεθάνων). Οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις με Πειραιά, ειδικά για τα πιο απομακρυσμένα νησιά έχουν ιδιαίτερα μειωμένη συχνότητα τους χειμερινούς μήνες.

Η πρόσβαση στις 8 Δημοτικές Ενότητες πραγματοποιείται ακτοπλοϊκά από το λιμάνι του Πειραιά προς οκτώ αντίστοιχους των ΔΕ λιμένες, καθώς και από κοντινούς λιμένες της ενδοχώρας ή ακόμα και της Κρήτης. Επίσης, λειτουργεί αεροπορική πρόσβαση μόνο για την νήσο των Κυθήρων.

Αναλυτικότερα η πρόσβαση πραγματοποιείται ως εξής:

- Στη Σαλαμίνα η πρόσβαση γίνεται από Πέραμα Πειραιά, από Πέραμα Μεγάρων και από το κεντρικό λιμάνι του Πειραιά με ferry boat ή μικρότερα σκάφη.
- Σε Αίγινα, Αγκίστρι, Μέθανα, Πόρο, Ύδρα, Σπέτσες, Κύθηρα-Αντικύθηρα, η πρόσβαση γίνεται από το λιμάνι του Πειραιά.
- Επιπλέον, σε Πόρο, Σπέτσες, Μέθανα, Ύδρα η πρόσβαση γίνεται και από τις ανατολικές ακτές της Πελοποννήσου (Κόστα, Γαλατάς, Ερμιόνη) για όσους φτάνουν ως εκεί οδικώς.
- Στην ευρύτερη περιοχή της Τροιζηνίας, η πρόσβαση γίνεται αποκλειστικά οδικώς.
- Τέλος, σε Κύθηρα-Αντικύθηρα, ακτοπλοϊκά η πρόσβαση εκτός από Πειραιά γίνεται και από Νεάπολη, Γύθειο, Κρήτη (Κίσσαμο), ενώ για τα Κύθηρα λειτουργεί και αεροπορική σύνδεση με Αθήνα.

Οι διασυνδέσεις μεταξύ τους είναι περιορισμένες και συνίστανται κυρίως μόνο για τις ενότητες Αίγινα – Αγκίστρι, Αίγινα – Μέθανα – Πόρο – Ύδρα, και Κύθηρα – Αντικύθηρα.

Σε ότι αφορά το ανάπτυγμα των εσωτερικών κινήσεων, σε όλες τις περιοχές εκτός της Ύδρας απαντάται βασικό οδικό δίκτυο συνολικού μήκους 240 χλμ περίπου, το οποίο αναπτύσσεται μεταξύ των κύριων οικισμών και των κύριων «εισόδων» (λιμένες, αεροδρόμια) και συμπληρώνεται από το τοπικό δίκτυο στο εσωτερικό των οικισμών και δίκτυα μονοπατιών.

Σχεδόν σε όλους τους προορισμούς λειτουργεί τοπική συγκοινωνία με λεωφορείο ΚΤΕΛ ή δημοτικό σε συγκεκριμένα δρομολόγια, κυρίως μεταξύ των κυριότερων οικισμών. Συγκοινωνιακό έργο εκτελούν πρακτικά και τα ταξί, ενώ σε νησιά όπως οι Σπέτσες και ο Πόρος, λειτουργεί και θαλάσσια συγκοινωνία με τις ακτές της Πελοποννήσου (μικρά ferry boat, θαλάσσια ταξί και καΐκια για Κόστα, μικρά ferry boat και βάρκες Γαλατάς ή και άλλα σημεία στις ακτές του Πόρου ή της Πελοποννήσου). Ωστόσο, με εξαίρεση τις περιοχές Ύδρας και Σπετσών, η ανάγκη αυτοκινήτου για τις εσωτερικές μετακινήσεις είναι δεδομένη για τους μεγαλύτερους προορισμούς (όπως η Αίγινα και τα Κύθηρα).

Από πλευράς εξυπηρέτησης, αξίζει να επισημανθεί στο ένα άκρο η δυσκολία εξυπηρέτησης όλων των οικισμών στο εσωτερικό ενότητων όπως τα Κύθηρα ή η Τροιζηνία (στα Κύθηρα δεν είναι διαθέσιμη συγκοινωνία κατά το 2022), και στο άλλο η ιδιαίτερη κοινωνική πολιτική που ασκεί ο δήμος Πόρου υπέρ των ΑΜΕΑ και των Ατόμων Μειωμένης Κινητικότητας όπως άτομα Τρίτης Ηλικίας, παιδιά και συνοδοί κ.ά. (δωρεάν συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση σε συγκεκριμένη γραμμή όλες τις πρωινές ώρες, και τις απογευματινές αποκλειστική χρήση από ΑΜΕΑ ή ΑΜΚ).

Όπως είδαμε και στην εξέταση του πλαισίου αναφοράς στο Τοπικό επίπεδο για την κινητικότητα, όχι απλώς ακόμα δεν υπάρχουν κυκλοφοριακές μελέτες ή ΣΒΑΚ, ΣΑΠ και ΣΦΗΟ, αλλά σε πολλές δημοτικές ενότητες δεν υπάρχει καν εγκεκριμένος πολεοδομικός σχεδιασμός. Παρ' όλα αυτά, η βιώσιμη κινητικότητα ιδιαίτερα στα πιο τουριστικά μέρη του προορισμού, μέσα από μια πιο «από-τα-κάτω» προσέγγιση, κερδίζει συνεχώς έδαφος στις συνειδήσεις και αυτό έχει αντανάκλαση και στις επιχειρήσεις (ενοικίασης ποδηλάτων, πατινιών, προώθησης περιπατητικών, ορειβατικών ή ποδηλατικών διαδρομών για επισκέπτες, κ.ά.) στον τομέα των «τουριστικών» μεταφορών. Έχει ήδη γίνει σαφές ότι η προσέλκυση τουριστών για ένα είδος «εναλλακτικού» τουρισμού που στηρίζεται στην ήπια / βιώσιμη κινητικότητα, καθώς και η διασφάλιση δικαιοσύνης στην προσβασιμότητα σχετίζεται με τουριστική περίοδο πολύ μεγαλύτερη από τους δύο-τρεις καλοκαιρινούς μήνες και με τοπική ανάπτυξη που μπορεί να βάλει τον προορισμό πολύ ψηλότερα στη λίστα των προτιμήσεων των επισκεπτών. Αυτές οι διαπιστώσεις, σε συνδυασμό με το αυξημένο κόστος της

ενέργειας αναμένεται ότι θα συμβάλλουν ακόμα περισσότερο στην ευαισθητοποίηση και την περαιτέρω υποστήριξη ενός μοντέλου κυκλικής / βιώσιμης κινητικότητας για το μέλλον του τουρισμού στον προορισμό.

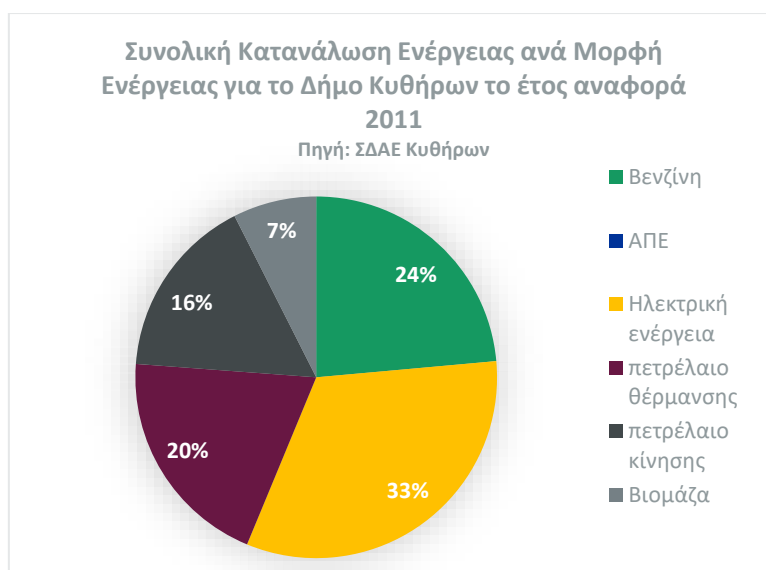
ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Γενικά στοιχεία

Το σύνολο των Δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής δεν έχει εκπονημένη μια Ενεργειακή και Κλιματική στρατηγική για τα επόμενα έτη. Εξάριση αποτελεί ο Δήμος Κυθήρων, ο οποίος έχει εκπονήσει Σχέδιο Δράσης Αειφόρου Ενέργειας το έτος 2016, ενώ ο Δήμος Σαλαμίνας, ενώ έχει προσχωρήσει στο Σύμφωνο των Δημάρχων, δεν έχει εκπονήσει αντίστοιχο σχέδιο.

Στην ΠΕ Νήσων Αττικής, οι ενεργειακές ανάγκες καλύπτονται κατεξοχήν από ηλεκτρισμό και ορυκτά καύσιμα. Όσον αφορά τον ηλεκτρισμό, το ενεργειακό μείγμα παραγωγής του είναι το ίδιο με το μείγμα του διασυνδεδεμένου ελληνικού συστήματος, καθώς όλα τα νησιά της ΠΕ διαθέτουν ηλεκτρικές διασυνδέσεις με την ηπειρωτική χώρα. Εξάριση αποτελούν τα Αντικύθηρα, τα οποία ανήκουν στα μη διασυνδεδεμένα νησιά με το δικό τους Αυτόνομο Σταθμό Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ). Η παραγωγή από ΑΠΕ αρκετά περιορισμένη, και αποκλειστικά στον οικιακό τομέα. Όσον αφορά τα ορυκτά καύσιμα, η χρήση τους εντοπίζεται στον τομέα των μεταφορών (χερσαίων και θαλάσσιων) και την θέρμανση κτιρίων.

Το ενεργειακό προφίλ των νήσων δεν έχει μελετηθεί έως σήμερα από τις δημοτικές αρχές, με εξαίρεση το Δήμο Κυθήρων. Καθώς το κοινωνικοοικονομικό και γεωγραφικό προφίλ των νησιών της ΠΕ Νήσων Αττικής δεν παρουσιάζει έντονες ενδογενείς διαφορές, μπορούν να παρατεθούν κάποια βασικά ενεργειακά στοιχεία από το ΣΔΑΕ Κυθήρων, ως ενδεικτικά του ενεργειακού προφίλ των νησιών. Σχετικά με την κατανομή των χρησιμοποιούμενων πηγών ενέργειας στην περιοχή μελέτης, αναφέρεται ότι στον Δήμο Κυθήρων – Αντικυθήρων (Πηγή ΣΔΑΕΚ Δήμου Κυθήρων), κατά το έτος αναφοράς (2011), η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί το 32,68% της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας και ακολουθεί η κατανάλωση βενζίνης με 23,57%, πετρελαίου θέρμανσης με 19,93% και πετρελαίου κίνησης με 16,36%. Η κατανάλωση ορυκτών καυσίμων για τις θαλάσσιες μεταφορές δεν έχει συμπεριληφθεί στην καταγραφή αυτή.

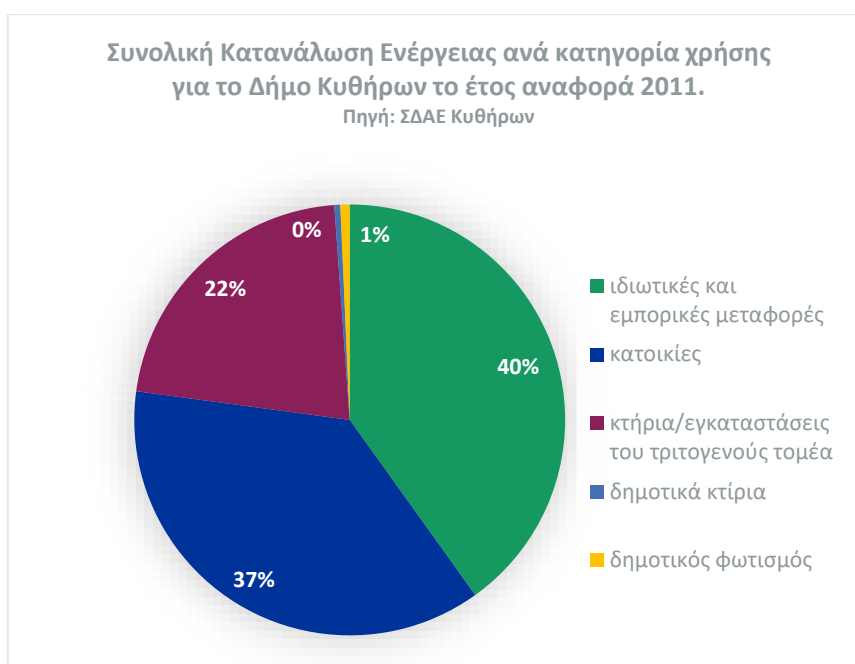

Συνολική Κατανάλωση Ενέργειας ανά Μορφή Ενέργειας για το Δήμο Κυθήρων το έτος αναφορά 2011
Πηγή: ΣΔΑΕ Κυθήρων

Το 39,24% της συνολικής ενέργειας καταναλώθηκε στις ιδιωτικές και εμπορικές μεταφορές, το 36,23% στις κατοικίες, το 21,26% στα κτήρια/εγκαταστάσεις του τριτογενούς τομέα (πλην των δημοτικών), ενώ στα Δημοτικά κτήρια καταναλώθηκε το 0,44% της συνολικής ενέργειας και στο Δημοτικό Φωτισμό το 0,68%. Επιπλέον, ενδιαφέρον παρουσιάζει το στοιχείο ότι οι τομείς με την μεγαλύτερη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας είναι ο οικιακός (κατοικίες) και οι μεταφορές.

Όσον αφορά το κτιριακό δυναμικό (οικιακό, τριτογενές) της περιοχής μελέτης, μεγάλος αριθμός κτιρίων είναι κατασκευασμένα προ του 1960 με χαμηλή ενεργειακή απόδοση, καθιστώντας τα σημαντικά ενεργοβόρα και ως εκ τούτου, έναν τομέα με σημαντικό δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας. Αντίστοιχη εικόνα εντοπίζεται και στα δημοτικά κτήρια και εγκαταστάσεις (σχολεία, Κέντρα Υγείας, υπηρεσίες, αθλητικά κέντρα, αντλητικά συστήματα, δίκτυα οδοφωτισμού κ.α.), στα οποία μόνο σε μικρή κλίμακα έχουν προωθηθεί δράσεις ενεργειακής αναβάθμισής τους.

Ακολουθούν πιο ειδικά, επιπλέον στοιχεία που περιγράφουν την υφιστάμενη κατάσταση στην ΠΕ Νήσων Αττικής στον τομέα της ενέργειας, σε όσους τομείς ήταν εφικτό να εντοπιστούν δεδομένα.

Συνολική Κατανάλωση Ενέργειας ανά κατηγορία χρήσης για το Δήμο Κυθήρων το έτος αναφορά 2011.

Πηγή: ΣΔΑΕ Κυθήρων

Παραγωγή ενέργειας: όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα, δεν υπάρχουν συμβατικοί τοπικοί παραγωγοί ενέργειας, καθώς όλοι οι Δήμοι είναι διασυνδεδεμένοι με το ηπειρωτικό σύστημα, με εξαίρεση τα Αντικύθηρα που διαθέτουν το δικό τους σταθμό (ΑΣΠΗΕ) με εγκατεστημένη ισχύ 140,00 MW και μέση ετήσια ζήτηση ενέργειας 0,55MWh. Τοπικές μονάδες ΑΠΕ εντοπίζονται σε μικρή κλίμακα, και κατά κύριο λόγω στον οικιακό τομέα. Όσον αφορά τη συμμετοχή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα του προορισμού, δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Συνεπώς, η εκτίμηση γίνεται με βάση τα στοιχεία του εθνικού ενεργειακού μίγματος ηλεκτροπαραγωγής, καθώς όλα (εκτός των Αντικυθήρων) συνδέονται στο ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο σύστημα. Ενδεικτικά, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία για τα Α' τρίμηνα των

τελευταίων ετών, μπορούμε να διαπιστώσουμε την σταθερή αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στο ενεργειακό μείγμα για ηλεκτροπαραγωγή στη χώρα. Σύμφωνα με αυτά, το Α' τρίμηνο του 2021, ο Λιγνίτης συμμετέχει με 10%, το φυσικό αέριο με 40%, η υδροηλεκτρική ενέργεια με 10%, οι ΑΠΕ με 33%, και οι εισαγωγές με 7%. Αθροιστικά, το ποσοστό συμμετοχής της πράσινης ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή ανέρχεται στο 43% (2021). Όσον αφορά το μερίδιο καυσίμων στην τελική κατανάλωση ενέργειας στην ΠΕ Νήσων Αττικής, διαθέσιμα στοιχεία υπάρχουν μόνο για το Δήμο Κυθήρων, σύμφωνα με τα οποία κυριαρχεί η ηλεκτρική ενέργεια με μερίδιο 33% και ακολουθούν τα ορυκτά καύσιμα (βενζίνη, πετρέλαιο).

Εξοικονόμηση ενέργειας: Όσον αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας στα δημόσια κτίρια, το κτιριακό απόθεμα είναι αρκετά παλιό, και ως εκ τούτου ενεργοβόρο, χρίζοντας παρεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης. Προς αυτή την κατεύθυνση δεν υπάρχει σημαντική πρόοδος. Στα Κύθηρα υλοποιείται ενεργειακή αναβάθμιση τριών (3) δημοσίων κτιρίων, στον Πόρο δύο (2) και στην Αίγινα ενός (1).

Ένας άλλος τομέας δημοτικών καταναλώσεων ενέργειας που μπορούν να εφαρμοστούν δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης είναι οι δημόσιες υποδομές και εγκαταστάσεις:

- Όσον αφορά τα συστήματα άντλησης και ύδρευσης, η πλειοψηφία των Δήμων δεν έχουν προχωρήσει σε δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης, με εξαίρεση το Δήμο Τροιζηνίας Μεθάνων όπου υλοποιείται αναβάθμιση εξοπλισμού αντλιοστασίων και ΕΕΛ.
- Στις υποδομές οδοφωτισμού, αντίθετα, το σύνολο των Δήμων έχει μειώσει το ενεργειακό τους αποτύπωμα, εισάγοντας λαμπτήρες τεχνολογίας LED. Ωστόσο, οι παρεμβάσεις αυτές γίνονται στο παλιό δίκτυο φωτιστικών περιορίζοντας τα οφέλη, ενεργειακά και φωτοτεχνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά. Σχετικές δράσεις αντικατάστασης των παλαιών φωτιστικών με νέα σύγχρονα με δυνατότητες Έξυπνης Πόλης, που μπορούν να παρέχουν σύγχρονες υπηρεσίες στις τοπικές κοινωνίες, προωθούνται στο Δήμο Σαλαμίνας και στο Δήμο Κυθήρων.
- Τέλος, παρόμοιες δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε αθλητικές εγκαταστάσεις έχουν προωθηθεί στο Δήμο Αίγινας και Δήμο Σπετσών.

Στον οικιακό και τριτογενή τομέα, οι σχετικές δράσεις ακολουθούν το εθνικό πλαίσιο πολιτικών (π.χ. Εξοικονομώ κατ' οίκον, Αναπτυξιακός νόμος, Κινούμαι ηλεκτρικά), καθώς δεν υπάρχουν στοχευμένες δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας, προσαρμοσμένες στο τοπικό πλαίσιο των νησιών της Π.Ε. Νήσων Αττική. Ωστόσο, η εξέλιξη του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής οδηγεί σε μεταβολές της θερμοκρασίας στην περιοχή της Αττικής, με αναμενόμενη αντίστοιχη αύξηση στη ζήτηση ενέργειας για θέρμανση και ψύξη. Η εξέλιξη αυτή στη ζήτηση ενέργειας για την επίτευξη θερμικής άνεσης, αναμένεται να είναι καθοριστικός παράγοντας για αύξηση της αναγκαιότητας άμεσης δράσης στην εξοικονόμηση ενέργειας στον οικιακό και στον τουριστικό τομέα.

Ηλεκτρικά Δίκτυα: Όλα τα νησιά της ΠΕ Νήσων Αττικής, με εξαίρεση τα Αντικύθηρα, διαθέτουν υποθαλάσσιες ηλεκτρικές διασυνδέσεις με το ηπειρωτικό διασυνδεδεμένο σύστημα μεταφοράς, με εξαίρεση τον Πόρο που ηλεκτροδοτείται με εναέρια γραμμή μεταφοράς, ενώ είναι σε εξέλιξη η μελέτη και υποθαλάσσιας ζεύξης. Τα Αντικύθηρα ηλεκτροδοτούνται από τον δικό τους Αυτόνομο Σταθμό Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠ) με εγκατεστημένη ισχύ 140,00 MW. Οι διασυνδέσεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ανεπαρκείς, καθώς εντοπίζονται αιχμές εποχιακής ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, μη ύπαρξη εκτεταμένου δικτύου διασυνδέσεων μεταξύ των νησιών για αύξηση των οδών ηλεκτρικής τροφοδοσίας των νήσων σε περίπτωση σφάλματος μιας διασύνδεσης, ενώ παρατηρείται αύξηση της συχνότητας των έντονων καιρικών φαινομένων λόγω κλιματικής αλλαγής που επιφέρουν διακοπές στην

τροφοδοσία. Πέραν των θαλάσσιων διασυνδέσεων, τα επίγεια ηλεκτρικά δίκτυα έχουν σχεδιαστεί δεκαετίες πριν, όταν δεν υπήρχαν απαιτήσεις κατανομημένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, γεγονός που τα καθιστά ανεπαρκή για αυξημένη διείσδυση μονάδων ΑΠΕ τα επόμενα χρόνια, στα πλαίσια του παρόντος σχεδιασμού υπό το πνεύμα της πράσινης ενεργειακής μετάβασης.

Ενεργειακή φτώχεια

Το φαινόμενο της ενεργειακής ένδειας δεν είναι καινούργιο, ωστόσο έχει οξυνθεί τα τελευταία έτη, για μια σειρά από λόγους, με κυριότερο την οικονομική ύφεση. Η μέτρησή του μπορεί να γίνει με πληθώρα μεθοδολογιών και δεικτών, παρά το ότι δεν υφίσταται κοινός ορισμός τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Σύμφωνα, με το Εθνικό Σχέδιο για την αντιμετώπιση της Ενεργειακής Ένδειας χρησιμοποιούνται ορισμένοι δείκτες για τον υπολογισμό της έκτασης του φαινομένου, αλλά παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις στα αποτελέσματα αυτών.

Το ΚΑΠΕ στο πλαίσιο του Εθνικού Παρατηρητηρίου της Ενεργειακής Φτώχειας πρότεινε ως δείκτη για την ποσοτικοποίηση του φαινομένου της ενεργειακής ένδειας το ποσοστό των νοικοκυριών, τα οποία αδυνατούν να καλύψουν τουλάχιστον το 80% των ελάχιστων ενεργειακών τους αναγκών για θέρμανση χώρων, για θέρμανση Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ) και για μαγείρεμα. Ο συγκεκριμένος δείκτης αναφέρεται στο ποσοστό κάλυψης των βασικών ενεργειακών αναγκών κάθε νοικοκυριού και υπολογίζεται ως ο λόγος της πραγματικής καταγεγραμμένης κατανάλωσης ενέργειας προς τη θεωρητικά απαιτούμενη κατανάλωση ενέργειας για τις συγκεκριμένες χρήσεις. Η εκτίμηση της ενεργειακής φτώχειας στην Περιφέρεια Αττικής με την χρήση του δείκτη αυτού για το έτος 2011 δείχνει ότι το ποσοστό των πληττόμενων νοικοκυριών ανέρχεται σε 40%, κάτι που επιβεβαιώνεται και από άλλες ερευνητικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί για την ίδια περίοδο.

Ενεργειακές κοινότητες

Στα Κύθηρα έχει ξεκινήσει (2021) η διαδικασία σύστασης Ενεργειακής Κοινότητας εκ μέρους του Δήμου Κυθήρων. Στα υπόλοιπα νησιά δεν έχουν αναληφθεί αντίστοιχες πρωτοβουλίες.

Σχεδιασμός με βάση τη μελλοντική εξέλιξη ζήτησης και παραγωγής ενέργειας

Η επεξεργασία της στρατηγικής έχει εκπονηθεί στις προβλέψεις του ΕΣΕΚ, οι οποίες έχουν υπολογιστεί με βάση διεθνή προγνωστικά μοντέλα για την εξέλιξη του ελληνικού ενεργειακού συστήματος, χρησιμοποιώντας μια σειρά παραμέτρων για την επίδραση εξωγενών παραγόντων που αναμένεται να επηρεάσουν τη ζήτηση ενέργειας και τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Απόβλητα

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων 2020-2030 καθώς και το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων για την Περιφέρεια Αττικής (το οποίο είναι υπό έγκριση) υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ του πληθυσμού και της παραγωγής απορριμμάτων (η αύξηση του πληθυσμού ισοδυναμεί με αύξηση της παραγόμενης ποσότητας αποβλήτων).

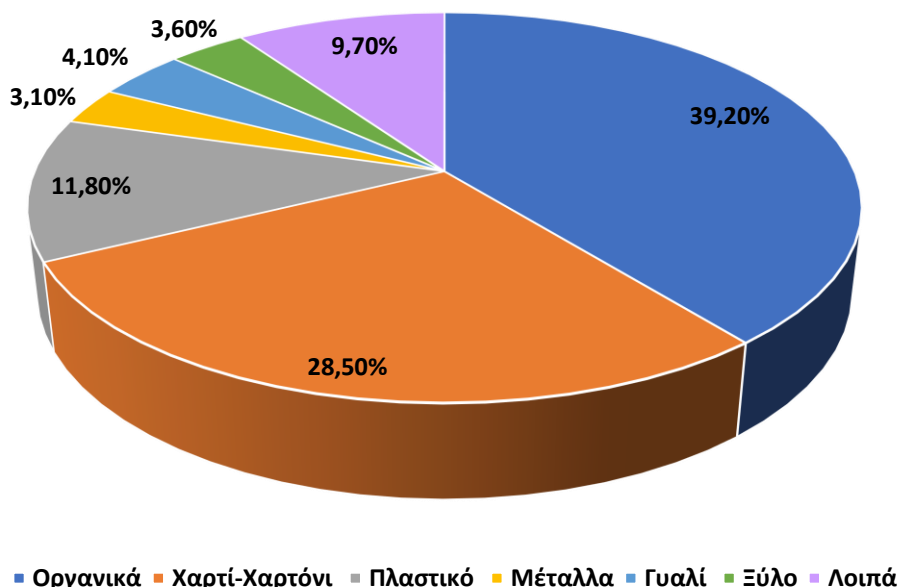
Ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε) Νήσων Αττικής για το έτος 2021 με βάση τον ΠΕΣΔΑ υπολογίζεται σε 72.821 κατοίκους και αποτελεί μόλις το 2% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής. Ενώ, όσο αφορά την ετήσια παραγωγή απορριμμάτων αυτή εκτιμάται ότι είναι περίπου 583 kg/κάτοικο/έτος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ετήσια παραγωγή απορριμμάτων για την Π.Ε Νήσων υπολογίζεται σε 42.455 τόνοι, με την ημερήσια παραγωγή να ισούται με 116,3 τόνοι/ημέρα. Πρέπει να σημειωθεί πως η μηνιαία παραγωγή αυξομειώνεται ετησίως αναλόγως την τουριστική περίοδο. Κατά τις μεσαίες τουριστικές περιόδους μπορεί να θεωρηθεί πως το ποσό των συνολικών παραγόμενων ΑΣΑ ισούται με το 1/3 της αντίστοιχης υψηλής τουριστικής περιόδου ενώ είναι 5 φορές μεγαλύτερη από τη χαμηλή τουριστική περίοδο. Παρακάτω παρουσιάζεται η ετήσια παραγωγή ΑΣΑ λαμβάνοντας υπόψη την τουριστική περίοδο.

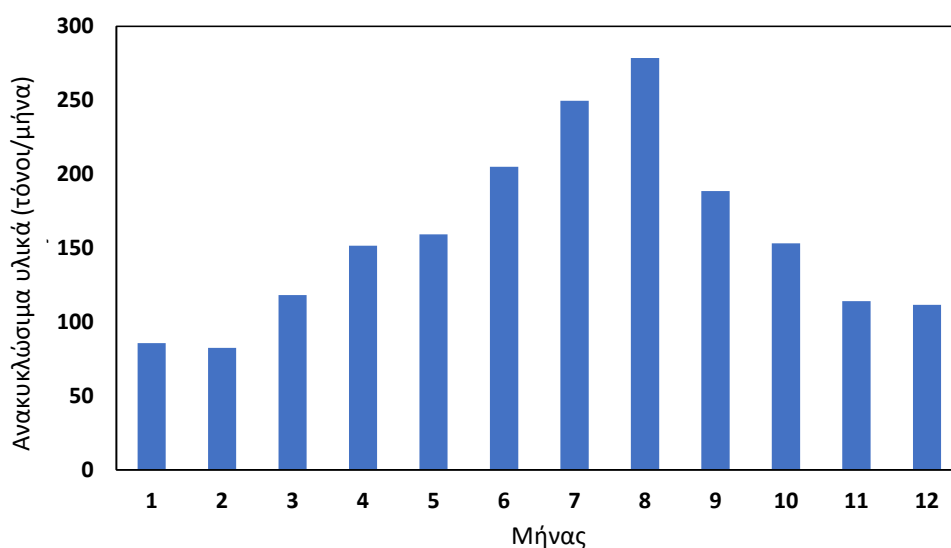
Μήνας	Ημέρα/Μήν α		Τουριστική περίοδος	Ημέρες /Σεζόν	Παραγωγή απορριμμάτων (τόνοι/μέρα)	Συνολική παραγωγή (τόνοι)
Ιανουάριος	31	Χαμηλή	Χαμηλή	152	23,1	3.513
Φεβρουάριος	28	Χαμηλή				
Μάρτιος	31	Χαμηλή				
Απρίλιος	30	Μεσαία	Μεσαία	151	115,6	17.449
Μάιος	31	Μεσαία				
Ιούνιος	30	Μεσαία				
Ιούλιος	31	Υψηλή	Υψηλή	62	346,7	21.493
Αύγουστος	31	Υψηλή				
Σεπτέμβριος	30	Μεσαία				
Οκτώβριος	31	Μεσαία	Υψηλή	62	346,7	21.493
Νοέμβριος	30	Χαμηλή				
Δεκέμβριος	31	Χαμηλή				

Σε ό,τι αφορά την ποιοτική ανάλυση των απορριμμάτων, τα οργανικά απόβλητα αποτελούν το 39,2% κ.β. των συνολικά παραγόμενων αποβλήτων, ενώ το χαρτί-χαρτόνι και το πλαστικό ακολουθούν με ποσοστό 28,5% και 11,8%, αντίστοιχα. Η σύνθεση των απορριμμάτων για τη Π.Ε Νήσων παρουσιάζεται παρακάτω.

Στην Ελλάδα η χωριστή συλλογή των βιοαποβλήτων είναι σχεδόν ανύπαρκτη, με ελάχιστα πιλοτικά προγράμματα να τρέχουν. Ενώ, για τα υπόλοιπα ανακυκλώσιμα υλικά η χωριστή συλλογή εφαρμόζεται κυρίως για τις συσκευασίες μέσω υφιστάμενων προγραμμάτων Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού στη χώρα. Η χωριστή συλλογή χάρτινων συσκευασιών πραγματοποιείται μέσω του Οργανισμού Ευθύνης Παραγωγών. Το πλαστικό, λόγω της ποικιλομορφίας που έχει, αποτελεί ένα δύσκολο προς διαχείριση κλάσμα, ενώ η μη ορθή διαχείρισή του προκαλεί και σοβαρές περιβαλλοντικές προκλήσεις. Αρκετά αποτελεσματική και εύκολη είναι η χωριστή συλλογή για τα μέταλλα, ωστόσο η καθαρότητα τους είναι σχετικά μικρή λόγω της ύπαρξης άλλων αποβλήτων (ακαθαρσίες). Τέλος, έχει ήδη καθιερωθεί η χωριστή συλλογή των γυαλιών σε μία προσπάθεια βελτίωσης των χαμηλών ποσοστών ανακύκλωσης της χώρας.

Η υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης απορριμμάτων της χώρας αποτελεί σημαντική πρόκληση για τους φορείς τόσο σε τοπικό πόσο και σε περιφερειακό επίπεδο, ενώ η επίδοση της ανακύκλωσης απέχει ακόμα πολύ από τους στόχους που έχει θέσει η ΕΕ. Σχετικά με τη Π.Ε Νήσων παρατηρείται πως το μέσο ποσοστό χωριστής συλλογής των συσκευασιών ανέρχεται σε μόλις 3%, ενώ χαμηλά είναι και τα πόστα ανακύκλωσης τα οποία κυμαίνονται μεταξύ 0 και 7%. Το συνολικό ποσοστό ανακυκλωμένων υλικών για τη Π.Ε Νήσων υπολογίζεται σε 4,7% και η χωριστή συλλογή των ΑΣΑ σε 6,6%. Παρακάτω παρουσιάζονται οι ποσότητες των στερεών ανακυκλώσιμων υλικών που συλλέχθηκαν ξεχωριστά το 2021. Όπως ήταν αναμενόμενο, η τάση χωριστής συλλογής των υλικών ακολουθεί την αντίστοιχη πληθυσμιακή διακύμανση. Τα παραπάνω χαμηλά ποσοστά ανακύκλωσης οφείλονται κυρίως στην έλλειψη υποδομών, στις δυσκολίες πρόσβασης, μεταφορά και διάθεσης, το υψηλό κόστος διαχείρισης, στην έλλειψη κινήτρων, κλπ.

Χωριστή συλλογή ανακυκλώσιμων υλικών στην Π.Ε Νήσων για το 2021

Το σύστημα διαχείρισης και επεξεργασίας των απορριμμάτων στην Ελλάδα παρουσιάζει πολλά προβλήματα. Η χώρα εξακολουθεί να διαθέτει τα απόβλητα κατά κύριο λόγο στους χώρους υγειονομικής ταφής, σε ποσοστό που αγγίζει το 80% της συνολικής παραγόμενης ποσότητάς τους. Ενώ, περίπου 50 από τους χώρους ταφής δεν πληρούν τις αντίστοιχες απαιτήσεις και τα κριτήρια που θέτει η ΕΕ. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί πως μικρό μέρος της συνολικής παραγόμενης ποσότητας των αποβλήτων διαχωρίζεται στην πηγή και ανακυκλώνεται/ανακτάται, με την χώρα να υστερεί συνολικά στην ανακύκλωση σε σχέση με άλλες χώρες της ΕΕ.

Ο εθνικός νόμος 4042/2012 εισήγαγε την Οδηγία Πλαίσιο της ΕΕ 2008/98, η οποία αφορά τα απόβλητα, έχοντας ως προτεραιότητα την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των απορριμμάτων και όχι την ταφή τους. Η συνολική επίδοση της χώρας στην ανακύκλωση είναι χαμηλή ως προς το σύνολο των αποβλήτων, ενώ δεν έχουν επιτευχθεί και οι ποσοτικοί στόχοι που έχει θέσει η χώρα (όπως αυτοί ορίστηκαν από το ΕΣΔΑ). Επομένως, για την επίτευξη των στόχων αυτών είναι απαραίτητη η δημιουργία και/ή η αναβάθμιση του εθνικού δικτύου εγκαταστάσεων διαχείρισης απορριμμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, για την Π.Ε Νήσων παρατηρείται ότι υπάρχουν δυσκολίες κατά τη συλλογή και διαχείριση των αποβλήτων, ενώ δεν υπάρχουν ΧΥΤΑ στα νησιά αυτά και τα απόβλητα πρέπει να μεταφερθούν στην ηπειρωτική χώρα για τελική διάθεση (ταφή). Επίσης, στη παρούσα φάση δεν υπάρχουν δράσεις πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης ενώ παρατηρείται και έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού με αποτέλεσμα να δυσχεραίνει η εφαρμογή της χωριστής συλλογής των αποβλήτων. Υπάρχουν και δυσκολίες στο κομμάτι της πρόσβασης και της μεταφοράς των αποβλήτων από το νησί στις χωματερές της χώρας. Παρά το γεγονός ότι γίνεται μία προσπάθεια υλοποίησης δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης στους Δήμους, τα αποτελέσματα δεν είναι τα αναμενόμενα. Στο εγγύς μέλλον αναμένεται να δημοπρατηθούν νέα έργα υποδομών για τη διευκόλυνση της διαχείρισης των απορριμμάτων (ΣΔΙΤ).

Επί του παρόντος, τα νησιά της Π.Ε Νήσων Αττικής διαθέτουν συστήματα αποκομιδής απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένων κάδων και απορριμματοφόρων, όμως δεν διαθέτουν διαδικασίες που αφορούν το διαχωρισμό, την αποθήκευση και την επεξεργασία τους. Η πλειοψηφία των νησιών διαθέτει συστήματα χωριστής συλλογής. Ωστόσο, παρατηρείται μη ορθή διαχείριση των συστημάτων αυτών και έλλειψη ευαισθητοποίησης από πλευράς των πολιτών. Κανένα από τα νησιά δεν διαθέτει εγκαταστάσεις ανακύκλωσης και ΧΥΤΑ λόγω έλλειψης χώρου. Τέλος, λίγα από τα νησιά έχουν πράσινα σημεία, εγκαταστάσεις κομποστοποίησης, σταθμούς μεταφόρτωσης και ΧΑΔΑ.

Η εναλλακτική διαχείριση απορριμμάτων περιλαμβάνει διάφορες πρακτικές για τη διαχείριση των απορριμμάτων που δεν πρέπει να οδηγούνται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Όλες αυτές οι πρακτικές διαχείρισης εποπτεύονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης, ο οποίος είναι φορέας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας αρμόδιος για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την Εναλλακτική Διαχείριση (πρόληψη, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση, ανακύκλωση και ανάκτηση) των αποβλήτων στην Ελλάδα, ώστε να μπορούν να απομακρυνθούν από τη ροή των αποβλήτων και να μεταφερθούν σε χώρους διάθεσης.

Τα εναλλακτικά προγράμματα διαχείρισης απορριμμάτων που καλύπτονται από τον Οργανισμό (μέχρι τον Δεκέμβριο του 2020), είναι:

- Υλικά Συσκευασίας
- Απόβλητα Λιπαντικών Ελαίων

- Μεταχειρισμένα Ελαστικά Οχημάτων
- Απόβλητα Μπαταριών (φορητές, μπαταρίες) & Συσσωρευτές Βιομηχανικών Οχημάτων
- Οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής
- Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ)
- Απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων

Στην Π.Ε. Νήσων δεν εφαρμόζονται όλα τα προηγούμενα προγράμματα. Συγκεκριμένα, ορισμένοι δήμοι έχουν θεσπίσει περισσότερα από ένα προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης, ενώ άλλοι δεν εφαρμόζουν κανένα από αυτά. Γενικά, η Περιφερειακή Ενότητα Νήσων παρουσιάζει καλύτερη διαχείριση για τα υλικά συσκευασίας και τα ΑΗΗΕ σε αντίθεση με τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής για τα οποία οι περισσότεροι δήμοι δεν συμβάλλονται με το αντίστοιχο ΣΕΔ.

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η κατάσταση σε σχέση με τους υδατικούς πόρους και τη διαχείριση λυμάτων δεν είναι ομοιόμορφη για όλα τα νησιά της Π.Ε. Νήσων της Περιφέρειας Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, στο νησί της Σαλαμίνας, η υδροδότηση είναι ευθύνη της ΕΥΔΑΠ που μεταφέρει νερό προς το νησί μέσω υποθαλάσσιου αγωγού και η εξυπηρέτηση των καταναλωτών είναι ικανοποιητική με επάρκεια υδατικών πόρων, ενώ και το αποχετευτικό ζήτημα έχει σε μεγάλο βαθμό αντιμετωπιστεί επίσης από την ΕΥΔΑΠ. Αντίστοιχη κατάσταση στο θέμα της υδροδότησης ισχύει και για το νησί της Αίγινας, όπου μεταφέρεται επαρκής ποσότητα νερού ικανοποιητικής ποιότητας μέσω υποθαλάσσιου αγωγού της ΕΥΔΑΠ. Αντίθετα, η διαχείριση λυμάτων είναι ακόμα ουσιαστικά ανύπαρκτη στο νησί της Αίγινας, λόγω έλλειψης ΕΕΛ, η κατασκευή της οποίας όμως αναμένεται να προχωρήσει άμεσα από την ΕΥΔΑΠ που έχει αναλάβει την ωρίμανση του έργου, όπως και την κατασκευή του.

Στους υπόλοιπους δήμους της ΠΕ Νήσων, η κατάσταση παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα, τόσο σε σχέση με την αξιοποίηση των υδατικών πόρων, όσο και σε σχέση με τη διαχείριση των λυμάτων.

Παρά το γεγονός ότι η μεταφορά νερού με πλοία - υδροφόρες τείνει να καταργηθεί και να υποκατασταθεί από σύγχρονες μονάδες αφαλάτωσης, που προβάλλουν ως η πιο αποτελεσματική λύση, ιδιαίτερα σε νησιά χωρίς σημαντικό δυναμικό γεωτρήσεων όπως οι Σπέτσες, η Ύδρα και το Αγκίστρι, συχνά τα έργα παραγωγής πόσιμου νερού γίνονται αποσπασματικά και χωρίς μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Κατά κύριο λόγο δρομολογούνται με κριτήριο τη δυνατότητα απορρόφησης κεφαλαίων από χρηματοδοτικά προγράμματα της Περιφέρειας (ΠΕΠ) ή του Υπουργείου Εσωτερικών (πχ Πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης).

Δεν έχουν προς το παρόν εκπονηθεί σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων που θα προβλέπουν τις ανάγκες των νησιών σε μεσοπρόθεσμο – μακροπρόθεσμο ορίζοντα, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές προοπτικές τους και επιπλέον θα αξιολογούν τη δυνατότητα αξιοποίησης των υπόγειων υδατικών αποθεμάτων μέσω γεωτρήσεων, των επιφανειακών νερών μέσω λιμνοδεξαμενών ή μικρών φραγμάτων εμπλουτισμού του υδροφορέα, καθώς και του νερού των αφαλατώσεων, όπως και των επεξεργασμένων λυμάτων για την κάλυψη αναγκών του πρωτογενούς τομέα ή άλλων δευτερευουσών χρήσεων των δήμων.

Σε σχέση με τη λειτουργία των δημοτικών δικτύων ύδρευσης, υπάρχει μια σημαντική βελτίωση κατά τα τελευταία έτη, καθώς αντικαταστάθηκε το μεγαλύτερο μέρος των παλαιών και ακατάλληλων αγωγών των οικισμών από αγωγούς από σύγχρονο υλικό (πχ πολυθαιθυλένιο 3^{ης} γενιάς), με αποτέλεσμα τη μείωση των διαρροών και των θραύσεων, καθώς και των απωλειών ενέργειας – πίεσης εντός του δικτύου.

Θετική εξέλιξη αποτελεί η κατασκευή ή η δρομολόγηση έργων τηλεελέγχου – τηλεμετρίας των συστημάτων ύδρευσης σε όλους τους δήμους, που αναμένεται να συμβάλει θετικά στη λειτουργία των δικτύων, στην εξυπηρέτηση των καταναλωτών και στη γρήγορη αποκατάσταση των βλαβών, όπως και στην εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω έγκαιρου εντοπισμού των διαρροών ή των υπερχειλίσεων σε δεξαμενές και αντλιοστάσια. Η ικανοποιητική ποιότητα του νερού πάντως παραμένει ένα σημαντικό ζητούμενο, με δεδομένο ότι δεν έχουν καταγραφεί οι πηγές ρύπανσης των υδατικών πόρων ούτε έχουν ληφθεί ουσιαστικά μέτρα για την προστασία της ποιότητας του νερού.

Η λειτουργία μονάδων επεξεργασίας λυμάτων έχει ήδη προχωρήσει ή έχει έστω δρομολογηθεί στο σύνολο των νησιών και αναμένεται να συμβάλει θετικά στην απορρύπανση των υδάτινων σωμάτων. Παρόλα αυτά καταγράφονται δύο σημαντικά προβλήματα που δεν έχουν ακόμα διευθετηθεί και θα μπορούσαν να συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος των νησιών και στη διαχείριση υδατικών πόρων και λυμάτων σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.

- Το πρώτο πρόβλημα είναι η έλλειψη, έστω και σε επίπεδο προγραμματισμού, τριτοβάθμιας επεξεργασίας των λυμάτων είτε στις υφιστάμενες μονάδες είτε σε αυτές που έχουν ήδη δρομολογηθεί, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η αξιοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων ως υδατικού πόρου, μέσω της επαναχρησιμοποίησης τους.
- Το δεύτερο σημαντικό ζήτημα είναι ότι δεν καλύπτεται το σύνολο των νησιών από αποχετευτικό δίκτυο, με συνέπεια να παραμένουν υποβαθμισμένες περιβαλλοντικά ολόκληρες περιοχές, στις οποίες συχνά εμφανίζονται προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης. Το πρόβλημα αυτό είναι πιο έντονο σε δήμους μεγάλης έκτασης, όπως τα Κύθηρα ή η Τροιζηνία, όπου απαιτείται η κάλυψη με έργα διαχείρισης λυμάτων σε πολλούς οικισμούς που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τις λειτουργούσες μονάδες επεξεργασίας λυμάτων.

2.1.4 Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των τουριστικών ροών στον προορισμό

Οι έντονα εποχιακές πιέσεις που ασκεί η τουριστική δραστηριότητα τους καλοκαιρινούς μήνες επηρεάζουν όλους τους πυλώνες της κυκλικότητας. Κυρίως, έχουν τις ακόλουθες:

- αυξημένη παραγωγή απορριμμάτων και δυσκολία διαχείρισής τους που επιτείνεται από την νησιωτικότητα
- αυξημένη πίεση στους υδατικούς πόρους που υποβαθμίζει σημαντικά και την ποιότητα του παρεχόμενου νερού κυρίως του πόσιμου (εξάντληση των πόρων, υφαλμύρωση υδροφόρου ορίζοντα κ.ά.)
- αυξημένη πίεση στο παλαιό δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας λόγω της αυξημένης κατανάλωσης
- περιβαλλοντική υποβάθμιση (θόρυβος, κατανάλωση χώρου, ατυχήματα, υποβάθμιση αστικού και εξωαστικού περιβάλλοντος) εξαιτίας της ζήτησης σε χώρο από την αυξημένη κυκλοφορία ΙΧ των επισκεπτών

Ακολουθούν αναλυτικότερα οι επιπτώσεις ανά πυλώνα:

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο τουρισμός και ειδικότερα ο έντονα εποχικός τουρισμός σε νησιωτικές / απομονωμένες περιοχές χαμηλής οικιστικής πυκνότητας όπως οι περισσότερες περιοχές στο προορισμό (με την εξαίρεση της Σαλαμίνας) επιφορτίζει με ζήτηση μετακινήσεων, συχνότερα με ΙΧ ιδιόκτητα ή ενοικιαζόμενα, τα περιορισμένων χαρακτηριστικών οδικά δίκτυα των νησιών ή/και τις λιμενικές υποδομές, καταλαμβάνει πολύτιμο δημόσιο χώρο στο εσωτερικό των οικισμών αλλά και σε εξωαστικές περιοχές τόσο για την κυκλοφορία όσο και για την στάθμευση, γεγονός που συνδέεται με την υποβάθμιση πολύτιμων και ευάλωτων πόρων. Τα μεγέθη της ζήτησης, δεν μπορούν εύκολα να εξυπηρετηθούν από συλλογικά μέσα μεταφοράς με όρους τακτικής «δημόσιας συγκοινωνίας» λόγω της υψηλής εποχικότητάς τους.

Στην ΠΕ Νήσων Αττικής, ο τουρισμός συνιστά βασική παραγωγική δραστηριότητα που αντανακλάται τόσο στον αριθμό επιχειρήσεων (24% των επιχειρήσεων για το 2021 σε κλάδους εστίασης, φιλοξενίας, τουριστικά πρακτορεία) όσο και στον αριθμό των απασχολούμενων (27% της απασχόλησης στους ίδιους κλάδους για το 2020) αν και όχι ομοιόμορφα μεταξύ των οκτώ δημοτικών ενοτήτων. Σε ότι αφορά την πίεση που ασκείται στην κινητικότητα, μεγάλο ποσοστό των επισκεπτών αφορά την πολύ ανεπτυγμένη παραθεριστική κατοικία και συναρτάται με πρόσβαση και χρήση ΙΧ.

Τα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης που απαντώνται σχετίζονται είτε με την πρόσβαση των επισκεπτών κατά την περίοδο αιχμής στους βασικούς οικισμούς του προορισμού και ιδιαίτερα σε συγκεκριμένες χρονικές ζώνες (συχνότερα απογευματινές – βραδινές ώρες για πρόσβαση σε εστίαση, αναψυχή, καταλύματα), καθώς και στις λιμενικές εγκαταστάσεις κατά τις ώρες των δρομολογίων των πλοίων. Κατά τη διάρκεια της μέρας και με δεδομένα τα χαρακτηριστικά του τουρισμού που σχετίζεται με θαλάσσια αναψυχή, η κυκλοφορία είναι διάσπαρτη στον προορισμό, ενώ τις απογευματινές και βραδινές ώρες η πίεση εστιάζεται στους πιο σημαντικούς πόλους εστίασης, αναψυχής και πυκνότητας καταλυμάτων φιλοξενίας.

Από μια άλλη πιο θετική σκοπιά, λόγω της εγγύτητας με το μητροπολιτικό κέντρο Αθήνας – Πειραιά, πολλές από τις επιμέρους ενότητες στον προορισμό (όπως η Αίγινα, το Αγκίστρι, ο Πόρος) προσφέρονται για ολιγοήμερη παραμονή επισκεπτών, που μπορεί πιο εύκολα να πραγματοποιηθεί χωρίς ΙΧ. Ταυτόχρονα, οι απαιτήσεις και προσδοκίες ενός νέου κοινού επισκεπτών πιο ευαισθητοποιημένου σε θέματα ήπιας / βιώσιμης κινητικότητας είναι αυτές που δημιουργούν σταδιακά τις προϋποθέσεις ανάπτυξής του. Ηδη, σε όλες σχεδόν τις δημοτικές ενότητες προωθείται ο τουρισμός μέσα από πεζοπορικές ή ποδηλατικές διαδρομές, γεγονός που με τη σειρά του έχει οδηγήσει στην όλο και πιο συστηματική αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων παραδοσιακών μονοπατιών. Η συγκεκριμένη μορφή μετακίνησης συνιστά και μια καθαυτό εναλλακτική μορφή τουρισμού που προσελκύει επισκέπτες για πολύ μεγαλύτερη χρονική περίοδο, συμβάλλοντας έτσι στην άμβλυνση της εποχικότητας του τουρισμού και της πίεσης στις μεταφορικές υποδομές.

Επιπλέον, στον προορισμό λειτουργούν εδώ και δεκαετίες πρακτικές «βιώσιμης κινητικότητας» μέσα από την εφαρμογή περιορισμών ή αποκλεισμών στο ΙΧ αυτοκίνητο, μέσα από την συμπλήρωση με θαλάσσια παράκτια συγκοινωνία, ή μέσα από την πραγματοποίηση πεζοπορικών διαδρομών που υπήρχαν, διασώζονται και χρησιμοποιούνται, κυρίως από επισκέπτες (εν είδει εναλλακτικής τουριστικής περιδιάβασης). Οι πρακτικές αυτές είναι συνδεδεμένες με τον τουρισμό – εν μέρει οφείλονται σε αυτόν –

συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση και των ντόπιων σε θέματα βιώσιμης κινητικότητας και είναι σκόπιμο να διατηρηθούν και να επεκταθούν.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο τουρισμός έχει περιγραφεί ως βιομηχανία εξαρτώμενη από τα ορυκτά καύσιμα και ως μεγάλος εκπομπός αερίων του θερμοκηπίου. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, διαπιστώνεται ότι υπάρχει αιτιώδης σχέση μεταξύ τουρισμού και κατανάλωσης ενέργειας και εκπομπών CO₂, καθώς οι σχετικές επιπτώσεις που παρατηρούνται είναι στατιστικά σημαντικές. Ωστόσο, η φύση της συσχέτισής τους ποικίλει μεταξύ των χωρών.

Η κατεξοχήν προφανής θεωρητική προσδοκία είναι ότι οι τουριστικές δραστηριότητες οδηγούν σε υψηλότερο επίπεδο κατανάλωσης ενέργειας και εκπομπών CO₂. Αυτή η υπόθεση έχει επιβεβαιωθεί από τα ευρήματα εμπειρικών εργασιών. Για παράδειγμα, η ανάλυση του Gössling (2002) καταδεικνύει ότι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά το περιβάλλον και ο ρόλος της χρήσης ενέργειας είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε ολόκληρο τον κόσμο. Επιπλέον, κατέδειξε ότι η χρήση ορυκτών καυσίμων που σχετίζεται με τον τουρισμό ήταν σημαντική σε μικρά νησιωτικά κράτη και είχε επιζήμιες περιβαλλοντικές συνέπειες. Άλλοι ερευνητές σε σχετικές εργασίες, επιβεβαιώνουν τις σημαντικές επιπτώσεις του τουρισμού στην ενεργειακή κατανάλωση, λόγω της πληθώρας των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στον τουριστικό κλάδο, όπως οι μετακινήσεις, η χρήση των κτιρίων, η διασκέδαση, η διατροφή και άλλα (Πίνακας Α). Αντίστοιχοι υπολογισμοί έχουν γίνει και για την νοτιοανατολική μεσόγειο (Τουρκία, Κύπρος) που επιβεβαιώνουν τη θετική συσχέτιση του τουρισμού και των επιπτώσεων αυτού στο ενεργειακό αποτύπωμα.

Πίνακας Α. Επιπτώσεις τομέων της τουριστικής βιομηχανίας στην κατανάλωση ενέργειας

Τομέας	Άμεσες επιπτώσεις	Έμμεσες επιπτώσεις	Δευτερογενείς επιπτώσεις
Οικιακός	Κατανάλωση ενέργειας στις οικίες που μένουν επισκέπτες	-	Ενέργεια που καταναλώνεται στον οικιακό τομέα από τους εργαζόμενους του τουριστικού τομέα
Μεταφορές	Κατανάλωση ενέργειας από τους επισκέπτες στις μεταφορές		Κατανάλωση ενέργειας από τους εργαζόμενους του τουριστικού τομέα
Τριτογενής	Κατανάλωση ενέργειας από τις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες και προϊόντα στους επισκέπτες	Κατανάλωση ενέργειας από τις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες και προϊόντα σε άλλες επιχειρήσεις τουρισμού	Κατανάλωση ενέργειας από τις επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες και προϊόντα στους εργαζόμενους του τουριστικού τομέα
Δημόσιες υποδομές και κτίρια	Κατανάλωση ενέργειας από τις δημόσιες υποδομές που προσφέρουν υπηρεσίες στους επισκέπτες	Κατανάλωση ενέργειας από τις δημόσιες υποδομές που προσφέρουν υπηρεσίες σε επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου	Κατανάλωση ενέργειας από τις δημόσιες υποδομές που προσφέρουν υπηρεσίες σε εργαζόμενους του τουριστικού κλάδου

Δημόσιες μεταφορές	Κατανάλωση ενέργειας από τις δημόσιες μεταφορές για τους επισκέπτες		Κατανάλωση ενέργειας από τις δημόσιες μεταφορές για τους εργαζόμενους του τουριστικού τομέα
Πηγή: Kelly, J., & Williams, P. W. ,(2007). Modelling tourism destination energy consumption and greenhouse gas emissions. Journal of Sustainable Tourism, 15(1), 67–90.			

Δευτερευόντως υπάρχει η θεώρηση είναι πως εάν οι ενεργειακές απαιτήσεις των τουριστικών δραστηριοτήτων προέρχονται από πηγές καθαρής ενέργειας (π.χ. ΑΠΕ), τότε μπορεί να προκύψει ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων της τουριστικής βιομηχανίας στο περιβάλλον μειώνοντας την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων και την αύξηση των εκπομπών CO₂. Σύμφωνα με τον Scott (2011), αν και η βιωσιμότητα της τουριστικής ανάπτυξης απαιτεί σημαντική χρήση ενέργειας, δεν προκαλεί απαραίτητα αύξηση των εκπομπών CO₂ (ακόμη και μπορεί να καταστείλει το επίπεδο των εκπομπών CO₂ με την εφαρμογή περισσότερων μονάδων καθαρής ενέργειας και τεχνολογίας). Αυτή η υπόθεση επικυρώνεται επίσης και από άλλες εμπειρικές εργασίες, οι οποίες αφορούν τουριστικές περιοχές με σημαντική χρήση βιώσιμης ενέργειας.

Θα μπορούσε επίσης να υπάρχει μια αντίστροφη αιτιακή σχέση. Δηλαδή οι εκπομπές CO₂ και η κατανάλωση (ανανεώσιμων πηγών ενέργειας) μπορούν να κατευθύνουν τους τουριστικούς δείκτες. Αρκετοί ερευνητές έχουν επίσης διερευνήσει την επίδραση του περιβάλλοντος στον τουρισμό, υποδεικνύοντας ότι η κατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας όσο και οι τουριστικές επενδύσεις είναι οι σημαντικοί μοχλοί της τουριστικής ανάπτυξης, καθώς μερίδιο του τουριστικού κοινού επιλέγει προορισμούς με χαμηλό ανθρακικό αποτύπωμα και περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Τέλος, η ανάγκη κάλυψης των ενεργειακών αναγκών ενός νησιού, συνεπάγεται εγκαταστάσεις παραγωγής-προμήθειας-κατανάλωσης της ενέργειας, οι οποίες με τη σειρά τους μπορεί να έχουν επιπτώσεις στο τοπίο, τις χρήσεις γης, το φυσικό περιβάλλον και άλλους τομείς. Οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να γίνουν εντονότερες σε περιπτώσεις νήσων με έντονη εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος τους, καθώς ενδεχομένως να χρειάζεται μεγαλύτερη διαστασιολόγηση των ενεργειακών υποδομών για την κάλυψη των αιχμών ζήτησης. Στην Ελλάδα, και ειδικότερα στην Π.Ε. Νήσων, η εποχικότητα του τουριστικού προϊόντος δεν συνεπάγεται τέτοιου είδους επιβαρύνσεις, καθώς η ζήτηση σε ηλεκτρική ενέργεια καλύπτεται από το ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας και όχι από τοπικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής.

Αναφορές:

Gössling, S. (2000). Sustainable tourism development in developing countries: Some aspects of energy use. Journal of sustainable tourism, 8(5), 410-425.

Gössling, S. (2002). Global Environmental Consequences of Tourism. Global Environmental Change, 12 (4), 283–302.

Scott, D. (2011). Why Sustainable Tourism Must Address Climate Change. Journal of Sustainable Tourism, 19 (1), 17–34.

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Σημαντικός παράγοντας για τον υπολογισμό του συνόλου των παραγόμενων Αστικών Στερεών Απορριμμάτων (ΑΣΑ) αποτελεί ο υπολογισμός του εποχιακού πληθυσμού, ο οποίος πρέπει και να ληφθεί υπόψιν. Ως εκ τούτου, ο εποχικός πληθυσμός μπορεί να εκτιμηθεί με βάση τα στοιχεία που προέρχονται

από τα τουριστικά καταλύματα. Αξίζει να σημειωθεί πως ο εποχικός πληθυσμός παρουσιάζει κάποια μοναδικά χαρακτηριστικά, καθώς επηρεάζει άμεσα την τοπική παραγωγή ΑΣΑ ωστόσο η επίδραση του στη συνολική παραγωγή ΑΣΑ της χώρας δεν είναι ιδιαίτερα αισθητός.

Συγκεκριμένα, η παραγωγή ΑΣΑ λόγω τουρισμού παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Είναι χρονικά εστιασμένη η παραγωγή ΑΣΑ, με τα υψηλότερα ποσοστά παραγωγής να παρατηρούνται το καλοκαίρι
- Ο τομέας εστίας και φιλοξενίας παρουσιάζει την υψηλότερη παραγωγή βιοαποβλήτων
- Το υψηλό εισόδημα των τουριστών οδηγεί σε μεγαλύτερη κατανάλωση αγαθών και επομένως σε αυξημένη παραγωγή απορριμμάτων

Επιπρόσθετα, σημαντική συμβολή στην παραγωγή απορριμμάτων λόγω του τουρισμού παρατηρείται στα νησιά, όπου τα απόβλητα που παράγονται λόγω του εποχιακού πληθυσμού σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν την αντίστοιχη παραγωγή του μόνιμου πληθυσμού. Αυτό όμως επιφέρει σημαντικές προκλήσεις στους Δήμους οι οποίοι αποτελούν το βασικό φορέα διαχείρισης των απορριμμάτων, δυσκολεύοντας δραστηριότητες όπως τη μεταφορά, τη συλλογή, τη τελική διάθεση, την ανακύκλωση, τη πρόληψη (θαλάσσιων) απορριμμάτων, την ανεξέλεγκτη διάθεση, κλπ.

Η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί μία δύσκολη υπόθεση και στην περίπτωση νησιωτικών περιοχών γίνεται πολυπλοκότερη. Επί του παρόντος, περιοχές όπως μικρά νησιά αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις που αφορούν στη διαχείριση των αποβλήτων τους. Οι σημαντικότερες προκλήσεις αφορούν την έλλειψη συστημάτων χωριστής συλλογής (Διαλογής στη Πηγή – ΔσΠ), τα προβλήματα μεταφοράς, τον απαρχαιωμένο εξοπλισμό, το υψηλό κόστος διαχείρισης, τις εποχιακές διακυμάνσεις του πληθυσμού λόγω του τουρισμού, κλπ.

Το πρόβλημα διαχείρισης των απορριμμάτων γίνεται ιδιαίτερος αντιληπτό σε νησιωτικές περιοχές, από τη Χαβάη και τα νησιά της Καραϊβικής μέχρι τις Αζόρες, τα Κανάρια νησιά, τη Μαγιόρκα, τη Μάλτα και τη Κύπρο. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών συμβάλουν περιοριστικά στις δραστηριότητες συλλογής, μεταφοράς, αποθήκευσης, επεξεργασίας και διάθεσης των απορριμμάτων, ενώ επιφέρουν μεγάλο κόστος. Η διαχείριση απορριμμάτων παραμένει σύνθετη, καθώς η νησιωτικότητα και η εποχικότητα του τουρισμού είναι ένας ιδιαίτερα δύσκολος συνδυασμός. Με την έλλειψη υποδομών να δυσχέραινε ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, τα βασικότερα προβλήματα των νησιών είναι τα παρακάτω:

- Μειωμένος αριθμός εγκαταστάσεων επεξεργασίας ή χώρου διάθεσης
- Ύπαρξη τουρισμού
- Έλλειψη υποδομών
- Μεταβαλλόμενη εποχιακή πυκνότητα πληθυσμού
- Περιορισμένος διαθέσιμος χώρος για τη δημιουργία χώρου υγειονομικής ταφής
- Υψηλό κόστος διαχείρισης απορριμμάτων
- Αναγκαστική μεταφορά των απορριμμάτων στην ηπειρωτική χώρα

Ο εποχικός πληθυσμός αποτελείται από τους μη μόνιμους κατοίκους μία περιοχής, οι οποίοι αναμένεται να χρησιμοποιούν περιοδικά τις δημόσιες εγκαταστάσεις ή υπηρεσίες. Στον εποχιακό πληθυσμό συγκαταλέγονται οι τουρίστες, οι εποχιακοί εργάτες, οι βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι επισκέπτες, κλπ. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ο μόνιμος, εποχικός και συνολικός πληθυσμός της Π.Ε Νήσων

κατά τη περίοδο 2019-2021, συμπεριλαμβανομένης της πληθυσμιακής πρόβλεψης για το 2030. Επίσης, στον προαναφερθέντα πίνακα παρουσιάζεται και η ετήσια εκτιμώμενη κατά κεφαλήν παραγωγή απορριμμάτων και τα συνολικά παραγόμενα απόβλητα για τη περίοδο 2019-2021, ενώ δίνεται και μία αρχική εκτίμηση για την παραγωγή αποβλήτων από το 2022 έως το 2030.

Όπως παρατηρείται, υπάρχει μία αισθητή μείωση στη συνολική παραγωγή απορριμμάτων το 2020 σε σχέση με την αντίστοιχη τιμή του προηγούμενου έτους. Πιο συγκεκριμένα, τα απόβλητα που παρήχθησαν το 2019 ήταν 38.674 τόνοι, ενώ το 2020 παρατηρήθηκε μείωση στη παραγωγή κατά 3.254 τόνους. Η διαφορά αυτή μπορεί να οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν στη χώρα λόγω του Covid-19. Αυτό άλλαξε το 2021, όπου σημειώθηκε αύξηση της παραγωγής των απορριμμάτων κατά 2,6% σε σύγκριση με την αντίστοιχη παραγωγή αποβλήτων το 2020. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί πως η επίδραση του Covid-19 εξακολουθεί να παρατηρείται και το 2021, καθώς τα απόβλητα που δημιουργήθηκαν το έτος αυτό ήταν κατά 2.307 τόνους λιγότερα σε σύγκριση με αυτά που παρήχθησαν το 2019.

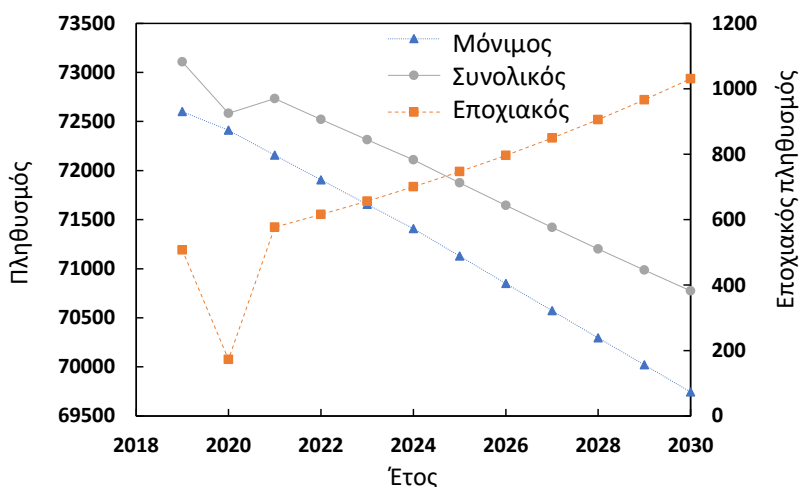
Ο πληθυσμός της χώρας αναμένεται να παρουσιάσει μία μειωτική τάση τα επρχόμενα χρόνια. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) οι γεννήσεις συνεχίζουν να μειονεκτούν αριθμητικά σε σχέση με τους θανάτους και η εισερχόμενη μετανάστευση έχει μειωθεί αρκετά. Πρόσφατη έκθεση της ΕΛΣΤΑΤ έδειξε πως υπάρχει μία μείωση της τάξης του 0,37% του μόνιμου πληθυσμού της χώρας το 2022, συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως μελλοντικά αναμένεται περαιτέρω μείωση του μόνιμου πληθυσμού της χώρας. Αυτό αντικατοπτρίζεται στον παρακάτω πίνακα, στον οποίο παρουσιάζεται η πρόβλεψη του αριθμού του μόνιμου πληθυσμού για τα επόμενα χρόνια, όπου αναμένεται να μειώνεται ο πληθυσμός ετησίως κατά σχεδόν 0,3%. Ωστόσο, ο εποχικός πληθυσμός αναμένεται να αυξηθεί κατά 6,2%. Τα επόμενα χρόνια ο ρυθμός παραγωγής απορριμμάτων αναμένεται επίσης να αυξηθεί, από 500 kg/κάτοικο/έτος που αντιστοιχεί για το έτος 2021 σε 514 kg/κάτοικο/έτος για το 2030. Βέβαια η συνολική παραγωγή αποβλήτων παρουσιάζει μικρή διακύμανση ανά τα έτη εφόσον ο συνολικός πληθυσμός μειώνεται.

Αναφορικά με τον τουρισμό, η ΕΛΣΤΑΤ στην ετήσια αναφορά της για το 2020 αναφέρει πως συνολικά 189.671 τουρίστες επισκέφτηκαν τα νησιά της Π.Ε Νήσων, με το 32% εξ αυτών να είναι αλλοδαποί ενώ οι υπόλοιποι εγχώριοι τουρίστες. Ωστόσο, το 2019 ο αριθμός των τουριστών ανήλθε στους 416.518, εκ των οποίων το 47% εξ αυτών να είναι αλλοδαποί ενώ οι υπόλοιποι εγχώριοι τουρίστες. Αυτή η δραστική μείωση στον αριθμό των τουριστών συνδέεται άμεσα με τους περιορισμούς που επιβλήθηκαν στις μετακινήσεις στη χώρα λόγω της έξαρσης του Covid-19. Στο διάγραμμα παρουσιάζεται ο συνολικός αριθμός των τουριστών που επισκέφτηκαν την χώρα την περίοδο 2019-2020. Αξίζει να σημειωθεί πως το 2020 υπάρχει σαφής μείωση στον αριθμό των τουριστών συγκριτικά με το 2019, ενώ η γενική τάση δείχνει τον Ιούλιο και τον Αύγουστο η χώρα υποδέχεται τους περισσότερους τουρίστες.

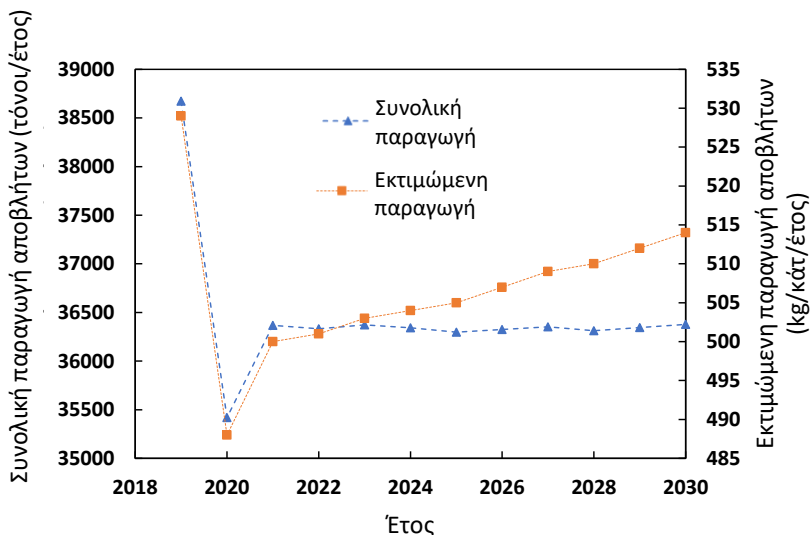
Όσον αφορά τον τουρισμό το έτος 2021 μπορεί να υπολογιστεί ότι ο αριθμός των τουριστών ήταν μεγαλύτερος από το 2020 αλλά εξακολουθεί να είναι μικρότερος από το επίπεδο του 2019, με την παραγωγή αποβλήτων να ακολουθεί την ίδια τάση.

Μόνιμος, Εποχικός και συνολικός πληθυσμός και παραγωγή αποβλήτων από το 2019 έως το 2030

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Μόνιμος πληθυσμός	72.600	72.410	72.156	71.905	71.656	71.408	71.128	70.849	70.572	70.296	70.021	69.744
Εποχικός πληθυσμός	507	173	577	616	657	700	747	796	849	906	966	1.030
Συνολικός πληθυσμός	73.107	72.582	72.733	72.521	72.313	72.108	71.875	71.646	71.421	71.202	70.987	70.774
Εκτιμώμενη παραγωγή αποβλήτων (kg/κάτ/έτος)	529	488	500	501	503	504	505	507	509	510	512	514
Σύνολο απορριμμάτων (τόνοι/έτος)	38.674	35.420	36.367	36.333	36.373	36.343	36.297	36.324	36.353	36.313	36.346	36.378

(A)

(B)

Μόνιμος, Εποχικός και Συνολικός πληθυσμός (A) and παραγωγή αποβλήτων (B) από το 2019 έως το 2030

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οι επιπτώσεις του τουρισμού στον τομέα των υδατικών πόρων και της διαχείρισης λυμάτων είναι κατά κύριο λόγο αρνητικές εξαιτίας της ανάγκης υπερδιαστασιολόγησης των απαιτούμενων έργων σε σχέση με

αυτά που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση του μόνιμου πληθυσμού. Σε ορισμένα νησιά, η δυναμικότητα των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων ή των μονάδων παραγωγής νερού (Αφαλατώσεις, Γεωτρήσεις, Λιμνοδεξαμενές, κλπ) είναι 3 ή 4 φορές μεγαλύτερη από αυτήν που απαιτείται για την εξυπηρέτηση των μόνιμων κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που διαθέτουν παραθεριστικές κατοικίες, προκειμένου να εξυπηρετείται ο μέγιστος αριθμός καταναλωτών νερού κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής. Η υπερδιαστασιολόγηση είναι σχετικά μικρότερη στα αντίστοιχα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, αφού χρησιμοποιούνται μεγαλύτερες διαμέτροι μόνο στους κύριους αγωγούς των δικτύων, ενώ η επιβάρυνση στις χωματοουργικές εργασίες είναι ασήμαντη. Σημαντική υπερδιαστασιολόγηση υφίστανται και τα αντλητικά συγκροτήματα μεταφοράς πόσιμου νερού και λυμάτων. Συνολικά, το κόστος επένδυσης για τη διαχείριση των υδατικών πόρων και των λυμάτων στα νησιά της Περιφέρειας Αττικής είναι πολύ σημαντικά αυξημένο λόγω των υψηλών τουριστικών ροών και της σημαντικής αιχμής της τουριστικής περιόδου.

Πάντως, υπάρχουν και ορισμένα οφέλη από την τουριστική ανάπτυξη των νησιών, με δεδομένο ότι η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος προϋποθέτει:

- την εξυπηρέτηση των καταναλωτών πόσιμου νερού με επαρκή πίεση και ικανοποιητική ποιότητα ακόμα και στην αιχμή της τουριστικής περιόδου, που δημιουργεί την ανάγκη αναβάθμισης από πλευράς ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών και
- την απορρύπανση παραλιών, ακτών, ρεμάτων και υπόγειου υδροφορέα, με εξάλειψη οσμών και υγειονομικών προβλημάτων λόγω των λυμάτων. Δημιουργείται έτσι η ανάγκη κάλυψης των οικισμών με δίκτυο αποχέτευσης και επεξεργασίας των λυμάτων στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο, με αποτέλεσμα συχνά να είναι δυνατή η επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων.

2.1.5 Ανάλυση SWOT & CAME

Στην παρούσα ενότητα περιλαμβάνεται ανάλυση SWOT (Strengths / Δυνατά σημεία, Weaknesses / Αδυναμίες, Opportunities / Ευκαιρίες, Threats / Απειλές), όπως αυτά προέκυψαν από την συλλογή πληροφοριών και δεδομένων και από την διαβούλευση με τους φορείς στο πλαίσιο των συναντήσεων συνεργασίας (Stakeholders' Working Group Meetings). Η ανάλυση SWOT αποτυπώνεται σε πίνακα – υπόδειγμα του προγράμματος INCIRCLE .

	ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΓΕΝΙΚΑ <p>Ελλειψη ευαισθητοποίησης δημόσιων λειτουργιών, επιχειρήσεων, πολιτών</p> <p>Ελλειψη μακροπρόθεσμων στρατηγικών δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα και, ως αποτέλεσμα, έλλειψη κουλτούρας συστηματικής συνεργασίας μεταξύ τους</p> <p>Ελλειψη κατάλληλων χρηματοδοτικών κινήτρων και εργαλείων για την κυκλική μετάβαση στον τουριστικό τομέα</p> <p>Ελλειψη αξιόπιστων δεδομένων και εργαλείων παρακολούθησης</p> <p>Νομικά εμπόδια και γραφειοκρατική βραδύτητα, καθώς και έλλειψη αστυνόμευσης της εφαρμογής υφιστάμενων ρυθμίσεων σε κατευθύνσεις κυκλικότητας/βιωσιμότητας.</p>

	ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	<p>ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</p> <p>ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</p> <p>Πρακτικές βιώσιμης κινητικότητας που επιβάλλονται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δικτύου ή αναγλύφου των πιο παραδοσιακών οικισμών και ήδη εφαρμόζονται για δεκαετίες.</p> <p>Όλο και μεγαλύτερη ζήτηση για υποδομές βιώσιμης κινητικότητας η οποία προέρχεται τόσο από το κοινό όσο και από τις όλο και περισσότερες επιχειρήσεις που την υποστηρίζουν.</p> <p>Δράσεις και πρωτοβουλίες τοπικών φορέων γύρω από την κυκλική / βιώσιμη κινητικότητα, όλο και πιο εστιασμένες σε έναν πιο κυκλικό/βιώσιμο τουρισμό στον προορισμό</p>	<p>ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ</p> <p>ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ</p> <p>Υποστελέχωση δημοτικών υπηρεσιών για την προώθηση και εφαρμογή πολιτικών βιώσιμης κινητικότητας</p> <p>Απαρχαιωμένες προσεγγίσεις της κινητικότητας από ορισμένους λειτουργούς της δημόσιας συγκοινωνίας</p> <p>Ελλειψη συντονισμού μεταξύ λειτουργών συγκοινωνιακού έργου και απουσία κεντρικού ρόλου για τις δημοτικές αρχές</p> <p>Παρωχημένο θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με πρακτικές ευέλικτης προσαρμογής της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης στη ζήτηση.</p> <p>Ελλειψη πόρων για την μετάβαση προς την βιώσιμη κινητικότητα</p>

	ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	<p>ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ</p> <p>ΕΝΕΡΓΕΙΑ</p> <p>Υψηλό δυναμικό σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στον προορισμό (ηλιακή, βιομάζα, άνεμος)</p> <p>Τα τοπικά δίκτυα ηλεκτροδότησης των νησιών συνδέονται με τον εθνικό κορμό του δικτύου (Ελληνικό Σύστημα Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας / ΕΣΜΗΕ)</p> <p>Σε εθνικό επίπεδο, έχει ήδη υιοθετηθεί Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)</p>	<p>ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ</p> <p>ΕΝΕΡΓΕΙΑ</p> <p>Αυξημένη εποχιακή ζήτηση λόγω τουρισμού</p> <p>Ελλειψη αξιόπιστων και αναλυτικών καταγραφών για τις πηγές και κατανάλωση της ενέργειας</p> <p>Παλιό και ενεργοβόρο κτιριακό δυναμικό, δημόσιες και τουριστικές υποδομές</p> <p>Ανεπαρκείς υποδομές δικτύου ηλεκτροδότησης προκειμένου για την μεγαλύτερη διείσδυση μονάδων ΑΠΕ</p> <p>Υψηλός δείκτης ευαλωτότητας στην κλιματική αλλαγή στον προορισμό</p> <p>Χαμηλός βαθμός συνδεσιμότητας τοπικών παραγωγών ενέργειας</p> <p>Ανάγκη υποστήριξης ευάλωτων ομάδων για την ανακούφιση της ενεργειακής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού</p> <p>Χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης προγραμμάτων βιώσιμης ενέργειας και εξοικονόμησης</p> <p>Ανομοιομορφίες στο επίπεδο των υποδομών και της εξυπηρέτησης μεταξύ των επιμέρους ΟΤΑ της Περιφερειακής Ενότητας</p>

ΘΕΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΨΕΙΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

Ηδη λαμβάνει χώρα η Διαλογή στην Πηγή των ανακυκλώσιμων (μέσω κάδων διακριτού χρώματος) στα περισσότερα μέρη

Υπάρχουν κάποιες λίγες περιβαλλοντικές υποδομές, όπως τα Πράσινα Σημεία, εντός οικισμών, προκειμένου για την βελτίωση των επιπέδων ανακύκλωσης

Υπάρχει σε λειτουργία οργανωμένο σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων (συλλογή, απόρριψη)

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Εκτεταμένο δίκτυο υδροδότησης για το 100% του πληθυσμού

Η τοπική κοινωνία έχει συνειδητοποιήσει τη σημασία των μέτρων προστασίας των διαθέσιμων πηγών νερού, καθώς και την ανάγκη αυξημένης προστασίας του περιβάλλοντος μέσω της υιοθέτησης σύγχρονης προσέγγισης στη διαχείριση των λυμάτων και την επίπτωση που έχουν όλα αυτά στην ποιότητα του τουριστικού προϊόντος και υπηρεσιών.

Οι αρχές ήδη προγραμματίζουν έργα αποκεντρωμένου ελέγχου των δικτύων υδροδότησης για τη βελτίωση της λειτουργίας τους και τη μείωση των απωλειών

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Μεγάλα ποσοστά απορριμμάτων σε χώρους υγειονομικής ταφής

Χαμηλά επίπεδα ανακύκλωσης

Περιορισμένες υποδομές, σημαντικές σχετικές ελλείψεις

Ανάγκη για περισσότερα Πράσινα Σημεία και εναλλακτικά συστήματα ανακύκλωσης

Ακατάλληλη διαχείριση στερεών αποβλήτων

Χαμηλό επίπεδο συμμετοχής των πολιτών στη διαλογή στην πηγή

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οι πηγές νερού είναι οριακά κατάλληλες στις περισσότερες περιπτώσεις και το πρόβλημα επιτείνεται όσο αυξάνεται η τουριστική ζήτηση.

Ανέλεγκτη απόρριψη λυμάτων σε ρέματα, στη θάλασσα ή στο έδαφος, που οδηγεί στην υποβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικού προϊόντος και υπηρεσιών

Σημαντικές διακυμάνσεις παραγωγής λυμάτων ανάλογα με την εποχή.

Σύνδρομο "NIMBY" (Not In My Back Yard) σχετικά με την χωροθέτηση των βιολογικών καθαρισμών και αντλιοστασίων

Δυσκολία στην υλοποίηση έργων δικτύου λόγω του ανεπαρκούς ή προβληματικού πολεοδομικού σχεδιασμού των οικισμών.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

GENERAL

To acquire competitive advantage for the destination by entering in new markets that value sustainable and circular practices

Save energy, reduce energy dependency

Reduce ecological footprint of intense and/or seasonal activities

Reduce the cost of dealing with impacts on the natural environment, biodiversity and the cultural heritage

Raise awareness about sustainability, circularity and environmental issues

Increase the resilience of the tourism sector against environmental shocks or disruptive events

Increase the level of know-how on circular management in the tourism sector

ΑΠΕΙΛΕΣ

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η Βιώσιμη Κινητικότητα έχει μπει στην ατζέντα των τοπικών και περιφερειακών αρχών, καθώς και σ' αυτή της κεντρικής διοίκησης.

Ολο και μεγαλύτερος αριθμός ειδικών στο πεδίο εμπλέκονται στον σχεδιασμό και υλοποίηση των πολιτικών και της νομοθεσίας.

Η ΕΕ παρέχει χρηματοδοτική υποστήριξη για τέτοιες πρωτοβουλίες σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

ΑΠΕΙΛΕΣ

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αποσπασματική προσέγγιση και πρωτοβουλίες της κεντρικής διοίκησης ή αυτοδιοίκησης μερικές φορές υπονομεύουν τις προοπτικές προς την κατεύθυνση της βιώσιμης κινητικότητας για πολλά χρόνια (λ.χ. προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας χωρίς εστίαση σε πράσινους χώρους, διαμοιρασμό ΙΧ ή συνεπιβατισμό κ.ά.)

Μεγάλες κοινωνικοοικονομικές κρίσεις όπως αυτή της τρέχουσας πανδημίας μπορεί να οδηγήσουν σε οπισθοχώρηση σε πολιτικές όπως λ.χ. η χρήση πλαστικών μιας χρήσης, η χρήση της δημόσιας συγκοινωνίας κ.ά.

Τοπικά συμφέροντα που πλήττονται βραχυπρόθεσμα συχνά επικρατούν και ακυρώνουν την κυκλική / βιώσιμη μετάβαση στο τοπικό επίπεδο.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Διαθεσιμότητα νέων, αποδοτικών τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια, υπηρεσίες και κινητικότητα

Η ελληνική κυβέρνηση επιταχύνει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας

Υψηλή ζήτηση για νέες, αποδοτικές πηγές ενέργειας προκειμένου για την αντιμετώπιση του υψηλού ενεργειακού κόστους

Γρήγορα αυξανόμενο ενδιαφέρον για χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ)

Διείσδυση των ΑΠΕ και συμμετοχή των πολιτών για την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας

Ο σχεδιασμός νέων υποδομών ενσωματώνει τη διάσταση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή

Νέες πιο φιλόδοξες ευρωπαϊκές πολιτικές για την υποστήριξη τοπικών πηγών ενέργειας και εξοικονόμησης προκειμένου για μεγαλύτερη ενεργειακή διασφάλιση

Διαθεσιμότητα χρηματοδοτικών εργαλείων για την ανάπτυξη σχετικών ενεργειακών προγραμμάτων

Οι πολίτες εξοικειώνονται με νέες έννοιες (αυτοπαραγωγή, ενεργειακές κοινότητες κ.ά.) και απλοποιούνται οι σχετικές διαδικασίες

Η πυκνή ακτοπλοϊκή συγκοινωνία χρησιμοποιεί σκάφη χαμηλών εκπομπών.

ΑΠΕΙΛΕΣ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο και στις διαδικασίες αδειοδότησης

Κοινωνικές αντιστάσεις έναντι των προβλεπόμενων μέτρων (π.χ. των επενδύσεων σε ΑΠΕ)

Γεωπολιτικές αναταραχές, ως παράγοντας με μεγάλη επιρροή στην εθνική ενεργειακή πολιτική

Ελλειψη πόρων για νέες επενδύσεις εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης και, πιο πρόσφατα, των αναγκών στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19

Αύξηση στη συχνότητα και ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων με επιπτώσεις στη ζήτηση για ενέργεια, στην ευστάθεια του δικτύου και των υποδομών παραγωγής και διανομής ενέργειας.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Προώθηση της χωριστής συλλογής απορριμμάτων

Μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων

Αξιοποίηση των ευκαιριών που δίνει η συνεισφορά του ιδιωτικού τομέα στη διαχείριση απορριμμάτων

Αύξηση των επιπέδων ανακύκλωσης

Παροχή κινήτρων προκειμένου να βελτιωθεί η κυκλικότητα των απορριμμάτων

Αύξηση της ευαισθητοποίησης και της συμμετοχής του κοινού στην ανάγκη και σκοπιμότητα των κυκλικών πρακτικών

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Νέες τεχνολογίες επεξεργασίας λυμάτων είναι διαθέσιμες με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και μικρό μέγεθος, που μπορούν εύκολα να ανταποκριθούν στην εποχικότητα της παραγωγής λυμάτων και την ανάγκη αποκεντρωμένης διαχείρισης.

Υπαρξη χρηματοδοτικών εργαλείων για την προώθηση των αναγκαίων έργων υδροδότησης, αποχέτευσης και επανάχρησης επεξεργασμένων λυμάτων.

ΑΠΕΙΛΕΣ

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Οι τοπικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με την διαχείριση των απορριμμάτων έχουν να αντιμετωπίσουν ποικίλα εμπόδια (όπως την γραφειοκρατία)

Τα επίπεδα επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης είναι σχετικά χαμηλά, ενώ ο μεγαλύτερος όγκος των απορριμμάτων κατευθύνεται σε χώρους υγειονομικής ταφής

Οι ΧΥΤΑ που έχουν δημιουργηθεί στα νησιά δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές που θέτει η νομοθεσία.

Δεν υπάρχουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας απορριμμάτων στην Περιφέρεια.

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Καθυστερήσεις στην ωρίμανση και περιβαλλοντική αδειοδότηση των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων που θα επέτρεπαν την χρήση επεξεργασμένων λυμάτων για δευτερεύουσες χρήσεις εμποδίζουν την αξιοποίηση διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων

Έλλειψη τεχνογνωσίας και σχετικής εμπειρίας στις νησιωτικές κοινότητες για την προετοιμασία εγκαταστάσεων διαχείρισης υδάτινων πόρων και εργαλείων για τον έλεγχο και προστασία της ποιότητας του νερού και των πηγών του

Με βάση την ανάλυση SWOT στη συνέχεια παρουσιάζεται η ανάλυση CAME (Correct / Διόρθωση, Adapt / Προσαρμογή, Maintain / Διατήρηση, Explore / Διερεύνηση) σε πίνακα – υπόδειγμα του προγράμματος INCIRCLE για τους τέσσερις πυλώνες της προς διαμόρφωση κυκλικής στρατηγικής

	ΑΠΕΙΛΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	<p>Προσαρμοστική στρατηγική «ΑΝΤΙΣΤΑΣΟΥ»</p> <p>ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ: Εστίαση στην ήπια κινητικότητα και την οδική ασφάλεια στο κύριο οδικό δίκτυο με τρόπο ώστε να υλοποιηθούν βελτιώσεις στην προσβασιμότητα σε όλους τους βασικούς οικισμούς και τουριστικές περιοχές</p> <p>ΕΝΕΡΓΕΙΑ: Εμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας σε απάντηση της εποχικότητας της ζήτησης, του υψηλού κόστους και της απουσίας τοπικής παραγωγής ενέργειας</p> <p>ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ: Ανάπτυξη δικτύων και εντοπισμός καλών πρακτικών προκειμένου να υποστηριχθεί η κατάλληλη και πιο αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων, ακόμα και κατά τη διάρκεια των περιόδων αιχμής</p> <p>ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ: Ανάπτυξη πηγών νερού και σχεδίων διαχείρισης λυμάτων (master-plan) προκειμένου να παραχθεί μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για όλες τις δημοτικές ενότητες για την ωρίμανση των έργων</p>	<p>Διορθωτική στρατηγική «ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕ»</p> <p>ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ: Αξιοποίηση του νέου θεσμικού πλαισίου που ευνοεί την βιώσιμη κινητικότητα, των διαθέσιμων πόρων και του γενικότερου momentum σε ότι αφορά τις προσδοκίες του κοινού (κατοίκων και επισκεπτών)</p> <p>ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΟΑξιοποίηση διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων για την προώθηση νέων έργων παραγωγής και εξοικονόμησης ενέργειας</p> <p>ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ: Χρήση κατάλληλων χρηματοδοτικών μηχανισμών για την αναβάθμιση της διαχείρισης των απορριμμάτων με έμφαση κυρίως στη δημιουργία πράσινων σημείων ή/και γωνιών ανακύκλωσης</p> <p>ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ: Ωρίμανση μελετών με ανάπτυξη λεπτομερών σχεδίων για την προετοιμασία όλων των απαραίτητων εγγράφων ώστε οι δημοτικές ενότητες να μπορέσουν να αιτηθούν χρηματοδότηση από τα χρηματοδοτικά προγράμματα</p>

Στρατηγική διατήρησης «ΣΥΝΕΧΙΣΕ»

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ: Διατήρηση των καλών πρακτικών που ήδη λαμβάνουν χώρα και προώθηση πρωτοβουλιών που ήδη έχουν αναπτύξει τοπικοί φορείς

ΕΝΕΡΓΕΙΑ : Αύξηση της ευαισθητοποίησης για τα πλεονεκτήματα της πράσινης μετάβασης στην ενέργεια, ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ: Βελτίωση της χωριστής συλλογής των ρευμάτων απορριμμάτων (όπως τα πλαστικά, το χαρτί, το γυαλί κλπ) παράλληλα με ελαχιστοποίηση της μόλυνσής τους προκειμένου να επιτευχθούν μεγαλύτερα ποσοστά ανάκτησης / ανακύκλωσης

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ: Δημιουργία φόρουμ των δημοτικών αρχών (στο επίπεδο των μικρών νησιωτικών κοινοτήτων, ακόμα κι από άλλες περιφέρειες) για την ανταλλαγή θετικών εμπειριών από την προώθηση σχετικών έργων ή την υιοθέτηση πολιτικών σχετικά με αποτελεσματικές πρακτικές διαχείρισης υδάτινων πόρων

Στρατηγική διερεύνησης «ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕ»

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ: Βελτίωση της προσβασιμότητας για ευάλωτους χρήστες και αύξηση της συνολικής ευαισθητοποίησης υπέρ της κυκλικής μετάβασης στα ζητήματα της κινητικότητας

ΕΝΕΡΓΕΙΑ : Αύξηση της ευαισθητοποίησης και της συμμετοχής της τοπικής κοινότητας σε όλες τις δράσεις που αφορούν την πράσινη ενεργειακή μετάβαση

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ: Βελτίωση της στάσης του κοινού μέσω εκστρατειών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης ώστε να ενθαρρυνθούν οι πολίτες για την πρόληψη παραγωγής απορριμμάτων, την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ: Ισχυρή υποστήριξη για την πρακτική επανάχρησης επεξεργασμένων λυμάτων για ανάγκες όπως η άρδευση και άλλες αγροτικές και δευτερεύουσες χρήσεις

2.2 Βήμα 2: Διακυβέρνηση

2.2.1 Εντοπισμός ενδιαφερόμενων μερών

Με βάση το σχετικό υπόδειγμα για την οργάνωση Ομάδας Εργασίας των ενδιαφερόμενων μερών που παρέχεται στην παρ. 3.2.2.1 του Επιχειρησιακού Μοντέλου INCIRCLE, διερευνήθηκαν κατά αρμοδιότητα και εμπλοκή σε όλα τα επίπεδα διοίκησης οι εμπλεκόμενοι φορείς για τις ακόλουθες θεματικές κατηγορίες:

- Τουρισμός
- Χωροταξικός και συγκοινωνιακός σχεδιασμός
- Αγροτική ανάπτυξη
- Διαχείριση αποβλήτων
- Ύδρευση / αποχέτευση και διαχείριση υδάτινων πόρων
- Παραγωγή / Διανομή ηλεκτρικού ρεύματος
- Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών
- Προστασία Μνημείων
- Αρχές λιμένων, αερολιμένων και αρχές ασφαλείας
- Επιμελητήρια εμπορικά – βιοτεχνικά και τοπικές ενώσεις δραστηριοποιούμενων, ιδιαίτερα στον τουρισμό
- Σχετικές ΜΚΟ
- Συνδικαλιστικές οργανώσεις και ενώσεις εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού
- Εκπρόσωποι ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με εμπειρία σε θέματα τουρισμού ή/και κυκλικότητας

Η περιοχή αναφοράς συνιστά μια ιδιαίτερη Περιφερειακή Ενότητα που αποτελείται από 8 Δημοτικές Ενότητες (ΔΕ), οι 7 από τις οποίες νησιωτικές. Είναι τέτοια η γεωγραφική διασπορά των ΔΕ της ΠΕ Νήσων Αττικής που για επιμέρους θέματα του INCIRCLE στο πλαίσιο αρμοδιότητας της κεντρικής διοίκησης, τόσο η καθαυτό κεντρική διοίκηση δια των αρμόδιων υπουργείων, όσο και η Αποκεντρωμένη Περιφέρεια Αττικής αλλά και η Αποκεντρωμένη Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Δεδομένης αυτής της γεωγραφικής ιδιαιτερότητας και της πολυπλοκότητας της «αρμοδιότητας» σε διαφορετικά επίπεδα διοίκησης και αυτοδιοίκησης, οργανισμών κοινής ωφέλειας ή άλλων νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου, μετά την πλήρη χαρτογράφηση όλων των τυχόν εμπλεκόμενων φορέων, και με βάση τις κατευθύνσεις του Επιχειρησιακού Μοντέλου INCIRCLE για την ομάδα εργασίας αντιπροσωπευτική αλλά όχι εξαντλητική και ιδιαίτερα πολυπρόσωπη, επελέγη να δημιουργηθεί μια κατ' αρχήν διαθεματική / διαδιευθυνσιακή ομάδα εργασίας εντός της Περιφέρειας Αττικής, η οποία θα εκπροσωπούσε ή θα κόμιζε στην συζήτηση θεματικές πληροφορίες για τα επιμέρους θέματα μέσα από επικοινωνία και με τυχόν άλλους θεματικά αρμόδιους φορείς, μια ομάδα εργασίας με εκπροσώπους από τους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής, μια διαθεματική ομάδα συμβούλων από την πλευρά του CIVINET, συν μια σειρά φορέων που εκπροσωπούν τοπικές επαγγελματικές οργανώσεις ή επιμελητήρια, ακαδημαϊκή εξειδίκευση, καθώς και την κοινωνία των πολιτών.

Η ομάδα εργασίας που συγκροτήθηκε διαθεματικά μέσα στην Περιφέρεια Αττικής ξεκίνησε τις εργασίες της από τον Δεκέμβριο του 2021, ενώ περαιτέρω επισημοποιήθηκε με απόφαση του Περιφερειάρχη («Σύσταση Ομάδας Εργασίας για την υλοποίηση του Έργου INCIRCLE» Α.Π. 50579/20-1-2022, ΑΔΑ: ΨΣΨΙ7Λ7-710). Στην ομάδα εκ μέρους της Περιφέρειας Αττικής συμμετείχαν: στο επίπεδο των αιρετών, η Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Νήσων Αττικής και ο Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος για θέματα Τουρισμού στην Περιφέρεια Αττικής, ενώ στο επίπεδο της θεματικής αρμοδιότητας εκπρόσωποι (συχνά σε επίπεδο Γενικού Διευθυντή ή

Διευθυντή) της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής, της Δ/σης Τουρισμού, της Δ/σης Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, της Δ/σης Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, της Δ/σης Ανάπτυξης ΠΕ Πειραιώς και Νήσων, της Δ/σης Τεχνικών Έργων ΠΕ Πειραιώς και Νήσων.

Στην ίδια ομάδα εργασίας ορίστηκαν και οι εκπρόσωποι του CIVINET Greece-Cyprus, τεχνικού εταίρου του προγράμματος INCIRCLE που υποστηρίζει την ωφελούμενη Περιφέρεια για την ανάπτυξη της στρατηγικής μετάβασης σε μοντέλο κυκλικού τουρισμού στην νησιωτική της περιφερειακή ενότητα.

Στη συνέχεια, και με δεδομένα τα αποτελέσματα της πρώτης συνάντησης ενδιαφερόμενων μερών (που πραγματοποιήθηκε στις 17/2/2022) και τις δυσκολίες ανεύρεσης στοιχείων, επικοινωνίας με τους δήμους και την πλειάδα των φορέων, η ομάδα από πλευράς CIVINET διευρύνθηκε με ειδικούς τεχνικούς συμβούλους σε θέματα απορριμμάτων, ενέργειας και υδάτινων πόρων (11/3/2022).

2.2.2 Σχεδιασμός και εργασίες ομάδας έργου με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Στο πλαίσιο της επικοινωνίας για την ενημέρωση ενός καταλόγου βασικών δεδομένων για όλους τους πυλώνες με βάση σχετικό πίνακα – υπόδειγμα του Sant' Anna School of Advanced Studies (Check List με βάση το οποίο σταθμίστηκε η «κυκλικότητα» του ωφελούμενου προορισμού και το οποίο υποβλήθηκε τελικά στις 4/3/2022) η Ομάδα Εργασίας προσέγγισε μια ευρύτατη λίστα φορέων προκειμένου να απευθύνει πρόσκληση για συμμετοχή στην συνδιαμόρφωση της στρατηγικής. Να σημειωθεί ότι, ήδη από τον Δεκέμβριο του 2021, είχε πραγματοποιηθεί μια πρώτη εισαγωγική συνάντηση με εκπροσώπους των οκτώ δημοτικών ενοτήτων της ΠΕ Νήσων (Δημάρχους, Αντιδημάρχους ή εντεταλμένους δημοτικούς συμβούλους), για το έργο του INCIRCLE και είχε ζητηθεί να ορίσουν εκπρόσωπό τους για την συνεργασία αυτή (18/12/2021 πραγματοποιήθηκε η διαδικτυακή εισαγωγική συνάντηση και αρχές Ιανουαρίου 2022 η Περιφέρεια απηύθησε σχετική πρόσκληση για τον ορισμό εκπροσώπου συνεργασίας στο έργο INCIRCLE.

Η ανταπόκριση των δήμων ήταν σχετικά ικανοποιητική. Πέντε από τους οκτώ δήμους όρισαν εκπρόσωπο και λιγότερο ή περισσότερο ενεπλάκησαν στο έργο INCIRCLE από την αρχή μέχρι το τέλος.

Περαιτέρω, για τη διαβούλευση με τους φορείς ακολουθήθηκε το μεθοδολογικό σχήμα του INCIRCLE με βάσεις τις κατευθύνσεις του Επιχειρησιακού Μοντέλου (παραδοτέο 3.3.1.) οργανωμένο μέσω σταδιακών συναντήσεων επεξεργασίας με την ίδια ορισμένη ομάδα ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholders' Working Group Meetings)

Οι συναντήσεις μεθοδεύτηκαν με τρόπο που:

- κατά την πρώτη συνάντηση να εξοικειωθούν οι φορείς με την φιλοσοφία του προγράμματος και να διατυπώσουν τις απόψεις τους για την προοπτική ενός μοντέλου πιο κυκλικής οικονομίας και τουρισμού στον προορισμό,
- κατά την δεύτερη να προσεγγιστούν οι βασικές στρατηγικές προτεραιότητες που αναδεικνύονται ως «απαντήσεις» στα προβλήματα ή που δυνάμει αξιοποιούν τις «ευκαιρίες ή προκλήσεις» που έχουν κατά πλειοψηφία αναγνωρίσει οι ίδιοι οι φορείς,
- ενώ στην τρίτη συνάντηση οι συμμετέχοντες να μπορούν να διαβουλευτούν πάνω στην εξειδίκευση των προτεραιοτήτων σε συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής ανά πυλώνα της στρατηγικής του INCIRCLE.

Τέλος, οργανώθηκε η δημόσια παρουσίαση και συζήτηση επί της στρατηγικής καθώς και μια εσωτερική συνάντηση εργασίας με όλη την Ομάδα Εργασίας της Περιφέρειας για να ληφθούν υπόψη επιμέρους προτάσεις διορθώσεων ή συμπληρώσεων.

1^η συνάντηση εργασίας ενδιαφερόμενων μερών (1st Stakeholders' Working Group Meeting)

Κατά την 1^η συνάντηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στις 17/2/2022, παρουσιάστηκε συνοπτικά στους μετέχοντες φορείς το έργο και τα ζητούμενα του INCIRCLE και αφιερώθηκε χρόνος για την συμπλήρωση από τους συμμετέχοντες ενός αναλυτικού ερωτηματολογίου που θα βοηθούσε τον εντοπισμό του βαθμού ευαισθητοποίησης και γνώσης περί της κυκλικής οικονομίας, του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται εμπόδια ή ευκαιρίες που σχετίζονται με αυτή την προοπτική. Επρόκειτο για ερωτηματολόγιο που προετοιμάστηκε από το Sant' Anna School of Advanced Studies και το οποίο χορηγήθηκε σε όλους ωφελούμενους εδαφικούς προορισμούς.

Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε ψηφιακά από 16 συμμετέχοντες εκπροσώπους φορέων εκτός της Περιφέρειας Αττικής και των τεχνικών συμβούλων του CIVINET Greece-Cyprus (σημειώνοντας έτσι την μεγαλύτερη με διαφορά συμμετοχή μεταξύ των ωφελούμενων προορισμών) και βοήθησε εξαιρετικά την ομάδα εργασίας στην κωδικοποίηση των πιο κοινών και κυρίαρχων απόψεων της ομάδας των ενδιαφερόμενων μερών, με βάση τις οποίες θα προχωρούσε στη συνέχεια η διαβούλευση για την διατύπωση των στρατηγικών προτεραιοτήτων.

Οι φορείς ανέδειξαν τα εμπόδια και προκλήσεις που βλέπουν ως σημαντικότερα στην προοπτική της κυκλικής μετάβασης, και αυτά είχαν ως εξής (αναφέρονται τα σπουδαιότερα πέντε από κάθε κατηγορία, στα οποία συγκλίνει ποσοστό μεγαλύτερο του 75% των συμμετεχόντων):

Σε ότι αφορά τα εμπόδια για τη μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό τουριστικό μοντέλο:

- Έλλειψη κατάλληλων χρηματοδοτικών κινήτρων και εργαλείων για τη μετάβαση των επιχειρήσεων προς νέα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας.
- Έλλειψη ευαισθητοποίησης του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα καθώς και των πολιτών και δυσκολία εγκαθίδρυσης συνεργασιών μεταξύ των επιμέρους αρχών και του ιδιωτικού τομέα γύρω από ζητήματα και πολιτικές κυκλικότητας
- Έλλειψη Μακροπρόθεσμων Στρατηγικών Κυκλικότητας από πλευράς δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων και εργαλείων / δεικτών για την παρακολούθηση της προόδου στη μετάβαση προς τον κυκλικό τουρισμό
- Παρουσία θεσμικών εμποδίων και γραφειοκρατικής βραδύτητας και έλλειψη ελέγχου από την πολιτεία για την τήρηση υφιστάμενων ρυθμίσεων ιδιαίτερα σε ότι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος

Σε ότι αφορά τις προκλήσεις – ευκαιρίες που παρουσιάζει η μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό τουριστικό μοντέλο:

- Εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων και μείωση εξάρτησης από πρώτες ύλες και ενέργεια, μείωση του οικολογικού αποτυπώματος, μείωση του μεσομακροπρόθεσμου κόστους αποκατάστασης καταστροφών μέσω έγκαιρων παρεμβάσεων περιβαλλοντικής διαχείρισης, μείωση των επιπτώσεων από τις τουριστικές πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τη βιοποικιλότητα
- Ενθάρρυνση αμοιβαία ευεργετικών συνεργασιών και συνεπούς δέσμευσης των φορέων από δημόσιο και ιδιωτικό τομέα για τη διαμόρφωση και υλοποίηση κοινά αποδεκτής κυκλικής στρατηγικής, υιοθέτηση κοινού πλαισίου και χρονοδιαγράμματος πολιτικής και ενός στιβαρού συστήματος συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης της εφαρμογής
- Αύξηση της ανθεκτικότητας του τουριστικού προορισμού σε ακραία δυσμενή φαινόμενα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την κλιματική αλλαγή μέσω πρακτικών περιβαλλοντικής

διαχείρισης, βελτίωση του επιπέδου τεχνογνωσίας όλων των φορέων που λειτουργούν στον προορισμό, αύξηση της ευαισθητοποίησης στο τοπικό επίπεδο

- Δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της εισόδου του προορισμού σε νέες αγορές, μέσω της προσέλκυσης νέων χρηματοδοτήσεων και μέσω της βελτίωσης της φήμης και της εικόνας του προορισμού και της ικανοποίησης των αναγκών νέων ομάδων επισκεπτών που εκτιμούν τη νέα ταυτότητα και είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για κυκλικά προϊόντα και υπηρεσίες σε περιβάλλον υψηλού επιπέδου, τόσο ως προς την κατάσταση όσο και ως προς το σύστημα διαχείρισής του
- Βελτιστοποίηση των εφοδιαστικών αλυσίδων του προορισμού μέσω της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών, νέων επιχειρηματικών μοντέλων (προσαρμογής στις ανάγκες, αξιοποίησης της παραγωγής τοπικών αγαθών και υπηρεσιών, διαμοιρασμού, επανάχρησης κλπ) προσεγγίζοντας τον τουρισμό με έναν πιο κυκλικό και βιώσιμο τρόπο

Συνολικά στην 1η συνάντηση συμμετείχαν 34 άτομα από 12 ενδιαφερόμενα μέρη των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης, αναπτυξιακών εταιρειών, επαγγελματικών ενώσεων στον τομέα του τουρισμού, μη κυβερνητικών οργανώσεων, πανεπιστημίων και ειδικών.

2^η συνάντηση εργασίας ενδιαφερόμενων μερών (2nd Stakeholders' Working Group Meeting)

Κατά την 2^η συνάντηση εργασίας των ενδιαφερόμενων μερών, τους παρουσιάστηκαν αρχικά τα αποτελέσματα της πρώτης συνάντησης εργασίας καθώς και παράλληλων εργασιών (όπως λ.χ. η ολοκλήρωση του πίνακα δεδομένων για την «κυκλικότητα» του προορισμού). Στη συνέχεια τα μέρη χωρίστηκαν σε δύο παράλληλα εργαστήρια όπου με την βοήθεια και ειδικών τεχνικών συμβούλων για τα ζητήματα των επιμέρους πυλώνων, πραγματοποιήθηκε συστηματοποιημένη συζήτηση πάνω σε προτάσεις προτεραιοτήτων οι οποίες στη διάρκεια των εργαστηρίων επερωτήθηκαν και συνδιαμορφώθηκαν.

Οι στρατηγικές προτεραιότητες / ποιοτικοί στόχοι όπως διαμορφώθηκαν κατά τη συζήτηση οργανώθηκαν κατ' αρχήν σε πέντε ενότητες ως εξής:

- **Ενέργεια**
 - Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
 - Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και «πράσινης» ενεργειακής μετάβασης
 - Μείωση της ενεργειακής φτώχειας
 - Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων
- **Κινητικότητα**
 - Προσβασιμότητα για όλους με έμφαση στα άτομα μειωμένης κινητικότητας
 - Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος
 - Προώθηση ήπιων και συλλογικών μέσων μετακίνησης και περιορισμός του ΙΧ, ιδιαίτερα των επισκεπτών
 - Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας
- **Απορρίμματα**
 - Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων
 - Επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, καθαρότητα των υλικών (με διαλογή στην πηγή)
 - Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων
- **Υδάτινοι πόροι**

- Διασφάλιση της επάρκειας και της ποιότητας του πόσιμου νερού
- Διασφάλιση του συστήματος πυρασφάλειας
- Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος
- Οριζόντιες προτεραιότητες

(που διατρέχουν περισσότερους από έναν πυλώνες ή το σύνολο της στρατηγικής)

- Μείωση εκπομπών (ρύπων, θορύβου, αερίων θερμοκηπίου)
- Εξοικονόμηση πόρων
- Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, εκπαίδευση
- Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων (κατοίκων, εργαζομένων, επαγγελματιών, επισκεπτών)
- Βελτίωση βιοτικού επιπέδου
- Δημιουργία οικονομικών κινήτρων
- Βελτίωση της καταγραφής δεδομένων

Στη 2^η συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στις 29/3/2022, συμμετείχαν 24 άτομα από 9 ενδιαφερόμενα μέρη των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης, αναπτυξιακών εταιρειών, επαγγελματικών ενώσεων στον τομέα του τουρισμού, μη κυβερνητικών οργανώσεων, και ειδικών.

3^η συνάντηση εργασίας ενδιαφερόμενων μερών (3d Stakeholders' Working Group Meeting)

Κατά την 3^η συνάντηση εργασίας των ενδιαφερόμενων μερών, παρουσιάστηκαν οι οριστικοποιημένες στρατηγικές προτεραιότητες για τους τέσσερις πυλώνες συν την ομάδα «οριζόντιων» προτεραιοτήτων που αφορά όλη την στρατηγική. Στη συνέχεια, με χωρισμό σε δύο παράλληλα εργαστήρια, οι συμμετέχοντες σχολίασαν και επέδρασαν πάνω σε προτεινόμενα μέτρα με την βοήθεια και των ειδικών τεχνικών συμβούλων. Με τον τρόπο αυτό προσεγγίστηκαν και στη συνέχεια οριστικοποιήθηκαν στο πλαίσιο επεξεργασίας εντός της Ομάδας Εργασίας, τα σαραντατρία τελικά Μέτρα της Στρατηγικής INCIRCLE που παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια του παρόντος.

Στην 3^η συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στις 5/5/2022, συμμετείχαν 22 άτομα από 9 ενδιαφερόμενα μέρη των δύο βαθμών αυτοδιοίκησης, αναπτυξιακών εταιρειών, επαγγελματικών ενώσεων στον τομέα του τουρισμού, μη κυβερνητικών οργανώσεων, πανεπιστημίων και ειδικών.

Εντέλει, η Στρατηγική παρουσιάστηκε δημόσια σε κοινό και φορείς σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Αίγινα στις 13/5/2022, και στη συνέχεια σε εργαστήριο ανταλλαγής εμπειριών με τους άλλους ωφελούμενους προορισμούς του προγράμματος INCIRCLE, που πραγματοποιήθηκε στο Ρέθυμνο στις 24/5/2022.

Συμμετοχή φορέων

Συνολικά, οι φορείς που συμμετείχαν στη διαβούλευση - διαμόρφωση της στρατηγικής στο πλαίσιο του έργου INCIRCLE παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Περιφέρεια Αττικής	Αιρετοί : Περιφερειάρχης Αττικής Αντιπεριφερειάρχης ΠΕ Νήσων Αττικής Εντεταλμένος Περιφερειακός Σύμβουλος για θέματα Τουρισμού
	Γενική Δ/ση Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής

	Γενική Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας, Κτηνιατρικής και Αλιείας Δ/νση Τουρισμού Δ/νση Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής Δ/νση Βιομηχανίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Δ/νση Ανάπτυξης ΠΕ Πειραιώς και Νήσων Δ/νσης Τεχνικών Έργων ΠΕ Πειραιώς και Νήσων
Δήμοι	Αίγινας Πόρου Σαλαμίνας Τροιζηνίας – Μεθάνων Υδρας Αγκιστρίου Κυθήρων και Αντικυθήρων Σπετσών
ΝΠΔΔ	Ειδικός Διαβαθμιδικός Σύνδεσμος Νομού Αττικής (ΕΔΣΝΑ) για την διαχείριση απορριμμάτων) Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)
Επαγγελματικές Ενώσεις	Γενική Πανελλαδική Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού Επαγγελματικό Επιμελητήριο Πειραιά Πανελλήνια Ένωση Ιδιοκτητών Camping Ένωση Ξενοδόχων Αττικής Εμπορικός Σύλλογος Σαλαμίνας
Αναπτυξιακές Εταιρείες	Δίκτυο Συνεργασίας Δήμων ΠΕ Νήσων Αττικής
ΑΕΙ	Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Εργαστήριο Τοπικής και Νησιωτικής Ανάπτυξης και Παρατηρητήριο Βιώσιμου Τουρισμού Αιγαίου
Μη κερδοσκοπικά σωματεία ή ιδρύματα και ΜΚΟ	Εc)ho Greece (με δραστηριότητα στην περιοχή Πόρου – Μεθάνων-Τροιζηνίας Ιδρυμα Τουριστικών Ερευνων και Προβλέψεων Κυθηραϊκό Ίδρυμα Πολιτισμού και Ανάπτυξης (ΚΙΠΑ)

Διαδικασία διαβούλευσης

Από την σκοπιά της μεθοδολογίας, έγινε προσπάθεια να ακολουθηθεί το μοντέλο εμπύχωσης και προσέλκυσης των συμμετεχόντων που προτείνεται στο παραδοτέο 3.4.1. «Εκθεση Ανάπτυξη Ικανοτήτων INCIRCLE». Όμως, αφενός οι περιορισμοί που έθετε η διαθεσιμότητα των φορέων σε χρόνο συμμετοχής, αφετέρου η δυνατότητά του να χειριστούν ή να πλοηγηθούν με καινοτόμα ψηφιακά εργαλεία που απαιτούσε η διαδικτυακή συνθήκη οδήγησαν την ομάδα στη διαμόρφωση όσο γίνεται πιο απλοποιημένων εργαλείων τα οποία να μην «αποθαρρύνουν» τους συμμετέχοντες και των οποίων η χρήση να μην καταναλώνει πολύτιμο χρόνο.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν (ψηφιακό ερωτηματολόγιο, χωρισμός σε «δωμάτια» για τα παράλληλα εργαστήρια, ζωντανή καταγραφή των προτάσεων – απόψεών τους) σε συνδυασμό με τη συστηματική ενημέρωση των συμμετεχόντων -είτε προκαταρκτικά μέσω e-mail (κάθε φορά με την πρόσκληση λάμβαναν την περίληψη αποτελεσμάτων της προηγούμενης συνάντησης και την ατζέντα της καινούριας συνάντησης) είτε με συνοπτικές εισαγωγικές παρουσιάσεις των πεπραγμένων ώστε να συνεχιστεί η συζήτηση από το σημείο που έχει ήδη φτάσει. Με τους πιο ενεργητικά ενδιαφερόμενους φορείς, η συνεργασία συνεχίστηκε και σε πιο κλειστές συναντήσεις σε όλη τη διάρκεια του πενταμήνου Ιανουάριος – Μάιος 2022.

Συνολικά

Από πλευράς πιο «πρακτικών» εργαλείων που παρασχέθηκαν στους replicators του προγράμματος, ειδικά το υλικό των ερωτήσεων που δόθηκαν υπό μορφή ψηφιακού ερωτηματολογίου από το Sant' Anna School of Advanced Studies -το οποίο, στην περίπτωση της Αττικής, μεταφράστηκε στα ελληνικά από την ομάδα του συμβούλου και διανεμήθηκε εγκαίρως και σε «αναλογική» μορφή για να διευκολύνει τους φορείς να το συμπληρώσουν- βοήθησε ουσιαστικά στο να μπει άμεσα ένα πλαίσιο στη συζήτηση για την έννοια της κυκλικότητας «στο πεδίο» και ειδικά υπό την πίεση που ασκεί στους πόρους ο τουρισμός και στην συνειδητοποίηση του τι συνιστά πρόσκομμα για την υλοποίηση αυτής της μετάβασης και τι ευκαιρίες διαγράφονται χάρη στην μετάβαση αυτή για αειφόρο τοπική και τουριστική ανάπτυξη.

Σε ότι αφορά την υλοποίηση του replication, ο πολύ περιορισμένος χρόνος που διατέθηκε σε αυτή την φάση του προγράμματος, σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα μεγάλο και πολυσύνθετο περιβάλλον της ΠΕ Νήσων Αττικής, επέδρασε αρκετά πιεστικά σε ότι αφορά το χτίσιμο γνωριμίας και πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των φορέων. Αντίθετα, η ίδια αυτή πυκνότητα του χρόνου επέδρασε θετικά για τη δημιουργία στενής συνεργασίας με την ομάδα εργασίας εντός της Περιφέρειας Αττικής.

Σε κάθε περίπτωση, ο χρόνος που ήταν διαθέσιμος για τη «γνωριμία» με τους φορείς, την ευαισθητοποίησή τους και τη διάδραση μαζί τους για την κατάσταση του κοινού οράματος μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια για την υλοποίηση κάθε μέτρου και στόχου που συναποφάσισαν σε ορίζοντα δεκαετίας, αλλά και οι περιορισμοί που επέβαλε η συνθήκη της πανδημίας COVID-19 για αποκλειστικά διαδικτυακή συνεργασία καθ' όλο το χρονικό διάστημα σχεδόν, υπήρξαν παράγοντες ανασχετικοί στο να δημιουργηθεί μια ευρύτερη και αντιπροσωπευτικότερη για όλη τη γκάμα εμπλεκόμενων φορέων ομάδα συν-εργασίας των φορέων. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή τους, ποσοτικά και ποιοτικά ήταν μεγάλη και σημαντική.

Την εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνει το γεγονός ότι, πραγματικά, η ομάδα που διαμορφώθηκε «έδενε» όλο και περισσότερο με την πάροδο αυτών των λίγων μηνών, με αποκορύφωμα την ενεργό και ουσιαστική συμμετοχή αρκετών από αυτούς σε εκδήλωση παρουσίασης και συζήτησης της παρούσας στρατηγικής μαζί και με στρατηγικές και προγράμματα άλλων φορέων που «συναντώνται» με το INCIRCLE και η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο «στοχευμένης δραστηριότητας προαγωγής στόχων του INCIRCLE» στην Αίγινα τον Μάιο (Τριήμερο με έμφαση στην Βιώσιμη Κινητικότητα στο πλαίσιο του έργου INCIRCLE, 13-15 Μαΐου 2022).

Στο επίπεδο της συμμετοχής ορισμένων δήμων περισσότερο από άλλους, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας που ξεκίνησε πρακτικά με αιτήματα για χορήγηση στοιχείων, επιβεβαιώθηκε ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη ανθρώπινων πόρων που να μπορούν να ασχοληθούν με «ένα πρόγραμμα ακόμα» και ότι το κατά πόσο ένας δήμος ήταν πιο συνεργάσιμος από άλλον δεν αντανακλά κατ' ανάγκη το ενδιαφέρον του ή την δραστηριοποίησή του σε κατεύθυνση βιωσιμότητας ή κυκλικότητας για οποιονδήποτε από τους πυλώνες. Οι περισσότεροι Δήμοι προσπαθούν να εξασφαλίσουν εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους για την υλοποίηση

αρκετών μέτρων σαν αυτά που τελικά σχεδιάστηκαν από την ομάδα συν-εργασίας των φορέων. Σε κάθε περίπτωση, εκτός των επιμέρους εκπροσώπων των δήμων σημαντική ήταν και η συστηματική παρουσία και συνεργασία με το Δίκτυο Δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής ως συλλογικότητα που εκπροσωπεί και τις 8 ΔΕ του προορισμού.

Τέλος, δεδομένου του ότι για τα περισσότερα θέματα που αφορούν τους 4 πυλώνες, ευθύνη διαχείρισης έχουν μάλλον περισσότερο οι δημοτικές αρχές και τοπικοί φορείς ή εξειδικευμένα νπδδ παρά η Περιφέρεια, έγινε αντιληπτό πολύ γρήγορα ότι σε μια ομάδα εργασίας που θα πρέπει να παραμείνει ενεργή και στο μέλλον για την προώθηση της κυκλικής μετάβασης έχει μεγάλη σημασία να συμμετέχουν φορείς στο τοπικό επίπεδο (και όχι μόνο στο επίπεδο της Περιφέρειας, των οργανισμών, επαγγελματικών ενώσεων ή επιμελητηρίων περιφερειακού ή εθνικού επιπέδου κλπ). Σε αυτό το επίπεδο εξάλλου πρέπει να δοθεί έμφαση και στην ευαισθητοποίηση για θέματα κυκλικής διαχείρισης, το έλλειμμα της οποίας αναγνωρίστηκε κατά προτεραιότητα από όλους τους συμμετέχοντες.

2.3 Βήμα 3: Σχεδιασμός της Στρατηγικής

2.3.1 Ορισμός του τρέχοντος σεναρίου

Στην ενότητα 2.1, είδαμε ότι ο τουρισμός στην ΠΕ Νήσων αντιπροσωπεύει σχεδόν το 25% των επιχειρήσεων και της απασχόλησης, ενώ για όλες τις παραμέτρους (διανυκτερεύσεις, αφίξεις κ.ά.) οι τάσεις είναι ιδιαίτερα αυξητικές παρά τα σοβαρά προβλήματα προσβασιμότητας, συνδεσιμότητας, υποδομών, κ.ά.

Είναι φανερό ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ένα συντονισμένο πρόγραμμα ενιαίας αντιμετώπισης και προώθησης του τουριστικού προϊόντος σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας. Οι τουριστικές υποδομές, αφενός κρίνονται ως μη ανταγωνιστικές σε σχέση με άλλες περιοχές, αφετέρου εγκαθιστούν ανταγωνισμό και μεταξύ των νησιωτικών ενοτήτων του προορισμού. Γίνονται όλο και περισσότερες προσπάθειες διασύνδεσης του τουρισμού με άλλους παραγωγικούς πόρους και κλάδους όπως ο πρωτογενής τομέας και τα τοπικά προϊόντα, ο πολιτιστικός ή φυσιολατρικός τουρισμός, η ανάδειξη πεζοπορικών ή ορειβατικών διαδρομών και η αποκατάσταση μονοπατιών σε σύνδεση με την ανάδειξη ποιότητων του φυσικού κεφαλαίου και της αρχιτεκτονικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς. Ας μην ξεχνάμε ότι ο προορισμός είναι εξαιρετικά πλούσιος σε μνημεία (περισσότερα από 350 κτίρια, ναοί ή μοναστήρια είναι επισήμως κηρυγμένα ως μνημεία ή αρχιτεκτονική κληρονομιά από τα Υπουργεία Πολιτισμού και Περιβάλλοντος αντίστοιχα, ενώ ολόκληρα χωριά ή νησιά, όπως η Υδρα, είναι χαρακτηρισμένα ως «αρχαιολογικοί χώροι, ιστορικοί τόποι ή τοπία εξαιρετικού κάλλους, ή ενάλιοι αρχαιολογικοί χώροι κ.ά.) και σε προστατευόμενες περιοχές (3 περιοχές Κοινοτικού Ενδιαφέροντος / Sites of Community Interest, 5 περιοχές Ειδικής Προστασίας, περιοχή NATURA 2000, 1 τόπο γεωμορφολογικού ενδιαφέροντος, 10 Τοπία Προτεραιότητας, και περιοχές τοπίων ή υγροτόπων προς ένταξη σε καθεστώς προστασίας).

Παρά την ύπαρξη όλου αυτού του πλούτου, οι επισκέπτες του μητροπολιτικού συγκροτήματος αγνοούν κατά πλειοψηφία την ύπαρξη του προορισμού, ενώ πολλοί επισκέπτες του προορισμού αγνοούν την ύπαρξη αυτών των φυσικών ή πολιτιστικών πόρων και τα πλεονεκτήματα του προορισμού στη σχέση τουρισμού με αγροτική παραγωγή και εναλλακτικό τουρισμό.

Η διαβούλευση με τους φορείς ανέδειξε μεταξύ άλλων και τα χαμηλά σχετικά επίπεδα συνείδησης σε σχέση με την έννοια της κυκλικότητας, ενώ ταυτόχρονα διαπιστώνεται και το χαμηλό επίπεδο καινοτομίας ή ψηφιακού μετασχηματισμού στις τοπικές επιχειρήσεις.

Με αυτή την έννοια, η «υπόσχεση» μιας αναβάθμισης (σε κατεύθυνση και επάρκειας) των υποδομών που προβάλλει μέσα από μια προοπτική κυκλικού τουρισμού και κυκλικής διαχείρισης των πόρων γενικότερα, και οι αναξιοποίητες δυνατότητες που προαναφέρθηκαν είναι ένα κεφάλαιο που με τον κατάλληλο σχεδιασμό μπορεί να οδηγήσει σε ένα συνολικά πιο βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο και μια πιο αξιόβιωτη συνθήκη για μόνιμους κατοίκους ή παραμονή για επισκέπτες στον προορισμό.

Αξίζει να σημειωθεί κατά την εφαρμογή του εργαλείου αποτίμησης της κυκλικότητας της ΠΕ Νήσων στο πλαίσιο του έργου INCIRCLE ο σημερινός δείκτης κυκλικότητας υπολογίστηκε περί το 44%, τοποθετώντας τον προορισμό στα μέσα περίπου της διαβάθμισης «Beginning Pro-Activist». Αυτό σημαίνει ότι σύμφωνα με τα δεδομένα και τις απαντήσεις που παρασχέθηκαν, ο προορισμός έχει μόλις αρχίσει να μπαίνει σε ένα μονοπάτι κυκλικής οικονομίας στον τουριστικό τομέα, βλέποντάς το ως μοχλό για οικονομική ανάπτυξη, περιβαλλοντική αποκατάσταση και ανάπλαση.

Σε ότι αφορά τα επίπεδα συνεργασίας, ο προορισμός βρίσκεται στις υψηλότερες θέσεις της κατηγορίας «Basic level of collaboration», που σημαίνει ότι στον προορισμό αρχίζουν να χτίζονται δίκτυα συνεργασιών όλων των ενδιαφερόμενων μερών.

Εκτός από το αναξιοποίητο δυναμικό και την ολοένα και μεγαλύτερη συνειδητοποίηση των αδιεξόδων που προκαλεί το παλιό μοντέλο (ως προς την εξυπηρέτησή του από τους διαθέσιμους πόρους και τις σημερινές υποδομές και ως προς την αειφορία του), στα θετικά στην παρούσα φάση συγκαταλέγεται η εκκρεμότητα εκκίνησης πολλών επιπέδων σχεδιασμού ή εισαγωγής καινοτομίας στη διαχείριση για όλους τους πυλώνες, τέτοια που μπορούν όχι μόνο να προδιαγράψουν βιώσιμες και κυκλικές προοπτικές αλλά μπορούν και να δώσουν δεδομένα και να συστηματοποιήσουν διαδικασίες συνεργασίας και συμμετοχής σε πρωτόγνωρα επίπεδα. Στα θετικά συγκαταλέγεται και η όλο και μεγαλύτερη συνείδηση των φορέων ως προς την ανάγκη δικτύωσης και συνεργασίας.

Αντανάκλαση αυτών των θετικών προοπτικών συνιστά το προϊόν της εργασίας των ενδιαφερόμενων μερών που είναι η Στρατηγική για την μετάβαση σε ένα μοντέλο Κυκλικού Τουρισμού, όπως αναλυτικά εκτίθεται στις επόμενες παραγράφους.

2.3.2 Ορισμός του Κοινού Οράματος, των Στρατηγικών Προτεραιοτήτων και των κύριων Ποσοτικών Στόχων

Η συνεργασία με τους φορείς δεν περιορίστηκε στις τρεις συστηματικές συναντήσεις, αλλά περιέχει επιμέρους επικοινωνίες είτε για την χορήγηση στοιχείων είτε για την καταγραφή ιδεών τους για την κατεύθυνση, τις βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν μια στρατηγική μετάβασης σε πιο κυκλικό/βιώσιμο μοντέλο τοπικής ανάπτυξης.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες φορείς φαίνεται να συνειδητοποιούν την προοπτική μη βιωσιμότητας των πολύτιμων πόρων τους (σε φυσικό και ανθρωπογενές κεφάλαιο) αν συνεχιστούν ή επαυξηθούν οι πιέσεις ζήτησης που προκαλεί αυτού του είδους ο εντατικά εποχικός τουρισμός, ειδικότερα μάλιστα αν ληφθεί υπόψη και η κλιματική αλλαγή.

Με αυτή την έννοια, το «όραμα» για την κυκλική μετάβαση με βάση τις παρατηρήσεις και τις επισημάνσεις κατά την 1^η και 2^η συνάντηση εργασίας ανταποκρίνεται στις ακόλουθες βασικές αρχές:

- **Εξοικονόμηση πόρων:** τόσο μέσω μείωσης της κατανάλωσης όπου είναι εφικτό όσο και μέσω πρακτικών «κυκλικής διαχείρισης»
- **Μείωση του οικολογικού αποτυπώματος και των εκπομπών κάθε είδους** (ρύπων, αερίων θερμοκηπίου και θορύβου) από τις δραστηριότητες του τουριστικού τομέα
- **Έμφαση στο σχεδιασμό υποδομών και πολιτικών για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων** στον προορισμό, με την έννοια ότι κάθε παρέμβαση που λειτουργεί θετικά υπέρ της αξιοβίωτης ζωής και εργασίας στον προορισμό αντανακλάται και στην ποιότητα του τουριστικού προϊόντος
- **Αξιοποίηση των πρακτικών κυκλικότητας ή βιώσιμης/ αειφόρου διαχείρισης των πόρων στον προορισμό ως re-branding του προορισμού** και άνοιγμα σε νέες αγορές επισκεπτών

Ανά πυλώνα, εξειδικεύτηκαν οι Στρατηγικές Προτεραιότητες όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα, ενώ με δεδομένη την εμπειρία και την διαβούλευση αναδείχθηκε και μια κατηγορία «Οριζόντων» Προτεραιοτήτων και Μέτρων που σχετίζονται με την ανάγκη αύξησης της ευαισθητοποίησης, της ενημέρωσης ή και της εκπαίδευσης, καθώς και την ανάγκη συστηματικού τρόπου καταγραφής και επεξεργασίας δεδομένων για παρακολούθηση του INCIRCLE και κάθε άλλης συναφούς αντικειμένου πολιτικής.

Ο ακόλουθος πίνακας για τις Στρατηγικές Προτεραιότητες ανά πυλώνα, συντάχθηκε με βάση σχετικό υπόδειγμα του προγράμματος INCIRCLE.

Πίνακας 1. Προτεραιότητες, Δείκτες, Στόχοι της Στρατηγικής INCIRCLE

KΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η ανάγκη, καθώς και η υφιστάμενη δυνατότητα για μετατόπιση σημαντικού ποσοστού των μετακινήσεων σε πιο βιώσιμους τρόπους μετακίνησης από τα ΙΧ (αυτοκίνητα και μηχανοκίνητα δίκυκλα), ειδικά σε ότι αφορά τις μετακινήσεις των επισκεπτών κατά την αιχμή της τουριστικής περιόδου είναι μεγάλη και κρίσιμη. Ήδη στα νησιά έχουν τεθεί σε εφαρμογή πολιτικές περιορισμού της πρόσβασης με ΙΧ είτε στις κεντρικές τους περιοχές είτε και σε ολόκληρα νησιά της ΠΕ Νήσων Αττικής. Πολλαπλασιάζονται επίσης οι επιχειρήσεις ενοικίασης ποδηλάτων, ορισμένοι τοπικοί ΟΤΑ προωθούν ήδη την πεζοπορία και το ποδήλατο, η ζήτηση για ήπιους τρόπους μετακίνησης (ποδήλατα, πατίνια κ.ά.) αυξάνεται σε ότι αφορά τις υπηρεσίες αλλά και τις υποδομές. Στον προορισμό υπάρχει πληθώρα μονοπατιών και διαδρομών κατάλληλων για πεζοπορία και ποδήλατο είτε ορεινών είτε παράκτιων. Υπάρχουν επίσης αντίστοιχες νομοθετικές προβλέψεις για κατάλληλο σχεδιασμό (όπως λ.χ. αυτή για την εκπόνηση Σχεδίων Αστικής Βιώσιμης Κινητικότητας - ΣΒΑΚ) που μένει να αναπτυχθεί και να εφαρμοστεί για κάθε ΟΤΑ και να συντονιστεί σε περιφερειακό επίπεδο.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	% των μετακινήσεων που διενεργούνται με βιώσιμους τρόπους μετακίνησης (περπάτημα, ποδήλατο, ήπια μέσα κινητικότητας, δημόσια συγκοινωνία) κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει. Οι τιμές αφετηρίας θα εντοπιστούν ποιοτικά ή ποσοτικά μέσω της έρευνας μετακινήσεων που θα διενεργηθεί υποχρεωτικά στο πλαίσιο εκπόνησης των ΣΒΑΚ.
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	60% των μετακινήσεων κατά τον μήνα Αύγουστο να διενεργείται με βιώσιμους τρόπους μετακίνησης

Στρατηγική Προτεραιότητα	Προσβασιμότητα για όλους
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Άτομα μειωμένης κινητικότητας αποτελούν ποσοστό των κατοίκων, καθώς και των επισκεπτών στον προορισμό και υφίστανται δυσμενή διάκριση είτε με όρους έλλειψης δικαιοσύνης στην πρόσβαση στις μεταφορές (transport injustice) είτε με όρους μεταφορικής φτώχειας (transport poverty). Η προσβασιμότητα είναι ένα δημόσιο αγαθό το οποίο θα πρέπει να διασφαλίζεται για όλους και ειδικά για τους πιο ευάλωτους χρήστες: όσους δεν έχουν τους πόρους για μετακίνηση με ιδιόκτητο μέσο ή ταξί, τα παιδιά και οι ενήλικες συνοδοί τους, οι ηλικιωμένοι, άτομα μειωμένης κινητικότητας γενικά. Η έμφαση τίθεται στον συλλογικό τρόπο μετακίνησης π.χ. την δημόσια συγκοινωνία και στο πως αυτός μπορεί να ανταποκρίνεται στη ζήτηση. Η ζήτηση στις νησιωτικές κοινότητες μπορεί να προκύπτει και σε περιοχές που δεν είναι εύκολα προσβάσιμες σήμερα από την δημόσια συγκοινωνία ή βρίσκονται έξω από τον βασικό κορμό των διαδρομών εξυπηρέτησης. Η δημόσια συγκοινωνία και η συλλογική μεταφορά/μετακίνηση εν γένει μπορεί να αποτελέσει ελκυστική εναλλακτική της αυτοκίνησης με ιδιωτικά μέσα. Υπάρχει σημαντικό περιθώριο και ανάγκη για την αναβάθμιση της δημόσιας συγκοινωνίας με όρους πιο ευέλικτου και «έξυπνου» συστήματος ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ανθρώπων με αυτά τα χαρακτηριστικά. Η βελτίωση της προσβασιμότητας για όλους, πέρα από το να συμβάλει στη διαμόρφωση συνθηκών πιο βιώσιμης κινητικότητας, συνιστά επίσης και πολύτιμη τουριστική ταυτότητα προβολής για τον προορισμό.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	% των ατόμων μειωμένης κινητικότητας που χρησιμοποιούν την δημόσια συγκοινωνία στον προορισμό
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει. Συστηματικές έρευνες (δημοσκοπήσεις / ερωτηματολόγια) θα συνεισφέρουν στη διαμόρφωση του Δείκτη Αφετηρίας
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Αύξηση κατά τουλάχιστον 30% μέχρι το τέλος του 2032

Στρατηγική Προτεραιότητα	Αύξηση της οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η μετατόπιση προς τρόπους μετακίνησης που παράγουν λιγότερες εκπομπές κάθε είδους (θορύβου, ρύπων, αερίων θερμοκηπίου) συμβάλλει σε ένα μεταφορικό μοντέλο με λιγότερη κίνηση, λιγότερα οδικά ατυχήματα, ασφαλέστερες υποδομές για τους πιο ευάλωτους και πιο βιώσιμους χρήστες/μετακινούμενους. Με αυτή την έννοια, ρυθμίσεις στην κατεύθυνση των περιορισμών στην πρόσβαση με ΙΧ είτε για κυκλοφορία είτε/και για στάθμευση, ή μέτρα για την μείωση της ταχύτητας όλων των μηχανοκίνητων μέσων, θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση συνθηκών μεγαλύτερης οδικής ασφάλειας και πιο υγιούς δημόσιου χώρου / φυσικού περιβάλλοντος για όλους.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Αριθμός των οδικών ατυχημάτων που περιλαμβάνουν σοβαρούς ή θανάσιμους τραυματισμούς
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει. Προσεγγιστική εκτίμηση μπορεί να γίνει βάσει στοιχείων που καταγράφονται σε επίπεδο ΟΤΑ (είτε από τους Δήμους είτε από την ΕΛΣΤΑΤ)
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Μείωση του επιπέδου του Δείκτη Αφετηρίας κατά περισσότερο από 60% μέχρι το 2032

Στρατηγική Προτεραιότητα	Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος
--------------------------	---

Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η αυτοκίνηση με ιδιωτικά μέσα και, ειδικότερα, τα αυτοκίνητα καταναλώνει δυσανάλογο ποσοστό του δημόσιου χώρου για κυκλοφορία και στάθμευση. Ο δημόσιος χώρος και οι δημόσιες υποδομές σε τόσο μικρές νησιωτικές κοινότητες είναι πολύτιμος πόρος. Σε κάποιες περιπτώσεις ο ίδιος ο χώρος (το ανθρωπογενές και φυσικό τοπίο, οι υποδομές) δεν προσφέρονται καθόλου για κίνηση ΙΧ (όπως π.χ. στην περίπτωση της Υδρας). Η αξία του δημόσιου χώρου σε τέτοιους νησιωτικούς οικισμούς είναι μεγάλη όχι μόνο λόγω της σπάνιας του διαθέσιμου χώρου αλλά και ως «μνημείο» πολιτιστικής κληρονομιάς ή φυσικό πόρο, ιδιαίτερα ευάλωτο στην υποβάθμιση που θα προκαλούσε η εξυπηρέτηση υψηλής ζήτησης για κυκλοφορία και στάθμευση. Ο χώρος που μπορεί να ξανακερδηθεί μέσω επιβολής περιορισμών στη χρήση των ΙΧ, θα πρέπει άμεσα να διασφαλίζεται και να αποδίδεται ως χώρος για ασφαλή κινητικότητα με ήπια μέσα (περπάτημα, ποδήλατο, πατίνι κ.ά.)
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	% του δημόσιου χώρου που αντιστοιχεί σε υποδομές για κυκλοφορία και στάθμευση μηχανοκίνητων ΙΧ
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει. Η τιμή του Δείκτη Αφετηρίας μπορεί να υπολογιστεί στο πλαίσιο εκπόνησης των ΣΒΑΚ.
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Μείωση κατά 30% μέχρι το 2032

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και της «Πράσινης» Ενεργειακής Μετάβασης
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Σκοπός της προτεραιότητας αποτελεί η προώθηση δράσεων τοπικά που θα συμβάλλουν στην ταχύτερη μετάβαση σε μια οικονομία υψηλής ενεργειακής απόδοσης και χαμηλών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Αυτό θα προσφέρει επιπλέον οφέλη, όπως μείωση του ενεργειακού κόστους, αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος και μειωμένο ενεργειακό αποτύπωμα του τουριστικών ροών στον προορισμό. Ο συνολικός ενεργειακός στρατηγικός σχεδιασμός καθώς και η δημιουργία των αναγκαίων υποδομών για μια σύγχρονη, πράσινη και έξυπνη ενεργειακή μετάβαση, αποτελούν βασικά σημεία της προτεραιότητας.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Μείωση κατανάλωσης ενέργειας [%]
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Κατανάλωση Ενέργειας το έτος Βάσης (BEI)
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	-40% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας κατά το έτος βάση

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η προτεραιότητα αυτή στοχεύει στην αξιοποίηση των τοπικά διαθέσιμων ενεργειακών πόρων για την κάλυψη σημαντικού μέρους των τοπικών αναγκών σε ηλεκτρική και θερμική ενέργεια. Η αξιοποίηση των τοπικών ενεργειακών πόρων θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση του υψηλού ενεργειακού κόστους που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες και θα συμβάλλει εν μέρει στην ενεργειακή αυτονομία τους, δεδομένων των προβλημάτων τροφοδοσίας που αντιμετωπίζουν κατά καιρούς.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ [MWh]
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Παραγωγή Ενέργειας από ΑΠΕ το έτος Βάσης (BEI) (Μη υπολογισμένο)
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	60.000 MWh

Στρατηγική Προτεραιότητα	Μείωση της Ενεργειακής Φτώχειας
---------------------------------	--

Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η προτεραιότητα αυτή στοχεύει αποκλειστικά στην μείωση του ποσοστού των ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών στα νησιά μέσα από αρκετές υποστηρικτικές δράσεις. Τέτοιες είναι ο εντοπισμός και η παροχή πλειάδας κινήτρων για την μείωση του ενεργειακού κόστους, καθώς και ο ενεργός ρόλος των Δήμων στην παροχή ενημέρωσης και υποστήριξης
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Ποσοστό ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών [%]*
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	40% ** *ο δείκτης αφορά το ποσοστό κάλυψης των βασικών ενεργειακών αναγκών κάθε νοικοκυριού **η εκτίμηση γίνεται από το Εθνικό Παρατηρητήριο της Ενεργειακής φτώχειας για το έτος 2011 για την περιφέρεια Αττικής
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	10%

Στρατηγική Προτεραιότητα	Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η προτεραιότητα αυτή στοχεύει στη δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων, τόσο από τους Δήμους όσο και από τους πολίτες και τις τοπικές επιχειρήσεις. Αντικείμενο των Ενεργειακών κοινοτήτων θα είναι η ανάπτυξη όλων των διαθέσιμων δράσεων που μπορούν να αναπτυχθούν σε κάθε νησί, με οφέλη ενεργειακά, οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά. Επιπλέον, η δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων μπορεί να συμβάλει στην επιτυχία σχετικών δράσεων και προτεραιοτήτων της στρατηγικής.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Ποσοστό πολιτών που συμμετέχουν σε Ενεργειακή Κοινότητα [%]
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	0%
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	5%

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η πρόληψη παραγωγής αποβλήτων είναι η πρώτη επιλογή στην ιεράρχηση διαχείρισης αποβλήτων για να ελαχιστοποιηθούν τα κόστη διαχείρισής τους, να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη για το περιβάλλον και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής. Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/851, τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν την υποχρέωση να εκπονούν προγράμματα για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων στα οποία περιλαμβάνονται, κατ' ελάχιστο, μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων, όπως καθορίζονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1. Ο στόχος και τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην αποσύνδεση της σχέσης μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με την παραγωγή αποβλήτων. Οι περισσότερες δράσεις πρόληψης, που υλοποιούνται στη χώρα, στοχεύουν κατά βάση στα ρεύματα προτεραιότητας που έθετε το υφιστάμενο ΕΣΣΠΔΑ (απόβλητα τροφίμων, χαρτί, υλικά/ απόβλητα συσκευασίας και ΑΗΗΕ). Σε μικρότερο βαθμό υλοποιούνται δράσεις, που σχετίζονται με τη μείωση της παραγόμενης ποσότητας ογκωδών αποβλήτων, ΜΠΕΑ (κυρίως φάρμακα, τόνερ και μελάνια), γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων, βιομηχανικών αποβλήτων και ΑΕΚΚ. Η πλειονότητα των δράσεων απευθύνεται στα νοικοκυριά, στον δημόσιο τομέα, στις εμπορικές δραστηριότητες (λιανικό εμπόριο, επιχειρήσεις), στα σχολεία και λιγότερο στον τουρισμό, στη γεωργία, στην κτηνοτροφία και στη βιομηχανία. Η αποφυγή αποβλήτων, καθώς και η

	μείωση της επικινδυνότητας και των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων, μπορούν να επιτευχθούν ουσιαστικά παρέχοντας ανατροφοδότηση και πρότυπα για τους παραγωγούς αυτών, σε συνδυασμό με τη συντονισμένη και στρατηγική συνεργασία όλων των μερών της εφοδιαστικής αλυσίδας και φυσικά με τη συστηματική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Τέλος, επιδιώκεται και η μείωση στο μισό της παγκόσμιας σπατάλης τροφίμων σε επίπεδο λιανικής και καταναλωτή, καθώς και η μείωση της απώλειας τροφίμων κατά την παραγωγή και την προσφορά, βάση του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης 12.3 του ΟΗΕ.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Ποσοστό (% κ/β) των παραγόμενων ΑΣΑ που καταλήγουν σε ΧΥΤΑ
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	~96% των συνολικών ΑΣΑ που παράγονται από την Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής εναποτίθεται σήμερα σε ΧΥΤΑ
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	≤10% των συνολικά παραγόμενων ΑΣΑ θα πρέπει να οδηγηθεί για υγειονομική ταφή, έως το 2030 Μικρότερη από 575 κιλά πρέπει να είναι η κατά κεφαλή παραγωγή απορριμμάτων ετησίως Μείωση της σπατάλης τροφίμων κατά 50 % έως το 2030

Στρατηγική Προτεραιότητα	Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Τα απόβλητα πρέπει να προλαμβάνονται και ότι δεν μπορεί να προληφθεί η δημιουργία του πρέπει να επαναχρησιμοποιείται, να ανακυκλώνεται και να ανακτάται όσον είναι εφικτό, ενώ η υγειονομική ταφή χρησιμοποιείται όσο το δυνατόν λιγότερο. Η υγειονομική ταφή είναι η χειρότερη εναλλακτική λύση για το περιβάλλον καθώς σημαίνει απώλεια πόρων και μπορεί να μετατραπεί σε μελλοντική περιβαλλοντική υποθήκη. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σύμφωνα και με τις προβλέψεις του ν. 2939/2001 (Α' 179) για τις συσκευασίες, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3854/2010 (Α' 94), λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της επαναχρησιμοποίησης προϊόντων και δραστηριοτήτων προετοιμασίας προς επαναχρησιμοποίηση, ενθαρρύνοντας ιδίως τη δημιουργία και τη στήριξη δικτύων επαναχρησιμοποίησης και επισκευής, τη χρήση οικονομικών μέσων, κριτηρίων προμηθειών, ποσοτικών στόχων ή άλλων μέτρων. Λαμβάνει επίσης μέτρα για την προώθηση ανακύκλωσης υψηλής ποιότητας και για το σκοπό αυτό καθιερώνει χωριστή συλλογή αποβλήτων όπου αυτό είναι τεχνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά εφικτό και ενδεδειγμένο για να επιτευχθούν τα αναγκαία ποιοτικά πρότυπα στους αντίστοιχους τομείς ανακύκλωσης. Με την επιφύλαξη του άρθρου 26 παράγραφος 2, έως το 2015 χωριστή συλλογή καθιερώνεται τουλάχιστον για τα ακόλουθα: χαρτί, μέταλλο, πλαστικό και γυαλί.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Ποσοστό (% κ/β) προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των ΑΣΑ
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	2% για τα βιο-απόβλητα και 2% για τα ανακυκλώσιμα (2021) - οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στην ανακύκλωση αυτών των ρευμάτων στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Αύξηση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης των ΑΣΑ τουλάχιστον σε ποσοστό 55 % κατά βάρος μέχρι το 2025, 60% κατά βάρος μέχρι το 2030 και 65 % κατά βάρος μέχρι το 2035. Βιοαπόβλητα: 42 % κ/β για το 2025 και 47 % w/w για το 2030 (για το συγκεκριμένο ρεύμα) Ανακυκλώσιμα: 63 % κ/β για το 2025 και 66 % w/w για το 2030 (για το συγκεκριμένο ρεύμα)

Στρατηγική Προτεραιότητα	Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Η διαχείριση των αποβλήτων είναι ένα συνεχώς διογκούμενο πρόβλημα και είναι πλέον αναγκαία η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου, συνεκτικού και σύγχρονου δικτύου υποδομών διαχείρισης αποβλήτων, με χρήση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, στη βάση των αρχών της εγγύτητας και της αυτάρκειας και βάσει των αρχών της κυκλικής οικονομίας. Η διαχείριση και η εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί φλέγον ζήτημα στις σύγχρονες, ευρωπαϊκές και όχι μόνο κοινωνίες, από διττή σκοπιά: αφενός για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος στο πλαίσιο και της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και της εισαγωγής του παραγωγικού μοντέλου στην κυκλική οικονομία και τη βιώσιμη ανάπτυξη, αφετέρου για λόγους οικονομικούς, μέσω της αντιμετώπισης των αποβλήτων ως εμπορεύσιμων αγαθών με οικονομική αξία. Ένα μεγάλο ποσοστό των δαπανών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαχείριση αποβλήτων αφορά στα στερεά απόβλητα. Ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων δεν περιλαμβάνει μόνο την διαχείριση, ανακύκλωση ή αναγέννηση των παραγόμενων αποβλήτων, μέσω της συλλογής αυτών από την πηγή, της ανακύκλωσης των διαφόρων υλικών με στόχο την ενεργειακή αξιοποίηση ή την επαναχρησιμοποίηση των υλικών και, τέλος, της τελικής επεξεργασίας τους, αλλά και τον περιορισμό της ίδιας της παραγωγής τους.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Τέλος ταφής (€)
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	2021 0 € / τόνο 2022 20 € / τόνο
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Μείωση του λειτουργικού κόστους μέσω της μείωσης της παραγωγής απορριμμάτων, καθώς το τέλος ταφής αυξάνει στα επόμενα χρόνια (Από το 2022 έως το 2025: αύξηση κατά 5 € /τόνο/έτος, 2026: 45 € /τόνο/έτος, από το 2027 και μετά: 55 € / τόνο / έτος).

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της εφαρμογής μέτρων που οδηγούν στην επαναχρησιμοποίηση είτε επεξεργασμένων λυμάτων, είτε νερού που δεν χρησιμοποιείται (όμβρια)
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Αριθμός έργων επαναχρησιμοποίησης λυμάτων ή αξιοποίησης ομβρίων για άρδευτικούς σκοπούς, πότισμα κήπων ή δημοτικού πρασίνου, πλύσεις κοινόχρηστων χώρων, εμπλουτισμό υδροφόρου ορίζοντα
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	0
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	2 στο δήμο Κυθήρων, από 1 στους υπόλοιπους, σύνολο 9

Στρατηγική Προτεραιότητα	Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Διασφάλιση επάρκειας υδατικών πόρων μέσω του εξορθολογισμού της διαχείρισης τους και της βελτιστοποίησης της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Αριθμός Master plan και έργων βελτιστοποίησης λειτουργίας
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	0 Master plan

Ποσοτικός στόχος (Target Value)	1 Master plan ανά δήμο (με εξαίρεση Σαλαμίνα και Αίγινα), 1 έργο βελτιστοποίησης ανά δήμο (με εξαίρεση Σαλαμίνα και Αίγινα), σύνολο 12 έργα
--	---

Στρατηγική Προτεραιότητα	Διασφάλιση της ποιότητας του νερού στους καταναλωτές και προστασία των πηγών παραγωγής νερού
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Διασφάλιση ότι το νερό που θα φτάνει στους καταναλωτές θα έχει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Αριθμός Σχεδίων Ασφάλειας Νερού
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	0
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	1 ανά δήμο (με εξαίρεση Αίγινα και Σαλαμίνα), σύνολο 6

Στρατηγική Προτεραιότητα	Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος που υποβαθμίζεται λόγω διαδικασιών παραγωγής νερού
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Εφαρμογή μεθόδων επαναχρησιμοποίησης παραπροϊόντων επεξεργασίας νερού
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Αριθμός μονάδων επεξεργασίας λυμάτων που επαναχρησιμοποιούν το αλμόλουπο από αφαλατώσεις
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	0
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	1 ανά δήμο (με εξαίρεση Σαλαμίνα και Αίγινα), σύνολο 6

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Είναι κοινός τόπος ότι υπάρχει έλλειψη πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης για την κυκλική οικονομία ή την ανάγκη για την κυκλική μετάβαση. Αυτό το έλλειμμα αφορά τις τοπικές αρχές, τον δημόσιο τομέα που ενέχεται σε ζητήματα κυκλικότητας ή σε ζητήματα σχετικά με τον τουρισμό, το κοινό, τον ιδιωτικό τομέα του τουρισμού κ.ά. Η ευαισθητοποίηση σε θέματα κυκλικότητας για όλους τους τομείς/πυλώνες και τις συνέργειές τους δεν περιορίζεται μόνο σε ότι σχετίζεται με τον τουρισμό. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη συμμετοχής των κατοίκων, των εργαζόμενων και των επιχειρηματιών, σε διαβούλευση από κοινού με τις τοπικές ή/και άλλες δημόσιες αρχές προκειμένου να μοιραστούν ιδέες, πληροφορία και καλές πρακτικές που θα εμπνεύσουν όλους τους τομείς στο να συντονίσουν τις δράσεις τους στην κατεύθυνση της κυκλικής μετάβασης. Προς το παρόν, κάποιες δημοτικές αρχές ή κάποιοι τοπικοί φορείς οργανώνουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης ή άλλες δράσεις εστιασμένες μάλλον σε ένα θέμα (κινητικότητα ή νερό ή διαχείριση απορριμμάτων ή ενέργεια). Υπάρχει ανάγκη για από-τα-κάτω πίεση προς ένα πιο κυκλικό μοντέλο τοπικής ανάπτυξης και αυτό μπορεί να προκύψει ως αποτέλεσμα συστηματικών πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης – ενημέρωσης – εκπαίδευσης – ενθάρρυνσης της συμμετοχής.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Ετήσιος αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης ή ανταμοιβής για «κυκλική» συμπεριφορά.
Δείκτης Βάσης / Αφετηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει. Δεν διαπιστώνεται προς το παρόν τέτοια συνολικότερη τάση, μπορούν ωστόσο να «μετρηθούν» ανά ΟΤΑ οι συμμετέχοντες σε πρωτοβουλίες που έχουν λάβει χώρα στο έτος αναφοράς (το 2022)
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Αύξηση των συμμετεχόντων κατά 500% μέχρι το τέλος του 2032

Στρατηγική Προτεραιότητα	Καταγραφή δεδομένων και Παρακολούθηση Κυκλικής Μετάβασης
Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας	Είναι πολλαπλά πρόδηλη η έλλειψη ενός συστηματικού τρόπου καταγραφής δεδομένων και η διασπορά των καταγραφών μεταξύ μιας σειράς φορέων οι οποίοι καταγράφουν δεδομένα για τους δικούς τους σκοπούς χωρίς συντονισμό προκειμένου για την συστηματική παρακολούθηση της κυκλικής επίδοσης ή μετάβασης. Τα δεδομένα που ενδιαφέρουν θα πρέπει κατά προτεραιότητα να επιλεγούν μεταξύ εκείνων που ήδη καταγράφονται ή να σχεδιαστεί κατάλληλα η ποιότητα, η συχνότητα και τρόπος και φορέας καταγραφής τυχόν νέων απαραίτητων δεδομένων, οι υπεύθυνοι φορείς για την καταγραφή θα πρέπει να είναι ενήμεροι για την σημασία της συστηματικής καταγραφής και μια αρχή παρακολούθησης θα πρέπει να προβλεφθεί στο επίπεδο της Περιφέρειας. Για το θέμα απαιτείται λεπτομερής τεχνικός και διαδικαστικός σχεδιασμός.
Σχετικός Στρατηγικός Δείκτης	Η ίδρυση και θέση σε λειτουργία συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης δεδομένων σχετικών με την κυκλική μετάβαση
Δείκτης Βάσης / Αφτηρίας (τρέχουσα τάση)	Δεν υπάρχει αντίστοιχη διαθέσιμη δομή σήμερα.
Ποσοτικός στόχος (Target Value)	Ναι / Όχι : Η θεσμοθέτηση ενός συστήματος καταγραφής και μιας δομής για την παρακολούθηση μέχρι το τέλος του 2027.

2.3.3 Ορισμός και σχεδιασμός των Μέτρων και των σχετικών Δεικτών υλοποίησης

Δεδομένης της αποδοχής από τους φορείς των στρατηγικών προτεραιοτήτων όπως κωδικοποιήθηκαν μετά την 2^η διαβούλευση, κατά την 3^η διαβούλευση συζητήθηκαν μια σειρά Μέτρων ανά πυλώνα, πάνω στα οποία οι φορείς επέδρασαν προσθέτοντας, αποκλείοντας ή τροποποιώντας τα με όρους «εφικτότητας», συχνά στο επίπεδο των δεικτών. Τα μέτρα όπως οριστικοποιήθηκαν μετά την 3^η διαβούλευση, αλλά και την δημόσια παρουσίαση της στρατηγικής στο Τριήμερο της Αίγινας (που λειτούργησε ως 4^η διαβούλευση οριστικοποίησης) περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα που έχει συνταχθεί σύμφωνα με υπόδειγμα του προγράμματος INCIRCLE.

Πίνακας 2. Τα Μέτρα ανά Προτεραιότητα της Στρατηγικής INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ονομασία Μέτρου	Εκπόνηση : α) Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) β) Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) γ) Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Εκπόνηση ΣΒΑΚ, ΣΑΠ και ΣΦΗΟ σε όλους τους ΟΤΑ αναλόγως των χαρακτηριστικών τους. Το θεσμικό πλαίσιο και οι προδιαγραφές είναι διαθέσιμα, παρόλα' αυτά μπορεί να χρειαστούν προσαρμογές στην μεθοδολογία και στις βασικές προτεραιότητες λόγω ιδιοτυπιών ανά κοινότητα.
Σχετική Προτεραιότητα	Πρωώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	- Δημοτικές αρχές, υπεύθυνες για όλα τα Σχέδια (ανάθεση, παρακολούθηση, παραλαβή, υλοποίηση) - Τοπικοί φορείς, υπεύθυνοι για την συστηματική συμμετοχή τους στις διαδικασίες διαβούλευσης και χορήγησης δεδομένων.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Προετοιμασία προδιαγραφών και διαγωνισμών, υπογραφή συμβάσεων, εκπόνηση των σχεδίων, επίβλεψη και βελτιστοποίηση των σχεδίων,

	έγκριση των σχεδίων, οργάνωση δημόσιων διαβουλεύσεων και στρατηγικών επικοινωνίας
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, η συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους / αναδόχους για την εκπόνηση των σχεδίων.
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: Αριθμός των σχεδίων που εκπονούνται Στόχος: Ανάπτυξη 24 σχεδίων (ΣΒΑΚ, ΣΑΠ, ΣΦΗΟ για τους 8 ΟΤΑ της ΠΕ Νήσων)
Προεκτιμώμενο κόστος	1.440.000€ συν ΦΠΑ
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Όχι

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας με εστίαση στους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Σχεδιασμός και ανάπτυξη Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, μονοπάτια, ποδηλατολωρίδες, υποδομές πρόσβασης για άτομα μειωμένης κινητικότητας) στο εσωτερικό των οικισμών, αλλά και εξωτερικά με έμφαση στις συνδέσεις των βασικών οικισμών, των πυλών εισόδου / εξόδου (κυρίως των λιμένων αλλά και των αεροδρομίων όπου υπάρχουν) και των τουριστικών περιοχών (αξιοθέατα ή περιοχές με μεγάλη ζήτηση / πυκνότητα καταλυμάτων ή επισκεψιμότητα)
Σχετική Προτεραιότητα	Πρωώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	- Δημοτικές αρχές, υπεύθυνες για τον σχεδιασμό και την κατασκευή - Τοπικοί φορείς, υπεύθυνοι για χορήγηση δεδομένων και συμμετοχή στην δημόσια διαβούλευση του σχεδιασμού.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαγωνισμοί – Αναθέσεις – Υπογραφή συμβάσεων – Επίβλεψη – Έγκριση Σχεδίων και Δημόσιων Έργων – Οργάνωση δημόσιας διαβούλευσης και επικοινωνία για τον σχεδιασμό και τα έργα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους / αναδόχους και κατασκευαστές
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτες: - Μήκος Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (σε χλμ) στο εσωτερικό των οικισμών - Μήκος Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (σε χλμ) εκτός και μεταξύ οικισμών Στόχος: Δεν υπάρχει τιμή αφετηρίας για το υφιστάμενο δίκτυο. Μπορεί ωστόσο να μετρηθεί και στο πλαίσιο της εκπόνησης των ΣΒΑΚ. Ένας πολύ μετριοπαθής στόχος είναι ο τριπλασιασμός του μήκους των σχετικών υποδομών ή διαμορφώσεων μέχρι το 2032.
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2027-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Ανάπτυξη των ΣΒΑΚ, ΣΑΠ και ΣΦΗΟ.

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Συστήματος Μεταφορών «ως υπηρεσία» (Mobility as a Service / MaaS) με βάση ένα πυκνό δίκτυο Σταθμών «Πράσινης» Κινητικότητας (Green Mobility Hubs)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Ανάπτυξη συστήματος MaaS με συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην ΠΕ Νήσων. Το ενοποιημένο σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας σύστημα MaaS θα υποστηρίζει επίσης την εύκολη μετάβαση από νησί σε νησί (island hopping) και μπορεί να περιλαμβάνει λεωφορεία, ταξί, στόλο

	αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων ή ποδηλάτων που νοικιάζουν οι τοπικές επιχειρήσεις, τοπικά ακτοπλοϊκά μέσα, ποδήλατα ή άλλα δίκυκλα δημόσιας χρήσης, χώρους στάθμευσης ιδιωτικούς ή δημοτικούς, σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων κλπ. Σταθμοί Πράσινης Κινητικότητας μπορούν επίσης να αναπτυχθούν προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα στον καθένα να σταθμεύσει, να φορτίσει οποιοδήποτε όχημα ή και να χρησιμοποιήσει όχημα δημόσιας χρήσης.
Σχετική Προτεραιότητα	Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	ΟΤΑ και όλες οι επιχειρήσεις ενοικίασης οχημάτων
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Επίλυση τυχόν νομοθετικών εμποδίων σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών - Ιδρυση ενός συνεταιρισμού ή άλλου συνεργατικού σχήματος Κινητικότητας - Σχεδιασμός του Συστήματος - Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής για το σύστημα - Ανάπτυξη επιχειρηματικού σχεδίου (business plan) - Εντοπισμός και διαμόρφωση χώρων σε Σταθμούς Πράσινης Κινητικότητας από τους Δήμους ή την Περιφέρεια
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι. Η συνεργασία με συμβούλου ειδικούς στην ανάπτυξη MaaS είναι αναγκαία.
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	<p>Δείκτης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η δημιουργία συστήματος MaaS σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας - ο ετήσιος αριθμός των χρηστών της πλατφόρμας του συστήματος MaaS <p>Στόχος: η δημιουργία του συστήματος και η χρήση της πλατφόρμας από τουλάχιστον 30% των επισκεπτών κατά την παραμονή τους στον προορισμό το 2032</p>
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΒΑΚ, ΣΑΠ και ΣΦΗΟ

Ονομασία Μέτρου	Κίνητρα για χρήση ηλεκτρικών οχημάτων, και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Η παροχή κινήτρων για την χρήση ηλεκτρικών οχημάτων και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού (τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα) καθώς και για την συντήρησή τους είναι κρίσιμος παράγοντας για την διαμόρφωση όρων βιώσιμης κινητικότητας στον προορισμό. Τα κίνητρα μπορεί να είναι ειδικές θέσεις στάθμευσης, χορηγίες για μειωμένα ακτοπλοϊκά εισιτήρια, ειδικές άδειες εισόδου σε περιοχές ή χρονικές ζώνες κατά τις οποίες απαγορεύεται η πρόσβαση στα συμβατικά οχήματα κλπ.
Σχετική Προτεραιότητα	Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τοπικές / δημοτικές αρχές, ιδιωτικός τομέας, κάτοικοι, επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές, εταιρείες ακτοπλοϊκών μεταφορών, ιδιωτικός τομέας σχετικός με μεταφορές και τουρισμό
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπισμός των πιο ελκυστικών κινήτρων - Διερεύνηση των προϋποθέσεων για την εφαρμογή τους - Χορήγηση και ενεργοποίηση των κινήτρων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι. Η συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους που εξειδικεύονται σε οικονομικά ζητήματα και ειδικότερα στο θεσμικό πλαίσιο και τα οικονομικά της αυτοδιοίκησης.

Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	<p>Δείκτες :</p> <ul style="list-style-type: none"> - % των ηλεκτρικών οχημάτων επί του συνόλου των σταθμευμένων οχημάτων σε μια συγκεκριμένη περιοχή - % των ηλεκτρικών οχημάτων του δημοτικού στόλου οχημάτων εξυπηρέτησης - % των ηλεκτρικών οχημάτων μεταξύ των διαθέσιμων τοπικών ταξί - % των ηλεκτρικών οχημάτων στο σύνολο των οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας <p>Στόχος: 30% των οχημάτων όλων των κατηγοριών να είναι ηλεκτροκίνητα μέχρι το τέλος του 2032</p>
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Ανάπτυξη και υλοποίηση ΣΦΗΟ και στους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής

Ονομασία Μέτρου	Επέκταση / εκσυγχρονισμός στόλου Δημόσιας Συγκοινωνίας με καθαρά οχήματα κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Η δημόσια συγκοινωνία στον προορισμό διενεργείται από τους δήμους ή από ιδιώτες υπό την εποπτεία των δημοτικών αρχών. Υπάρχει σημαντικό περιθώριο εκσυγχρονισμού του στόλου και επέκτασης της λειτουργίας της δημόσιας συγκοινωνίας, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με περισσότερες και πιο ευέλικτες υπηρεσίες. Η ευελιξία της υπηρεσίας προϋποθέτει σε κάποιες περιπτώσεις μικρότερα οχήματα. Ιδωδώς, οι πολιτικές / τα κίνητρα υπέρ της βελτίωσης των επιπέδων εξυπηρέτησης της δημόσιας συγκοινωνίας μπορούν να συνδυαστούν με πολιτικές και κίνητρα για προμήθεια ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους.
Σχετική Προτεραιότητα	Προσβασιμότητα για όλους
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι, επισκέπτες, άτομα μειωμένης κινητικότητας κυρίως
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές υπεύθυνες για τον εκσυγχρονισμό της υπηρεσίας της δημόσιας συγκοινωνίας και την παροχή κατάλληλων κινήτρων Τοπικοί ιδιωτικοί φορείς της δημόσιας συγκοινωνίας, υπεύθυνοι για τον εκσυγχρονισμό του στόλου και της λειτουργίας του
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαγωνισμός για την αγορά νέων οχημάτων με κατάλληλες προδιαγραφές (για άτομα μειωμένης κινητικότητας και πρόσβαση σε δυσπρόσιτες περιοχές) και σχεδιασμός της αναδιοργάνωσης της υπηρεσίας δημοτικής / δημόσιας συγκοινωνίας
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι. Συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους ειδικούς στην αναδιοργάνωση συστημάτων δημόσιας / δημοτικής συγκοινωνίας και επιπλέον εξωτερική βοήθεια για την προετοιμασία των τευχών δημοπράτησης του διαγωνισμού
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	% των οχημάτων της δημόσιας συγκοινωνίας που είναι κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Αναδιοργάνωση της λειτουργίας και των δρομολογίων (γραμμές, ωράρια, δρομολόγια) της δημόσιας συγκοινωνίας

Ονομασία Μέτρου	Υποστήριξη της κινητικότητας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας με κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο, ιδιαίτερα εντός των οικισμών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο για την υποστήριξη των ατόμων μειωμένης κινητικότητας (οριζόντια και κατακόρυφη σήμανση, βελτιώσεις

	της υποδομής, σήμανση εναλλακτικών διαδρομών ηπιότερης κλίσης, ράμπες σε κατάλληλα σημεία, συστήματα μηχανικής ανέλκυσης σε επιλεγμένες περιοχές απότομης κλίσης κ.ά.)
Σχετική Προτεραιότητα	Προσβασιμότητα για όλους
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Άτομα μειωμένης κινητικότητας κάθε ηλικίας, κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές, κοινωνικές ομάδες εκπροσώπησης ατόμων μειωμένης κινητικότητας ή φροντιστών νηπίων στην κοινότητα
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαγωνισμοί – Αναθέσεις – Υπογραφή συμβάσεων – Επίβλεψη – Έγκριση Σχεδίων και Δημόσιων Έργων – Οργάνωση δημόσιας διαβούλευσης και επικοινωνία για τον σχεδιασμό και τα έργα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, συνεργασία με ειδικούς σε θέματα προσβασιμότητας
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτες: - % του δικτύου που είναι προσβάσιμο για άτομα μειωμένης κινητικότητας εντός των οικισμών - % των χώρων δημόσιας χρήσης (σε σύνολο κλειστών, ανοιχτών, ιδιωτικών και δημόσιων, ως αριθμός) που είναι προσβάσιμα για AMK Στόχοι: - 50% του δικτύου στο εσωτερικό των οικισμών να είναι προσβάσιμο σε άτομα μειωμένης κινητικότητας - 100% όλων των δημόσιων ή ιδιωτικών χώρων δημόσιας χρήσης να είναι προσβάσιμοι από άτομα μειωμένης κινητικότητας (αριθμός χώρων όπως π.χ. πλατείες, κλειστοί χώροι για το κοινό όπως μουσεία, δημόσιες υπηρεσίες, θέατρα κ.ά.)
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΒΑΚ και, ειδικότερα, των ΣΑΠ ανά δημοτική ενότητα Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής που θα βοηθά κάποιον να εντοπίσει προσβάσιμες διαδρομές και προορισμούς σε κάθε δημοτική ενότητα

Ονομασία Μέτρου	Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή και περιοχών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Πρώθηση ευέλικτων συστημάτων δημόσιας συγκοινωνίας που να προσαρμόζονται στη ζήτηση, έτσι να μπορούν να εξυπηρετήσουν περιοχές στον προορισμό που σήμερα εξυπηρετούνται περιορισμένα ή καθόλου μέσω της πρώθησης των κατάλληλων νομοθετικών προβλέψεων και του συνακόλουθου σχεδιασμού. Η επικαιρότητα ενός σχεδιασμού υποστήριξης της δυνατότητας μετακίνησης με δημόσια συγκοινωνία στον ορίζοντα της ενεργειακής κρίσης είναι κρίσιμη και αναδεικνύει την σκοπιμότητα του μέτρου κατά προτεραιότητα.
Σχετική Προτεραιότητα	Προσβασιμότητα για όλους
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες, ιδιαίτερα όσοι διαμένουν σε απομονωμένες ή ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες περιοχές
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές, Υπουργείο Μεταφορών και Υποδομών, ιδιώτες λειτουργοί της δημόσιας συγκοινωνίας, των ταξί, των ακτοπλοϊκών μεταφορών, εκπρόσωποι τοπικών κοινοτήτων
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	- Διερεύνηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου προκειμένου για τον εντοπισμό των κατάλληλων τροποποιήσεων για προώθηση - Μελέτη σκοπιμότητας για δημόσια συγκοινωνία προσαρμοσμένη στη ζήτηση σε ειδικές περιοχές

	- Εφαρμογή των ευέλικτων υπηρεσιών δημόσιας συγκοινωνίας όπου είναι δυνατόν
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι. Απαιτείται συνεργασία με ειδικούς στον σχεδιασμό συστημάτων δημόσιας συγκοινωνίας, στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο και τις μελέτες σκοπιμότητας
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτες: Ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών και υιοθέτηση των αναγκαίων ρυθμίσεων : ΝΑΙ/ΟΧΙ % εφαρμογής στις περιοχές που έχουν ανάγκη Στόχοι: υιοθέτηση κατάλληλων νομοθετικών ρυθμίσεων και εφαρμογή για τουλάχιστον 50% των περιοχών που έχουν εντοπιστεί ως περιοχές ανάγκης, μέχρι το 2032
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Υιοθέτηση ή ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής κατάλληλης για την διαχείριση ευέλικτων συστημάτων δημόσιας συγκοινωνίας που θα σχεδιαστούν

Ονομασία Μέτρου	Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Περιορισμοί στην χρήση μηχανοκίνητων μεταφορικών μέσων (αυτοκινήτων και δικύκλων) σε ορισμένες περιοχές εντός ή εκτός οικισμών, κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων χρονικών ζωνών, ιδιαίτερα κατά τους μήνες τουριστικής αιχμής
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές, τοπικοί φορείς
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εντοπισμός των περιοχών που δέχονται την μεγαλύτερη πίεση και των περιορισμών που μπορούν να επιβληθούν χωρίς να περιοριστεί η προσβασιμότητα των πιο ευάλωτων ή να περιοριστεί σημαντικά το επίπεδο κινητικότητας Διαγωνισμοί – Αναθέσεις – Υπογραφή συμβάσεων – Επίβλεψη – Εγκριση Σχεδίων και Δημόσιων Έργων – Οργάνωση δημόσιας διαβούλευσης και επικοινωνία για τον σχεδιασμό και τα έργα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι. Συνεργασία με ειδικό στο συγκοινωνιακό σχεδιασμό.
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτες: Αριθμός των οικισμών στους οποίους εφαρμόζονται περιορισμοί στην χρήση των ΙΧ Στόχος: Εφαρμογή για το 70% των οικισμών για τους οποίους τέτοιοι περιορισμοί είναι αναγκαίοι.
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Ανάπτυξη των ΣΒΑΚ και ΣΑΠ Διερεύνηση για την ανάγκη προμήθειας ή σχεδιασμού ψηφιακής εφαρμογής και εξοπλισμού για την εφαρμογή του μέτρου

Ονομασία Μέτρου	Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμοί)
------------------------	---

Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Περιορισμοί στην ταχύτητα των μηχανοκίνητων μέσων μέσω σήμανσης και προστίμων, αλλά και μέσω κατάλληλων παρεμβάσεων στο έδαφος και στον σχεδιασμό του οδικού δικτύου ιδιαίτερα σε περιοχές διασταυρώσεων και επιλεγμένες περιοχές του δικτύου (όπως π.χ. σε περιοχές όπου το βασικό οδικό δίκτυο διασταυρώνεται ή συνυπάρχει με λωρίδες ήπιας κινητικότητας, περιοχές όπου καταγράφονται πολλά οδικά ατυχήματα κ.ά.)
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	- Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου για τα όρια των περιοχών στις οποίες θα εφαρμοστεί όριο ταχύτητας 30 χλμ/ώρα - Διαγωνισμοί – Αναθέσεις – Υπογραφή συμβάσεων – Επίβλεψη – Εγκριση Σχεδίων και Δημόσιων Έργων – Οργάνωση δημόσιας διαβούλευσης και επικοινωνία για τον σχεδιασμό και τα έργα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με ειδικούς στην ηπιοποίηση της κυκλοφορίας
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτες : - Μείωση αριθμού θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο οδικών ατυχημάτων στις περιοχές εφαρμογής - Καταγραφή ταχύτητας (μέσοι όροι) σε επιλεγμένα σημεία των περιοχών εφαρμογής Στόχοι : - Μηδενισμός των θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο οδικών ατυχημάτων στις περιοχές εφαρμογής
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΒΑΚ και ΣΑΠ Εκστρατείες ευαισθητοποίησης για το πόσο πιο οικολογική και ασφαλής είναι η οδήγηση σε χαμηλή ταχύτητα

Ονομασία Μέτρου	Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περίμετρο των οικισμών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Απομάκρυνση των διάσπαρτων ή και παρά το κράσπεδο σήμερα νόμιμων θέσεων στάθμευσης από το εσωτερικό των οικισμών και προώθηση της συλλογικής στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους στην περιμετρική ζώνη των οικισμών σε συνδυασμό με ελκυστική τιμολόγηση ή δωρεάν διάθεση θέσεων στάθμευσης για τους κατοίκους, καθώς και διασφάλιση υψηλού ρυθμού εναλλαγής στάθμευσης για τα οχήματα των επισκεπτών.
Σχετική Προτεραιότητα	Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές, ιδιοκτήτες αδόμετων εκτάσεων σε μικρή απόσταση από βασικούς προορισμούς στην περίμετρο των οικισμών.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εντοπισμός κατάλληλων θέσεων και χώρων, διαπραγμάτευση με ιδιοκτήτες της γης, ανοιχτή πρόσκληση για προσφορά διαθέσιμων κατάλληλων ακινήτων, συγγραφή των αντίστοιχων συμβολαίων ενοικίασης ή αγοράς των ακινήτων, ανάπτυξη των ακινήτων σε χώρους στάθμευσης βάσει του συνολικού σχεδίου για την στάθμευση.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με ειδικούς στον σχεδιασμό και ανάπτυξη χώρων στάθμευσης.
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: % των θέσεων στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους στην περίμετρο των οικισμών επί του συνόλου των διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης στον οικισμό.

	Στόχος: 80% του δυναμικού σε στάθμευση σε οργανωμένους χώρους μέχρι το 2027
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΒΑΚ και ΣΑΠ Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής για την πληροφόρηση των χρηστών / οδηγών ως προς την διαθεσιμότητα θέσεων στους οργανωμένους χώρους γύρω από τους οικισμούς

Ονομασία Μέτρου	Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Αμεση επανοικειοποίηση και ανάπλαση των δημόσιων χώρων που απελευθερώνονται από την στάθμευση και την κυκλοφορία μέσα στους οικισμούς, λ.χ. με αστικό εξοπλισμό μόνιμο ή κινητό που υποστηρίζει την χρήση του χώρου για περπάτημα, συνάντηση, παιχνίδι, ανάπτυξη χαμηλού ή υψηλού πρασίνου, υποδομή υποστήριξης της ήπιας και βιώσιμης κινητικότητας.
Σχετική Προτεραιότητα	Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές, τοπικοί φορείς (κατοίκων, επαγγελματιών κλπ)
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαγωνισμοί – Αναθέσεις – Υπογραφή συμβάσεων – Επίβλεψη – Εγκριση Σχεδίων και Δημόσιων Εργων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με ειδικούς στα έργα αστικών αναπλάσεων για διαμόρφωση δημόσιου χώρου και συνθηκών ήπιας και βιώσιμης κινητικότητας
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτης: % των πρώην χώρων στάθμευσης ή κυκλοφορίας που αποδόθηκαν ως κοινόχρηστος δημόσιος χώρος ή χώρος πρασίνου Στόχος: 30% του δημόσιου ανοικτού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών να αποδοθεί ως κοινόχρηστος χώρος / χώρος πρασίνου ή/και ήπιας/βιώσιμης κινητικότητας.
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Όχι

Ονομασία Μέτρου	Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car pooling) σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να μειωθεί ο συνολικός αριθμός οχημάτων που εισέρχονται στον προορισμό, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αιχμής.
Σχετική Προτεραιότητα	Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι που δεν έχουν ιδιόκτητο αυτοκίνητο, επισκέπτες χωρίς αυτοκίνητο
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	- Ιδιωτική εταιρεία που θα αναλάβει την ανάπτυξη και διαχείριση της απαιτούμενης ψηφιακής εφαρμογής / πλατφόρμας - Τοπικοί φορείς, υπεύθυνοι για την συνεργασία στην ανάπτυξη και προώθηση του συνεπιβατισμού
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής, οργάνωση δραστηριοτήτων προώθησης και ευαισθητοποίησης, συμπερίληψη μεταξύ των «μελών» στο σύστημα

	των ιδιοκτητών αυτοκινήτων και των πιθανών χρηστών της υπηρεσίας, παροχή κινήτρων από τις τοπικές αρχές και τον ιδιωτικό τομέα (ιδιαίτερα τον τουριστικό τομέα) για την αξιοποίηση του συνεπιβατισμού.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Δεν υπάρχει ανάγκη περαιτέρω εξωτερικής υποστήριξης για την ανάπτυξη car pooling εφόσον αυτή ανατεθεί σε ιδιωτικό φορέα.
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτες: - Ετήσιος αριθμός χρηστών της πλατφόρμας του συνεπιβατισμού - % των μετακινήσεων που πραγματοποιούνται μέσω της πλατφόρμας συνεπιβατισμού Στόχος: 10% των μετακινήσεων κατά την περίοδο αιχμής να πραγματοποιούνται μέσω πλατφόρμας συνεπιβατισμού
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Όχι

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Ονομασία Μέτρου	Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Εκπόνηση στρατηγικών σχεδίων Ενέργειας και Κλίματος για όλους Δήμους της Π.Ε. Νήσων δεν διαθέτουν, με σκοπό την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης ενεργειακών καταναλώσεων και εκπομπών CO ₂ , καθώς και την ανάπτυξη ολοκληρωμένης στρατηγικής μετριασμού εκπομπών και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή
Σχετική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δημοτικές αρχές
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Καταγραφή αναγκαίων δεδομένων Εκπόνηση μελέτης Παρακολούθηση & αναφορά
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Αριθμός εκπονημένων ΣΔΑΕΚ Στόχος: 8 εκπονημένα ΣΔΑΕΚ
Προεκτιμώμενο κόστος	120.000€
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Ονομασία Μέτρου	Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των αερίων θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Διερεύνηση και προώθηση κινήτρων στοχευμένων στις επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου προκειμένου να ενθαρρυνθούν στην ανάληψη πρωτοβουλιών και προώθηση παρεμβάσεων για την εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση του ανθρακικού τους αποτυπώματος των δραστηριοτήτων τους (ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αντικατάσταση ενεργοβόρου εξοπλισμού, συμπεριφοριστικές αλλαγές, αντικατάσταση συμβατικών οχημάτων, αντικατάσταση ορυκτών καυσίμων με ΑΠΕ κ.α.) .Τα κίνητρα μπορεί να οικονομικά, θεσμικά, ρυθμιστικά κ.α.

Σχετική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Επιχειρήσεις τουριστικού κλάδου
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές Τοπικές Επιχειρήσεις Επαγγελματικές ενώσεις ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ Τραπεζικά/ επενδυτικά ιδρύματα
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη Ανάλυση αγοράς Ανάλυση νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου Μελέτες σκοπιμότητας Καθορισμός κινήτρων εστιασμένα στα νησιά της ΠΕ Νήσων Αττικής
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικοί σύμβουλοι ανά τομέα παρέμβασης
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	1. Αριθμός κινήτρων 2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%]
Προεκτιμώμενο κόστος	70.000,00 Στόχος: Τουλάχιστον 8 κίνητρα Τουλάχιστον 40% μείωση στην καταναλισκόμενη ενέργεια κατά το έτος βάσης.
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Ονομασία Μέτρου	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Ενεργειακή Αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και δημόσιων εγκαταστάσεων και υποδομών (όπως δημόσιος φωτισμός, λιμένες, αλιευτικά καταφύγια, ύδρευση & αποχέτευση, αντλιοστάσια – γεωτρήσεις κ.ά.) με σκοπό τη δραστική μείωση του ενεργειακού κόστους των Δήμων, την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών στους Δημότες και τους επισκέπτες, την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
Σχετική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι ΝΠ Δήμων και Περιφέρειας
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές Νομικά Πρόσωπα ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ Τραπεζικά/ επενδυτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εντοπισμός τομέων παρέμβασης Ενεργειακές επιθεωρήσεις Τεχνοοικονομικές μελέτες Ωρίμανση σχετικών έργων

Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	1. Ποσό δαπάνης [€] για την υλοποίηση έργων ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων και υποδομών. 2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%] Στόχος: 1. 25.000.000,00€ 2. Τουλάχιστον 40% μείωση της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας κατά το έτος βάσης.
Προεκτιμώμενο κόστος	25.000.000,00
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΔΑΕΚ

Ονομασία Μέτρου	Πρωώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης και κίνητρα στις τουριστικές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν και να προωθήσουν νέες βιώσιμες πρακτικές (ενθάρρυνση μετακινήσεων με ποδήλατο- πεζή, μείωση χρήσης αυτοκινήτων) και τεχνολογίες κινητικότητας (αντικατάσταση συμβατικών οχημάτων με ηλεκτροκίνητα οχήματα, όπως ποδήλατα, σκούτερ, δίκυκλα κ.α.). Επιπλέον, ενθαρρύνονται να εγκαταστήσουν τις σχετικές αναγκαίες υποδομές (φορτιστές, θέσεις στάθμευσης).
Σχετική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τουριστικές Επιχειρήσεις Επιχειρήσεις φιλοξενίας Επαγγελματίες στις μεταφορές (χερσαίες μετακινήσεις, θαλάσσια σκάφη κ.α.)
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ Τραπεζικά/ επενδυτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη Ανάλυση αγοράς Ανάλυση νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου Μελέτες σκοπιμότητας Τεχνοοικονομικές μελέτες Λήψη αποφάσεων για κίνητρα Υλοποίηση
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	1. Αριθμός εγκατεστημένων φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων 2. Αριθμός νέων ποδηλάτων Στόχος: 1. 350 φορτιστές ηλεκτρικών οχημάτων 2. 3.500 νέα ποδήλατα
Προεκτιμώμενο κόστος	3.500.000,00€
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Μπορεί να είναι συμπληρωματικό με τα εκπονημένα ανά νησί ΣΒΑΚ

Όνομασία Μέτρου	Ενίσχυση και αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών «Έξυπνου Δικτύου»
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Αναβάθμιση και ενίσχυση, όπου χρειάζεται, των διασυνδέσεων μεταξύ των νησιών της Π.Ε. Νήσων και της ηπειρωτικής χώρας, με σκοπό την αύξηση της ανθεκτικότητας σε φυσικές καταστροφές και σε μειωμένη ικανότητα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Αναβάθμιση των χερσαίων δικτύων διανομής για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών κατανάλωσης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Εγκατάσταση έξυπνων μετρητών και συσκευών για την υποστήριξη σύγχρονων υπηρεσιών έξυπνων δικτύων για παραγωγούς-καταναλωτές (prosumers).
Σχετική Προτεραιότητα	Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι Επιχειρήσεις Πολίτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ ΔΕΔΔΗΕ ΑΔΜΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εκτίμηση υφιστάμενων και μελλοντικών αναγκών ενίσχυσης δικτύου Εργασίες συντήρησης Εργασίες αναβάθμισης Νέες διασυνδέσεις Εγκατάσταση νέων έξυπνων μετρητών
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	1. Χιλιόμετρα αναβαθμισμένου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας [kms] 2. Αριθμός έξυπνων μετρητών Στόχος: 1. --- 2. 100% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2027-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Όνομασία Μέτρου	Προώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και ζεστού νερού χρήσης (ΖΝΧ)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Προώθηση μικρής κλίμακας μονάδων ΑΠΕ (Φ/Β, μικρά αιολικά, ηλιακοί θερμοσίφωνες, κυματική ενέργεια, κ.α.) για την παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, με στόχο τη μείωση χρήσης συμβατικών πηγών ενέργειας και αερίων του θερμοκηπίου, τη μείωση του ενεργειακού κόστους και την ενίσχυση την ενεργειακής αυτονομίας του προορισμού. Η δράση περιλαμβάνει και την παροχή ενημέρωσης/συμβουλευτικής από την Περιφέρεια Αττικής προς πολίτες και νοικοκυριά της ΠΕ Νήσων, που ενδιαφέρονται για την εγκατάσταση μονάδων ΑΠΕ, καθώς και παροχή κινήτρων/επιδοτήσεων για κάλυψη μέρους του κόστους.
Σχετική Προτεραιότητα	Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι Επιχειρήσεις

	Πολίτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ Τραπεζικά/ επενδυτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Διερεύνηση τοπικού πλαισίου για τη δυνατότητα αδειοδότησης και εγκατάστασης μονάδων ΑΠΕ Δράσεις ενημέρωσης και παροχής τεχνικής συμβουλευτικής σε επιχειρήσεις και πολίτες Παροχή επιδοτήσεων/ κινήτρων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Εγκατεστημένη ισχύς μονάδων ΑΠΕ [MWp] Στόχος: 40 MWp
Προεκτιμώμενο κόστος	40.000.000,00€
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΔΑΕΚ

Ονομασία Μέτρου	Επανάχρηση τηγανελαιών και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή «πράσινων» καυσίμων
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Αξιοποίηση των τηγανελαιών και των βιοαποβλήτων των κλάδων εστίασης και φιλοξενίας για την παραγωγή υγρών βιοντίζελ από την επεξεργασία ελαίων και την παραγωγή βιοαερίου από την χώνευση οργανικών αποβλήτων. Η αξιοποίηση των υγρών βιοκαυσίμων μπορεί να γίνει από τα δημοτικά οχήματα, ενώ το βιοαέριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τις ίδιες τις επιχειρήσεις για την κάλυψη μέρους τους ενεργειακών αναγκών.
Σχετική Προτεραιότητα	Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Επιχειρήσεις εστίασης και φιλοξενίας (εστιατόρια, καφετέριες, catering, ξενοδοχεία κ.λπ.)
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές αρχές Τουριστικές επιχειρήσεις Εμπορικό επιμελητήριο ΥΠΕΝ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Επιδότηση χρήσης μονάδων βιοαερίου Δημιουργία ανταποδοτικού σχήματος από τον Δήμο για χρήση βιοντίζελ
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Ποσότητες ανακυκλωμένων οργανικών αποβλήτων και τηγανελαιών για παραγωγή βιοκαυσίμων [tn] Στόχος: 140 tn οργανικών αποβλήτων και τηγανελαιών
Προεκτιμώμενο κόστος	600.000,00
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΔΑΕΚ Διασύνδεση με Τοπικά Σχέδια διαχείρισης αποβλήτων

Ονομασία Μέτρου	Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Διερεύνηση και προώθηση κινήτρων κατάλληλων να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή φτώχεια των νοικοκυριών του προορισμού. Τέτοια κίνητρα

	μπορούν να καλύπτουν μεγάλο φάσμα, όπως οικονομικά, θεσμικά, ρυθμιστικά κ.α. Τα κίνητρα θα επιλεγούν έτσι ώστε να είναι σχετικά με τις τοπικές ανάγκες και τις αιτίες ενεργειακής φτώχειας.
Σχετική Προτεραιότητα	Μείωση της ενεργειακής φτώχειας
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Πολίτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές Αρχές Επιχειρήσεις Πολίτες ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ ΥΠΠΟΑ Τραπεζικά/χρηματοδοτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εντοπισμός ευάλωτων νοικοκυριών Διαστασιολόγηση αναγκών Επιλογή και υλοποίηση κινήτρων προσαρμοσμένων στο τοπικό πλαίσιο
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός κινήτρων για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών Στόχος: Τουλάχιστον 9 κίνητρα (συνολικά) για τον μετριασμό του φαινομένου
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΔΑΕΚ

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Δημιουργία γραφείων εντός των Δήμων με αντικείμενο τη συμβουλευτική και υποστήριξη των ενεργειακά ευάλωτων και φτωχών πολιτών, για να επωφεληθούν από διαθέσιμα μέτρα στήριξης και να αναλάβουν δράση για τη μείωση του ενεργειακού τους κόστους.
Σχετική Προτεραιότητα	Μείωση της ενεργειακής φτώχειας
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Πολίτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές Αρχές ΥΠΕΝ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ίδρυση και λειτουργία Γραφείων Αντιμετώπισης Ενεργειακής Φτώχειας
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός ιδρυθέντων γραφείων Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Φτώχειας Στόχος: 8 γραφεία συνολικά (1 σε κάθε Δήμο)
Προεκτιμώμενο κόστος	40.000€/έτος
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση ΣΔΑΕΚ

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για ενεργειακό συμψηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθηση σχετικών δραστηριοτήτων
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους ή/και νομικά πρόσωπα αυτών, με στόχο κυρίως να προωθήσουν έργα μείωσης του ενεργειακού τους κόστους (π.χ. ενεργειακού συμψηφισμού) και αύξησης της

	παραγωγής πράσινης ενέργειας, καθώς επίσης και την προώθηση άλλων δράσεων πράσινης μετάβασης (π.χ. ηλεκτροκίνηση, βιοκαύσιμα κ.α.)
Σχετική Προτεραιότητα	Δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές Αρχές Πολίτες ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ Τραπεζικά/χρηματοδοτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ίδρυση ενεργειακής κοινότητας (ΕΚΟΙΝ) Σχεδιασμός και υλοποίηση έργων (virtual) net-metering Σχεδιασμός και υλοποίηση άλλων δραστηριοτήτων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός Δήμων που συμμετέχουν σε ΕΚΟΙΝ Στόχος: 8, όλοι οι Δήμοι της Π.Ε. Νήσων
Προεκτιμώμενο κόστος	>150.000€
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Προώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ)

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων από τους πολίτες
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από πολίτες και επιχειρήσεις, με στόχο να προωθήσουν πληθώρα δράσεων πράσινης ενεργειακής μετάβασης, προσαρμοσμένες στο τοπικό πλαίσιο και τις ιδιαίτερες τοπικές ανάγκες. Οι πιθανές δράσεις μπορεί να είναι η παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας από ΑΠΕ, η ηλεκτροκίνηση, η προμήθεια πράσινων καυσίμων, οι ανακαινίσεις κτιρίων και όλες οι υπόλοιπες δραστηριότητες που ορίζονται από τον ελληνικό νόμο 4513/2018 για τις ΕΚΟΙΝ.
Σχετική Προτεραιότητα	Δημιουργία ενεργειακών κοινοτήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Πολίτες Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακή αρχή Δημοτικές Αρχές Πολίτες Επιχειρήσεις ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΕΝ Τραπεζικά/χρηματοδοτικά ιδρύματα ΔΕΔΔΗΕ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ίδρυση ενεργειακών κοινοτήτων (ΕΚΟΙΝ) Σχεδιασμός και υλοποίηση δραστηριοτήτων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Τεχνικός σύμβουλος
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Ποσοστό πολιτών που συμμετέχουν σε ενεργειακή κοινότητα [%] Στόχος: 5% των δημοτών
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Προώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ)

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Όνομασία Μέτρου	Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Απαγόρευση συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μίας χρήσης (π.χ. δοχεία και κύπελα τροφίμων και ποτών από διογκωμένη πολυστερίνη, κλπ.) τα οποία είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν. Απαιτείται η τροποποίηση του νόμου 4819/2021 περί των αποβλήτων, ώστε να απαγορευτεί η χρήση συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μίας χρήσης.
Σχετική Προτεραιότητα	Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τοπικές αρχές Τουριστικές επιχειρήσεις και ρυθμιστικοί φορείς Νοικοκυριά
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Υπουργείο περιβάλλοντος και ενέργειας Τοπικές αρχές Υπουργείο τουρισμού Ρυθμιστικοί φορείς
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Δημιουργία προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες της εκάστοτε περιοχής, όπως για παράδειγμα ενθάρρυνση της αντικατάστασης συγκεκριμένων πλαστικών μίας χρήσης με εναλλακτικά πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης, τα οποία ανακυκλώνονται. Εφαρμογή ειδικού φόρου για τη χρήση συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μίας χρήσης. Τροποποίηση της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τα προϊόντα που χρήζουν συγκεκριμένης διαχείρισης όταν γίνονται απόβλητα (απαιτείται η συμμετοχή του κατασκευαστή).
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτης: Ποσότητα συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μίας χρήσης που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως Στόχος = μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μίας χρήσης τουλάχιστον κατά 5% ετησίως
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	Έως το τέλος του 2024
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	---

Όνομασία Μέτρου	Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μίας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Εφαρμογή της απαγόρευσης χρήσης των πλαστικών μίας χρήσης (όπως πλαστικές σακούλες, πλαστικά μαχαιροπίρουνα, καλαμάκια, πλαστικούς αναδευτήρες, κλπ.). Με βάση τα νόμο 4819/2021 περί των αποβλήτων η δράση αυτή είναι ήδη σε ισχύ.
Σχετική Προτεραιότητα	Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τοπικές αρχές Τουριστικές επιχειρήσεις και ρυθμιστικοί φορείς Νοικοκυριά
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Υπουργείο περιβάλλοντος και ενέργειας Τοπικές αρχές Υπουργείο τουρισμού Ρυθμιστικοί φορείς
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Δημιουργία προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες της εκάστοτε περιοχής, όπως για παράδειγμα ενθάρρυνση της αντικατάστασης συγκεκριμένων πλαστικών μίας χρήσης με εναλλακτικά πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης, τα οποία ανακυκλώνονται.

	Εφαρμογή ειδικού φόρου για τη χρήση πλαστικών μιας χρήσης. Τροποποίηση της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τα προϊόντα που χρήζουν συγκεκριμένης διαχείρισης όταν γίνονται απόβλητα (απαιτείται η συμμετοχή του κατασκευαστή).
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: Ποσότητα πλαστικών μιας χρήσης που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως Στόχος = μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μία χρήσης τουλάχιστον κατά 30% έως το 2024 και κατά 60% έως το 2026
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	Έως το τέλος του 2026
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	---

Ονομασία Μέτρου	Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Τα βιοαπόβλητα αποτελούν το 45% των συνολικά παραγόμενων αστικών στερεών αποβλήτων. Η εκτροπή των οργανικών αποβλήτων από τους χώρους υγειονομικής ταφής μέσω της κομποστοποίησης παρέχει ένα πλούσιο εδαφοβελτιωτικό για τα εδάφη των νησιών, τα οποία είναι φτωχά λόγω της ξηρασίας, ενώ μειώνει την ποσότητα των απορριμμάτων που εναποτίθενται σε ΧΥΤΑ. Η κομποστοποίηση προτείνεται ήδη στο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΦΕΚ 185Α/29-09-2020) ως ο προτιμότερος τρόπος διαχείρισης βιοαποβλήτων.
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Νοικοκυριά Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές Κάτοικοι
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Αναβάθμιση του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων προκειμένου να ενισχυθεί η χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων. Προμήθεια μικρών κάδων συλλογής καφέ χρώματος για τα νοικοκυριά και μεγαλύτερων για τις επιχειρήσεις και την κοινότητα. Προμήθεια μηχανικών ή/και οικιακών κομποστοποιητών. Προμήθεια κατάλληλων απορριματοφόρων Διανομή των κομποστοποιητών.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: Ετήσια ποσότητα των βιοαποβλήτων που συλλέγεται χωριστά και χρησιμοποιείται για τη παραγωγή κομπόστ Στόχος = Το ποσοστό χωριστής συλλογής των βιοαποβλήτων να αυξηθεί κατά 8% κ/β ετησίως
Προεκτιμώμενο κόστος	500.000,00 – 600.000,00 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	Μέχρι το 2030
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Δημιουργία προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για συγκεκριμένες ομάδες (π.χ. παιδιά, γυναίκες, τουρίστες, επιχειρήσεις, κλπ.)

Ονομασία Μέτρου	Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Τα Κέντρα Επαναχρησιμοποίησης θα συλλέγουν υλικά από το κοινό που δεν τα χρειάζεται πια και θα τα συγκεντρώνουν σε έναν χώρο ώστε να

	μπορεί ο κάθε επισκέπτης να παραλαμβάνει ό,τι χρειάζεται, δίνοντας νέα ζωή στα υλικά και αντικείμενα που υπό άλλες συνθήκες θα κατέληγαν για ταφή. Τα υλικά που μπορούν να δοθούν στο κέντρο επαναχρησιμοποίησης είναι για παράδειγμα βιβλία, ρούχα, έπιπλα, ποδήλατα, οικιακές συσκευές, κλπ. Ενώ και οι τουρίστες θα μπορούν να δίνουν εποχιακά ήδη όπως ομπρέλες θαλάσσης, ξαπλώστρες, μάρσες θαλάσσης, ήδη ψαρέματος, κλπ.
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι Τουρίστες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές Τουριστικές επιχειρήσεις
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ίδρυση κέντρων επαναχρησιμοποίησης Δημιουργία ενός επιχειρηματικού μοντέλου για τη λειτουργία των κέντρων επαναχρησιμοποίησης, προσδιορισμός θέσης λειτουργίας τους, ορισμός χρονοδιαγράμματος, κλπ.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: Ποσοστό (% κ/β) υλικών που εκτρέπονται από τους χώρους υγειονομικής ταφής μέσω δράσεων επαναχρησιμοποίησης (βάρος υλικών που επαναχρησιμοποιήθηκαν ανά βάρος των υλικών αυτών στο ρεύμα αποβλήτων) Στόχος = αύξηση επαναχρησιμοποίησης κατά 2% έως το 2025 και κατά 4% έως το 2030
Προεκτιμώμενο κόστος	900.000,00 – 1.200.000,00 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2025-2030
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκστρατείες ευαισθητοποίησης πολιτών, ιδιοκτητών τουριστικών επιχειρήσεων και τουριστών

Ονομασία Μέτρου	Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η διαχείριση των αστικών απορριμμάτων είναι σημαντικό να εισαχθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα χωριστής συλλογής απορριμμάτων, το οποίο θα αυξήσει το ποσοστό ανακύκλωσης. Η χρήση διαφορετικού χρώματος κάδων διευκολύνει την ανακύκλωση των υλικών, ενώ ελαχιστοποιεί τον χρόνο και το κόστος που απαιτείται για τον διαχωρισμό των διαφορετικών υλικών στις μονάδες ανακύκλωσης. Έτσι, αυξάνοντας τη χωριστή συλλογή υλικών ενισχύεται στη συνέχεια η ανάκτηση των υλικών. Ο Νόμος 4819/2021 δίνει τις κατάλληλες οδηγίες για την ύπαρξη κάδων διαφορετικών χρωμάτων για κάθε ρεύμα απορριμμάτων.
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Νοικοκυριά Τοπικές επιχειρήσεις Δήμος
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές Υπουργείο Ενέργειας και περιβάλλοντος Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Αύξηση καθαρότητας των κάδων ανακύκλωσης

	Βελτιστοποίηση της επεξεργασίας των σύμμεικτων ανακυκλώσιμων υλικών σε μονάδες ανακύκλωσης/ανάκτησης Ενίσχυση της χωριστής συλλογής των απορριμμάτων στα νοικοκυριά
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτες: Ποσοστό (% κ/β) ανακύκλωσης των υλικών συσκευασίας Αριθμός των κάδων ανακύκλωσης για τα διαφορετικά ρεύματα αποβλήτων Τοποθέτηση 4-5 διαφορετικού χρώματος κάδων ανακύκλωσης Στόχοι : Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των υλικών συσκευασίας κατά 65 % έως το 2025 και κατά 70% έως το 2030 Δημιουργία 11 ΠΣ και 16 ΓΑ
Προεκτιμώμενο κόστος	2.400.000,00 – 3.000.000,00 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2025-2030
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Ανάπτυξη οικονομικών κινήτρων και προγράμματα επιβραβεύσεων για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις

Ονομασία Μέτρου	Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Προτείνεται η τοποθέτηση περισσότερων κάδων ανακύκλωσης που θα δέχονται συγκεκριμένα ρεύματα αποβλήτων. Οι κάδοι αυτοί ανακύκλωσης θα μπορούν να τοποθετηθούν στρατηγικά δίπλα στους κάδους απορριμμάτων για τη διευκόλυνση και παρότρυνση των πολιτών. Σε μέρη όπου τοποθετούνται κάδοι ανακύκλωσης οι άνθρωποι φέρνουν τα απορρίμματά τους στους κάδους και τα διαχωρίζουν πριν τα πετάξουν στον κάδο απορριμμάτων και φαίνεται να είναι επίσης εφικτό και πρακτικό για όλους.
Σχετική Προτεραιότητα	Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Νοικοκυριά Τουριστικές επιχειρήσεις Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές Υπουργείο ενέργειας και περιβάλλοντος Ρυθμιστικοί φορείς Τουριστικές επιχειρήσεις
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ενθαρρύνονται οι τακτικές συναντήσεις (σε εξαμηνιαία βάση για παράδειγμα) των ενδιαφερόμενων φορέων (Δήμων) σχετικά με τη πρόοδο και τις δραστηριότητες στον τομέα της χωριστής συλλογής και επεξεργασίας των αστικών απορριμμάτων. Για τα νησιά τα οποία επηρεάζονται λόγω τουρισμού ενθαρρύνεται η τοποθέτηση κάδων ανακύκλωσης και συγκεκριμένων προγραμμάτων συλλογής των ανακυκλώσιμων. Η τοποθέτηση και η επιλογή των κάδων συλλογής (τύπος και μέγεθος), θα πρέπει να αποφασιστεί βάση της εγγύτητας των χρηστών και της υπάρχουσας εμπορικής δραστηριότητας της περιοχής. Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης ανακυκλώσιμων υλικών και καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών για κάδους, σακούλες, οχήματα κ.λπ. Επιβράβευση περιοχών βάση της καλύτερης απόδοσης ανακύκλωσης (υψηλά ποσοστά διαλογής στη πηγή και ανάκτησης υλικών).
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτης: Λόγος του αριθμού των κάδων ανακύκλωσης προς τον αριθμό των κάδων απορριμμάτων (4/1 ή 5/1)

	Στόχος = Λιγότερο από το 10 % των συνολικά παραγόμενων αποβλήτων πρέπει να οδηγείται προς ταφή
Προεκτιμώμενο κόστος	900.000,00 – 1.200.000,00 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2030
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	---

Όνομασία Μέτρου	Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές (και μη) θαλάσσιες δραστηριότητες
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων (πλαστικό, χαρτί, υφάσματα, εγκαταλειμμένα αλιευτικά είδη και άλλα απορριπτόμενα αντικείμενα) σε συνεργασία με τους τομείς του θαλάσσιου τουρισμού και της ναυτιλίας (ψάρεμα, ναυσιπλοΐα, θαλάσσια περιήγηση). Δημιουργία κατάλληλων υποδομών στα λιμάνια για τη χωριστή συλλογή και ορθή διαχείριση συγκεκριμένων απορριμμάτων από θαλάσσιες δραστηριότητες, συνδυαστικά με την ύπαρξη αμοιβαίας ανακύκλωσης.
Σχετική Προτεραιότητα	Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Νοικοκυριά Τουριστικές επιχειρήσεις Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Τοπικές αρχές Υπουργείο ενέργειας και περιβάλλοντος Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Τουριστικές επιχειρήσεις Υπουργείο τουρισμού
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ανάγκη εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας για την παράνομη ρίψη απορριμμάτων στη θάλασσα. Θεμελίωση νομοθετικού πλαισίου και επενδύσεων για τη δημιουργία υποδομών ορθής διαχείρισης αποβλήτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων (για τη μείωση των μικροπλαστικών που καταλήγουν στον θαλάσσιο υδροφόρο ορίζοντα).
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Δείκτης: % μείωσης των θαλάσσιων απορριμμάτων Στόχος: μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων τουλάχιστον κατά 25% έως το 2025 και κατά 40% έως το 2030. Σημαντική θεωρείται η επίτευξη της μείωσης των πλαστικών στα παραγόμενα αστικά απόβλητα, κατά 20% έως το 2025 και κατά 50 % έως το 2030, καθώς μεγάλο μέρος των θαλάσσιων απορριμμάτων είναι τα πλαστικά.
Προεκτιμώμενο κόστος	50.000,00 – 100.000,00 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2025
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Ενδέχεται να απαιτείται η αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου σε συνδυασμό με την αλλαγή συμπεριφοράς των πολιτών, των επιχειρήσεων και των φορέων διαχείριση αποβλήτων προκειμένου να αποφευχθούν τα θαλάσσια απορρίμματα. Ενθαρρύνεται η κατασκευή ειδικών θαλάσσιων περιπτέρων, όπου θα λαμβάνουν χώρα εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις ευαισθητοποίησης.

Όνομασία Μέτρου	Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του κόστους διαχείρισης
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Απαραίτητη η κρατική υποστήριξη μέσω επιχορηγήσεων, φοροαπαλλαγών και άλλων οικονομικών μηχανισμών στήριξης για την βελτίωση της

	διαχείρισης των απορριμμάτων. Ενώ, αναγκαίες και οι ύπαρξη χρηματοοικονομικών μηχανισμών για την υποστήριξη της μετάβασης σε μία νέα κυκλική οικονομία. Οι ιδιωτικοί και δημόσιοι φορείς εκμετάλλευσης αποβλήτων καθώς και οι ιδιωτικές εταιρείες παρέχουν επίσης βασικό κομμάτι της χρηματοδότησης για την ορθή διαχείριση των αποβλήτων.
Σχετική Προτεραιότητα	Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τουριστικές επιχειρήσεις Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Υπουργείο οικονομικών Τουριστικές επιχειρήσεις Υπουργείο τουρισμού
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Φόροι επιβάρυνσης παραγωγής απορριμμάτων, τέλος ταφής, φόροι για τη παραγωγή συγκεκριμένου τύπου απορριμμάτων (π.χ. πλαστικές σακούλες, πλαστικά μίας χρήσης, κλπ.), και συστήματα πληρώνω όσο πετάω. Ενίσχυση χρηματοδότησης για τη χρήση ανακυκλώσιμων υλικών. Διευρυμένη ευθύνη παραγωγού.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Στόχος = μείωση του κόστους διαχείρισης ετησίως
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2023
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	---

Ονομασία Μέτρου	Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Η εναλλακτική διαχείριση απορριμμάτων περιλαμβάνει διάφορες πρακτικές για τη διαχείριση συγκεκριμένων ρευμάτων απορριμμάτων (ελαστικά αυτοκινήτων, μπαταρίες, απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων, κλπ.) που δεν πρέπει να οδηγούνται σε χώρους υγειονομικής ταφής. Όλες αυτές οι πρακτικές διαχείρισης εμποτεύονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης, ο οποίος είναι φορέας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας αρμόδιος για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την Εναλλακτική Διαχείριση (πρόληψη, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, συλλογή, μεταφορά, αποθήκευση, ανακύκλωση και ανάκτηση) των αποβλήτων στην Ελλάδα, ώστε να μπορούν να απομακρυνθούν από τη ροή των αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους ταφής. Επιπλέον, ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης συμμετέχει ενεργά σε διεθνή συνέδρια και συναντήσεις ομάδων εργασίας στην ΕΕ για την εναλλακτική διαχείριση απορριμμάτων και καθώς και σε σχετικά ευρωπαϊκά προγράμματα. Σχετικός με την εναλλακτική διαχείριση είναι ο Ν. 2939/2001 (ΦΕΚ 179/Α/06-08-2001) όπως τροποποιήθηκε με τον Ν. 4496/2017 (ΦΕΚ 170/Α/08-11-2017).
Σχετική Προτεραιότητα	Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Τοπική κοινωνία Επιχειρήσεις
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	ΕΟΑΝ Τοπικές αρχές Πολίτες
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Η εναλλακτική διαχείριση περιλαμβάνει τις εργασίες συλλογής, συμπεριλαμβανομένης της παροχής εγγυήσεων, και μεταφοράς, μεταφόρτωσης, αποθήκευσης, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωσης και κάθε άλλου είδους ανάκτησης χρησιμοποιημένων,

	επαναχρησιμοποιήσιμων συσκευασιών ή απορριμμάτων άλλων συγκεκριμένων προϊόντων. Τα προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης που καλύπτονται από τον Οργανισμό (ΔΕΚ 2020) αφορούν τις ακόλουθες ροές αποβλήτων: • Απορρίμματα συσκευασίας • Απόβλητα λιπαντικά λάδια • Απόβλητα ελαστικών • Απόβλητα ηλεκτρικών σηλών (φορητές, μπαταρίες) & συσσωρευτές βιομηχανικών οχημάτων • Οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους • Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού • Απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	---
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Στόχος = Αριθμός συμβάσεων > 1
Προεκτιμώμενο κόστος	---
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2023
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	---

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ονομασία Μέτρου	Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Κατασκευή όλων των απαιτούμενων υποδομών/διατάξεων ώστε να μπορεί να επαναχρησιμοποιηθούν τα λύματα για πλύσεις επιφανειών, άρδευση καλλιεργείων και δημοτικού πρασίνου.
Σχετική Προτεραιότητα	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι περιοχής μελέτης
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο δήμος και η αρμόδια υπηρεσία για θέματα ύδρευσης - αποχέτευσης, η ΕΥΔΑΠ για τα νησιά της Σαλαμίνας και της Αίγινας.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Αναβάθμιση των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (όπου υπάρχουν) με εφαρμογή τριτοβάθμιας επεξεργασίας ή σχεδιασμός - κατασκευή νέων ΕΕΛ με τριτοβάθμια επεξεργασία για τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης του ανακυκλωμένου νερού των ΕΕΛ. // Κατασκευή δεξαμενών αποθήκευσης ανακυκλωμένου νερού για επαναχρησιμοποίηση, καθώς και αγωγού μεταφοράς από τις εξόδους των ΕΕΛ προς τις δεξαμενές αυτές. // Σύνδεση των δεξαμενών αποθήκευσης ανακυκλωμένου νερού με α) χωριστό δημοτικό δίκτυο για την πλύση επιφανειών δημόσιων υποδομών ή εγκαταστάσεων και την άρδευση δημοτικού πρασίνου, β) δίκτυο άρδευσης εκτάσεων με ιδιωτικές καλλιέργειες. // Κατασκευή χωριστού δημοτικού δικτύου για την επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού. // Κατασκευή δικτύου για τη μεταφορά του ανακυκλωμένου νερού προς ιδιωτικές εκτάσεις γεωργικής χρήσης, όπου θα επαναχρησιμοποιηθεί.
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Περιφέρεια Αττικής, ΥΠΕΝ
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	(%) Όγκος ανακυκλωμένου νερού των Ε.Ε.Λ. που αξιοποιείται (προς δεξαμενή επαναχρησιμοποίησης)
Προεκτιμώμενο κόστος	Στο κόστος δεν περιλαμβάνεται η κατασκευή δικτύου αποχέτευσης και ΕΕΛ μέχρι τη 2 ^η βαθμίδα επεξεργασίας, αν δεν υπάρχουν σήμερα και πρέπει να κατασκευαστούν: - 1.500.000 € (Αγκίστρι) - 3.000.000 € (Πόρος) - 4.000.000 € (Σπέτσες, Ύδρα, Τροιζηνία, Κύθηρα)

	- 10.000.000 € (Σαλαμίνα, Αίγινα)
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024 - 2037
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Προσαρμογή υδροστομιών άρδευσης στις ιδιοκτησίες, εφόσον υπάρχουν, για δυνατότητα απόληψης των επεξεργασμένων λυμάτων από τους αγρότες

Όνομασία Μέτρου	Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Μικρά φράγματα συγκράτησης της ροής κατά μήκος της ορεινής - ημιορεινής κοίτης ρεμάτων, χειμάρρων ή και ποταμών, με στόχο την ανάσχεση των πλημμυρικών φαινομένων, τη συγκράτηση φερτών, τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφορέα και τη συγκέντρωση νερού για κτηνοτροφικές ή γεωργικές χρήσεις
Σχετική Προτεραιότητα	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι περιοχής μελέτης
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο Δήμος, η Περιφέρεια και σε περίπτωση ορεινών λεκανών απορροής το Δασαρχείο
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης από λιθορριπή ή λιθοδομή κατά μήκος της κοίτης χειμάρρων με στόχο την κατακράτηση ομβρίων, την ανάσχεση της πλημμυρικής παροχής και την αύξηση της κατείσδυσης νερού στον υδροφόρο ορίζοντα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός σχετικών έργων μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης
Προεκτιμώμενο κόστος	<ul style="list-style-type: none"> - 100.000 € ανά δήμο για Αγκίστρι, Ύδρα, Σπέτσες - 200.000 € για Πόρο, Αίγινα, Σαλαμίνα - 800.000 € για Τροιζηνία, Κύθηρα
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2029
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Διάνοιξη δασικών – αγροτικών οδών πρόσβασης στους αναβαθμούς

Όνομασία Μέτρου	Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες για κάλυψη αναγκών εντός της ιδιοκτησίας
Σχετική Προτεραιότητα	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι, κάτοικοι και ξενοδοχειακές μονάδες περιοχής μελέτης
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Οι ιδιοκτήτες ακινήτων, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ο δήμος για τα δημοτικά κτίρια
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός στερνών
Προεκτιμώμενο κόστος	30.000 €/στέρνα
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Όνομασία Μέτρου	Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου
------------------------	--

Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Σύστημα τηλεμετρίας - τηλεελέγχου για συγκέντρωση πληροφοριών από όλες τις μονάδες του δικτύου, πρόληψη αστοχιών, δρομολόγηση έγκαιρων παρεμβάσεων, μείωση διαρροών, ρύθμιση πιέσεων στο δίκτυο, αποφυγή υπερχειλίσεων στις δεξαμενές, αποκατάσταση βλαβών σε αγωγούς και αντλιοστάσια και εξοικονόμηση ενέργειας
Σχετική Προτεραιότητα	Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι περιοχής μελέτης (με εξαίρεση Σαλαμίνα, Αίγινα, που συνδέονται με το σύστημα της ΕΥΔΑΠ)
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο δήμος και η αρμόδια υπηρεσία για θέματα ύδρευσης - αποχέτευσης, η ΕΥΔΑΠ για τα νησιά της Σαλαμίνας και της Αίγινας
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Υλοποίηση έργων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός Δήμων που έχουν εφαρμόσει τηλεμετρία/τηλεέλεγχο στο δίκτυο ύδρευσης
Προεκτιμώμενο κόστος	- 1.500.000 Αγκίστρι - 3.000.000 ανά δήμο για Ύδρα, Σπέτσες, Πόρο, Τροιζηνία, Κύθηρα
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	Εκπόνηση μελέτης καταγραφής του δικτύου όπου δεν υπάρχει

Ονομασία Μέτρου	Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Εκπόνηση Master plan ή Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων σε επίπεδο δήμου ή Περιφερειακής Ενότητας (για όλες τις περιοχές εκτός δικαιοδοσίας ΕΥΔΑΠ) με εκτίμηση της εξέλιξης των αναγκών σε νερό και πρόταση διαχείρισης των διαθέσιμων υδατικών πόρων. Στόχος του Σχεδίου είναι η ορθολογική και ολιστική προσέγγιση της διαχείρισης των υδατικών πόρων, ώστε να αποφεύγονται οι αποσπασματικές παρεμβάσεις
Σχετική Προτεραιότητα	Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι (με εξαίρεση Σαλαμίνα, Αίγινα)
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Δήμοι και Περιφέρεια Αττικής
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός Master plan ή Σχεδίων διαχείρισης υδατικών πόρων
Προεκτιμώμενο κόστος	- 50.000 €/δήμο για Αγκίστρι, Πόρο, Σπέτσες, Ύδρα - 80.000 €/δήμο για Τροιζηνία, Κύθηρα
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2026
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Όνομασία Μέτρου	Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Παρεμβάσεις βελτιστοποίησης δικτύων ύδρευσης με καθορισμό πιεζομετρικών ζωνών και αντικατάσταση προβληματικών τμημάτων αγωγών (αμιαντοτσιμεντοσωλήνες, χαλυβδοσωλήνες, παλιοί πλαστικοί σωλήνες, σωλήνες με συνεχείς θραύσεις λόγω προβληματικής κατασκευής ή υπερπιέσεων), με στόχο την εξυπηρέτηση ακόμα και των πιο απομακρυσμένων καταναλωτών κατά την αιχμή της τουριστικής περιόδου.
Σχετική Προτεραιότητα	Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι περιοχής μελέτης
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο δήμος και η αρμόδια υπηρεσία για θέματα ύδρευσης - αποχέτευσης, η ΕΥΔΑΠ για τα νησιά της Σαλαμίνας και της Αίγινας.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Αποτύπωση υφιστάμενου δικτύου, εκπόνηση μελέτης βελτιστοποίησης, υλοποίηση σχετικού έργου
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	(%) Μήκος αγωγών από σύγχρονο υλικό (HDPE 3ης γενιάς ή άλλο υλικό με παρόμοιες ιδιότητες)
Προεκτιμώμενο κόστος	- 800.000 € για Αγκίστρι - 1.500.000 € για Ύδρα, Σπέτσες, Πόρο - 2.500.000 € για Κύθηρα, Τροιζηνία
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2030
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Όνομασία Μέτρου	Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.)
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού, δηλαδή διαχειριστικών εργαλείων που στοχεύουν στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της ποιότητας του πόσιμου νερού σε όλο το φάσμα παραγωγής, μεταφοράς, επεξεργασίας και διανομής στον καταναλωτή
Σχετική Προτεραιότητα	Διασφάλιση της ποιότητας του νερού στους καταναλωτές και προστασία των πηγών παραγωγής νερού
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι περιοχής μελέτης (με εξαίρεση τη Σαλαμίνα και την Αίγινα, που εντάσσονται στο σύστημα ελέγχου της ΕΥΔΑΠ)
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο δήμος και η Περιφέρεια Αττικής
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	Αριθμός δήμων που διαθέτουν Σχέδιο Ασφάλειας Νερού
Προεκτιμώμενο κόστος	50.000 € ανά δήμο
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2026
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Όνομασία Μέτρου	Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμόλουπου (υπόλειμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό.
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Κατασκευή Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) με διαδικασία βιοχημικής επεξεργασίας σε μικρούς οικισμούς, κοντά σε μονάδα αφαλάτωσης, ώστε να χρησιμοποιείται ως ηλεκτρολύτης στην

	επεξεργασία λυμάτων η άλμη - υπόλειμμα της αφαλάτωσης και να μη διατίθεται στη θάλασσα επιβαρύνοντας το φυσικό περιβάλλον.
Σχετική Προτεραιότητα	Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος που υποβαθμίζεται λόγω διαδικασιών παραγωγής νερού
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Δήμοι και απομακρυσμένες ξενοδοχειακές μονάδες περιοχής μελέτης
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Ο δήμος ή μια ξενοδοχειακή μονάδα σε απομακρυσμένη περιοχή που ευνοεί την αποκεντρωμένη διαχείριση στην υδροδότηση και στην επεξεργασία λυμάτων
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Μελέτη Μικρών Μονάδων αφαλατώσεων και Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων και κατασκευή μικρών Μονάδων Αφαλατώσεων και Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	-
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχος-οι	(%) Ποσοστό νερού αφαλάτωσης που γίνεται χρήση του υπολείμματος της εκροής του σε Εγκατάσταση βιοχημικής επεξεργασίας
Προεκτιμώμενο κόστος	600.000 € συνολικά για μια μονάδα αφαλάτωσης (500 ισοδύναμοι κάτοικοι, 150 μ3/ημέρα) και την αντίστοιχη μονάδα επεξεργασίας λυμάτων
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΤΡΑ

Ονομασία Μέτρου	Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Οι δραστηριότητες θα προσαρμόζονται στις επιμέρους ομάδες – στόχους, π.χ. ηλικιακές ομάδες (παιδιά, έφηβοι, ενήλικες ή ηλικιωμένοι), κάτοικοι, επισκέπτες, εργαζόμενοι στον τουριστικό τομέα, στις μεταφορές, στον πρωτογενή τομέα (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία) κλπ. Οι δραστηριότητες θα οργανώνονται και θα υλοποιούνται με πρωτοβουλία ή στήριξη δημόσιων αρχών (δημοτικών, περιφερειακών, κεντρικής διοίκησης) ή σχετικών ΜΚΟ ή του ιδιωτικού τομέα (επιμελητηρίων, συνεταιρισμών, ομάδων συνεργαζόμενων εταιρειών κ.ά.). Θα αφορούν προοπτικές και πρακτικές για έναν ή περισσότερους τομείς κυκλικότητας στον τουρισμό, όπως λ.χ. εξοικονόμηση ενέργειας στις μεταφορές, στα κτίρια, εξοικονόμηση νερού, μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων, βελτίωση των επιπέδων ανακύκλωσης, επανάχρησης, ανάκτησης, βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος μέσω της μετάβασης σε ένα πιο βιώσιμο και κυκλικό μοντέλο τοπικής ανάπτυξης, σε όλους τους τομείς τοπικών δραστηριοτήτων και, ιδιαίτερα, στον τουρισμό. Επίσης, όλες οι εκστρατείες προώθησης του τουρισμού θα πρέπει να περιλαμβάνουν όψεις σχετικές με την δυνατότητα κυκλικών πρακτικών στον προορισμό.
Σχετική Προτεραιότητα	Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι, επιχειρηματίες, εργαζόμενοι, αυτοαπασχολούμενοι σε όλους τους τομείς, επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφερειακές και τοπικές αρχές, καθώς και οργανισμοί που σχετίζονται με δημόσια αγαθά (νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, υποδομές μεταφορών, διαχείριση απορριμμάτων), εκπρόσωποι επιχειρήσεων, τοπικοί φορείς και ΜΚΟ
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Δημόσιες εκδηλώσεις, εργαστήρια για επιμέρους ομάδες ενδιαφερομένων και επιμέρους θέματα, σεμινάρια για τον τουριστικό

	τομέα, βίντεο προώθησης της κυκλικότητας και των δράσεων, συστηματική δραστηριότητα (ενημέρωση, διάλογος και κινητοποίηση) μέσω των κοινωνικών δικτύων
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με ειδικούς σε στρατηγικές επικοινωνίας, κατάρτισης, ευαισθητοποίησης στις περιπτώσεις όπου δημόσιοι φορείς (περιφέρεια, κεντρική διοίκηση, δήμοι) αναλαμβάνει πρωτοβουλία σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων ή στρατηγικής
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτης: Δραστηριότητες που πραγματοποιούνται ανά Δημοτική Ενότητα σε ετήσια βάση Στόχος: 3 δραστηριότητες για το κοινό ανά Δημοτική Ενότητα σε ετήσια βάση
Προεκτιμώμενο κόστος	1.200.000 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2032
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Ονομασία Μέτρου	Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Σχεδιασμός και εγκαθίδρυση ενός «έξυπνου» συστήματος που θα ανταμείβει με κυκλικούς «πόντους» (που θα αποζημιώνονται σε τοπικές δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες / επιχειρήσεις) όποιον/α ακολουθεί καλές κυκλικές πρακτικές στην καθημερινότητα, ιδιαίτερα στον τουριστικό τομέα. Η κάρτα θα είναι διαθέσιμη για κατοίκους και επισκέπτες. Καλές πρακτικές που θα επιβραβεύονται μπορεί να είναι: μειωμένη παραγωγή απορριμμάτων, περισσότερη ανακύκλωση και διαλογή στην πηγή, περισσότερο περπάτημα, ποδήλατο, δημόσια συγκοινωνία, ηλεκτροκίνηση κλπ
Σχετική Προτεραιότητα	Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι και επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφέρεια, Δήμοι, Επιχειρήσεις / Τουριστικός τομέας, τοπικοί φορείς
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Πρόσκληση για την συνεργασία των τουριστικών επιχειρήσεων στο σύστημα επιβράβευσης - Σχεδιασμός του μέτρου - Ανάπτυξη επιχειρησιακού σχεδίου - Ανάπτυξη ψηφιακής εφαρμογής - Τελική λειτουργία – πιθανόν από ιδιωτικό φορέα, υπό τον συντονισμό των περιφερειακών ή δημοτικών αρχών (χωριστά μεταξύ τους ή ως Δίκτυο Δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής)
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με εξωτερικό σύμβουλο ειδικό για όλες τις επιμέρους αναγκαίες δράσεις μέχρι το στάδιο θέσης σε εφαρμογή
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Δείκτης: Αριθμός χρηστών σε ετήσια βάση Στόχος: χρήση από το 30% των κατοίκων / επισκεπτών μέχρι το 2027
Προεκτιμώμενο κόστος	-
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

Ονομασία Μέτρου	Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο
Σύντομη περιγραφή του Μέτρου	Ανάπτυξη και εγκαθίδρυση συστήματος καταγραφής δεδομένων σχετικά με την κυκλική μετάβαση, το οποίο θα στηρίζεται σε ενιαίο σύστημα

	δεικτών και εργαλείων παρακολούθησης της μετάβασης σε ετήσια βάση κατ' ελάχιστον. Δείκτες που περιλαμβάνονται στην παρούσα στρατηγική σχετικά με όλους τους πυλώνες, θα πρέπει να περιλαμβάνονται, σε συνδυασμό με άλλους πιο εξειδικευμένους που θα παρέχουν επιπλέον ποσοτική και ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με την πρόοδο της μετάβασης. Η παρακολούθηση της μετάβασης πρέπει να είναι μια πληροφορία που μοιράζεται στο κοινό, συμβάλλοντας έτσι εμμέσως και στην ευαισθητοποίηση.
Σχετική Προτεραιότητα	Καταγραφή δεδομένων και Παρακολούθηση Κυκλικής Μετάβασης
Κύρια ομάδα απεύθυνσης	Κάτοικοι, εργαζόμενοι, επισκέπτες
Εμπλεκόμενοι φορείς και οι σχετικές αρμοδιότητές τους	Περιφέρεια, Δήμοι, τοπικοί φορείς, τοπικές επιχειρήσεις, πανεπιστήμια, οργανισμοί δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου που εμπλέκονται στην παροχή των σχετικών με την κυκλικότητα υπηρεσιών, Ελληνική Στατιστική Αρχή, Επιμελητήρια βιοτεχνικών και εμπορικών επιχειρήσεων, Συνδικαλιστικά Σωματεία και Σύλλογοι εργαζομένων, ΜΚΟ, όλοι παρέχουν πληροφορίες που συνθέτουν τους υπόψη δείκτες.
Βασικές απαιτούμενες δράσεις	Ερευνα για τον εντοπισμό των δεδομένων που θα πρέπει να καταγράφονται, τον τρόπο και την αρμοδιότητα καταγραφής και μέτρησης, τυχόν επιπλέον δείκτες Ορισμός ενός «γραφείου» / ευθύνες στο επίπεδο της Περιφέρειας, για την συστηματική συλλογή, επεξεργασία και παρακολούθηση των δεδομένων που καταγράφουν επιμέρους αρχές ή φορείς (θα λειτουργεί ως Παρατηρητήριο και θα συνεργάζεται με όσους φορείς αποτυπώνουν τα υπόψη δεδομένα) Ορισμός του δικτύου των φορέων που θα καταγράφουν και θα παρέχουν τα υπόψη δεδομένα
Απαιτούμενη εξωτερική υποστήριξη	Ναι, απαιτείται συνεργασία με εξωτερικό σύμβουλο τόσο στο στάδιο σχεδιασμού του συστήματος καταγραφής/παρακολούθησης, όσο και στο στάδιο λειτουργίας του στο περιφερειακό επίπεδο
Σχετικός δείκτης υλοποίησης και στόχοι	Εγκαθίδρυση και θέση του συστήματος σε λειτουργία
Προεκτιμώμενο κόστος	650.000 €
Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	2024-2027
Συμπληρωματικά μέτρα (αν απαιτούνται)	-

2.3.4 Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των Μέτρων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται η χρονολογική επισκόπηση για την υλοποίηση των προτεινόμενων Μέτρων κωδικοποιώντας σε τρεις χρονικούς ορίζοντες:

- Το βραχυπρόθεσμο σενάριο εφαρμογής, που περιλαμβάνει τα πιο άμεσα μέτρα τα οποία πρέπει να ξεκινήσουν εντός δύο ετών από την έγκριση της στρατηγικής
- Το μεσοπρόθεσμο σενάριο, που περιλαμβάνει τα πιο σύνθετα μέτρα που απαιτούν πιο ολοκληρωμένο σχεδιασμό και πιθανόν είναι πιο δαπανηρά. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να ξεκινήσουν στο διάστημα 2-5 χρόνια από την έγκριση της στρατηγικής
- Το μακροπρόθεσμο σενάριο, περιλαμβάνει μέτρα που συμπληρώνουν το γενικό όραμα της στρατηγικής. Αυτά είναι τα πιο σύνθετα μέτρα και απαιτούν υψηλότερο επίπεδο δέσμευσης από

την σκοπιά των πόρων και του σχεδιασμού απ' ότι οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο βραχυπρόθεσμο και το μεσοπρόθεσμο σενάριο.

Στον ακόλουθο πίνακα επισημαίνονται με Χ ο χρόνος έναρξης υλοποίησης και με Ο ο χρονικός ορίζοντας ολοκλήρωσης της υλοποίησης για κάθε μέτρο της στρατηγικής.

Πίνακας 3. Χρονολογική επισκόπηση της εφαρμογής των Μέτρων της στρατηγικής INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέτρο	Δείκτες	Βραχυπρόθεσμο σενάριο (0-2 χρόνια από την έγκριση)	Μεσοπρόθεσμο σενάριο (2-5 χρόνια από την έγκριση)	Μακροπρόθεσμο σενάριο (5-10 χρόνια από την έγκριση)
Εκπόνηση : α) Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) β) Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) γ) Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)	Αριθμός των σχεδίων που εκπονούνται	X		O
Δημιουργία Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας με εστίαση στους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος	- Μήκος Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (σε χλμ) στο εσωτερικό των οικισμών - Μήκος Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (σε χλμ) εκτός και μεταξύ οικισμών		X	O
Δημιουργία Συστήματος Μεταφορών «ως υπηρεσία» (Mobility as a Service / MaaS) με βάση ένα πυκνό δίκτυο Σταθμών «Πράσινης» Κινητικότητας (Green Mobility Hubs)	- Η δημιουργία του συστήματος MaaS σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας (μεσοπρόθεσμο) - Ο ετήσιος αριθμός των χρηστών της πλατφόρμας του συστήματος MaaS (μεσο-μακροπρόθεσμο)	X	O	
Κίνητρα για χρήση ηλεκτρικών οχημάτων, και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού	- % των ηλεκτρικών οχημάτων επί του συνόλου των σταθμευμένων οχημάτων σε μια συγκεκριμένη περιοχή - % των ηλεκτρικών οχημάτων του δημοτικού στόλου οχημάτων εξυπηρέτησης - % των ηλεκτρικών οχημάτων μεταξύ των διαθέσιμων τοπικών ταξί	X		O

	- % των ηλεκτρικών οχημάτων στο σύνολο των οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας			
Επέκταση / εκσυγχρονισμός στόλου Δημόσιας Συγκοινωνίας με καθαρά οχήματα κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών	% των οχημάτων της δημόσιας συγκοινωνίας που είναι κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας	X		O
Υποστήριξη της κινητικότητας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας με κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο, ιδιαίτερα εντός των οικισμών	-% του δικτύου που είναι προσβάσιμο για άτομα μειωμένης κινητικότητας εντός των οικισμών - % των χώρων δημόσιας χρήσης (σε σύνολο κλειστών, ανοιχτών, ιδιωτικών και δημόσιων, ως αριθμός) που είναι προσβάσιμα για ΑΜΚ	X		O
Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή και περιοχών	Ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών και υιοθέτηση των αναγκαίων ρυθμίσεων : ΝΑΙ/ΟΧΙ % εφαρμογής στις περιοχές που έχουν ανάγκη	X		O
Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)	Αριθμός των οικισμών στους οποίους εφαρμόζονται περιορισμοί στην χρήση των ΙΧ	X		O
Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμοί)	- Αριθμός θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο οδικών ατυχημάτων στις περιοχές εφαρμογής - Καταγραφή ταχύτητας (μέσοι όροι) σε επιλεγμένα σημεία των περιοχών εφαρμογής	X		O
Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περίμετρο των οικισμών	% των θέσεων στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους στην περίμετρο των οικισμών επί του συνόλου των διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης στον οικισμό	X	O	

Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου	% των πρώην χώρων στάθμευσης ή κυκλοφορίας που αποδόθηκαν ως κοινόχρηστος δημόσιος χώρος ή χώρος πρασίνου	X		O
Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες	- Ετήσιος αριθμός χρηστών της πλατφόρμας του συνεπιβατισμού - % των μετακινήσεων που πραγματοποιούνται μέσω της πλατφόρμας συνεπιβατισμού	X		O

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μέτρο	Δείκτες	Βραχυπρόθεσμο σενάριο (0-2 χρόνια από την έγκριση)	Μεσοπρόθεσμο σενάριο (2-5 χρόνια από την έγκριση)	Μακροπρόθεσμο σενάριο (5-10 χρόνια από την έγκριση)
Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)	Αριθμός εκπονημένων ΣΔΑΕΚ	X/O		
Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των Αερίων Θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)	1.Αριθμός κινήτρων 2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%]	X	O	
Ενεργειακή Αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών	1. Ποσό δαπάνης 2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%]	X		O
Πρώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις	1.Αριθμός εγκατεστημένων φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων 2.Αριθμός νέων ποδηλάτων	X/O		
Ενίσχυση και Αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών "έξυπνου δικτύου"	1. Χιλιόμετρα αναβαθμισμένου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας 2. Αριθμός έξυπνων μετρητών		X	O
Πρώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ZNX)	Εγκατεστημένη ισχύς μονάδων ΑΠΕ [MWp]	X		O
Επανάχρηση ελαίων και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή πράσινων καυσίμων	Ποσότητες ανακυκλωμένων οργανικών αποβλήτων και τηγανελαιών για		X/O	

	παραγωγή βιοκαυσίμων [tn]			
Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών	Αριθμός κινήτρων για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών	X		O
Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας	Αριθμός ιδρυθέντων γραφείων Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Φτώχειας	X		O
Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για Ενεργειακό Συμψηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθησης σχετικών δραστηριοτήτων	Αριθμός Δήμων που συμμετέχουν σε ΕΚΟΙΝ	X		O
Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από τους πολίτες	Ποσοστό πολιτών που συμμετέχουν σε ενεργειακή κοινότητα	X		O

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Μέτρο	Δείκτες	Βραχυπρόθεσμο σενάριο (0-2 χρόνια από την έγκριση)	Μεσοπρόθεσμο σενάριο (2-5 χρόνια από την έγκριση)	Μακροπρόθεσμο σενάριο (5-10 χρόνια από την έγκριση)
Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών	Ποσότητα συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μία χρήσης που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως	X/O		
Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μίας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις	Ποσότητα πλαστικών μίας χρήσης που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως	X/O		
Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο	Ετήσια ποσότητα των βιοαποβλήτων που συλλέγεται χωριστά και χρησιμοποιείται για τη παραγωγή κομπόστ	X		O
Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)	Ποσοστό (% κ/β) υλικών που εκτρέπονται από τους χώρους υγειονομικής ταφής μέσω δράσεων επαναχρησιμοποίησης (βάρος υλικών που επαναχρησιμοποιήθηκαν ανά βάρος των υλικών αυτών στο ρεύμα αποβλήτων)		X	O
Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας	Ποσοστό (% κ/β) ανακύκλωσης των υλικών συσκευασίας Αριθμός των κάδων ανακύκλωσης για τα		X	O

Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.)	διαφορετικά ρεύματα αποβλήτων			
Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)	Λόγος του αριθμού των κάδων ανακύκλωσης προς τον αριθμό των κάδων απορριμμάτων (4/1 ή 5/1)		X	O
Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές και μη θαλάσσιες δραστηριότητες	Μείωση της παραγωγής των θαλάσσιων απορριμμάτων ετησίως		X	O
Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του λειτουργικού κόστους	Μείωση του λειτουργικού κόστους ετησίως	X/O		
Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης	Αύξηση του αριθμού των συμβάσεων	X		O

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Μέτρο	Δείκτες	Βραχυπρόθεσμο σενάριο (0-2 χρόνια από την έγκριση)	Μεσοπρόθεσμο σενάριο (2-5 χρόνια από την έγκριση)	Μακροπρόθεσμο σενάριο (5-10 χρόνια από την έγκριση)
Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων	(%) Όγκος ανακυκλωμένου νερού των Ε.Ε.Λ. που αξιοποιείται (προς δεξαμενή επαναχρησιμοποίησης)	X		O
Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	Αριθμός σχετικών έργων μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	X		O
Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες	Αριθμός στερνών	X		O
Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου	Αριθμός Δήμων που έχουν εφαρμόσει τηλεμετρία/τηλεέλεγχο στο δίκτυο ύδρευσης	X	O	
Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων	Αριθμός Master plan ή Σχεδίων διαχείρισης υδατικών πόρων	X	O	

Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης	(%) Μήκος αγωγών από σύγχρονο υλικό (HDPE 3ης γενιάς ή άλλο υλικό με παρόμοιες ιδιότητες)	X		O
Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.) σε επίπεδο Δήμου	Αριθμός δήμων που διαθέτουν Σχέδιο Ασφάλειας Νερού	X	O	
Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμολιπίου (υπολείμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό	(%) Ποσοστό νερού αφαλάτωσης που γίνεται χρήση του υπολείμματος της εκροής του σε Εγκατάσταση βιοχημικής επεξεργασίας	X		O

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

Μέτρο	Δείκτες	Βραχυπρόθεσμο σενάριο (0-2 χρόνια από την έγκριση)	Μεσοπρόθεσμο σενάριο (2-5 χρόνια από την έγκριση)	Μακροπρόθεσμο σενάριο (5-10 χρόνια από την έγκριση)
Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης	Δραστηριότητες που πραγματοποιούνται ανά Δημοτική Ενότητα σε ετήσια βάση	X		O
Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας	Αριθμός χρηστών σε ετήσια βάση	X	O	
Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο	Εγκαθίδρυση και θέση του συστήματος σε λειτουργία	X	O	

	Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή και περιοχών																			
Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας	Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)																			
	Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμοί)																			
Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος	Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περίμετρο των οικισμών																			
	Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου																			
	Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες																			
ΕΝΕΡΓΕΙΑ																				
Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)																			

	Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των αερίων θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)																		
	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών																		
	Προώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις																		
	Ενίσχυση και αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών "Εξυπνου Δικτύου"																		
Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ	Προώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ)																		
	Επανάχρηση τηγανελαίων και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή πράσινων καυσίμων																		
Μείωση της ενεργειακής φτώχειας	Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών																		
	Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας																		
Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων	Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για Ενεργειακό Συμψηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθησης σχετικών δραστηριοτήτων																		
	Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων από τους πολίτες																		

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ										
Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων	Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών									
	Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μίας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις									
Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης	Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο									
	Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)									
	Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων									
	Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας									
	Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.)									
	Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)									

Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων	Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές (και μη) θαλάσσιες δραστηριότητες										
	Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του κόστους διαχείρισης										
	Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης										
ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ											
Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση	Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων										
	Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης										
	Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες										
	Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου										
Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού	Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων										
	Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης										

Διασφάλιση της ποιότητας του νερού στους καταναλωτές και προστασία των πηγών παραγωγής νερού	Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.)									
Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος που υποβαθμίζεται λόγω διαδικασιών παραγωγής νερού	Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμόλοιπου (υπόλειμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό.									
ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ										
Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή	Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης									
	Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας									
Καταγραφή δεδομένων και Παρακολούθηση Κυκλικής Μετάβασης	Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο									

2.3.5 Ανάπτυξη μελλοντικών σεναρίων

Ανάλογα με τον δείκτη επιτυχίας της εφαρμογής των προτεινόμενων δράσεων (προτεραιοτήτων και μέτρων) και λαμβάνοντας υπόψη πλειάδα παραμέτρων του ευρύτερου πλαισίου που μπορεί να επιδράσει στην υλοποίηση επιφέροντας τροποποιήσεις ή και προσθήκες ή περαιτέρω εξειδικεύσεις, διατυπώνονται παρακάτω κωδικοποιημένα υπό μορφή πίνακα με βάση το υπόδειγμα του προγράμματος INCIRCLE, η εκτιμώμενη διαβάθμιση των τυπικών σεναρίων για την υλοποίηση. Το μηδενικό σενάριο είναι το σενάριο πρακτικά μηδενικής επίδρασης της στρατηγικής και συνοδεύεται από δύο σενάρια υλοποίησης της στρατηγικής βασισμένα σε δύο εκτιμήσεις επίδρασης ως εξής:

- **Μηδενικό Σενάριο (Business as usual scenario):** Δεν επέρχεται καμία αλλαγή εξαιτίας της στρατηγικής / η στρατηγική δεν εφαρμόζεται, κι επομένως συνεχίζονται οι υφιστάμενες τάσεις άσκησης πολιτικής από οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική σκοπιά.
- **Πιθανότερο Σενάριο:** Επαρκείς θετικές αλλαγές επέρχονται εξαιτίας της υλοποίησης της στρατηγικής. Οι αλλαγές αντιστοιχούν σε πιο βιώσιμες πρακτικές αλλά δεν συνιστούν ριζικές αλλαγές εξαιτίας της σχετικά μικρής/μεσαίας επίδρασης που έχει συνολικά η υλοποίηση των μέτρων. Η περιορισμένη επίπτωση των δράσεων αναφορικά με τον τομέα του Τουρισμού, περιορίζεται με τη σειρά της από την μερική επίτευξη των συνολικών στόχων σε ότι αφορά την κυκλική μετάβαση.
- **Βέλτιστο Σενάριο:** Ουσιαστικές αλλαγές επέρχονται εξαιτίας της υλοποίησης της στρατηγικής, οι οποίες αντανakλώνται σε σημαντική αλλαγή συμπεριφορών στον προορισμό, γεγονός που με την σειρά του πολλαπλασιάζει την αποτελεσματικότητα της στρατηγικής και δημιουργεί μια θετική τάση που έχει πολλαπλά θετικά αποτελέσματα για το βιοτικό επίπεδο, την αειφορία και την τοπική οικονομία στον προορισμό.

Τα σενάρια κωδικοποιούνται ανά μέτρο και βασικό προτεινόμενο δείκτη, σύμφωνα με όσα έχουν ήδη εκτεθεί στην ενότητα 2.3.3. του παρόντος:

Πίνακας 4. Σενάρια INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέτρο	Σύγχρονες τάσεις (Δείκτης Βάσης/Αφετηρίας)	Μηδενικό Σενάριο (Business as usual)	Πιθανότερο Σενάριο	Βέλτιστο Σενάριο
Εκπόνηση : α) Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) β) Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) γ) Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)	α) ΣΒΑΚ εκπονούνται σε 3 δήμους: Αίγινα, Σαλαμίνα, Κύθηρα β) ΣΑΠ προχωρά προς το παρόν μόνο 1 δήμος: ο Δ. Αίγινας γ) εκπονούνται ΣΦΗΟ σε 5 δήμους: Σαλαμίνας, Αίγινας, Κυθήρων, Πόρου και Σπετσών	α) ολοκλήρωση των 3 ΣΒΑΚ β) εκπόνηση ΣΑΠ στους 3 δήμους που θα έχουν ΣΒΑΚ γ) εκπόνηση ΣΦΗΟ στους 5 δήμους που ήδη εκδήλωσαν ενδιαφέρον	α) εκπόνηση ΣΒΑΚ και σε Τροιζηνία – Μέθανα, Πόρο, Σπέτσες εντός της επόμενης πενταετίας β) εκπόνηση ΣΑΠ σε όσους δήμους εκπονούν ΣΒΑΚ, δηλ 6 δήμους γ) εκπόνηση ΣΦΗΟ και στους 8 δήμους	α) εκπόνηση ΣΒΑΚ και στους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής β) εκπόνηση ΣΑΠ και στους 8 δήμους γ) εκπόνηση ΣΦΗΟ και στους 8 δήμους
Δημιουργία Ολοκληρωμένων	Δεν υπάρχει τιμή αφετηρίας. Ντε φάκτο	Συνεχίζουν να λειτουργούν	Δημιουργούνται δίκτυα κυρίως	Σχεδιάζονται και υλοποιούνται

Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας με εστίαση στους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος	δίκτυα ήπιας κινητικότητας λειτουργούν εκεί όπου δεν επιτρέπεται το αυτοκίνητο, όμως δεν αποτυπώνονται ως ολοκληρωμένα δίκτυα ανά δημοτική ενότητα	αποσπασματικές παρεμβάσεις υπέρ της ήπιας κινητικότητας χωρίς να εντάσσονται σε δίκτυο.	μονοπατιών και περιορισμένων διαδρόμων για ποδήλατο-περπάτημα σε ορισμένους δήμους όπου ήδη διευκολύνεται εν μέρει η ήπια κινητικότητα κάποιου τύπου : Σπέτσες, Κύθηρα, Πόρος, Αίγινα	δίκτυα ήπιας κινητικότητας (για περπάτημα, ποδήλατο, πατίνι) και στους 8 δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής.
Δημιουργία Συστήματος Μεταφορών «ως υπηρεσία» (Mobility as a Service / MaaS) με βάση ένα πυκνό δίκτυο Σταθμών «Πράσινης» Κινητικότητας (Green Mobility Hubs)	Δεν υπάρχει	Δεν αναπτύσσεται σε κανέναν Δήμο τέτοια πρωτοβουλία.	Αναπτύσσεται σύστημα MaaS μόνο στις περιοχές όπου κυκλοφορούν οχήματα και απαντάται μεγάλη επισκεψιμότητα όπως π.χ. οι 2 δήμοι Αίγινας και Πόρου.	Αναπτύσσεται σύστημα MaaS σε 6 δήμους: Αίγινα, Πόρο, Κύθηρα, Σπέτσες, Σαλαμίνα, Τροιζηνία – Μέθανα.
Κίνητρα για χρήση ηλεκτρικών οχημάτων, και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού	Κίνητρα παρέχονται οριζόντια από την ΓΓ Ενέργειας του ΥΠΕΝ για την ηλεκτροκίνηση (αγορά, χρονομίσθωση, απόσυρση – αντικατάσταση) εστιασμένα κυρίως σε ΙΧ, ταξί και ποδήλατα και σε εταιρικούς στόλους (και όχι λ.χ. στη δημόσια συγκοινωνία). Δεν υπάρχει σχετική εξειδίκευση κινήτρων για τουριστικά οχήματα (πούλμαν, οχήματα προς ενοικίαση, οχήματα κατοίκων μικρών νησιών) και δεν υπάρχει πριμοδότηση των οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού έναντι των μεγαλύτερων οχημάτων.	Δεν εξειδικεύονται κίνητρα οχήματα μικρού μεγέθους και κυβισμού κατάλληλων για την εξυπηρέτηση παραδοσιακών οικισμών και απομονωμένων ή/και νησιωτικών περιοχών.	Εξειδικεύονται κίνητρα για ηλεκτρικά οχήματα – σε επίπεδο πολιτών και εταιρειών / τουριστικών επιχειρήσεων / επιχειρήσεων ενοικίασης οχημάτων.	Εξειδικεύονται κίνητρα για ηλεκτρικά οχήματα μικρού μεγέθους και κυβισμού σε επίπεδο πολιτών και εταιρειών / τουριστικών επιχειρήσεων / επιχειρήσεων ενοικίασης οχημάτων.
Επέκταση / εκσυγχρονισμός στόλου Δημόσιας Συγκοινωνίας με καθαρά οχήματα, κατάλληλα για άτομα μειωμένης	Δεν υπάρχει καταγραφή των σήμερα υφιστάμενων οχημάτων. Τα κίνητρα που παρέχονται για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας συγκοινωνίας	Δεν διαμορφώνονται ειδικά κίνητρα για εκσυγχρονισμό του στόλου των τοπικών ΚΤΕΛ αποκλειστικά με οχήματα	Σε ορίζοντα 10ετίας ποσοστό 10-20% έχει εκσυγχρονιστεί κατά το σκέλος του εξοπλισμού εξυπηρέτησης ΑΜΚ και έως 10% σε ότι	Σε ορίζοντα 10ετίας ποσοστό 30-40% έχει εκσυγχρονιστεί κατά το σκέλος του εξοπλισμού εξυπηρέτησης

<p>κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών</p>	<p>(βλ. τροποποιήσεις στον ν. 2963/2001) δεν υποχρεώνουν καθολικά για προδιαγραφές χρήσης από άτομα μειωμένης κινητικότητας (παρά μόνο τίθεται ως υποχρέωση για ποσοστό έως 10% του στόλου κάθε ΚΤΕΛ χωρίς χρονοδιάγραμμα και κυρώσεις για μη συμμόρφωση) και καθόλου για προδιαγραφές εξυπηρέτησης δυσπρόσιτων περιοχών (ορεινό ανάγλυφο, στενοί δρόμοι σε περιοχές της ηπειρωτικής ή νησιωτικής Ελλάδας)</p>	<p>κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών. Ο στόλος εκσυγχρονίζεται με νέα οχήματα που πιθανόν είναι εξοπλισμένα σε ποσοστό έως 10% για ΑΜΚ</p>	<p>αφορά τη συμβατότητα με κυκλοφορία-εξυπηρέτηση δυσπρόσιτων περιοχών των οικισμών</p>	<p>ΑΜΚ και έως 30% σε ότι αφορά τη συμβατότητα με κυκλοφορία-εξυπηρέτηση δυσπρόσιτων περιοχών των οικισμών</p>
<p>Υποστήριξη της κινητικότητας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας με κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο, ιδιαίτερα εντός των οικισμών</p>	<p>Δεν υπάρχει καταγραφή αφετηρίας για τις διαμορφώσεις εντός οικισμών (ποιο % του δικτύου επιτρέπει ακώλυτη κίνηση στα ΑΜΚ με ράμπες, πεζοδρόμια, πεζοδρομημένες λωρίδες κλπ) ούτε για το σύνολο των χώρων δημόσιας χρήσης (ανοιχτών ή κλειστών, δημόσιων ή ιδιωτικών) που είναι προσβάσιμα από ΑΜΚ</p>	<p>Παρεμβάσεις υπέρ της κινητικότητας των ΑΜΚ σε περιοχές και χώρους που θα υποδείξει το ΣΒΑΚ και το ΣΑΠ στους δήμους που θα τα εκπονήσουν, κατά 25%</p>	<p>Παρεμβάσεις υπέρ της κινητικότητας των ΑΜΚ σε περιοχές και χώρους που θα υποδείξει το ΣΒΑΚ και το ΣΑΠ στους δήμους που θα τα εκπονήσουν, κατά 40%</p>	<p>Παρεμβάσεις υπέρ της κινητικότητας των ΑΜΚ σε περιοχές και χώρους που θα υποδείξει το ΣΒΑΚ και το ΣΑΠ στους δήμους που θα τα εκπονήσουν, κατά 65%</p>
<p>Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών</p>	<p>Δεν υπάρχουν ειδικές προβλέψεις για οργάνωση της κοινωνικής εξυπηρέτησης σε βάση συνεργασίας με άλλα μέσα ή και σε συντονισμό των τοπικών φορέων μεταξύ τους προκειμένου για την άρση του χωρικού/συγκοινωνιακού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή περιοχών. Παρέχονται κίνητρα (μεγαλύτερη επιδότηση ως προς την αντικατάσταση των</p>	<p>Αξιοποιούνται τα κίνητρα που παρέχονται για συνένωση ΚΤΕΛ μεταξύ τους και με τις δημοτικές επιχειρήσεις, αλλά δεν προωθείται νομοθετική ρύθμιση που να επιτρέπει τον συντονισμό διαφορετικών φορέων μεταξύ τους (π.χ. με ταξί ή άλλα υφιστάμενα και κατάλληλα οχήματα ιδιωτικής / εταιρικής χρήσης)</p>	<p>Προωθείται νομοθετική ρύθμιση που να επιτρέπει την υλοποίηση ευέλικτων συνεργατικών ως προς την εξυπηρέτηση ειδικών αναγκών σχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας σε τοπικό επίπεδο.</p>	<p>Προωθείται νομοθετική ρύθμιση που να επιτρέπει την υλοποίηση ευέλικτων συνεργατικών ως προς την εξυπηρέτηση ειδικών αναγκών σχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας σε τοπικό επίπεδο. Η ρύθμιση αξιοποιείται σε σημαντικό ποσοστό από τους δήμους με το</p>

ομάδων ή και περιοχών	οχημάτων) σε περιπτώσεις συνένωσης ΚΤΕΛ γειτονικών νομών ή συνεργασίας ΚΤΕΛ με δημοτικές επιχειρήσεις.	προκειμένου για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας και του χωρικού και κοινωνικού αποκλεισμού.		μεγαλύτερο κοινωνικό έργο : Αίγινα, Σαλαμίνα, Κύθηρα, Τροιζηνία – Μέθανα, Πόρος.
Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)	Δεν υπάρχει καταγραφή αφετηρίας. Υπάρχουν όμως θεσμοθετημένοι περιορισμοί που είναι εύκολο να αποτυπωθούν – είτε αφορούν συγκεκριμένες χρονικές περιόδους και συγκεκριμένες περιοχές (όπως π.χ. σε Πόρο και Αίγινα) είτε ολόκληρους νησιωτικούς δήμους καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου (όπως π.χ. Σπέτσες και Υδρα)	Καμιά περαιτέρω απαγόρευση από τις ισχύουσες.	Θεσμοθέτηση περιορισμών κυκλοφορίας και στάθμευσης σε όλες τις περιοχές οικισμών της ΠΕ Νήσων Αττικής, που δέχονται σημαντικές πιέσεις.	Θεσμοθέτηση περιορισμών κυκλοφορίας και στάθμευσης σε όλες τις αστικές και εξωαστικές περιοχές των δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής, που δέχονται σημαντικές πιέσεις κατά την περίοδο αιχμής (αξιοθέατα, παραλίες, προστατευόμενοι οικότοποι κ.ά.).
Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμούς)	Δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη. Στα πλαίσια των ΣΒΑΚ πρέπει να αποτυπωθούν τα σημεία των ατυχημάτων και οι περιοχές μεγάλης τουριστικής κίνησης κατά την περίοδο αιχμής. Ασφαλώς, δεδομένων των χαρακτηριστικών του τοπικού δικτύου, σε πολλούς από τους δήμους της ΠΕ Νήσων, το όριο ταχύτητας μπορεί δυνητικά να εφαρμοστεί και καθολικά.	Καμιά θεσμοθέτηση ειδικού ορίου ταχύτητες σε συγκεκριμένες περιοχές	Θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας μόνο σε περιοχές των σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων στους δήμους της ΠΕ Νήσων Αττικής.	Θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας σε περιοχές σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων, καθώς και σε περιοχές στις οποίες η κυκλοφορία ΙΧ συνυπάρχει "η διασταυρώνεται με ζώνες ήπιας/βιώσιμης κινητικότητας σε διαμορφωμένες λωρίδες ή από κοινού.
Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περίμετρο των οικισμών	Δεν υπάρχει οργανωμένη καταγραφή για τιμή αφετηρίας. Υπάρχουν συλλογικοί χώροι στην περίμετρο οικισμών (όπως είναι φυσικό) αλλά δεν λειτουργούν ως δίκτυο. Επίσης, δεν υπάρχει λεπτομερής καταγραφή διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης εντός ή εκτός οικισμών διάσπαρτων ή σε οργανωμένους χώρους.	Λειτουργούν οι υφιστάμενοι ή και νέοι συλλογικοί χώροι στάθμευσης, μεμονωμένα ο καθένας, όχι σε θέσεις που υποδεικνύει σχετική μελέτη (πιθανόν στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ) και όχι ως δίκτυο.	Οι συλλογικοί χώροι στάθμευσης δήμων και λιμανιών μπαίνουν σε δίκτυο ενιαίας εξυπηρέτησης.	Οι συλλογικοί χώροι στάθμευσης εμπλουτίζονται με νέους όπου τυχόν υποδειχθεί από το ΣΒΑΚ και λειτουργούν στο σύνολό τους ως ενιαίο δίκτυο.

<p>Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου</p>	<p>Δεν υπάρχει τιμή αφετηρίας. Στο πλαίσιο των ΣΒΑΚ, τα σημερινά οδικά τμήματα που πιθανόν απαλλαγούν από στάθμευση και κυκλοφορία θα πρέπει να ποσοτικοποιηθούν (ως ποσοστό του συνολικού χώρου του οικισμού) και να αποδοθούν ως χώροι ήπιας κινητικότητας, κοινόχρηστοι χώροι και χώροι πρασίνου</p>	<p>Ο χώρος που τυπικά απελευθερώνεται δεν θεσμοθετείται διαφορετικά και δεν προστατεύεται από ανταγωνιστικές χρήσεις (τραπεζοκαθίσματα , έκθεση εμπορευμάτων κλπ) ή και παράνομη κυκλοφορία και στάθμευση.</p>	<p>Ο χώρος που τυπικά απελευθερώνεται προστατεύεται με κινητές ή μόνιμες διαμορφώσεις (αστικό εξοπλισμό, διαμορφώσεις στο έδαφος, φυτεύσεις) από ανταγωνιστικές χρήσεις (τραπεζοκαθίσματα , έκθεση εμπορευμάτων κλπ) ή και παράνομη κυκλοφορία και στάθμευση προκειμένου να αποδοθεί σε ήπια κινητικότητα και κινητικότητα ΑΜΚ.</p>	<p>Ο χώρος που τυπικά απελευθερώνεται, θεσμοθετείται ως χώρος βιώσιμης / ήπιας κινητικότητας γενικά καθώς και για άτομα μειωμένης κινητικότητας, και διασφαλίζεται έναντι οποιασδήποτε παράνομης κατάληψής του με κινητές ή μόνιμες διαμορφώσεις (αστικό εξοπλισμό, διαμορφώσεις στο έδαφος, φυτεύσεις) που υποδεικνύονται στο πλαίσιο φυσικού σχεδιασμού που αναλαμβάνουν / αναθέτουν οι δήμοι.</p>
<p>Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες</p>	<p>Δεν υφίσταται τέτοιο σύστημα.</p>	<p>Δεν δημιουργείται καμιά συλλογικότητα που να συνεργάζεται με όρους car-pooling</p>	<p>Δημιουργείται σύστημα car pooling μόνο για οχήματα ιδιωτών και του δήμου με σκοπό την αύξηση του δείκτη επιβατών των κινούμενων οχημάτων στο δίκτυο του προορισμού, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αιχμής. Η συμμετοχή στο car pooling μπορεί και επιβραβεύεται μέσω της (προτεινόμενης) κάρτας κυκλικότητας.</p>	<p>Δημιουργείται σύστημα car pooling στο οποίο συμμετέχουν και τουριστικά οχήματα, καθώς και ποσοστό ενοικιαζόμενων προκειμένου να αυξηθεί συνολικά ο δείκτης επιβατών των κινούμενων οχημάτων στο δίκτυο του προορισμού, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αιχμής. Η συμμετοχή στο car pooling μπορεί και επιβραβεύεται μέσω της (προτεινόμενης) κάρτας κυκλικότητας.</p>

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μέτρο	Σύγχρονες τάσεις (Δείκτης Βάσης/Αφετηρίας)	Μηδενικό Σενάριο (Business as usual)	Πιθανότερο Σενάριο	Βέλτιστο Σενάριο
Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)	1 ΣΔΑΕΚ	2 ΣΔΑΕΚ	8 ΣΔΑΕΚ	8 ΣΔΑΕΚ
Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των Αερίων Θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)	1. 3 χρηματοδοτικά προγράμματα 2. Μη υπολογισμένο	1. 5 χρηματοδοτικά προγράμματα και ρυθμιστικά κίνητρα 2. Μείωση κατά 10% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	1. 5 έως 8 χρηματοδοτικά προγράμματα και ρυθμιστικά κίνητρα 2. Μείωση κατά 20% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	1. >8 χρηματοδοτικά προγράμματα και επιπλέον ρυθμιστικά κίνητρα 2. Μείωση κατά 40% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης
Ενεργειακή Αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών	1. Μη υπολογισμένο 2. Μη υπολογισμένο	1. 5.000.000,00€ 2. Μείωση κατά 10% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	1. 15.000.000,00€ 2. Μείωση κατά 15% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	1. 25.000.000,00€ 2. Μείωση κατά 40% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης
Πρώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις	1. 0 φορτιστές 2. 0 ποδήλατα	1. 40 φορτιστές 2. 400 ποδήλατα	3. 150 φορτιστές 4. 1.500 ποδήλατα	5. 350 φορτιστές 6. 3.500 ποδήλατα
Ενίσχυση και Αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών "έξυπνου δικτύου"	1. 0 χλμ. 2. 0 έξυπνοι μετρητές	1. --- 2. 0 έξυπνοι μετρητές	1. --- 2. 10% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας	1. --- 2. 100% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας
Πρώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και	3 MWp	6 MWp	15 MWp	40 MWp

Ζεστού Νερού Χρήσης (ZNX)				
Επανάχρηση ελαίων και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή πράσινων καυσίμων	Μη υπολογισμένη	10 tn	40 tn	140 tn
Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών	6	6	8	>9
Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας	0	1	2	8
Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για Ενεργειακό Συμψηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθησης σχετικών δραστηριοτήτων	1	2	3	8
Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από τους πολίτες	0%	1%	1%	5%

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Μέτρο	Σύγχρονες τάσεις (Δείκτης Βάσης/Αφετηρίας)	Μηδενικό Σενάριο (Business as usual)	Πιθανότερο Σενάριο	Βέλτιστο Σενάριο
Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών	0% μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μία χρήσης	0% μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μία χρήσης	1-2% μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μία χρήσης	5% μείωση της ποσότητας συγκεκριμένου τύπου πλαστικού μία χρήσης
Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μιας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις	0% μείωση της ποσότητας πλαστικού μία χρήσης	0% μείωση της ποσότητας πλαστικού μία χρήσης	20 % μείωση της ποσότητας πλαστικού μία χρήσης μέχρι το 2026 και 40 % μείωση έως το 2029	30 % μείωση της ποσότητας πλαστικού μία χρήσης μέχρι το 2026 και 60 % μείωση έως το 2029

Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο	2% η διαλογή στη πηγή των βιοαποβλήτων	2% η διαλογή στη πηγή των βιοαποβλήτων	Διαλογή στη πηγή των βιοαποβλήτων: 20 % έως το 2025 και 30 % έως το 2030	Διαλογή στη πηγή των βιοαποβλήτων: 42 % έως το 2025 και 45 % έως το 2030
Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)	0% επαναχρησιμοποίηση	0% επαναχρησιμοποίηση	Αύξηση επαναχρησιμοποίησης κατά 1% έως το 2025 και κατά 2% έως το 2030	Αύξηση επαναχρησιμοποίησης κατά 2% έως το 2025 και κατά 4% έως το 2030
Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.)	3 Πράσινα Σημεία	3 Πράσινα Σημεία	8 Πράσινα Σημεία και 10 Γωνιές ανακύκλωσης	11 Πράσινα Σημεία και 16 Γωνιές ανακύκλωσης
Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)	2% για τα ανακυκλώσιμα (2021) - ο αριθμός αυτός αναφέρεται στην ανακύκλωση του ρεύματος στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής	2% για τα ανακυκλώσιμα (2021) - ο αριθμός αυτός αναφέρεται στην ανακύκλωση του ρεύματος στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων Αττικής	Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των υλικών συσκευασίας κατά 40 % έως το 2025 και κατά 45% έως το 2030 Τοποθέτηση 2-3 διαφορετικού χρώματος κάδων ανακύκλωσης	Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των υλικών συσκευασίας κατά 65 % έως το 2025 και κατά 70% έως το 2030 Τοποθέτηση 4-5 διαφορετικού χρώματος κάδων ανακύκλωσης
Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την ορθή διαχείριση των	0 % χωριστή συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων	0 % χωριστή συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων	Μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων τουλάχιστον κατά 15% έως το 2025 και	Μείωση των θαλάσσιων απορριμμάτων τουλάχιστον κατά 25% έως το 2025 και

αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές και μη θαλάσσιες δραστηριότητες			κατά 25% έως το 2030	κατά 40% έως το 2030
Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του κόστους διαχείρισης	Για το 2022 το τέλος ταφής των απορριμμάτων ορίζεται σε 20 €/τόνο	Για το 2030 το τέλος ταφής των απορριμμάτων ορίζεται σε 55 €/τόνο. Το 50% της παραγόμενης ποσότητας οδηγείται για ταφή και το κέρδος ισούται με 37,5% κέρδος σε σχέση με το 2022 (η παραγωγή ΑΣΑ παραμένει σταθερή)	Για το 2030 το τέλος ταφής των απορριμμάτων ορίζεται σε 55 €/τόνο. Το 10% της παραγόμενης ποσότητας οδηγείται για ταφή και το κέρδος ισούται με 72,5% σε σχέση με το 2022 (η παραγωγή ΑΣΑ παραμένει σταθερή)	Για το 2030 το τέλος ταφής των απορριμμάτων ορίζεται σε 55 €/τόνο. Το 10% της παραγόμενης ποσότητας οδηγείται για ταφή και το κέρδος ισούται με 78% σε σχέση με το 2022 (η παραγωγή ΑΣΑ μειώνεται)
Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης	1 Σύμβαση με ΣΕΔ	1 Σύμβαση με ΣΕΔ	8 Συμβάσεις με ΣΕΔ	> 8 Συμβάσεις με ΣΕΔ

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Μέτρο	Σύγχρονες τάσεις (Δείκτης Βάσης/Αφετηρίας)	Μηδενικό Σενάριο (Business as usual)	Πιθανότερο Σενάριο	Βέλτιστο Σενάριο
Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων	0	1	5	8
Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	1	2	12	30
Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες	0	5	15	30
Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου	2	4	6	8
Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου	0	1	3	6

διαχείρισης υδατικών πόρων				
Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης	0	1	3	8
Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.) σε επίπεδο Δήμου	0	3	6	8
Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμολοιπού (υπόλειμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό	0	1	3	6

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΜΕΤΡΑ

Μέτρο	Σύγχρονες τάσεις (Δείκτης Βάσης/Αφετηρίας)	Μηδενικό Σενάριο (Business as usual)	Πιθανότερο Σενάριο	Βέλτιστο Σενάριο
Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης	Δεν υπάρχει τιμή βάσης / αφετηρίας. Πραγματοποιούνται κάποιες δράσεις (κυρίως καμπάνιες ενημερωτικές ή και επιδεικτικές/πυλοτικές δράσεις ιδιαίτερα στον τομέα των διαχείρισης των απορριμμάτων, με πρωτοβουλία των δήμων σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς. Ότι γίνεται έχει θεματικό χαρακτήρα και δεν εισάγει στην συνολική αντίληψη περί κυκλικής οικονομίας, και δη ειδικά στον τουρισμό.	Επέκταση των δράσεων με τον ίδιο αποσπασματικό τρόπο από μεμονωμένους φορείς χωρίς συντονισμό και χωρίς ανάδειξη της αναγκαιότητας για στροφή σε πιο κυκλικές πρακτικές τόσο από την πλευρά των μόνιμων κατοίκων και τοπικών επιχειρήσεων όσο και των επισκεπτών.	Πραγματοποίηση 1-2 ετήσιων δράσεων ευαισθητοποίησης με πρωτοβουλία των δήμων ή του δικτύου των δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής ή της Περιφέρειας Αττικής, σε συνεργασία με τους οργανισμούς που εμπλέκονται στα ζητήματα των τεσσάρων πυλώνων με ανάδειξη της αναγκαιότητας για στροφή σε πιο κυκλικές πρακτικές τόσο από την πλευρά των μόνιμων κατοίκων και τοπικών επιχειρήσεων όσο και των επισκεπτών σε επίπεδο (στρατηγική INCIRCLE).	Πραγματοποίηση τουλάχιστον 3 ετήσιων δράσεων ευαισθητοποίησης με πρωτοβουλία των δήμων ή του δικτύου των δήμων της ΠΕ Νήσων Αττικής ή της Περιφέρειας Αττικής, σε συνεργασία με τους οργανισμούς που εμπλέκονται στα ζητήματα των τεσσάρων πυλώνων με ανάδειξη της αναγκαιότητας για στροφή σε πιο κυκλικές πρακτικές τόσο από την πλευρά των μόνιμων κατοίκων και τοπικών επιχειρήσεων όσο και των επισκεπτών σε επίπεδο

				(στρατηγική INCIRCLE).
Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας	Δεν υπάρχει.	Επιτυγχάνονται περιορισμένες συνεργασίες για τη υλοποίηση της κάρτας κυκλικότητας και διασφαλίζεται αριθμός χρηστών έως 5% του συνολικού αριθμού κατοίκων και επισκεπτών σε ετήσια βάση.	Επιτυγχάνεται ικανοποιητικός αριθμός συνεργασιών για την υλοποίηση της κάρτας κυκλικότητας και διασφαλίζεται αριθμός χρηστών έως 30% του συνολικού αριθμού κατοίκων και επισκεπτών σε ετήσια βάση.	Επιτυγχάνεται ικανοποιητικός αριθμός συνεργασιών με την πλειονότητα των τοπικών επιχειρήσεων και των οργανισμών ή τοπικών αρχών διαχείρισης των πόρων που αφορούν στους τέσσερις πυλώνες στο πλαίσιο υλοποίησης της κάρτας κυκλικότητας. Διασφαλίζεται αριθμός χρηστών έως 60% του συνολικού αριθμού κατοίκων και επισκεπτών σε ετήσια βάση.
Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο	Σήμερα δεν υπάρχει.	Δεν δημιουργείται ενιαίο σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό σε περιφερειακό επίπεδο.	Το σύστημα δημιουργείται και ολοκληρώνεται εντός της τετραετίας 2024-2027.	Το σύστημα δημιουργείται και ολοκληρώνεται εντός της τετραετίας 2024-2027.

2.4 Βήμα 4: Παρακολούθηση, αποτίμηση και πηγές χρηματοδότησης

2.4.1 Παρακολούθηση (monitoring) της υλοποίησης της Στρατηγικής

Η παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής περιλαμβάνει πρακτικά την επεξεργασία προκειμένου για την εξαγωγή των τελικών δεικτών πληροφορίας και δεδομένων που καταγράφουν ούτως ή άλλως διαδικούς τους σκοπούς ή μπορούν εύκολα να καταγράψουν λόγω αμεσότητας στην παραγωγή των συγκεκριμένων δεδομένων, πολλοί επιμέρους φορείς (συχνότερα οι επιμέρους Δήμοι) για τα επιμέρους θέματα. Δουλειά του οργάνου για την παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής είναι να εγκαθιδρύσει συστηματική σχέση με τους φορείς / παραγωγούς ή καταγραφείς των δεδομένων, να τους βοηθήσει να συστηματοποιήσουν την καταγραφή όπου απαιτείται και να τους υπενθυμίζει την χορήγηση των δεδομένων αυτών στα τακτά διαστήματα που ορίζονται ανά Προτεραιότητα ή Μέτρο . Στη συνέχεια, για την εξαγωγή μεσοσταθμικού αποτελέσματος για όλη την Περιφερειακή Ενότητα και για κάθε άλλη αναγκαία περαιτέρω επεξεργασία, υπεύθυνο είναι το όργανο αυτό. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται η υποστήριξη ενός γραφείου (ομάδας 1-3 ατόμων) από την Περιφέρεια με εξωτερικούς συμβούλους που μπορούν να συμμετάσχουν δυναμικά στη διαμόρφωση του συστηματικού πλάνου εργασίας σε ετήσια βάση (τουλάχιστον), στην επικοινωνία με τους φορείς και, οπωσδήποτε, στην επεξεργασία των δεδομένων στην μορφή που τα χορηγούν οι φορείς που τα τηρούν.

Το όργανο αυτό θα συντάσσει προτυποποιημένη ετήσια αναφορά ανά Προτεραιότητα και ανά Μέτρο, η οποία μπορεί να είναι στη διάθεση της διοίκησης της Περιφέρειας και των εκάστοτε αιρετών πολιτικών προϊσταμένων, ή στη διάθεση όλων των φορέων που συμμετέχουν ή και δημόσια στο διαδίκτυο σε ιστότοπο της Περιφέρειας Αττικής αναφορικά με το πρόγραμμα INCIRCLE.

Στους ακόλουθους Πίνακες (που συμπληρώνονται με βάση σχετικά υποδείγματα του προγράμματος INCIRCLE) αποτυπώνονται οι στόχοι ανά Προτεραιότητα και Μέτρο και τους αντίστοιχους δείκτες τους για τα έτη αναφοράς (διετία, πενταετία και δεκαετία από την έγκριση και έναρξη της υλοποίησης) καθώς και ο τρόπος συλλογής δεδομένων για την Παρακολούθηση.

Πίνακας 5. Εργαλείο παρακολούθησης των Δεικτών για τις Στρατηγικές Προτεραιότητες του INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Προτεραιότητα 1. Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% των μετακινήσεων που διενεργούνται με βιώσιμους τρόπους μετακίνησης κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής	Πρόκειται για ετήσια απογραφή κατά τον μήνα Αύγουστο (μέσω ερωτηματολογίων, έρευνας, κλπ) των μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με περπάτημα, ποδήλατο, ήπια μέσα κινητικότητας, δημόσια συγκοινωνία, σε δείγμα κατοίκων, εργαζόμενων και επισκεπτών που θεωρείται στατιστικά αντιπροσωπευτικό.	Δεν υπάρχει. Οι τιμές αφετηρίας θα εντοπιστούν ποιοτικά ή ποσοτικά μέσω της έρευνας μετακινήσεων που θα διενεργηθεί υποχρεωτικά στο πλαίσιο εκπόνησης των ΣΒΑΚ.	Έως 10%	25%	60%	Ετήσια	Έρευνα μετακινήσεων σε κατάλληλο στατιστικό δείγμα, που θα σχεδιαστεί κατ' αρχήν στα πλαίσια του ΣΒΑΚ και θα υλοποιείται σε ετήσια βάση με ερωτηματολόγια αναλογικά και ψηφιακά και σημεία και τρόπους συλλογής για κατοίκους, εργαζόμενους και επισκέπτες, κατά τον μήνα Αύγουστο.	Αρμόδιος για την συγκέντρωση των δεδομένων θα είναι ο Δήμος, ενώ την αρμοδιότητα για την τελική επεξεργασία των αποτελεσμάτων μπορεί να έχει ο Δήμος ή ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Προτεραιότητα 2. Προσβασιμότητα για όλους		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% των ατόμων μειωμένης κινητικότητας που χρησιμοποιούν την δημόσια συγκοινωνία στον προορισμό	Πρόκειται για ετήσια απογραφή μέσω ερωτηματολογίων, δημοσκοπήσεων κλπ με τρόπο και σε στατιστικό δείγμα που θα οριστεί (ποσοστά ατόμων άνω των 65 ετών, οικογενειών με μικρά παιδιά, ατόμων με χρόνιες κινητικές δυσκολίες κ.ά.) επί του εκτιμώμενου γενικού πληθυσμού την περίοδο αιχμής.	Δεν υπάρχει. Η αρχική έρευνα θα συνεισφέρει στην καταγραφή της τιμής αφετηρίας.	5%	15%	30%	Ετήσια	Έρευνα μετακινήσεων σε κατάλληλο στατιστικό δείγμα, που θα σχεδιαστεί κατ' αρχήν (δυνητικά, στα πλαίσια του ΣΒΑΚ) και θα υλοποιείται σε ετήσια βάση με ερωτηματολόγια αναλογικά και ψηφιακά και σημεία και τρόπους συλλογής για κατοίκους, εργαζόμενους και επισκέπτες, κατά τον μήνα Αύγουστο.	Αρμόδιος για την συγκέντρωση των δεδομένων θα είναι ο Δήμος, ενώ την αρμοδιότητα για την τελική επεξεργασία των αποτελεσμάτων μπορεί να έχει ο Δήμος ή ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Προτεραιότητα 3. Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός των οδικών ατυχημάτων που περιλαμβάνουν σοβαρούς ή θανάσιμους τραυματισμούς	Σκοπός η παρακολούθηση του αριθμού και της χωρικής αποτύπωσης των σοβαρών ή θανάσιμων τροχαίων ατυχημάτων	Δεν υπάρχει. Προσεγγιστική εκτίμηση μπορεί να γίνει βάσει στοιχείων που καταγράφονται σε επίπεδο ΟΤΑ (είτε από	-10%	-30%	-60%	Ετήσια	Στοιχεία Τροχαίας / Αστυνομίας και συστηματική ενημέρωση σχετικού αρχείου σε επίπεδο Δήμου.	Αρμοδιότητα για την συλλογή των δεδομένων θα έχει ο Δήμος. Αρμοδιότητα για την τελική επεξεργασία σε επίπεδο χωρικής απεικόνισης και ποσοτικής συσχέτισης

Based on INCIRCLe Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

		τους Δήμους είτε από την ΕΛΣΤΑΤ). Πρέπει ωστόσο, η καταγραφή αφετηρίας να συνοδεύεται και από χωρική αποτύπωση (που θα χρησιμεύσει στην παρακολούθηση της υλοποίησης σχετικών μέτρων)						θα έχει το αρμόδιο για την παρακολούθηση της στρατηγικής γραφείο στην Περιφέρεια Αττικής.
--	--	---	--	--	--	--	--	---

Προτεραιότητα 4. Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος n° 2 (2024)	Έτος n° 5 (2027)	Έτος n° 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% του δημόσιου χώρου που αντιστοιχεί σε υποδομές για κυκλοφορία και στάθμευση μηχανοκίνητων ΙΧ	Πρόκειται για συνολική αποτύπωση και δυνατότητα παρακολούθησης των ποσοτικών μεταλλαγών στην έκταση του δημόσιου χώρου που αντιστοιχεί σε κυκλοφορία και στάθμευση σε επίπεδο δήμου, ιδιαίτερα στο εσωτερικό των οικισμών. Σκοπός της πολιτικής αυτής είναι η μείωση της κατασπατάλησης του	Δεν υπάρχει. Η τιμή του Δείκτη Αφετηρίας (συνολική έκταση δημόσιου χώρου και ποσοστό που αντιστοιχεί σε	-5%	-20%	-30%	Ετήσια	Αρμοδιότητα για την καταγραφή των επιφανειών που αποκλείονται εποχιακά ή μόνιμα από την κυκλοφορία ή στάθμευση των ΙΧ και την απόδοσή τους ως κοινόχρηστο δημόσιο χώρο ή χώρο πρασίνου, έχει ο Δήμος (πιθανόν και οι οργανισμοί	Αρμοδιότητα για την τελική επεξεργασία / υπολογισμό του ποσοστού των επιφανειών που απελευθερώθηκαν από τα ΙΧ θα έχει το αρμόδιο γραφείο παρακολούθησης της

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	δημόσιου χώρου σε κυκλοφορία και στάθμευση οχημάτων. Η μείωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία κατά την περίοδο αιχμής, μπορεί ωστόσο να υπολογίζεται μεσοσταθμικά και για το σύνολο του έτους, δεδομένου ότι ο Δήμος και η Τροχαία ξέρουν ποιες περιοχές ακριβώς αποκλείουν από την κυκλοφορία – στάθμευση ΙΧ και πότε.	κυκλοφορία και στάθμευση) μπορεί να υπολογιστεί στο πλαίσιο εκπόνησης των ΣΒΑΚ.					λιμένων εφόσον συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση)	στρατηγικής στην Περιφέρεια.
--	---	---	--	--	--	--	---	------------------------------

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Προτεραιότητα 1. Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και «πράσινης» ενεργειακής μετάβασης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Μείωση κατανάλωσης ενέργειας	Η ποσοστιαία μείωση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας που έχει υπολογιστεί για κάθε Δήμο για το έτος βάσης (BEI) στο ΣΔΑΕΚ του	Κατανάλωση ενέργειας υπολογισμένη κατά το έτος βάσης BEI (Δεν έχει υπολογιστεί μέχρι σήμερα) στο ΣΔΑΕΚ του	-10%	-20%	- 40%	2 έτη	Τιμολόγια ενέργειας και ενεργειακά δεδομένα του Δήμου, βάσεις δεδομένων και στατιστικών ΕΛΣΤΑΤ – ΔΕΔΔΗΕ-ΥΠΕΝ. Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής
Προτεραιότητα 2. Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ (MWh)	Το ποσό της ενέργειας που παράγεται από μονάδες ΑΠΕ στην ΠΕ Νήσων Αττικής	Δεν έχει υπολογιστεί μέχρι σήμερα. Εκτιμάται με αναγωγή στις 4.500 MWh *η αναγωγή έχει γίνει με βάση το ΣΔΑΕ του Δήμου Κυθήρων.	7.500 MWh	30.000 MWh	60.000 MWh	2 έτη	Τιμολόγια ενέργειας και ενεργειακά δεδομένα του Δήμου, βάσεις δεδομένων και στατιστικών ΕΛΣΤΑΤ – ΔΕΔΔΗΕ-ΥΠΕΝ- ΡΑΕ. Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

Προτεραιότητα 3. Μείωση της ενεργειακής φτώχειας		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσοστό ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών [%]	Το συνολικό ποσοστό των νοικοκυριών που εκτιμάται ότι πλήττονται από το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας στην ΠΕ Νήσων Αττικής, κάνοντας χρήση το δείκτη «ποσοστό κάλυψης των βασικών ενεργειακών αναγκών κάθε νοικοκυριού»	40%* *εκτίμηση από το Εθνικό Παρατηρητήριο της Ενεργειακής φτώχειας για το έτος 2011 για την περιφέρεια Αττικής	35%	20%	10%	1 έτος	Δεδομένα του Δήμου- βάσεις δεδομένων και στατιστικών ΕΛΣΤΑΤ -ΥΠΕΝ Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα.	Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Προτεραιότητα 4. Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσοστό πολιτών που συμμετέχουν σε Ενεργειακή Κοινότητα [%]	Το ποσοστό των κατοίκων των νησιών της ΠΕ Νήσων Αττικής που συμμετέχουν σε κάποια Ενεργειακή Κοινότητα με έδρα εντός της Περιφέρειας Αττικής	0	1%	3%	5%	2 έτη	Δεδομένα του Δήμου- βάση δεδομένων ΥΠΕΝ Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα.	Περιφέρεια Αττικής

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Προτεραιότητα 1. Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσοστό (% κ/β) των παραγόμενων ΑΣΑ που καταλήγουν σε ΧΥΤΑ	Η πρόληψη παραγωγής αποβλήτων σημαίνει λήψη μέτρων που στοχεύουν στη μείωση της ποσότητας και της επικινδυνότητας για το περιβάλλον των ποικίλων ρευμάτων αποβλήτων	~96% των συνολικών παραγόμενων ΑΣΑ εναποτίθεται σήμερα σε ΧΥΤΑ	< 575 κ. /έτος κατά κεφαλ ή	< 575 κ. /έτος κατά κεφαλ ή	< 10% συνολικά παραγόμενων ΑΣΑ σε υγειονομική ταφή & μείωση -50% της σπατάλης	Ετήσια	Ζυγολογία και Παρατηρητήριο Ανακύκλωσης, με τα δεδομένα να προέρχονται από το ΗΜΑ, τους Δήμους και τον ΕΔΣΝΑ	Περιφέρεια Αττικής

					ης τροφίμ ων		
--	--	--	--	--	--------------------	--	--

Προτεραιότητα 2. Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσοστό (% κ/β) προετοιμασίας για επαναχρησιμο ποίηση και ανακύκλωση των ΑΣΑ	Η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση είναι φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές που συνιστώνται στο να υποβάλλουμε ένα απόβλητο ή άχρηστο πράγμα σε μια διαδικασία μετασχηματισμού προκειμένου να το εκμεταλλευτούμε ως πόρο που μας επιτρέπει να το επαναφέρουμε στον κύκλο ζωής χωρίς να χρειάζεται να καταφύγουμε στη χρήση νέων φυσικών πόροι.	2% για τα βιοαπόβλητα και 2% για τα ανακυκλώσιμα (2021) - οι αριθμοί αυτοί αναφέρονται στην ανακύκλωση αυτών των ρευμάτων στην ΠΕ Νήσων Αττικής	Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των ΑΣΑ τουλάχιστον 55 % κατά βάρος.	Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των ΑΣΑ τουλάχιστον 60 % κ/β & 63% κ/β για τα βιοαπόβλητα & 63% κ/β για τα ανακυκλώσιμα	Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των ΑΣΑ τουλάχιστον 65% κ/β & 47% κ/β για τα βιοαπόβλητα & 66% κ/β για τα ανακυκλώσιμα	Ετήσια	Ζυγολογία, Παρατηρητήριο Ανακύκλωσης και τιμολογία ΣΕΔ με τα δεδομένα να προέρχονται από το ΗΜΑ, τους Δήμους και τον ΕΔΣΝΑ	Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

				63 % κ/β.			
--	--	--	--	--------------	--	--	--

Προτεραιότητα 3. Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Κόστος του τέλους ταφής (€)	Από την 1η Ιανουαρίου 2022 επιβάλλεται το τέλος ταφής για τις ποσότητες ανεπεξέργαστων αστικών αποβλήτων που διατίθενται σε χώρους υγειονομικής ταφής καθώς και για τα υπολείμματα επεξεργασίας αστικών αποβλήτων που προκύπτουν από μονάδες επεξεργασίας που διατίθενται σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ).	2021: 0€ / τόνο 2022: 20€ / τόνο	-22% ταφή σε σχέση με το 2021	-54% ταφή σε σχέση με το 2021	-88% ταφή σε σχέση με το 2021	Εξαμηνιαία με βάση τις πραγματικές ποσότητες αποβλήτων που διατέθηκαν στους ΧΥΤΑ	Ζυγολογία ΑΣΑ με τα δεδομένα να προέρχονται από το ΗΜΑ και τους Δήμους	Περιφέρεια Αττικής

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Προτεραιότητα 1. Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός έργων επαναχρησιμοποίησης λυμάτων ή	Αριθμός έργων επαναχρησιμοποίησης λυμάτων ή αξιοποίησης ομβρίων για αρδευτικούς σκοπούς, πότισμα κήπων ή	0	0	1	2	Ετήσια	Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

αξιοποίηση ομβρίων	δημοτικού πρασίνου, πλύσεις κοινόχρηστων χώρων, εμπλουτισμό υδροφόρου ορίζοντα							δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης
--------------------	--	--	--	--	--	--	--	--------------------------------

Προτεραιότητα 2. Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Master plan και έργα βελτιστοποίησης λειτουργίας	Αριθμός Master plan και έργων βελτιστοποίησης λειτουργίας που έχουν συνταχθεί και εγκριθεί για κάθε δήμο	0	2	8	10	Ετήσια	Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης, αρμόδια Δ/νση Περιφέρειας για μελέτες στην ΠΕ Νήσων	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, Προϊστάμενος μελετών στην Περιφέρεια με αρμοδιότητα την ΠΕ Νήσων Αττικής

Προτεραιότητα 3. Διασφάλιση της ποιότητας του νερού στους καταναλωτές και προστασία των πηγών παραγωγής νερού		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Σχέδια Ασφάλειας Νερού	Αριθμός Σχεδίων Ασφάλειας Νερού που έχουν συνταχθεί και εγκριθεί για κάθε δήμο	0	2	4	6	Ετήσια	Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης, αρμόδια Δ/νση Περιφέρειας για μελέτες στην ΠΕ Νήσων Αττικής	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης,

									Προϊστάμενος μελετών στην Περιφέρεια με αρμοδιότητα την ΠΕ Νήσων Αττικής
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Προτεραιότητα 4. Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος που υποβαθμίζεται λόγω διαδικασιών παραγωγής νερού		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων που επαναχρησιμοποιούν το αλμόλοιπο	Αριθμός μονάδων επεξεργασίας λυμάτων που επαναχρησιμοποιούν το αλμόλοιπο από αφαλατώσεις	0	0	0	2	Ετήσια	Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

Προτεραιότητα 1. Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ετήσιος αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης ή ανταμοιβής για	Πρόκειται για συγκεντρωτική καταγραφή όλων των συμμετοχών σε προγράμματα ενημέρωσης, εκπαίδευσης, ευαισθητοποίησης ή ανταμοιβής που πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία δημόσιου, δημοτικού ή ιδιωτικού τομέα ή ΜΚΟ.	Δεν υπάρχει. Μπορούν ωστόσο να «μετρηθούν» ανά ΟΤΑ οι συμμετοχές σε πρωτοβουλίες που έχουν	100%	300%	500%	Ετήσια	Όλες οι καταγραφές συμμετοχής δια ζώσης, ή διαδικτυακά σε οποιαδήποτε πρωτοβουλία ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης, εκπαίδευσης λαμβάνει χώρα στον ΟΤΑ με πρωτοβουλία δημόσιου ή	Ο ετήσιος κατάλογος των δράσεων πρέπει να τηρείται σε επίπεδο ΟΤΑ. Τα αριθμητικά στοιχεία συμμετοχής ανά δράση, μπορούν να αναζητώνται συστηματικά από τον ΟΤΑ που συντάσσει

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

«κυκλική» συμπεριφορά.		λάβει χώρα στο έτος αναφοράς (το 2022)					ιδιωτικού φορέα ή της κοινωνίας των πολιτών.	τον κατάλογο δράσεων ή από το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.
------------------------	--	--	--	--	--	--	--	---

Προτεραιότητα 2. Καταγραφή δεδομένων και Παρακολούθηση Κυκλικής Μετάβασης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Η ίδρυση και θέση σε λειτουργία συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης δεδομένων σχετικών με την κυκλική μετάβαση	Τα δεδομένα που ενδιαφέρουν θα πρέπει κατά προτεραιότητα να επιλεγούν μεταξύ εκείνων που ήδη καταγράφονται ή να σχεδιαστεί κατάλληλα η ποιότητα, η συχνότητα και τρόπος και φορέας καταγραφής τυχόν νέων απαραίτητων δεδομένων, οι υπεύθυνοι φορείς για την καταγραφή θα πρέπει να είναι ενήμεροι για την σημασία της συστηματικής καταγραφής και μια αρχή παρακολούθησης θα πρέπει να προβλεφθεί στο επίπεδο της Περιφέρειας. Για το θέμα απαιτείται λεπτομερής τεχνικός και διαδικαστικός σχεδιασμός.	Δεν υπάρχει αντίστοιχη διαθέσιμη δομή σήμερα.	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	-	Αρμοδιότητα για την επιλογή και σχεδιασμό των δεδομένων που θα τηρούνται ή παρακολουθούνται από το σύστημα αυτό έχει η Περιφέρεια Αττικής.	Αρμόδια για την λειτουργία του συστήματος καταγραφής / παρακολούθησης δεδομένων σχετικών με την κυκλική μετάβαση θα είναι ορισμένη δομή στην Περιφέρεια Αττικής.

Πίνακας 6. Εργαλείο παρακολούθησης των Δεικτών υλοποίησης των Μέτρων του INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Μέτρο 1. Εκπόνηση : α) Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) β) Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) γ) Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός των σχεδίων που εκπονούνται	Εκπόνηση ΣΒΑΚ, ΣΑΠ και ΣΦΗΟ σε όλους τους ΟΤΑ αναλόγως των χαρακτηριστικών τους. Το θεσμικό πλαίσιο και οι προδιαγραφές είναι διαθέσιμα, παρ' όλ' αυτά μπορεί να χρειαστούν προσαρμογές στην μεθοδολογία και στις βασικές προτεραιότητες λόγω ιδιοτυπιών ανά κοινότητα.	Εκπονηθέντα και εγκριθέντα σχέδια δεν υπάρχουν (Ιούνιος 2022)	9	18	24	Ετήσια	Πηγή δεδομένων είναι αυτονόητα οι Δήμοι, οι τεχνικές υπηρεσίες που γνωρίζουν το καθεστώς των μελετών που έχουν ή δεν έχουν ανατεθεί και ξεκινήσει.	Το αρμόδιο γραφείο στην Περιφέρεια για την παρακολούθηση της στρατηγικής συλλέγει από τους 8 δήμους την πληροφορία για την πρόοδο του σχεδιασμού.
Μέτρο 2. Δημιουργία Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας με εστίαση στους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
- Μήκος Ολοκληρωμ. Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (σε χλμ) στο	Πρόκειται για την αποτίμηση της πρόοδου στον σχεδιασμό και υλοποίηση Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας (πεζοδρόμια, πεζόδρομοι,	Δεν υπάρχει καταγραφή τιμής αφετηρίας (μήκους σε	50% ανά ΟΤΑ	100% ανά ΟΤΑ	200% ανά ΟΤΑ	Ετήσια	Από την στιγμή που θα υπάρξει η κατ' αρχήν καταγραφή και ο σχεδιασμός των έργων επέκτασης του δικτύου, η αποτίμηση της	Αρμόδιο για την ετήσια παρακολούθηση των έργων που υλοποιούν οι Δήμοι στο επίπεδο των σχετικών

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

εσωτερικό των οικισμών - Μήκος Ολοκληρωμ. Δικτύων Ηπιας Κινητικότητας (σε χλμ) εκτός και μεταξύ οικισμών *Δείκτης είναι η αύξηση του μήκους των σχετικών παρεμβάσεων	μονοπάτια, ποδηλατολωρίδες, υποδομές πρόσβασης για άτομα μειωμένης κινητικότητας) στο εσωτερικό των οικισμών, αλλά και εξωτερικά με έμφαση στις συνδέσεις των βασικών οικισμών, των πυλών εισόδου / εξόδου (κυρίως των λιμένων αλλά και των αεροδρομίων όπου υπάρχουν) και των τουριστικών περιοχών (αξιοθέατα ή περιοχές με μεγάλη ζήτηση / πυκνότητα καταλυμάτων ή επισκεψιμότητα).	χλμ) για το τυχόν υφιστάμενο δίκτυο. Μπορεί εύκολα να μετρηθεί στο πλαίσιο της εκπόνησης των ΣΒΑΚ.				υλοποίησης είναι απλή και εντάσσεται στην αρμοδιότητα της τεχνικής υπηρεσίας που παραλαμβάνει τα σχετικά έργα.	υποδομών ή διαμορφώσεων που υλοποιούν οι Δήμοι είναι το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής
--	---	--	--	--	--	--	--

Μέτρο 3. Δημιουργία Συστήματος Μεταφορών «ως υπηρεσία» (Mobility as a Service / MaaS) με βάση ένα πυκνό δίκτυο Σταθμών «Πράσινης» Κινητικότητας (Green Mobility Hubs)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
-δημιουργία του συστήματος MaaS και της σχετικής πλατφόρμας -ο ετήσιος αριθμός των χρηστών της πλατφόρμας του συστήματος MaaS	Απαιτείται συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη ενός συστήματος MaaS. Το ενοποιημένο σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας σύστημα MaaS θα υποστηρίζει επίσης την εύκολη μετάβαση από νησί σε νησί (island hopping) και μπορεί να περιλαμβάνει λεωφορεία, ταξί, στόλο αυτοκινήτων, μοτοποδηλάτων ή ποδηλάτων που νοικιάζουν οι τοπικές επιχειρήσεις, τοπικά ακτοπλοϊκά μέσα, ποδήλατα ή	Δεν υπάρχει τέτοιο σύστημα σε λειτουργία.	Δημιουργία συστήματος MaaS και σχετικής πλατφόρμας	10% των επισκεπτών οποεί την πλατφόρμα κατά την παραμονή τους	τουλάχιστον 30% των επισκεπτών οποεί την πλατφόρμα κατά την παραμ	Ετήσια	Σε ότι αφορά την δημιουργία του συστήματος (ναι/όχι) η πληροφορία είναι σε γνώση όλων των συμμετεχόντων. Σε ότι αφορά τους χρήστες της πλατφόρμας, η πληροφορία είναι σε γνώση του υπεύθυνου της πλατφόρμας (ιδιώτης ή ΟΤΑ ή Περιφέρεια).	Αρμόδιο για την συλλογή των δεδομένων από τους φορείς που τηρούν την πληροφορία είναι το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	<p>άλλα δίκυκλα δημόσιας χρήσης, χώρους στάθμευσης ιδιωτικούς ή δημοτικούς, σταθμούς φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων κλπ. Σταθμοί Πράσινης Κινητικότητας μπορούν επίσης να αναπτυχθούν προσφέροντας έτσι τη δυνατότητα στον καθένα να σταθμεύσει, να φορτίσει οποιοδήποτε όχημα ή και να χρησιμοποιήσει όχημα δημόσιας χρήσης. Από τη στιγμή της θεσμοθέτησής του, η παρακολούθηση της χρήσης του είναι αυτοματοποιημένη πληροφορία που παρέχεται από την πλατφόρμα υποστήριξης.</p>			<p>στον προορισμό</p>	<p>ονή τους στον προορισμό</p>			
--	---	--	--	-----------------------	--------------------------------	--	--	--

<p>Μέτρο 4. Κίνητρα για χρήση ηλεκτρικών οχημάτων, και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού</p>		<p>Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες</p>				<p>Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά</p>		
<p>Δείκτης</p>	<p>Ορισμός</p>	<p>Τιμή Βάσης / Αφετηρίας</p>	<p>Έτος 2 (2024)</p>	<p>Έτος 5 (2027)</p>	<p>Έτος 10 (2032)</p>	<p>Συχνότητα και Αναφορά</p>	<p>Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής</p>	<p>Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων</p>
<p>- % των ηλεκτρικών οχημάτων επί του συνόλου των σταθμευμένων οχημάτων σε μια συγκεκριμένη περιοχή - % των ηλεκτρικών</p>	<p>Η παροχή κινήτρων για την χρήση ηλεκτρικών οχημάτων και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού (τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα) καθώς και για την συντήρησή τους είναι κρίσιμος παράγοντας για την διαμόρφωση όρων βιώσιμης κινητικότητας στον προορισμό. Τα κίνητρα μπορεί να είναι ειδικές θέσεις στάθμευσης,</p>	<p>Δεν έχουν καταγραφεί όλα τα κίνητρα που συντρέχουν αυτή τη στιγμή (από ΥΠΑΝ ή ΥΜΕ ή από φορείς ακτοπλοϊκού συγκοινωνιακού έργου κ.ά.)</p>	<p>5% των οχημάτων όλων των κατηγοριών να είναι ηλεκτρικά μέχρι</p>	<p>12% των οχημάτων όλων των κατηγοριών να είναι ηλεκτρικά</p>	<p>30% των οχημάτων όλων των κατηγοριών να είναι ηλεκτρικά</p>	<p>Ετήσια απογραφή σε περίοδο αιχμής (μέσα Ιουλίου με τέλος Αυγούστου) μια τυπική καθημερινή μέρα</p>	<p>Οι αριθμοί οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας, δημοτικής εξυπηρέτησης και ταξί παρέχονται από τους αντίστοιχους φορείς. Ο μόνος αριθμός που χρειάζεται απογραφή είναι ο αριθμός των σταθμευμένων οχημάτων. Έχει σημασία κατόπιν μελέτης (πιθανότατα με τους ειδικούς στο πλαίσιο των ΣΒΑΚ) να εντοπιστούν οι</p>	<p>Τα δεδομένα της ετήσιας απογραφής και των αριθμών των οχημάτων του δήμου, του ΚΤΕΛ και των ταξί τα συλλέγει και τα επεξεργάζεται προκειμένου για τον υπολογισμό του ετήσιου ποσοστού το ορισμένο γραφείο αρμόδιο για την</p>

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

οχημάτων του δημοτικού στόλου οχημάτων εξυπηρέτησης - % των ηλεκτρικών οχημάτων μεταξύ των διαθέσιμων τοπικών ταξί - % των ηλεκτρικών οχημάτων στο σύνολο των οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας	χορηγίες για μειωμένα ακτοπλοϊκά εισιτήρια, ειδικές άδειες εισόδου σε περιοχές ή χρονικές ζώνες κατά τις οποίες απαγορεύεται η πρόσβαση στα συμβατικά οχήματα κλπ. Έχει σημασία να καταγράφεται το μερίδιο της ηλεκτροκίνησης σε κάθε κατηγορία οχημάτων – δείκτη. Ωστόσο, η τιμή «παρακολούθησης» μπορεί να υπολογίζεται μεσοσταθμικά με βάση τον συντελεστή MEA (Μονάδες Επιβατικών Αυτοκινήτων) για τα υπόψη οχήματα.	Δεν έχει καταγραφεί το ποσοστό των ηλεκτρικών οχημάτων σε καμία από τις κατηγορίες – δείκτες. Αυτή η καταγραφή αναφοράς μπορεί να υλοποιηθεί στα πλαίσια του ΣΒΑΚ ή του ΣΦΗΟ.	το τέλος του 2032	α μέχρι το τέλος του 2032	α μέχρι το τέλος του 2032		καταλληλότεροι / αντιπροσωπευτικότεροι χώροι και ώρες για την απογραφή στάθμευσης. Η απογραφή μπορεί να πραγματοποιείται περισσότερες φορές για λόγους ελέγχου αξιοπιστίας της αρχικής καταγραφής. Για την πολύ απλή μεθοδολογία απογραφής υποδείγματα και οδηγίες μπορούν να δοθούν από τους ειδικούς συμβούλους στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ των ΟΤΑ ή του ΣΒΑΚ της Περιφέρειας.	παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.
--	--	---	-------------------	---------------------------	---------------------------	--	--	--

Μέτρο 5. Επέκταση / εκσυγχρονισμός στόλου Δημόσιας Συγκοινωνίας με καθαρά οχήματα κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% των οχημάτων της δημόσιας συγκοινωνίας που είναι κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας	Η δημόσια συγκοινωνία στον προορισμό διενεργείται από τους ίδιους τους δήμους ή από ιδιώτες υπό την εποπτεία των δημοτικών αρχών. Υπάρχει σημαντικό περιθώριο εκσυγχρονισμού του στόλου και επέκτασης της λειτουργίας της δημόσιας συγκοινωνίας, κάτι που μπορεί	Δεν υπάρχει η σχετική καταγραφή.	5% του στόλου δημοσίων συγκοινωνιών είναι οχημάτ	12% του στόλου δημοσίων συγκοινωνιών είναι οχημάτ	25% του στόλου δημοσίων συγκοινωνιών είναι οχημάτ	Ετήσια καταγραφή	Ο κάθε δήμος τηρεί μητρώο οχημάτων με επισήμανση της καταλληλότητας του καθενός για εξυπηρέτηση ΑΜΚ, το οποίο ενημερώνει σε ετήσια βάση.	Το ορισμένο γραφείο στην Περιφέρεια με αρμοδιότητα την συλλογή των δεδομένων από τους 8 ΟΤΑ και την επεξεργασία του συνολικού δείκτη.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

<p>επί του συνόλου των οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας στους 8 ΟΤΑ</p>	<p>να επιτευχθεί μόνο με περισσότερες και πιο ευέλικτες υπηρεσίες. Η ευελιξία της υπηρεσίας προϋποθέτει σε κάποιες περιπτώσεις μικρότερα οχήματα. Ιδεωδώς, οι πολιτικές / τα κίνητρα υπέρ της βελτίωσης των επιπέδων εξυπηρέτησης της δημόσιας συγκοινωνίας μπορούν να συνδυαστούν με πολιτικές και κίνητρα για προμήθεια ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους.</p>		<p>εξοπλισμένα για AMK</p>	<p>α εξοπλισμένα για AMK</p>	<p>α εξοπλισμένα για AMK</p>			
---	--	--	----------------------------	------------------------------	------------------------------	--	--	--

<p>Μέτρο 6. Υποστήριξη της κινητικότητας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας με κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο, ιδιαίτερα εντός των οικισμών</p>		<p>Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες</p>				<p>Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά</p>		
<p>Δείκτης</p>	<p>Ορισμός</p>	<p>Τιμή Βάσης / Αφετηρίας</p>	<p>Έτος 2 (2024)</p>	<p>Έτος 5 (2027)</p>	<p>Έτος 10 (2032)</p>	<p>Συχνότητα και Αναφορά</p>	<p>Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής</p>	<p>Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων</p>
<p>-% του δικτύου που είναι προσβάσιμο για AMK εντός των οικισμών - % των χώρων δημόσιας χρήσης (σε σύνολο κλειστών, ανοιχτών, ιδιωτικών και δημόσιων, ως αριθμός) που είναι</p>	<p>Κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο και σε χώρους δημόσιας χρήσης για την υποστήριξη των ατόμων μειωμένης κινητικότητας (οριζόντια και κατακόρυφη σήμανση, βελτιώσεις της υποδομής, σήμανση εναλλακτικών διαδρομών ηπιότερης κλίσης, ράμπες σε κατάλληλα σημεία, συστήματα μηχανικής ανέλκυσης σε επιλεγμένες περιοχές απότομης κλίσης κ.ά.)</p>	<p>Δεν υπάρχει καταγραφή ούτε σε μήκος προσβάσιμου σε AMK δικτύου ούτε σε αριθμό χώρων δημόσιας χρήσης προσβάσιμων σε AMK. Είναι ευκαιρία να εντοπιστούν και να</p>	<p>- 15%- του δικτύου εσωτερικό των οικισμών να είναι προσβάσιμο σε AMK - 25% όλων</p>	<p>- 25%- του δικτύου εσωτερικό των οικισμών να είναι προσβάσιμο σε AMK - 45% όλων</p>	<p>- 50% του δικτύου εσωτερικό των οικισμών να είναι προσβάσιμο σε AMK - 100% όλων</p>	<p>Ετήσια απογραφή</p>	<p>Μετά την πρώτη καταγραφή για τον υπολογισμό της τιμής αφετηρίας, είναι εύκολο για την τεχνική υπηρεσία του Δήμου να ενημερώνει το σχετικό μητρώο κάθε φορά που πραγματοποιούνται / ολοκληρώνονται παρεμβάσεις στο δίκτυο ή σε χώρους δημόσιας χρήσης (που υλοποιεί ή αδειοδοτεί ο δήμος) υπέρ της προσβασιμότητας από AMK</p>	<p>Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.</p>

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

προσβάσιμα για AMK		καταγραφούν οι σχετικοί χώροι στα πλαίσια εκπόνησης του ΣΒΑΚ και, κυρίως, του ΣΑΠ ανά ΟΤΑ.	χώρων δημόσιων χώρων χρήσης να είναι προσβάσιμοι από AMK	χώρων δημόσιων χώρων χρήσης να είναι προσβάσιμοι από AMK	χώρων δημόσιων χώρων χρήσης να είναι προσβάσιμοι από AMK			
--------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Μέτρο 7. Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή και περιοχών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
- Ανάλυση νομοθετικών πρωτοβουλιών και υιοθέτηση των αναγκαίων ρυθμίσεων : NAI/OXI - % εφαρμογής στις περιοχές που έχουν ανάγκη	Πρώθηση ευέλικτων συστημάτων δημόσιας συγκοινωνίας που να προσαρμόζονται στη ζήτηση, έτσι να μπορούν να εξυπηρετήσουν περιοχές στον προορισμό που σήμερα εξυπηρετούνται περιορισμένα ή καθόλου μέσω της πρώιμης των κατάλληλων νομοθετικών προβλέψεων και του συνακόλουθου σχεδιασμού. Η επικαιρότητα ενός σχεδιασμού	Δεν υπάρχει. Στο πλαίσιο της εκπόνησης των ΣΒΑΚ μπορούν να εντοπιστούν οι αναγκαίες ρυθμίσεις και οι περιοχές / κοινωνικές ομάδες που	Σχεδιασμός και υιοθέτηση των αναγκαίων νομοθετικών πρωτο	Υιοθέτηση των αναγκαίων ρυθμίσεων: NAI % αρχική	Υιοθέτηση των αναγκαίων ρυθμίσεων: NAI % αρχική	Ετήσια	Επί της αρχικής καταγραφής των περιοχών / ομάδων που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη την ευελιξία, μπορεί να υπολογιστεί το % εφαρμογής είτε ως ποσοστό πληθυσμού (λ.χ. σε απομακρυσμένες κοινότητες) είτε ως έκταση υποεξυπηρετούμενων περιοχών που μπαίνουν στον χάρτη της εξυπηρέτησης με έκτακτα δρομολόγια ή	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	υποστήριξης της δυνατότητας μετακίνησης με δημόσια συγκοινωνία στον ορίζοντα της ενεργειακής κρίσης είναι κρίσιμη και αναδεικνύει την σκοπιμότητα του μέτρου κατά προτεραιότητα.	έχουν περισσότερο ανάγκη.	βουλών: NAI	ς εφαρμογές σε περιοχές όπου εντοπίζεται το μεγαλύτερο πρόβλημα κατά 15%	ς εφαρμογές σε περιοχές όπου εντοπίζεται το μεγαλύτερο πρόβλημα κατά τουλάχιστον κατά 50%		επικουρικά μέσα. Την πληροφορία οφείλει να τηρεί ο φορέας του συγκοινωνιακού έργου (δήμος ή ιδιώτης) και εν τέλει ο δήμος ως συντονιστής για την παροχή ευέλικτης εξυπηρέτησης.	
--	--	---------------------------	-------------	--	---	--	---	--

Μέτρο 8. Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός των οικισμών στους οποίους εφαρμόζονται περιορισμοί στην χρήση των ΙΧ	Περιορισμοί στην χρήση μηχανοκίνητων μεταφορικών μέσων (αυτοκινήτων και δικύκλων) σε ορισμένες περιοχές εντός ή εκτός οικισμών, κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων χρονικών ζωνών, ιδιαίτερα κατά τους μήνες τουριστικής αιχμής. Το μέτρο αφορά τους οικισμούς στους οποίους οι μελέτες ΣΒΑΚ ή/και ΣΑΠ αναδεικνύουν αυτή	Σήμερα δεν υπάρχει συνολική καταγραφή των οικισμών που χρειάζονται τέτοιους περιορισμούς ούτε όλων των οικισμών	Εφαρμογή για το 25% των οικισμών για τους οποίους τέτοιοι περιορι	Εφαρμογή για το 45% των οικισμών για τους οποίους τέτοιοι περιορι	Εφαρμογή για το 70% των οικισμών για τους οποίους τέτοιοι περιορι	Ετήσια	Την πληροφορία για την εφαρμογή περιορισμών χωρικά και εποχιακά την έχουν οι υπηρεσίες δήμου-τροχαίας και την αποτυπώνουν συστηματικά μαζί και με τα χρονικά διαστήματα ή τα περιγράμματα των περιοχών εφαρμογής, ανά οικισμό. Το μητρώο αυτό για κάθε	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	την αναγκαιότητα. Επί αυτού το συνόλου οικισμών, υπολογίζεται η πρόοδος του δείκτη στο χρόνο.	στους οποίους εφαρμόζεται κάτι ανάλογο.	ισμοί είναι αναγκαίοι.	ισμοί είναι αναγκαίοι.	ισμοί είναι αναγκαίοι.		οικισμοί είναι στη διάθεση του κάθε ΟΤΑ.	
--	---	---	------------------------	------------------------	------------------------	--	--	--

Μέτρο 9. Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμοί)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφτηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
- Μείωση αριθμού θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο οδικών ατυχημάτων στις περιοχές εφαρμογής - Καταγραφή ταχύτητας (μέσοι όροι) σε επιλεγμένα σημεία των περιοχών εφαρμογής	Πρόκειται για περιορισμό ταχύτητας των μηχανοκίνητων μέσων που υλοποιείται όχι μόνο μέσω σήμανσης και προστίμων, αλλά και μέσω κατάλληλων παρεμβάσεων στο έδαφος και στον σχεδιασμό του οδικού δικτύου ιδιαίτερα σε περιοχές διασταυρώσεων και επιλεγμένες περιοχές του δικτύου (όπως π.χ. σε περιοχές όπου το βασικό οδικό δίκτυο διασταυρώνεται ή συνυπάρχει με λωρίδες ήπιας κινητικότητας, περιοχές όπου καταγράφονται πολλά οδικά ατυχήματα κ.ά.)	Δεν υπάρχει ορισμένη καταγραφή και χωρικός προσδιορισμός των θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο τροχαίων ατυχημάτων. Μας ενδιαφέρει όχι μόνο χωρική αποτύπωση των τροχαίων, αλλά και ο προσδιορισμός των περιοχών όπου θα	Προσδιορισμός περιοχών εφαρμογής, υλοποίηση περιορισμού και μείωση θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών κατά 25%	Υλοποίηση περιορισμού ταχύτητας και μείωση θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στις ορισμένες περιοχές κατά 60%	Μηδενισμός των θανάσιμων ή βαρέων τραυματισμών στο πλαίσιο οδικών ατυχημάτων στις περιοχές εφαρμογής	Ετήσια	Σε επίπεδο ΟΤΑ, στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ ή και του ΣΑΠ προσδιορίζονται κατ' αρχήν οι περιοχές εφαρμογής. Στη συνέχεια ο δήμος/τροχαία που έχει αρμοδιότητα είτε επιβολής των προστίμων και ελέγχου των ορίων ταχύτητας ή υλοποίησης παρεμβάσεων στο έδαφος για την μείωση της ταχύτητας κρατά χωρικό μητρώο για όλα τα θανάσιμα ή βαρέα τροχαία ατυχήματα. Αντίστοιχα, ο φορέας ελέγχου της ταχύτητας καταγράφει ανά τακτά χρονικά διαστήματα (με μεθοδολογία που θα υποδείξουν ειδικοί στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ ή του ΣΑΠ) μέσους όρους ταχύτητας σε επιλεγμένα σημεία προκειμένου για την συνολική αποτίμηση της απόδοσης του	Τα δεδομένα των ατυχημάτων (τύπος / διαβάθμιση τροχαίου ατυχήματος ως προς τους τραυματισμούς, χρόνος και τόπος καταγραφής) ανά ΟΤΑ τα συγκεντρώνει το ορισμένο γραφείο στην Περιφέρεια Αττικής προκειμένου για την επεξεργασία του δείκτη σε επίπεδο ΠΕ Νήσων. Ο δείκτης υπολογίζεται ως ποσοστιαία μείωση σε σχέση με το έτος έναρξης της υπόψη καταγραφής (έτος αναφοράς) και πάντα για συγκεκριμένες περιοχές εφαρμογής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

		εφαρμοστεί το μέτρο. Το μητρώο των περιοχών εφαρμογής μπορεί να ενημερώνεται / επικαιροποιείται σε ετήσια βάση με βάση τα στοιχεία για τα ατυχήματα και την χωρική τους κατανομή.					μέτρου, ανεξαρτήτων ατυχημάτων.	
--	--	---	--	--	--	--	---------------------------------	--

Μέτρο 10. Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περίμετρο των οικισμών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφτηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% των θέσεων στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους στην περίμετρο των οικισμών επί του συνόλου των διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης στον οικισμό	Απομάκρυνση των διάσπαρτων ή/και παρά το κράσπεδο σήμερα νόμιμων θέσεων στάθμευσης από το εσωτερικό των οικισμών και προώθηση της συλλογικής στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους στην περιμετρική ζώνη των οικισμών σε συνδυασμό με ελκυστική τιμολόγηση ή δωρεάν διάθεση θέσεων στάθμευσης για τους κατοίκους, καθώς και διασφάλιση υψηλού ρυθμού	Δεν υπάρχει σήμερα καταγραφή νόμιμων θέσεων στάθμευσης σε κάθε οικισμό (είτε διάσπαρτων ή παρά το κράσπεδο είτε σε	Απογραφή στάθμευσης έτους αναφοράς και % στάθμευσης σε οργανωμένους	% στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους τουλάχιστον 30%	% στάθμευσης σε οργανωμένους χώρους τουλάχιστον 60%	Ετήσια	Το μητρώο απογραφής των διαθέσιμων διάσπαρτων νόμιμων θέσεων και της δυναμικότητας όλων των συλλογικών χώρων μπορεί να τηρείται σε επίπεδο ΟΤΑ από τον Δήμο και να ενημερώνεται σε ετήσια βάση.	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
 Part of the Deliverable 3.1.1

	<p>εναλλαγής στάθμευσης για τα οχήματα των επισκεπτών. Οι εκάστοτε διαθέσιμοι συλλογικοί χώροι γίνονται κατανοητοί ως δίκτυο (για το οποίο παρέχεται πληροφορία μέσω του συστήματος MaaS)</p>	<p>οργανωμένου χώρους δημόσιους ή ιδιωτικούς). Η απογραφή για το έτος αναφοράς μπορεί να γίνει στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ (ή/και του ΣΑΠ). Στο πλαίσιο των ίδιων ή και πιο εξειδικευμένων (για τη στάθμευση) μελετών μπορούν να υποδειχθούν οι καταλληλότερες θέσεις για οργανωμένη στάθμευση και οι θέσεις που κατά προτεραιότητα πρέπει και μπορούν να απομακρυνθούν από το εσωτερικό των οικισμών.</p>	<p>ωμένους χώρους τουλάχιστον 10% ανά ΟΤΑ.</p>	<p>ανά ΟΤΑ</p>	<p>ανά ΟΤΑ</p>			
--	---	---	--	----------------	----------------	--	--	--

Μέτρο 11. Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
% των πρώην χώρων στάθμευσης ή κυκλοφορίας που αποδόθηκαν ως κοινόχρηστος δημόσιος χώρος ή χώρος πρασίνου	Απογραφή του συνόλου του δημόσιου χώρου, υπολογισμός του χώρου για κυκλοφορία και στάθμευση και παρεμβάσεις για την άμεση επανοικειοποίηση και ανάπλαση των δημόσιων χώρων που απελευθερώνονται από την στάθμευση και την κυκλοφορία μέσα στους οικισμούς, λ.χ. με αστικό εξοπλισμό μόνιμο ή κινητό που υποστηρίζει την χρήση του χώρου για περπάτημα, συνάντηση, παιχνίδι, ανάπτυξη χαμηλού ή υψηλού πρασίνου, υποδομή υποστήριξης της ήπιας και βιώσιμης κινητικότητας.	Δεν υπάρχει αρχική απογραφή του συνόλου του δημόσιου χώρου (εντός οικισμών) και του ποσοστού του χώρου αυτού που αντιστοιχεί σε κυκλοφορία και στάθμευση. Επί της αρχικής απογραφής (που μπορεί να υλοποιηθεί εύκολα στο πλαίσιο του ΣΒΑΚ ή/και του ΣΑΠ) για το έτος αναφοράς, υπολογίζεται η πρόοδος του δείκτη στο χρόνο ανά ΌΤΑ.	Υλοποιήση απογραφής έτους αναφοράς. 7% του δημόσιου ανοικτού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών χωρίς στο εσωτερικό των οικισμών ελεύθερο κυκλοφορίας και στάθμευσης, αποδίδεται ως κοινόχρηστος χώρος / χώρος πρασίνου ή/και ήπιας	15% του δημόσιου ανοικτού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών ελεύθερο κυκλοφορίας και στάθμευσης, αποδίδεται ως κοινόχρηστος χώρος / χώρος πρασίνου ή/και ήπιας	30% του δημόσιου ανοικτού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών ελεύθερο κυκλοφορίας και στάθμευσης, αποδίδεται ως κοινόχρηστος χώρος / χώρος πρασίνου ή/και ήπιας	Ετήσια	Η αρχική απογραφή του ποσοστού του δημόσιου χώρου που αποδίδεται σε κυκλοφορία και στάθμευση θα γίνει από ανάδοχο της μελέτης ΣΒΑΚ ή ΣΑΠ ή από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου. Εν συνεχεία, ο Δήμος μπορεί εύκολα να καταγράφει τον χώρο απ' τον οποίο απομακρύνει κυκλοφορία και στάθμευση εποχιακά ή μόνιμα ως έκταση και χρονικό διάστημα, καθώς και τις παρεμβάσεις για την επανοικειοποίησή του με διαθέσιμο κινητό αστικό εξοπλισμό ή βάσει μελετών ανάπλασης που μπορεί να αναθέσει. Το μητρώο με τους χώρους που αφαιρούνται από την χρήση κυκλοφορίας- στάθμευσης το τηρεί ο κάθε δήμος.	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΌΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

			/ χώρος πρασίν ου ή/και ήπιας βιώσιμ ης κινητικ ότητας	βιώσιμ ης κινητικ ότητας	βιώσιμ ης κινητικ ότητας			
--	--	--	---	-----------------------------------	-----------------------------------	--	--	--

Μέτρο 12. Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
- Ετήσιος αριθμός χρηστών της πλατφόρμας του συνεπιβατισμού - % των μετακινήσεων που πραγματοποιούνται μέσω της πλατφόρμας συνεπιβατισμού	Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car pooling) σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα προκειμένου να μειωθεί ο συνολικός αριθμός οχημάτων που εισέρχονται στον προορισμό, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αιχμής και υπολογισμός της επιτυχίας του μέτρου βάσει του αριθμού χρηστών της σχετικής πλατφόρμας και του ποσοστού των μετακινήσεων που υλοποιούνται μέσω της πλατφόρμας.	Δεν υπάρχει πλατφόρμα συνεπιβατισμού σε κανέναν ΟΤΑ της ΠΕ. Δεν υπάρχει απογραφή συνόλου μετακινήσεων για έτος αναφοράς. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί απογραφή βάσει ερωτηματολογίων αναλογικών	Υλοποίηση πλατφόρμας και απογραφή έτους αναφοράς.	5% των μετακινήσεων κατά την περίοδο αιχμής να πραγματοποιούνται μέσω πλατφόρμας συνεπιβατισμού	10% των μετακινήσεων κατά την περίοδο αιχμής να πραγματοποιούνται μέσω πλατφόρμας συνεπιβατισμού	Ετήσια	Δεδομένα για την ετήσια απογραφή μετακινήσεων διαθέτει ο φορέας υλοποίησης της έρευνας και, πάντως, ο Δήμος. Δεδομένα για τους χρήστες της πλατφόρμας συνεπιβατισμού προκύπτουν αυτοματοποιημένα από την πλατφόρμα και τα χορηγεί στον κάθε Δήμο ο υπεύθυνος για την λειτουργία της.	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

		<p> και ψηφιακών σε στατιστικά κατάλληλο δείγμα κατοίκων και επισκεπτών κατά την περίοδο αιχμής του έτους αναφοράς ώστε να μπορεί να υπολογιστεί η απόδοση του συστήματος. Η απογραφή μετακινήσεων μπορεί να επικαιροποιείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο σε ετήσια βάση με πρωτοβουλία του Δήμου ή του φορέα λειτουργίας της πλατφόρμας υπό τον συντονισμό του Δήμου, λαμβάνοντας υπόψη συνολικές </p>						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

		εκτιμήσεις μόνιμου πληθυσμού και αριθμού επισκεπτών για την υπόψη χρονιά.						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Μέτρο 1. Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός εκπονημένων ΣΔΑΕΚ	Ο αριθμός των στρατηγικών σχεδίων ΣΔΑΕΚ που έχουν εκπονήσει οι Δήμοι στην ΠΕ Νήσων Αττικής	1	8	8	8	2 έτη	Τεχνική υπηρεσία κάθε Δήμου Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

Μέτρο 2. Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των Αερίων Θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
1. Αριθμός κινήτρων	1. Αριθμός των κινήτρων για εξοικονόμηση ενέργειας με στόχευση των τουριστικό κλάδο στην ΠΕ Νήσων Αττικής	1. 3 χρηματοδοτικά προγράμματα	1. 4 Μείωσ	1. 7 Μείωσ	1. >8	2 έτη	Βάσεις δεδομένων/τιμολόγια/ καταγραφές/αποφάσεις σε όλες τις σχετιζόμενες πιθανές	Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%]	2. Ποσοστό μείωσης στην κατανάλωση ενέργειας στις τουριστικές επιχειρήσεις μετά την προώθηση σχετικών δράσεων από τον τουριστικό κλάδο ανά Δήμο στην ΠΕ Νήσων Αττικής	2. Μη υπολογισμένο	η κατά 10% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	η κατά 15% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης	κατά 40% από το ποσό της εκτιμώμενης καταναλισκόμενης ενέργειας του τομέα κατά το έτος βάσης		πηγές δεδομένων (Περιφέρεια – Δήμοι -Τοπικές Επιχειρήσεις- Επαγγελματικές ενώσεις- ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ- ΥΠΕΝ- ΥΠΠΟΑ- Τραπεζικά/ επενδυτικά ιδρύματα, άλλες)	Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα
---	---	--------------------	--	--	--	--	---	--

Μέτρο 3. Ενεργειακή Αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για τη Συλλογή Δεδομένων
1. Ποσό δαπάνης	1. Συνολικό ποσό δαπάνης για την προώθηση έργων ενεργειακής αναβάθμισης δημοτικών κτιρίων - εγκαταστάσεων- υποδομών στην ΠΕ Νήσων Αττικής	1. Μη υπολογισμένο	1. 2.000.000,00€	1. 12.000.000€	1. 25.000.000€	2 έτη	Τιμολόγια/ Διακηρύξεις/ενεργειακά δεδομένα της Περιφέρειας, των Δήμων, του ΥΠ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, του ΥΠΕΝ	Περιφέρεια Αττικής
2. Μείωση στην κατανάλωση ενέργειας [%]	2. Ποσοστό μείωσης στην κατανάλωση ενέργειας στο Δημοτικό τομέα μετά την προώθηση σχετικών δράσεων στο Δημοτικό τομέα ανά Δήμο στην ΠΕ Νήσων Αττικής	2. Μη υπολογισμένο	2. Μείωση κατά 10% από το ποσό της εκτιμώμενης	2. Μείωση κατά 15% από το ποσό της εκτιμώμενης	2. Μείωση κατά 40% από το		Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	

			κατανα λισκόμ ενης ενέργει ας του τομέα κατά το έτος βάσης	μενης κατανα λισκόμ ενης ενέργει ας του τομέα κατά το έτος βάσης	ποσό της εκτιμώ μενης κατανα λισκόμ ενης ενέργει ας του τομέα κατά το έτος βάσης			
--	--	--	--	---	--	--	--	--

Μέτρο 4. Πρώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
1.Αριθμός εγκατεστημένων ν φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων	1.Αριθμός φορτιστών ηλεκτρικών οχημάτων που θα εγκαταστήσουν οι επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου στην ΠΕ Νήσων Αττικής	1. 0 2. 0	1. 40 2. 400	1. 150 2. 1.50 0	1. 35 0 2. 3. 50 0	2 έτη	Βάσεις δεδομένων/τιμολόγια αγοράς σχετικού εξοπλισμού από τις Επιχειρήσεις, βάσεις δεδομένων σε σχετικές Επαγγελματικές ενώσεις και ΥΠΕΝ	Περιφέρεια Αττικής
2.Αριθμός νέων ποδηλάτων	2. Αριθμός των νέων ποδηλάτων που θα προμηθευτούν οι επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου για να καλύψουν τις ανάγκες μετακίνησης των επισκεπτών και του προσωπικού τους στην ΠΕ Νήσων Αττικής						Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 5. Ενίσχυση και Αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών "έξυπνου δικτύου"		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
1. Χιλιόμετρα αναβαθμισμένου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας 2. Αριθμός έξυπνων μετρητών	1. Χιλιόμετρα δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και διασυνδέσεων, αναβαθμισμένα ή νέα, για την εξυπηρέτηση των αναγκών κατανάλωσης και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην ΠΕ Νήσων Αττικής 2. Αριθμός των εγκατεστημένων έξυπνων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας με δυνατότητες υποστήριξης υπηρεσιών έξυπνου δικτύου στην ΠΕ Νήσων Αττικής	1. 0 2. 0	1. --- 5% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας	1. --- 10% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας	1. --- 100% των υφιστάμενων μετρητών ηλεκτρικής ενέργειας	5 έτη	Βάσεις δεδομένων ΔΕΔΔΗΕ-ΑΔΜΗΕ Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

Μέτρο 6. Προώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Εγκατεστημένη ισχύς μονάδων ΑΠΕ [MWp]	Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς των μονάδων ΑΠΕ για την τοπική παραγωγή πράσινης ενέργειας στην ΠΕ Νήσων Αττικής	Δεν έχει υπολογιστεί μέχρι σήμερα. Εκτιμάται με αναγωγή από το ΣΔΑΕ του Δήμου	5	20	40	2 έτη	Τιμολόγια ενέργειας και ενεργειακά δεδομένα του Δήμου, βάσεις δεδομένων και στατιστικών ΕΛΣΤΑΤ – ΔΕΔΔΗΕ- ΥΠΕΝ- ΠΑΕ. Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης	Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

		Κυθέρων στα 3 MWp.					του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	
--	--	--------------------	--	--	--	--	---	--

Μέτρο 7. Επανάχρηση τηγανελαίων και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή πράσινων καυσίμων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσότητες ανακυκλωμένων οργανικών αποβλήτων και τηγανελαίων για παραγωγή βιοκαυσίμων [tn]	Η συνολική ποσότητα σε τόνους των οργανικών αποβλήτων και τηγανελαίων (στην ΠΕ Νήσων Αττικής) που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή βιοαερίου και βιοντίζελ αντίστοιχα, με σκοπό την κάλυψη μέρους των ενεργειακών αναγκών των τουριστικών επιχειρήσεων και των Δήμων	Μη υπολογισμένη Εκτιμάται ότι είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα	5	50	140	1 έτος	Δεδομένα από Τουριστικές επιχειρήσεις, βάσεις δεδομένων από το Εμπορικό και επιχειρηματικό επιμελητήριο Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

Μέτρο 8. Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός κινήτρων για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών	Αριθμός κινήτρων για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών, που μπορούν να είναι διαθέσιμα από όλες τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης (Εθνικά/περιφερειακά/δημοτικά προγράμματα στήριξης)	6	6	7	10	1 έτος	Δεδομένα/αποφάσεις της Περιφέρειας, των Δήμων, του ΥΠΕΝ Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 9. Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός ιδρυθέντων γραφείων Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Φτώχειας	Ο αριθμός των Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας που θα ιδρυθούν από τους Δήμους στην ΠΕ Νήσων Αττικής, για την στήριξη των ενεργειακά φτωχών πολιτών	0	1	6	8	1 έτος	Τεχνική/κοινωνική υπηρεσία Δήμου Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει την πληροφορία	Περιφέρεια Αττικής
Μέτρο 10. Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για Ενεργειακό Συμψηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθησης σχετικών δραστηριοτήτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός Δήμων που συμμετέχουν σε ΕΚΟΙΝ	Ο αριθμός Δήμων στην ΠΕ Νήσων Αττικής που συμμετέχουν σε σχήμα ενεργειακής κοινότητας για την προώθηση σχετικών δραστηριοτήτων	1	2	4	8	1 έτος	Τεχνική υπηρεσία κάθε Δήμου Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει την πληροφορία	Περιφέρεια Αττικής
Μέτρο 11. Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων από τους πολίτες		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ποσοστό πολιτών που συμμετέχουν σε μία Ενεργειακή κοινότητα [%]	Το ποσοστό των κατοίκων των νησιών της ΠΕ Νήσων Αττικής που συμμετέχουν σε μία Ενεργειακή Κοινότητα με έδρα εντός της Περιφέρειας Αττικής	0	1%	2%	5%	1 έτος	Βάσεις δεδομένων/ μητρώο κάθε Δήμου και ΥΠΕΝ Υπάλληλος του Δήμου (μέλος της ομάδας παρακολούθησης του ΣΔΑΕΚ) θα αναλαμβάνει να αναζητήσει τα δεδομένα	Περιφέρεια Αττικής

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Μέτρο 1. Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά			
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων	
Ποσότητα πλαστικών μία χρήση που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως	Απαγόρευση συγκεκριμένου τύπου πλαστικών μία χρήσης (π.χ. δοχεία και κύπελα τροφίμων και ποτών από διογκωμένη πολυστερίνη, κλπ.) τα οποία είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν.	0%	5% επί των ποσοτήτων του προηγούμενου έτους	5% επί των ποσοτήτων του προηγούμενου έτους	5% επί των ποσοτήτων του προηγούμενου έτους	2 φορές ετησίως (πριν και μετά την τουριστική περίοδο)	Τιμολόγια προμηθειών με τα δεδομένα να προέρχονται από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων	Περιφέρεια	
Μέτρο 2. Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μίας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά			
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων	

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Ποσότητα πλαστικών μία χρήση που αποφεύχθηκε η χρήση του ετησίως	Εφαρμογή της απαγόρευσης χρήσης των πλαστικών μία χρήση (όπως πλαστικές σακούλες, πλαστικά μαχαιροπίρουνα, καλαμάκια, πλαστικούς αναδευτήρες, κλπ.).	0%	14%	40%	90%	2 φορές ετησίως (πριν και μετά την τουριστική περίοδο)	Τιμολόγια προμηθειών με τα δεδομένα να προέρχονται από τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων	Περιφέρεια
--	--	----	-----	-----	-----	--	---	------------

Μέτρο 3. Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Ετήσια ποσότητα των βιοαποβλήτων που συλλέγεται χωριστά και χρησιμοποιείται για τη παραγωγή κομπόστ.	Αναβάθμιση του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων προκειμένου να ενισχυθεί η χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων.	<5%	33%	43%	47%	3 φορές ετησίως (ανά τετράμηνο) ή 2 φορές ετησίως (πριν και μετά την τουριστική περίοδο)	Ζυγολόγια και Παρατηρητήρια Ανακύκλωσης, Κυκλικής Οικονομίας (αν υφίστανται) με τα δεδομένα να προέρχονται από τους Δήμους και τον ΕΔΣΝΑ	Περιφέρεια

Μέτρο 4. Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάρσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Ποσοστό (% κ/β) υλικών που εκτρέπονται από τους χώρους υγειονομικής ταφής μέσω δράσεων επαναχρησιμοποίησης (βάρους υλικών που επαναχρησιμοποιήθηκαν ανά βάρος των υλικών αυτών στο ρεύμα αποβλήτων).	Η επαναχρησιμοποίηση ορίζεται ως κάθε διεργασία με την οποία οι συσκευασίες πολλαπλής χρήσης ή άλλα αγαθά επαναπληρούνται ή χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό για τον οποίο έχουν σχεδιαστεί, με ή χωρίς την υποστήριξη βοηθητικών προϊόντων που υπάρχουν στην αγορά και που επιτρέπουν την επαναπλήρωσή τους.	0%	1%	3%	5%	3 φορές ετησίως (ανά τετράμηνο)	Στοιχεία ΚΔΕΥ - Καταγραφή εισερχόμενων ποσοτήτων (σε κιλά ή τόνους) με τα δεδομένα να προέρχονται από το ΦΟΔΣΑ και/ή το Δήμο	Περιφέρεια
--	--	----	----	----	----	---------------------------------	--	------------

Μέτρο 5. Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Αριθμός των κάδων ανακύκλωσης για τα διαφορετικά ρεύματα αποβλήτων.	Διαχωρισμός διακριτών κατηγοριών απορριμμάτων στο σημείο της παραγωγής τους με σκοπό τη ξεχωριστή συλλογή και ανακύκλωσή τους.	κάδος 1 χρώματος	κάδοι 4 -5 χρωμάτων	κάδοι 4 -5 χρωμάτων	κάδοι 4 -5 χρωμάτων	2 φορές ετησίως (πριν και μετά την τουριστική περίοδο) ή 3 φορές ετησίως (ανά τετράμηνο)	Ζυγολογία και Παρατηρητήρια Ανακύκλωσης, Κυκλικής Οικονομίας (αν υφίστανται) με τα δεδομένα να προέρχονται από τους Δήμους και τον ΕΔΣΝΑ	Περιφέρεια

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 6. Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
- Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.) - Λόγος του αριθμού των κάδων ανακύκλωσης προς τον αριθμό των κάδων απορριμμάτων (4/1 ή 5/1)	- Οριοθετημένοι και διαμορφωμένοι χώροι, με κατάλληλη κτιριακή υποδομή και εξοπλισμό όπου εναποτίθωνται διαφορετικά ρεύματα απορριμμάτων. ---	3 ΠΣ 96% ταφή ΑΣΑ	5 ΠΣ και 4 ΓΑ 74% ταφή	8 ΠΣ και 10 ΓΑ 42% ταφή	11 ΠΣ και 16 ΓΑ 8% ταφή	1 φορά ετησίως 2 φορές ετησίως (πριν και μετά την τουριστική περίοδο)	Ζυγολόγια ΑΣΑ για ταφή και Προμήθειες από χρηματοδοτικά εργαλεία με τα δεδομένα να προέρχονται από τους Δήμους και τον ΕΔΣΝΑ	Περιφέρεια

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 7. Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές (και μη) θαλάσσιες δραστηριότητες		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Μείωση της παραγωγής των θαλάσσιων απορριμμάτων ετησίως.	Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων (πλαστικό, χαρτί, υφάσματα, εγκαταλειμμένα αλιευτικά είδη και άλλα απορριπτόμενα αντικείμενα) σε συνεργασία με τους τομείς του θαλάσσιου τουρισμού και της ναυτιλίας (ψάρεμα, ναυσιπλοΐα, θαλάσσια περιήγηση).	0%	15%	31%	46%	1 φορά ετησίως	Ζυγολόγια από μονάδα διαχείρισης/ επεξεργασίας με τα δεδομένα να προέρχονται από το ΥΠΕΝ και το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	Περιφέρεια

Μέτρο 8. Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του κόστους διαχείρισης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του λειτουργικού κόστους	Μείωση του λειτουργικού κόστους ετησίως.	-	13%	30%	---	1 φορά ετησίως	Τιμολόγια Δήμου προς ΕΟΑΝ με τα δεδομένα να προέρχονται από του Δήμους	Περιφέρεια

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 9. Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης	Αύξηση του αριθμού των συμβάσεων	Υφιστάμενες συμβάσεις με ΣΕΔ	Τουλάχιστον μία σύμβαση για κάθε ρεύμα εναλλακτικής διαχείρισης	Τουλάχιστον μία σύμβαση για κάθε ρεύμα εναλλακτικής διαχείρισης	Τουλάχιστον μία σύμβαση για κάθε ρεύμα εναλλακτικής διαχείρισης (>8 συμβάσεις)	1 φορά ανά εξάμηνο	Συμβάσεις Δήμων με ΣΕΔ με τα δεδομένα να προέρχονται από τον Δήμους	Περιφέρεια

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Μέτρο 1. Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Όγκος ανακυκλωμένου νερού των Ε.Ε.Λ. που αξιοποιείται	(%) Όγκος ανακυκλωμένου νερού των Ε.Ε.Λ. που αξιοποιείται (προς δεξαμενή επαναχρησιμοποίησης)	0	0	15%	30%	Ετήσια	Συλλογή ενδείξεων παροχομέτρων στην είσοδο και την έξοδο της ΕΕΛ από τον Διαχειριστή της ΕΕΛ	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή

									δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης
Μέτρο 2. Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά			
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων	
Έργα μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	Αριθμός σχετικών έργων μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	0	2	5	10	Ετήσια	Εκθέσεις προόδου του έργου από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης ή Αρμόδιο Δασαρχείο	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, Υπεύθυνος αρμόδιου δασαρχείου	
Μέτρο 3. Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά			
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων	
Στέρνες	Αριθμός στερνών	0	1	5	12	Ετήσια	Καταγραφή δεδομένων κατασκευής στερνών από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης ή Αρμόδιο Πολεοδομικό Γραφείο δήμου	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, Προϊστάμενος Πολεοδομικού Γραφείου δήμου	

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Μέτρο 4. Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Τηλεμετρία / τηλεέλεγχος	Αριθμός Δήμων που έχουν εφαρμόσει τηλεμετρία/τηλεέλεγχο στο δίκτυο ύδρευσης	2	4	6	8	Ετήσια	Εκθέσεις προόδου των έργων από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης
Μέτρο 5. Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Master plan ή Σχεδία διαχείρισης υδατικών πόρων	Αριθμός Master plan ή Σχεδίων διαχείρισης υδατικών πόρων	0	2	4	6	Ετήσια	Εκθέσεις προόδου των μελετών – Σχεδίων από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης, αρμόδια Δ/νση Περιφέρειας για μελέτες στην ΠΕ Νήσων	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, Προϊστάμενος μελετών στην Περιφέρεια με αρμοδιότητα την ΠΕ Νήσων
Μέτρο 6. Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Μήκος αγωγών από σύγχρονο υλικό	(%) Μήκος αγωγών από σύγχρονο υλικό (HDPE 3ης γενιάς ή άλλο υλικό με παρόμοιες ιδιότητες)	60%	60%	70%	85%	Ετήσια	Εκθέσεις προόδου των έργων με καταγραφή των υλοποιημένων αγωγών από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης

Μέτρο 7. Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.)		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Σχέδια Ασφάλειας Νερού	Αριθμός δήμων που διαθέτουν Σχέδιο Ασφάλειας Νερού	0	2	4	6	Ετήσια	Εκθέσεις προόδου μελετών από Τεχνική υπηρεσία Δήμου ή Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης, αρμόδια Δ/νση Περιφέρειας για μελέτες στην ΠΕ Νήσων	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης, Προϊστάμενος μελετών στην Περιφέρεια με αρμοδιότητα την ΠΕ Νήσων

Μέτρο 8. Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμόλουπου (υπόλειμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό.		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

Νερό αφαλάτωσης που γίνεται χρήση του υπολείμματος της εκροής του σε Εγκατάσταση βιοχημικής επεξεργασίας	(%) Ποσοστό νερού αφαλάτωσης που γίνεται χρήση του υπολείμματος της εκροής του σε Εγκατάσταση βιοχημικής επεξεργασίας	0	0	0%	2%	Ετήσια	Συλλογή ενδείξεων παροχομέτρων στην έξοδο της αφαλάτωσης και στην είσοδο της ΕΕΛ από τους Διαχειριστές των δύο μονάδων	Αντιδήμαρχος υπεύθυνος για τεχνικά έργα και διευθυντής τεχνικής υπηρεσίας ή δημοτικής επιχείρησης ύδρευσης
--	---	---	---	----	----	--------	--	--

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

Μέτρο 1. Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης		Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες				Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά		
Δείκτης	Ορισμός	Τιμή Βάσης / Αφετηρίας	Έτος 2 (2024)	Έτος 5 (2027)	Έτος 10 (2032)	Συχνότητα και Αναφορά	Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής	Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων
Δραστηριότητες που πραγματοποιούνται ανά Δημοτική Ενότητα σε ετήσια βάση	Πρόκειται για δραστηριότητες που προσαρμόζονται στις επιμέρους ομάδες – στόχους, π.χ. ηλικιακές ομάδες (παιδιά, έφηβοι, ενήλικες ή ηλικιωμένοι), κάτοικοι, επισκέπτες, εργαζόμενοι στον τουριστικό τομέα, στις μεταφορές, στον πρωτογενή τομέα (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία) κλπ. Οι δραστηριότητες θα οργανώνονται και θα υλοποιούνται με πρωτοβουλία ή στήριξη δημόσιων αρχών (δημοτικών, περιφερειακών, κεντρικής διοίκησης) ή σχετικών ΜΚΟ ή του ιδιωτικού τομέα	Δεν υπάρχει καταγραφή των μεμονωμένων αντίστοιχων δράσεων ανά ΟΤΑ ή σε επίπεδο ΠΕ Νήσων Αττικής. Θα πρέπει ο Δήμος να καταγράψει τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται	Υλοποίηση αρχικής καταγραφής για το έτος αναφοράς.	Τουλάχιστον 1 δραστηριότητα για το κοινό ανά ετήσια βάση	Τουλάχιστον 3 δραστηριότητες για το κοινό ανά ετήσια βάση	Ετήσια	Μόνο στο επίπεδο του Δήμου μπορεί να υπάρξει καταγραφή όλων των εκδηλώσεων προωθητικών δράσεων. Το μητρώο των εκδηλώσεων αυτών αναλυτικά (τόπος υλοποίησης, συμμετοχή, φορέας, κ.ά.) είναι εύκολο να ενημερώνεται σε επίπεδο ΟΤΑ.	Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	<p>(επιμελητηρίων, συνεταιρισμών, ομάδων συνεργαζόμενων εταιρειών κ.ά.). Θα αφορούν προοπτικές και πρακτικές για έναν ή περισσότερους τομείς κυκλικότητας στον τουρισμό, όπως λ.χ. εξοικονόμηση ενέργειας στις μεταφορές, στα κτίρια, εξοικονόμηση νερού, μείωση των παραγόμενων απορριμμάτων, βελτίωση των επιπέδων ανακύκλωσης, επανάχρησης, ανάκτησης, βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος μέσω της μετάβασης σε ένα πιο βιώσιμο και κυκλικό μοντέλο τοπικής ανάπτυξης, σε όλους τους τομείς τοπικών δραστηριοτήτων και, ιδιαίτερα, στον τουρισμό. Επίσης, όλες οι εκστρατείες προώθησης του τουρισμού θα πρέπει να περιλαμβάνουν όψεις σχετικές με τη δυνατότητα κυκλικών πρακτικών στον προορισμό.</p>	<p>ούνται ανά θέμα ή συνολικά και ανά φορέα πρωτοβουλιών/υλοποίησης.</p>		<p>ή έμφαση στον τουρισμό.</p>	<p>έμφαση στον τουρισμό.</p>			
--	--	--	--	--------------------------------	------------------------------	--	--	--

<p>Μέτρο 2. Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας</p>		<p>Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες</p>				<p>Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά</p>		
<p>Δείκτης</p>	<p>Ορισμός</p>	<p>Τιμή Βάσης / Αφετηρίας</p>	<p>Έτος 2 (2024)</p>	<p>Έτος 5 (2027)</p>	<p>Έτος 10 (2032)</p>	<p>Συχνότητα και Αναφορά</p>	<p>Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής</p>	<p>Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων</p>
<p>Αριθμός χρηστών σε ετήσια βάση</p>	<p>Πρόκειται για τον σχεδιασμό και εγκαθίδρυση ενός «έξυπνου» συστήματος που θα ανταμείβει</p>	<p>Δεν υπάρχει.</p>	<p>Ολοκλήρωση ήρωση σχεδία</p>	<p>Χρήση της κάρτας</p>	<p>Χρήση της κάρτας</p>	<p>Ετήσια</p>	<p>Η πληροφορία προκύπτει αυτοματοποιημένα για τον συνολικό αριθμό χρηστών σε</p>	<p>Την συλλογή της πληροφορίας ανά ΟΤΑ για την επεξεργασία</p>

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

	<p>με κυκλικούς «πόντους» (που θα αποζημιώνονται σε τοπικές δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες / επιχειρήσεις) όποιον/α ακολουθεί καλές κυκλικές πρακτικές στην καθημερινότητα, ιδιαίτερα στον τουριστικό τομέα. Η κάρτα θα είναι διαθέσιμη για κατοίκους και επισκέπτες. Καλές πρακτικές που θα επιβραβεύονται μπορεί να είναι: μειωμένη παραγωγή απορριμμάτων, περισσότερη ανακύκλωση και διαλογή στην πηγή, περισσότερο περπάτημα, ποδήλατο, δημόσια συγκοινωνία, ηλεκτροκίνηση κλπ</p>		<p>σμού, business plan, αναγκαιότητας ψηφιακής εφαρμογής, και θέση σε λειτουργία της κάρτας κυκλικότητας</p>	<p>κυκλικότητας από το 30% των κατοίκων / επισκεπτών</p>	<p>κυκλικότητας από το 50% των κατοίκων / επισκεπτών</p>		<p>ετήσια βάση από τον φορέα λειτουργίας της πλατφόρμας και μπορεί να χορηγείται ανά ΟΤΑ στον υπόψη Δήμο και σε όλους τους συνεργαζόμενους φορείς.</p>	<p>του τελικού δείκτη σε επίπεδο ΠΕ μπορεί να κάνει εύκολα και μόνο σε ετήσια βάση το ορισμένο γραφείο για την παρακολούθηση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Αττικής.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	---

<p>Μέτρο 3. Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο</p>		<p>Ποσοτικοί Στόχοι και Προθεσμίες</p>				<p>Συλλογή Δεδομένων και Αναφορά</p>		
<p>Δείκτης</p>	<p>Ορισμός</p>	<p>Τιμή Βάσης / Αφετηρίας</p>	<p>Έτος 2 (2024)</p>	<p>Έτος 5 (2027)</p>	<p>Έτος 10 (2032)</p>	<p>Συχνότητα και Αναφορά</p>	<p>Πηγή Δεδομένων και Μεθοδολογία Συλλογής</p>	<p>Αρμοδιότητα για την Συλλογή Δεδομένων</p>
<p>Εγκαθίδρυση και θέση του συστήματος σε λειτουργία : NAI/OXI</p>	<p>Ανάπτυξη και εγκαθίδρυση συστήματος καταγραφής δεδομένων σχετικά με την κυκλική μετάβαση, το οποίο θα στηρίζεται σε ενιαίο σύστημα δεικτών και εργαλείων παρακολούθησης της μετάβασης σε ετήσια βάση κατ' ελάχιστον. Δείκτες που περιλαμβάνονται στην παρούσα στρατηγική</p>	<p>Δεν υπάρχει.</p>	<p>- Έρευνα για τον εντοπισμό των δεδομένων προς καταγρ</p>	<p>Το σύστημα έχει τεθεί σε λειτουργία</p>	<p>-</p>	<p>Εξαμηνιαία μέχρι την τελική λειτουργία του συστήματος καταγραφής και παρακολούθησης της</p>	<p>Ολη η σχετική δραστηριότητα πραγματοποιείται στο επίπεδο της Περιφέρειας. Αρμόδιο για τον συντονισμό της υλοποίησης ενός τέτοιου συστήματος μπορεί να είναι το γραφείο της ΓΓ Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής Αλλαγής.</p>	<p>Για την υλοποίηση του μέτρου, το δεδομένο της λειτουργίας προκύπτει εύλογα. Για την υποστήριξη της λειτουργίας του συστήματος, αρμόδια μπορεί να είναι η ΓΔ Βιώσιμης Ανάπτυξης και Κλιματικής</p>

Based on INCIRCLE Strategy template
 Part of the Deliverable 3.1.1

	<p> σχετικά με όλους τους πυλώνες, θα πρέπει να περιλαμβάνονται, σε συνδυασμό με άλλους πιο εξειδικευμένους που θα παρέχουν επιπλέον ποσοτική και ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με την πρόοδο της μετάβασης. Η παρακολούθηση της μετάβασης πρέπει να είναι μια πληροφορία που μοιράζεται στο κοινό, συμβάλλοντας έτσι εμμέσως και στην ευαισθητοποίηση. </p>		<p> αφή, του τρόπου και αρμοδιότητας. - Ορισμός ενός «γραφείου» / ευθύνης στο επίπεδο της Περιφέρειας, για την συστηματική συλλογή, επεξεργασία και παρακολούθηση των δεδομένων που καταγράφουν επιμέρους αρχές ή </p>			<p> κυκλικής μετάβασης. </p>		<p> Αλλαγής της Περιφέρειας επικουρούμενη από εξωτερικό σύμβουλο για τον φόρτο συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων ανά μέτρο και δείκτη από τους φορείς τήρησής τους, καθώς και για την σύνταξη ετήσιων εκθέσεων προόδου της στρατηγικής. </p>
--	---	--	--	--	--	--	--	--

Based on INCIRCLE Strategy template
Part of the Deliverable 3.1.1

			φορείς – Ορισμό ς του δικτύο υ των φορέω ν που θα καταγρ άφουν και θα παρέχο υν τα υπόψη δεδομέ να					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.4.2 Αποτίμηση (evaluation) της υλοποίησης της Στρατηγικής

Για την αποτίμηση της σταδιακής υλοποίησης της στρατηγικής διατυπώνονται δύο σενάρια:

- Το όργανο / ορισμένο γραφείο στην Περιφέρεια που θα έχει την αρμοδιότητα της Παρακολούθησης (monitoring) και το οποίο για τον σκοπό αυτό θα συγκεντρώνει και θα επεξεργάζεται με βοήθεια εξωτερικών συμβούλων όπου χρειάζεται τα δεδομένα που καταγράφουν οι επιμέρους φορείς προκειμένου για την στάθμιση των δεικτών σε ετήσια τουλάχιστον βάση, μπορεί να συντάσσει προτυποποιημένες αναφορές «προόδου» της στρατηγικής σε ετήσια βάση και ορισμένες ευρύτερες αναφορές στα χρονικά ορόσημα διετίας, πενταετίας και δεκαετίας από την έγκριση της στρατηγικής ή/και την «έναρξη» της εφαρμογής.
- Σύσταση επιτροπής για την αποτίμηση της στρατηγικής (ενός είδους «εκτελεστικής επιτροπής») στην οποία θα αναφέρεται το όργανο που επιλαμβάνεται του monitoring. Στην επιτροπή αυτή μπορούν να συμμετέχουν θεματικοί εκπρόσωποι από τις επιμέρους εμπλεκόμενες υπηρεσίες της Περιφέρειας, καθώς και ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες με θεματική εξειδίκευση στους πυλώνες και στα βασικά θέματα.

Οι απαιτούμενοι εμπειρογνώμονες για την υποστήριξη της αποτίμησης πρέπει να έχουν γνώση και εμπειρία σε ζητήματα κινητικότητας, ενέργειας, σε διαχείριση απορριμμάτων και υδάτινων πόρων, καθώς και σε τουρισμό σε νησιωτικές περιοχές ή περιοχές χαμηλής οικιστικής πυκνότητας, σε κυκλική οικονομία και σε συμμετοχικό σχεδιασμό, σχεδιασμό εκστρατειών ενημέρωσης, κατάρτισης, ευαισθητοποίησης

Σε κάθε περίπτωση, σε όλες τις αναφορές αποτίμησης θα πρέπει να επισημαίνονται τυχόν εμπόδια και να προτείνονται λύσεις για την υπέρβασή τους, ενώ μπορούν επίσης να υποβάλλονται προτάσεις για τροποποιήσεις / επικαιροποιήσεις σε επίπεδο δεικτών ή/και μέτρων. Στις επισημάνσεις του οργάνου αποτίμησης σχετικά με υπέρβαση εμποδίων που εύλογα καθυστερούν την εφαρμογή και στις προτάσεις για την υπέρβασή τους θα πρέπει επίσης να ορίζονται χρονοδιαγράμματα και κρίσιμα milestones καθώς και οι κρίσιμοι επισπεύδοντες για την διασφάλισή τους.

2.4.3 Χρηματοδότηση

Στην ενότητα αυτή παρέχονται υπό τη μορφή πίνακα βάσει σχετικού υποδείγματος του προγράμματος INCIRCLE οι εκτιμήσεις κόστους, πηγών χρηματοδότησης και προκαταρκτικών ενεργειών και αρμοδιότητας για την διασφάλιση της χρηματοδότησης. Οι πηγές χρηματοδότησης ποικίλουν για τα περισσότερα από τα προτεινόμενα μέτρα, στο βαθμό που αυτά μπορούν να ενταχθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή δημοτικό προϋπολογισμό, ανταποκρίνεται σε βασικούς άξονες πολιτικής που χρηματοδοτεί το ΕΣΠΑ και το Πράσινο Ταμείο. Μπορούν ακόμα να προσελκύσουν και το ενδιαφέρον ιδιωτών, ΜΚΟ, της κοινωνίας των πολιτών και γενικότερα νομικών προσώπων ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου.

Πίνακας 7. Πηγές χρηματοδότησης για τις Στρατηγικές Προτεραιότητες και Μέτρα του INCIRCLE

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ορισμένο Μέτρο	Κόστος	Πιθανές πηγές χρηματοδότησης	Δράσεις αναγκαίες για την διασφάλιση χρηματοδότησης	Υπεύθυνο πρόσωπο / φορέας
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και	Εκπόνηση : α) Σχεδίων Βιώσιμης	1.440.000€ συν ΦΠΑ	Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας,	-Υποβολή αιτημάτων για την ένταξη σε	Δήμοι

έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) β) Σχεδίων Αστικής Προσβασιμότητας (ΣΑΠ) γ) Σχεδίων Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (ΣΦΗΟ)		Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι.	χρηματοδοτικά προγράμματα Έγκαιρη προετοιμασία των διαγωνισμών και υποβολή των μελετών για την απορρόφηση των εγκεκριμένων κονδυλίων	
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Δημιουργία Ολοκληρωμένων Δικτύων Ήπιας Κινητικότητας με εστίαση στους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος	-	Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	-Υποβολή αιτημάτων για την ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα Έγκαιρη προετοιμασία των διαγωνισμών και υποβολή των μελετών για την απορρόφηση των εγκεκριμένων κονδυλίων	Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια, ιδιώτες
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Δημιουργία Συστήματος Μεταφορών «ως υπηρεσία» (Mobility as a Service / MaaS) με βάση ένα πυκνό δίκτυο Σταθμών «Πράσινης» Κινητικότητας (Green Mobility Hubs)	-	Για τη δημιουργία του συστήματος: Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding Κατά τη λειτουργία το σύστημα είναι αυτοχρηματοδοτούμενο	-Εντοπισμός και επίλυση τυχόν νομοθετικών εμπλοκών για τη δημιουργία μιας μεταφορικής κοινοπραξίας (που θα υποστηρίζει το MaaS) -Σχεδιασμός του συστήματος -Μελέτη σκοπιμότητας για την υποβολή αιτήματος προς χρηματοδότηση σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	Περιφέρεια, Δίκτυο Δήμων, Δήμοι, ιδιώτες εμπλεκόμενοι σε μεταφορικό έργο, μέσα ή υποδομές,
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Κίνητρα για χρήση ηλεκτρικών οχημάτων, και ιδιαίτερα ηλεκτρικών οχημάτων μικρού μεγέθους και κυβισμού	Η θεσμοθέτηση των κινήτρων δεν έχει κόστος. Τα ίδια τα κίνητρα συνιστούν κόστος υπό μορφή επιδότησης (το οποίο	Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	Υποβολή φακέλων για χρηματοδότηση λ.χ αντικατάστασης μέρους του στόλου των οχημάτων, για δημιουργία υποδομών υποστήριξης της ηλεκτροκίνησης, καθώς και για	Δήμοι, ιδιώτες εμπλεκόμενοι σε μεταφορικό έργο, μέσα ή υποδομές

		δεν μπορεί να προεκτι-8ΘΟΚμηθεί)		διασφάλιση ανταποδοτικότητας για τη χορήγηση κινήτρων (από τον ιδιωτικό τομέα)	
Προσβασιμότητα για όλους	Επέκταση / εκσυγχρονισμός στόλου Δημόσιας Συγκοινωνίας με καθαρά οχήματα κατάλληλα για άτομα μειωμένης κινητικότητας και για κυκλοφορία σε δυσπρόσιτες περιοχές των οικισμών	-	Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	Διαγωνισμοί για την προμήθεια νέων κατάλληλων οχημάτων, ανάθεση και ωρίμανση μελετών αναδιοργάνωσης των συγκοινωνιακών υπηρεσιών	Δήμοι ή/και τοπικοί φορείς συγκοινωνιακού έργου (ΚΤΕΛ)
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Υποστήριξη της κινητικότητας των ατόμων μειωμένης κινητικότητας με κατάλληλες παρεμβάσεις στο δίκτυο, ιδιαίτερα εντός των οικισμών	-	Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	Ολοκλήρωση των ΣΒΑΚ και ΣΑΠ Υποβολή φακέλων με ώριμες μελέτες αναπλάσεων ή άλλων παρεμβάσεων στο δημόσιο χώρο υπέρ της προσβασιμότητας των ΑΜΚ	Δήμοι
Πρώθηση βιώσιμων, ενεργητικών και έξυπνων τρόπων μετακίνησης	Βελτιστοποίηση θεσμικού πλαισίου -και άμεση υλοποίηση όπου είναι εφικτό- για την ίδρυση ευέλικτων συστημάτων και πολιτικών δημόσιας συγκοινωνίας για την αντιμετώπιση της μεταφορικής ένδειας (transport poverty) και του χωρικού αποκλεισμού συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή και περιοχών	-	Για την αρχική υλοποίηση: Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Πόροι των ΚΤΕΛ. Κατά τη λειτουργία το σύστημα είναι αυτοχρηματοδοτούμενο	-Διερεύνηση των αναγκαίων τροποποιήσεων στο θεσμικό πλαίσιο -Μελέτες σκοπιμότητας για την δημιουργία ευέλικτων σχημάτων συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης σε συγκεκριμένες περιοχές -Υποβολή φακέλων προς χρηματοδότηση της αρχικής υλοποίησης	Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια

<p>Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας</p>	<p>Θεσμοθέτηση περιορισμών στην κυκλοφορία και την στάθμευση των ιδιωτικών μηχανοκίνητων οχημάτων σε περιοχές που δέχονται σημαντικές πιέσεις (Urban Vehicle Access Regulations / UVAR)</p>	<p>-</p>	<p>Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες</p>	<p>-Υποβολή αιτημάτων για διαγωνισμούς και ανάθεση μελετών για τον εντοπισμό και τη σκοπιμότητα των περιορισμών, όπου χρειάζεται. (ο εντοπισμός των περιοχών μπορεί να αναδειχθεί και στα πλαίσια των μελετών ΣΒΑΚ και ΣΑΠ)</p>	<p>Δήμοι</p>
<p>Αύξηση οδικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας υγείας</p>	<p>Οριζόντια θεσμοθέτηση ορίου ταχύτητας 30 χλμ/ώρα με προτεραιότητα στα σημεία όπου καταγράφονται τροχαίες συγκρούσεις με σημαντικές απώλειες (θανάσιμους ή βαρείς τραυματισμοί)</p>	<p>-</p>	<p>Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding</p>	<p>-Υποβολή αιτημάτων για χρηματοδότηση μελετών εντοπισμού των περιοχών εφαρμογής (εφόσον δεν προκύψουν στο πλαίσιο των ΣΒΑΚ) και για μελέτες φυσικών παρεμβάσεων προκειμένου για τον περιορισμό ταχύτητας -Προετοιμασία δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης προς χρηματοδότηση από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς</p>	<p>Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια</p>
<p>Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος</p>	<p>Ανάπτυξη Δικτύου Χώρων Οργανωμένης Στάθμευσης στην περιμέτρο των οικισμών</p>	<p>-</p>	<p>Για την αρχική υλοποίηση: Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες. Κατά την λειτουργία το σύστημα μπορεί να είναι αυτοχρηματοδοτούμενο</p>	<p>-Μελέτη για εντοπισμό νέων χώρων – εφόσον δεν περιλαμβάνεται στο ΣΒΑΚ -Μελέτη διαμόρφωσης και υλοποίησης – προκειμένου -Αίτημα χρηματοδότησης μελετών, υλοποίησης, και δημιουργίας ψηφιακής εφαρμογής για</p>	<p>Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια</p>

				την συλλειτουργία των χώρων σε δίκτυο και την ενημέρωση των χρηστών / κατοίκων και επισκεπτών.	
Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος	Αναδιανομή του δημόσιου οδικού χώρου στο εσωτερικό των οικισμών υπέρ των βιώσιμων τρόπων μετακίνησης και του πρασίνου	-	Προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ και άλλοι ευρωπαϊκοί πόροι, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	-Μελέτες ανάπλασης δημόσιου χώρου υπέρ πρασίνου, κοινόχρηστου χώρου και ήπιας κινητικότητας -Υποβολή φακέλων για χρηματοδότηση μελετών και έργων	Δήμοι
Αναβάθμιση δημόσιου χώρου και φυσικού περιβάλλοντος	Ανάπτυξη έξυπνου συστήματος συνεπιβατισμού (car-pooling) για κατοίκους και επισκέπτες	-	Δημοτικοί πόροι, ΕΣΠΑ, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες, Crowdfunding	-Φάκελος για μελέτη σκοπιμότητας - Υποβολή αιτήματος χρηματοδότησης για : Τεύχος διαγωνισμού για ανάθεση έργου υλοποίησης ή / και λειτουργίας ψηφιακής εφαρμογής / πλατφόρμας & Εκστρατεία ευαισθητοποίησης για νέα μέλη, ενημέρωσης, προώθησης	Δήμοι, Δίκτυο Δήμων

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ορισμένο Μέτρο	Κόστος	Πιθανές πηγές χρηματοδότησης	Δράσεις αναγκαίες για την διασφάλιση χρηματοδότησης	Υπεύθυνο πρόσωπο / φορέας
Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Δράσης Αειφόρου Ενέργειας και Κλίματος (ΣΔΑΕΚ)	120.000,00	Περιφέρεια Αττικής Ίδιοι πόροι Δήμων	Δέσμευση πόρων σε κωδικό του προϋπολογισμού του Δήμου/Περιφέρειας.	Δήμοι

Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας και μείωση των Αερίων του Θερμοκηπίου στις τουριστικές επιχειρήσεις (κλάδοι εστίασης, φιλοξενίας, μετακινήσεων)	70.000,00	Εθνικοί πόροι Περιφέρεια Αττικής	Δέσμευση πόρων σε κωδικό του προϋπολογισμού της Περιφέρειας.	Περιφέρεια Αττικής
Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Ενεργειακή Αναβάθμιση δημοτικών κτιρίων, καθώς και εγκαταστάσεων και υποδομών	25.000.000,00	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Περιφέρεια Αττικής Ίδιοι πόροι Δήμων	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας Ωρίμανση τεχνικών και οικονομικών μελετών (ανάθεση, εκπόνηση) Διερεύνηση για την επιλογή του κατάλληλου χρηματοδοτικού σχήματος Προετοιμασία φακέλου και υποβολή αίτησης	Περιφέρεια Αττικής/ Δήμοι
Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Πρώθηση ηλεκτροκίνησης / ήπιων μέσων κινητικότητας και σχετικών υποδομών για τις τουριστικές επιχειρήσεις	3.500.000,00	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Περιφέρεια Αττικής Ίδιοι πόροι Δήμων	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας Καθορισμός σχήματος κινήτρων και απαιτούμενου κόστους για πιθανές επιδοτήσεις Προετοιμασία και υποβολή αίτησης	ΥΠΕΝ/ΥΠ.ΑΝΑ ΠΤΥΞΗΣ/ Περιφέρεια Αττικής/ Δήμοι
Υποστήριξη σύγχρονων ενεργειακών υπηρεσιών και "πράσινης" ενεργειακής μετάβασης	Ενίσχυση και Αναβάθμιση των ηλεκτρικών δικτύων και παροχή υπηρεσιών "έξυπνου δικτύου"	---	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι	Πλάνο αναβάθμισης δικτύου από τη ΔΕΔΔΗΕ	ΥΠΕΝ
Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας	Πρώθηση μικρών έργων ΑΠΕ για	40.000.000,00	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι	Οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν στο	Ιδιώτες/Περιφέρεια Αττικής/ Δήμοι

μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ	παραγωγή ενέργειας και Ζεστού Νερού Χρήσης (ΖΝΧ)		Ίδιοι πόροι Δήμων Ιδιωτικοί πόροι	μεγαλύτερο μέγεθος τους ενδιαφερόμενους που θα πρέπει να βρουν τους σχετικούς πόρους. Η Περιφέρεια Αττικής θα μπορούσε να διαθέσει μέρος του ποσού για δράσεις ενημέρωσης και παροχής τεχνικής συμβουλευτικής σε επιχειρήσεις και πολίτες καθώς και παροχή επιδοτήσεων/κινήτρων για κάλυψη ενός μέρους της αναγκαίας επένδυσης. Για αυτό θα χρειαστεί μελέτη σκοπιμότητας.	
Ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας μέσω της παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ	Επανάχρηση τηγανελαίων και οργανικών απορριμμάτων του τουριστικού κλάδου για την παραγωγή πράσινων καυσίμων	600.000,00	ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Ίδιοι πόροι Δήμων Ιδιωτικοί πόροι	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας αξιοποίησης τηγανελαίων και οργανικών αποβλήτων Ολοκλήρωση σχεδιασμού διαχείρισης αποβλήτων των Δήμων	Δήμοι
Μείωση της ενεργειακής φτώχειας	Κίνητρα για την στήριξη ενεργειακά φτωχών νοικοκυριών	---	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Ιδιωτικοί πόροι	Διερεύνηση τοπικού πλαισίου για τη διαστασιολόγηση του προβλήματος και την επιλογή των αναγκαίων κινήτρων	ΥΠΕΝ/Περιφέρεια Αττικής/Δήμοι
Μείωση της ενεργειακής φτώχειας	Δημιουργία Δημοτικών γραφείων αντιμετώπισης ενεργειακής φτώχειας	40.000/year	Εθνικοί πόροι Περιφέρεια Αττικής Ίδιοι πόροι Δήμων	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας	Δήμοι

Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων	Δημιουργία Ενεργειακής Κοινότητας από Δήμους για Ενεργειακό Συμφηφισμό δημοτικών καταναλώσεων και προώθησης σχετικών δραστηριοτήτων	>150.000€	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Περιφέρεια Αττικής Ίδιοι πόροι Δήμων	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας Απόφαση ΔΣ ανά Δήμο για την συμμετοχή σε σχήμα Ε.Κοιν.	Δήμοι
Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων	Δημιουργία Ενεργειακών Κοινοτήτων από τους πολίτες	---	Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΣΠΑ Εθνικοί πόροι Ιδιωτικοί πόροι	Δέσμευση ίδιων πόρων	Πολίτες

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ορισμένο Μέτρο	Κόστος	Πιθανές πηγές χρηματοδότησης	Δράσεις αναγκαίες για την διασφάλιση χρηματοδότησης	Υπεύθυνο πρόσωπο / φορέας
Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων	Απαγόρευση ή ελαχιστοποίηση χρήσης συγκεκριμένου τύπου πλαστικών	0,00€	-	-	-
Ελαχιστοποίηση παραγωγής αποβλήτων	Απαγόρευση χρήσης πλαστικών μίας χρήσης για τους κατοίκους, τις δημοτικές αρχές και τις τουριστικές επιχειρήσεις	0,00€	-	-	-
Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης	Οργάνωση του συστήματος κομποστοποίησης τόσο για τα νοικοκυριά όσο και σε τοπικό επίπεδο	500.000 – 600.000€	Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πρόγραμμα «Τρίτης»	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη	Αύξηση της επαναχρησιμοποίησης, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης	900.000 – 1.200.000€	Πράσινο Ταμείο, Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΠΕΠ Αττικής	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου 	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος

Πηγή και Ανάκτησης	ησης Υλικών που θα δέχονται από έπιπλα, οικιακές συσκευές, ρούχα και παπούτσια μέχρι και εποχιακά ήδη (π.χ. πετσέτες θαλάσσης, αντηλιακά, μάσκες θαλάσσης, ξαπλώστρες, κλπ.)			<ul style="list-style-type: none"> Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο <p>Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης</p>	Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Αύξηση Επαναχρησιμοποίησης, Ανακύκλωσης, Διαλογής στη Πηγή και Ανάκτησης	Αύξηση της χωριστής συλλογής αστικών απορριμμάτων Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης υλικών συσκευασίας Δημιουργία Πράσινων σημείων και Γωνιών Ανακύκλωσης με στόχο την αύξηση της διαλογής στη πηγή διαφορετικών ρευμάτων (πλαστικό, γυαλί, βιοαπόβλητα, χαρτί, ξύλο, κλπ.)	2.400.000 – 3.000.000€	Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΠΕΠ Αττικής, Πρόγραμμα «Τρίτης»	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο <p>Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης</p>	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων	Αντικατάσταση των κάδων απορριμμάτων με σταθμούς μηδενικών αποβλήτων (κάδοι ανακύκλωσης για αύξηση της διαλογής στη πηγή των απορριμμάτων)	900.000 – 1.200.000€	Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΠΕΠ Αττικής, Πρόγραμμα «Τρίτης», Πρόγραμμα «Φιλόδημος», Ίδιοι Πόροι Δήμων	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο <p>Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης</p>	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων	Συλλογή θαλάσσιων απορριμμάτων και δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την	50.000 – 100.000€	Ίδιοι Πόροι Δήμων	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου 	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος

	ορθή διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από εμπορικές και μη θαλάσσιες δραστηριότητες			<ul style="list-style-type: none"> Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο <p>Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης</p>	Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων	Πρόσβαση σε οικονομικά μέσα για τη βελτίωση της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και τη μείωση του λειτουργικού κόστους	0,00€	Πράσινο Ταμείο, Ε.Π. ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ΠΕΠ Αττικής, Πρόγραμμα «Τρίτης», Πρόγραμμα «Φιλόδημος», Ίδιοι Πόροι Δήμων	<ul style="list-style-type: none"> Ώριμα Έργα Πρόσκληση Χρηματοδοτικού Εργαλείου Αίτηση σε Χρηματοδοτικό εργαλείο <p>Τεύχη δημοπράτησης και σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης</p>	Υπεύθυνος Φορέας Υλοποίησης: Δήμος Υπεύθυνος Φορέας εποπτείας: ΕΔΣΝΑ
Οργάνωση του συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων	Σύναψη συμβάσεων με εναλλακτικά συστήματα διαχείρισης και ανακύκλωσης	0,00€	-	-	-

ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ορισμένο Μέτρο	Κόστος	Πιθανές πηγές χρηματοδότησης	Δράσεις αναγκαίες για την διασφάλιση χρηματοδότησης	Υπεύθυνο πρόσωπο / φορέας
Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση	Επαναχρησιμοποίηση του ανακυκλωμένου νερού από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων	Στο κόστος δεν περιλαμβάνεται η κατασκευή δικτύου αποχέτευσης και ΕΕΛ μέχρι τη 2η βαθμίδα επεξεργασίας, αν δεν υπάρχουν σήμερα και πρέπει να κατασκευαστούν: - 1.500.000 € (Αγκίστρι) - 3.000.000 € (Πόρος)	ΠΕΠ Αττικής, ίδια κεφάλαια ΕΥΔΑΠ (για Σαλαμίνα, Αίγινα), ΥΠΕΝ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), ΥΠΕΣ	Σύνταξη φακέλου έργου για την ανάθεση μελετών, ωρίμανση μελετών, προετοιμασία φακέλου ένταξης	Ενδιαφερόμενος δήμος, ΕΥΔΑΠ (για Σαλαμίνα, Αίγινα), Φορέας εκπροσώπησης αγροτών (αν υπάρχει)

		- 4.000.000 € ανά δήμο (Σπέτσες, Ύδρα, Τροιζηνία, Κύθηρα) - 10.000.000 € ανά δήμο (Σαλαμίνα, Αίγινα)			
Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση	Κατασκευή μικρών φραγμάτων - αναβαθμών ανάσχεσης	- 100.000 € ανά δήμο για Αγκίστρι, Ύδρα, Σπέτσες - 200.000 € ανά δήμο για Πόρο, Αίγινα, Σαλαμίνα - 800.000 € ανά δήμο για Τροιζηνία, Κύθηρα	ΠΕΠ Αττικής, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ΥΠΕΝ	Ωρίμανση μελετών, προετοιμασία φακέλου ένταξης	Ενδιαφερόμενος δήμος, αρμόδιο δασαρχείο
Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση	Κατασκευή στερνών σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια και ξενοδοχειακές μονάδες	30.000 €/στέρνα	Κεφάλαια Ιδιωτών – Τουριστικών επιχειρήσεων, Ίδιοι πόροι δήμου (για στέρνες εντός δημοτικών οικοπέδων – κτιρίων), Πιθανή επιδότηση από ΥΠΕΝ	Σύνταξη φακέλου με σχέδια, Έγκριση φακέλου από αρμόδιο πολεοδομικό γραφείο του δήμου, κατάθεση δικαιολογητικών εντός προθεσμίας για επιδότηση (εφόσον υπάρχει)	Ενδιαφερόμενος δήμος
Εξοικονόμηση υδατικών πόρων μέσω της κυκλικότητας στη διαχείριση	Εφαρμογή συστημάτων τηλεμετρίας - τηλεελέγχου	- 1.500.000 € Αγκίστρι - 3.000.000 € ανά δήμο για Ύδρα, Σπέτσες, Πόρο, Τροιζηνία, Κύθηρα	ΠΕΠ Αττικής, ΥΠΕΝ, Υπεσ	Σύνταξη φακέλου έργου για την ανάθεση μελετών, Ωρίμανση μελετών, προετοιμασία φακέλου ένταξης	Ενδιαφερόμενος δήμος
Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού	Εκπόνηση Master plan - Σχεδίου διαχείρισης υδατικών πόρων	- 50.000 € για Αγκίστρι, Πόρο, Σπέτσες, Ύδρα - 80.000 € για Τροιζηνία, Κύθηρα	Ίδιοι πόροι δήμου ή Περιφέρειας Αττικής, ΠΕΠ Αττικής	Προετοιμασία φακέλου για ένταξη σε πρόγραμμα του ΠΕΠ, ένταξη σε κωδικό του προϋπολογισμού του δήμου ή της Περιφέρειας	Ενδιαφερόμενος δήμος, Περιφέρεια Αττικής (για το σύνολο των δήμων),

Διασφάλιση της επάρκειας υδατικών πόρων και της εξυπηρέτησης των καταναλωτών πόσιμου νερού	Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση της λειτουργίας των δικτύων ύδρευσης	- 800.000 € για Αγκίστρι - 1.500.000 € για Ύδρα, Σπέτσες, Πόρο - 2.500.000 € για Κύθηρα, Τροιζηνία	ΠΕΠ Αττικής, ΥΠΕΝ, Υπεσ, ίδια κεφάλαια ΕΥΔΑΠ (για Σαλαμίνα, Αίγινα)	Σύνταξη φακέλου έργου για την ανάθεση μελετών, Ορίμανση μελετών, προετοιμασία φακέλου ένταξης σε πρόγραμμα ΠΕΠ, ΥΠΕΝ ή Υπεσ	Ενδιαφερόμενος δήμος
Διασφάλιση της ποιότητας του νερού στους καταναλωτές και προστασία των πηγών παραγωγής νερού	Εκπόνηση Σχεδίων Ασφάλειας Νερού (Σ.Α.Ν.) σε επίπεδο Δήμου	50.000 € ανά δήμο	Ίδιοι πόροι δήμου ή Περιφέρειας, ΠΕΠ Αττικής	Προετοιμασία φακέλου ένταξης σε πρόγραμμα του ΠΕΠ, ένταξη σε κωδικό του προϋπολογισμού του δήμου.	Ενδιαφερόμενος δήμος, Περιφέρεια Αττικής (για το σύνολο των δήμων)
Βελτίωση φυσικού περιβάλλοντος που υποβαθμίζεται λόγω διαδικασιών παραγωγής νερού	Μονάδες επεξεργασίας λυμάτων με χρησιμοποίηση του αλμόλοιπου (υπόλειμμα αφαλάτωσης) από μικρές μονάδες αφαλάτωσης σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό πληθυσμό	600.000 € συνολικά για μια μονάδα αφαλάτωσης (500 ισοδύναμοι κάτοικοι, 150 μ3/ημέρα) και την αντίστοιχη μονάδα επεξεργασίας λυμάτων	ΠΕΠ Αττικής, Κεφάλαια Τουριστικών επιχειρήσεων, Υπεσ, Ίδιοι πόροι δήμου	Σύνταξη φακέλου έργου για την ανάθεση μελετών, Ορίμανση μελετών, προετοιμασία φακέλου ένταξης	Ενδιαφερόμενος δήμος

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

Στρατηγική Προτεραιότητα	Ορισμένο Μέτρο	Κόστος	Πιθανές πηγές χρηματοδότησης	Δράσεις αναγκαίες για την διασφάλιση χρηματοδότησης	Υπεύθυνο πρόσωπο / φορέας
Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή	Υποστήριξη δράσεων ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενθάρρυνσης της συμμετοχής για την μετάβαση προς ένα πιο κυκλικό και βιώσιμο μοντέλο τοπικής και τουριστικής ανάπτυξης	1.200.000 €	Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες	Φάκελος αιτήματος σε επίπεδο πρωτοβουλίας Δήμου, Δικτύου Δήμων ή Περιφέρειας για ένταξη σε χρηματοδότηση Φάκελος διαγωνισμού – ανάθεσης για τον σχεδιασμό των δράσεων	Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια

<p>Ευαισθητοποίηση, Ενημέρωση, Εκπαίδευση και Συμμετοχή</p>	<p>Δημιουργία Κάρτας Κυκλικότητας με πόντους επιβράβευσης για την συμμετοχή σε κυκλικές πρακτικές σε όλους τους τομείς κυκλικότητας</p>	<p>-</p>	<p>Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ, Δημοτικοί πόροι, Ιδιωτικοί πόροι / χορηγίες</p>	<p>-Σύνταξη φακέλου χρηματοδότησης για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της Κάρτας και τις αναγκαίες δράσεις προώθησης -Προετοιμασία διαγωνισμού ανάθεσης της λειτουργίας</p>	<p>Δήμοι, Δίκτυο Δήμων, Περιφέρεια</p>
<p>Καταγραφή δεδομένων και Παρακολούθηση Κυκλικής Μετάβασης</p>	<p>Εγκαθίδρυση ενιαίου συστήματος καταγραφής δεδομένων και παρακολούθησης της μετάβασης προς τον Κυκλικό Τουρισμό στο περιφερειακό επίπεδο</p>	<p>650.000€</p>	<p>Πράσινο Ταμείο, προϋπολογισμός Περιφέρειας, Περιφερειακοί πόροι, ΕΣΠΑ</p>	<p>Σύνταξη φακέλου για τον διαγωνισμό – ανάθεση μελέτης σχεδιασμού του συστήματος Σύνταξη φακέλου για διαγωνισμό / ανάθεση υπηρεσιών υποστήριξης της Περιφέρειας στην λειτουργία του συστήματος καταγραφής και, κυρίως, παρακολούθησης</p>	<p>Περιφέρεια</p>

